

איי.די.איי. חברה לביטוח בע"מ

דוח תקופתי לשנת 2016

איי.די.איי. חברה לביטוח בע"מ

דוח תקופתי לשנת 2016

תוכן עניינים

פרק א - תיאור עסקי התאגיד

פרק ב - דוח הדירקטוריון

הצהרות (SOX)

פרק ג - דוחות כספיים

פרק ד - פרטים נוספים על התאגיד

פרק ה - נספחים

דוח תקופתי לשנת 2016

שם החברה:	איי.די.איי. חברה לביטוח בע"מ
מס' חברה ברשם:	513910703
כתובת:	אפעל 35, קרית אריה פתח-תקוה 49511
טלפון:	03-5654021
פקס:	03-5627257
דואר אלקטרוני:	pniot@yashir.co.il
תאריך המאזן:	31.12.2016
תאריך אישור הדוחות הכספיים:	8.3.2017

איי.די.איי. חברה לביטוח בע"מ

מידע הצופה פני עתיד בדוח זה

בדוח זה כללה החברה ביחס לעצמה וביחס לחברות המוחזקות על ידה מידע הצופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, תשכ"ח-1968. המידע כאמור כולל, בין היתר, תחזיות, מטרות, הערכות ואומדנים המתייחסים לאירועים או עניינים עתידיים. מידע זה הינו מידע בלתי וודאי לגבי העתיד, המבוסס על מידע הקיים בחברה במועד הדוח, ובכלל זה מידע ציבורי אשר לא ניתנה במסגרתו התחייבות לנכונותו או שלמותו של המידע הכלול בהם, ונכונותו לא נבחנה על ידי הנהלת החברה באופן עצמאי, וכן הערכות של החברה לגבי העתיד לקרות בשוק בו היא פועלת, הערכות לגבי ההתפתחות הכלכלית והעסקית בשווקים בהם פועלת החברה או עתידה לפעול וכוונותיה בהתבסס על ההערכות האמורות. ההתפתחויות בפועל, וכפועל יוצא מכך - התוצאות בפועל שינבעו מפעילות החברה, עשויות להיות שונות באופן מהותי מתוצאות הפעילות המוערכות בהתבסס על המידע הקיים בידי החברה במועד הכנת הדוח (להלן – "מידע צופה פני עתיד"). אשר התממשותם אינה וודאית ואינם בשליטת החברה. לפיכך, על אף שהנהלת החברה מאמינה שציפיותיה, כפי שמופיעות בדוח זה, הן סבירות, הרי שקוראי דוח זה מוזהרים בזאת (להלן: "האזהרה"), כי התוצאות בפועל בעתיד עלולות להיות שונות מאלו שהוצגו במידע צופה פני עתיד המובא בדוח זה. החברה כללה בחלקים שונים של הדוח אזהרה פרטנית וקצרה לגבי מידע צופה פני עתיד ואזהרה כזו יש לקרוא בהתייחס לפירוט המלא המופיע כאן. בנוסף יובהר כי מידע שנחזה להיות כזה חלה עליו אזהרה זו במלואה אף אם לא צוינה בצידו הערה מפורשת כאמור.

דוח זה כולל תיאור כללי ותמציתי של מוצרי ביטוח וכיסויים ביטוחיים. התנאים המלאים והמחייבים הם התנאים המפורטים בכל פוליסה ו/או חוזה ביטוח לפי העניין. התיאור הינו לצרכי דוח זה בלבד ולא ישמש לצרכי פרשנות הפוליסות. ט.ל.ח.

פרק א

תאור עסקי התאגיד

תוכן עניינים

1.	חלק א' - פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה	3-א
1.1	פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה	3-א
1.2	תחומי הפעילות	4-א
1.3	השקעות בהון החברה ועסקאות במניותיה	4-א
1.4	חלוקת דיבידנדים	8-א
2.	חלק ב' - תיאור ומידע על תחומי הפעילות של החברה	9-א
2.1	תחום ביטוח כללי	9-א
2.1.1	תת-תחום פעילות א' - ביטוח רכב חובה	9-א
2.1.1.1	מידע כללי על תת-תחום הפעילות	9-א
2.1.1.2	מוצרים ושירותים	10-א
2.1.1.3	הסדרה והסכמים מהותיים לתת התחום	10-א
2.1.1.4	תחרות ונתח שוק	14-א
2.1.1.5	לקוחות	14-א
2.1.2	תת-תחום פעילות ב' - ביטוח רכב רכוש	16-א
2.1.2.1	מידע כללי על תת-תחום הפעילות	16-א
2.1.2.2	מוצרים ושירותים	16-א
2.1.2.3	הסדרה והסכמים מהותיים לתת התחום	16-א
2.1.2.4	תחרות ונתח שוק	17-א
2.1.2.5	לקוחות	18-א
2.1.3	תת-תחום פעילות ג' - ענפי רכוש אחרים	19-א
2.1.3.1	מידע כללי על תת-תחום הפעילות	19-א
2.1.3.2	מוצרים ושירותים	19-א
2.1.3.3	הסדרה והסכמים מהותיים לתת התחום	20-א
2.1.3.4	תחרות ונתח שוק	21-א
2.1.3.5	לקוחות	21-א
2.2	תחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	22-א
2.2.1	מידע כללי על תחום הפעילות	22-א
2.2.2	מוצרים ושירותים	22-א
2.2.3	הסדרה והסכמים מהותיים לתחום	25-א
2.2.4	תחרות ונתח שוק	26-א
2.2.5	לקוחות	27-א
2.3	תחום ביטוח בריאות	28-א
2.3.1	מידע כללי על תחום הפעילות	28-א
2.3.2	מוצרים ושירותים	28-א
2.3.3	הסדרה והסכמים מהותיים לתחום	31-א
2.3.4	תחרות ונתח שוק	32-א

33-א	 לקוחות	2.3.5	
34-א	 חלק ג' - מידע נוסף אודות ענפי ביטוח כללי שלא נכללו בתחומי הפעילות		3.
35-א	 חלק ד' - מידע נוסף ברמת כלל החברה		4.
35-א	 מגבלות ופיקוח החלים על פעילות החברה	4.1	
36-א	 אסדרה בנושא הון החברה	4.1.1	
37-א	 אסדרה בנושא ממשל תאגידי	4.1.2	
38-א	 אסדרה דיגיטאלית	4.1.3	
40-א	 אסדרה אחרת	4.1.4	
40-א	 חסמי כניסה ויציאה	4.2	
41-א	 גורמי הצלחה קריטיים	4.3	
42-א	 השקעות	4.4	
43-א	 ביטוח משנה	4.5	
49-א	 הון אנושי	4.6	
53-א	 שיווק והפצה	4.7	
55-א	 ספקים ונותני שירותים	4.8	
56-א	 רכוש קבוע	4.9	
57-א	 עונתיות	4.10	
57-א	 נכסים בלתי מוחשיים	4.11	
58-א	 גורמי סיכון	4.12	
60-א	 הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה	4.13	
60-א	 תחזיות אחרות והערכות לגבי עסקי החברה	4.14	
61-א	 חלק ה' – היבטי ממשל תאגידי		5.
61-א	 דירקטורים חיצוניים	5.1	
61-א	 מבקרת הפנים	5.2	
62-א	 רואה חשבון מבקר	5.3	
62-א	 אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי והגילוי	5.4	
63-א	 הערכות ליישום משטר כושר פרעון – הדירקטיבה של סולבנסי 2	5.5	

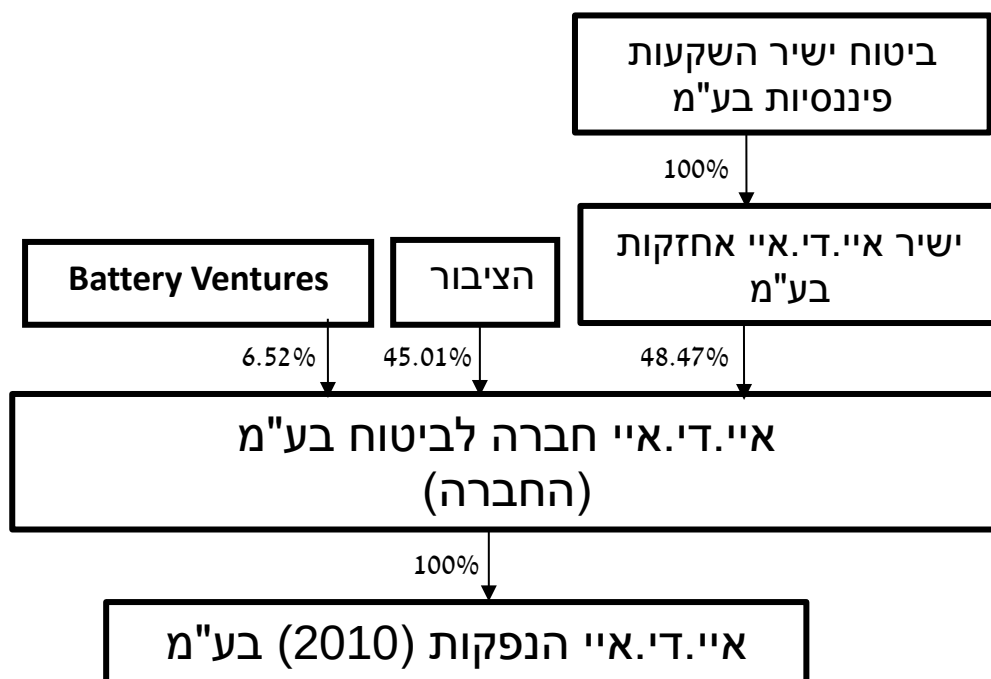
פרק א' - תיאור עסקי התאגיד

1. חלק א' - פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה

1.1 פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה

החברה פעילה בעסקי הביטוח בישראל (ביטוח כללי, ביטוח חיים וביטוח בריאות). ייחודה של החברה הוא בכך שהחברה מקיימת, כחלק מהתפיסה האסטרטגית שלה, קשר ישיר עם לקוחותיה הקיימים והפוטנציאליים, ללא תיווך של סוכני ביטוח, וזאת במגוון ערוצי תקשורת: מדוברת (טלפון), כתובה (דואר ופקסימיליה) וממוחשבת (אינטרנט, מכשיר חכם נייד, ודואר אלקטרוני). החברה פועלת באמצעות מספר מותגי ביטוח במסגרת קטגורית הביטוח הישיר. בשנים האחרונות השתנה תמהיל עסקי הביטוח של החברה באופן שחלקם של תחומי ביטוח חיים ובריאות גדל באופן יחסי לחלקו של תחום ביטוח כללי.

החברה התאגדה ביום 27 בדצמבר 2006 והחלה לפעול כחברת ביטוח במהלך שנת 2008, בעקבות צו פיצול שניתן על ידי ביהמ"ש ובהתאם לרישיון מבטח שקיבלה באותה עת מהפיקוח. מניות החברה מוחזקות, בין היתר, על ידי ישיר איי.די.איי. אחזקות בע"מ (להלן: "החברה האם") ועל ידי באטרי (כהגדרתה בסעיף 1.3.5.2 להלן). בעקבות הצעה לציבור, בדרך של הצעת מכר מחודש אוגוסט 2013, הפכה החברה ביום 13 באוגוסט 2013 לחברה ציבורית. נכון לתאריך המאזן ולמועד אישור הדוחות - מבנה ההחזקות בחברה הוא כמוצג להלן:

החברה הינה (בעקיפין) בשליטת משפחת שנידמן, כמפורט בסעיף 1.3 להלן.

בידי החברה קיימת חברה מוחזקת בבעלותה המלאה, כמפורט להלן:

איי.די.איי. הנפקות (2010) בע"מ (להלן: "חברת ההנפקות") – חברת ההנפקות הוקמה על ידי החברה ביום 15 באוגוסט 2010 לצורך גיוס מקורות בישראל עבור החברה באמצעות הנפקה (ציבורית ופרטית) של כתבי התחייבות ו/או אגרות חוב ו/או שטרי הון, אשר תמורתן תופקד בחברה לשימושה על-פי שיקוליה ועל

אחריותה, ואשר החברה ערבה לפירעונם. לפירוט אודות תעודות ההתחייבות של חברת ההנפקות, נכון למועד הדוח התקופתי, ראו באור 24 לדוחות הכספיים המצורפים.

1.2 תחומי פעילות

החברה פועלת בישראל בעסקי הביטוח בשלושה תחומים מרכזיים כמפורט להלן:

1.2.1 תחום עסקי ביטוח כללי

בביטוח כללי עוסקת החברה בתת-התחומים הבאים: ביטוחי רכב (רכב חובה ורכוש), וביטוחי רכוש אחרים. לפירוט לגבי:

- תת-תחום פעילות א' - ביטוח רכב חובה, ראו סעיף 2.1.1 להלן.
- תת-תחום פעילות ב' - ביטוח רכב רכוש, ראו סעיף 2.1.2 להלן.
- תת-תחום פעילות ג' - ענפי רכוש ואחרים, ראו סעיף 2.1.3 להלן.

תוצאות תתי-תחום אלה נכללות בדוחות רווח והפסד מעסקי ביטוח כללי. בנוסף עוסקת החברה בענפים נוספים בתחום הביטוח הכללי המפורטים בסעיף 3 להלן במסגרת "מידע נוסף אודות ענפי ביטוח כללי שלא נכללו בתחומי הפעילות".

1.2.2 תחום עסקי ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

בתחום פעילות זה כלולים ביטוחי חיים וחסכון ארוך טווח. במסגרת תחום זה משווקת החברה ביטוחי ריסק, אובדן כושר עבודה, נכות ומוות מתאונה וחסכון, הכל כמפורט בסעיף 2.2 להלן. תוצאות תחום פעילות זה מוצגות כמגזר אחד.

1.2.3 תחום עסקי ביטוח בריאות

בתחום פעילות זה כלולים ביטוחי בריאות מסוגים שונים (הוצאות רפואיות, תאונות אישיות ומחלות קשות) וכן פוליסות נסיעות לחו"ל, הכל כמפורט בסעיף 2.3 להלן.

1.2.4 עסקי ביטוח שאינם מהווים תחום פעילות ומידע נוסף

תחומי הפעילות שפורטו לעיל מהווים כ-99% מפעילות החברה (מבחינת הכנסות ורווחים כאחד). לחברה קיימים מוצרים נוספים בעסקי הביטוח הכללי (ביטוחי חבויות הנלווים לביטוחי הרכוש וביטוח אחריות מקצועית), אשר אינם מהווים תחום פעילות מהותי (פחות מ-1% מכלל הכנסות החברה ומרווחי החברה). למידע אודות הענפים שלא נכללו בתחומי הפעילות - ראו סעיף 3 להלן.

1.3 השקעות בהון החברה ועסקאות במניותיה

1.3.1 הון המניות הרשום של החברה

נכון לתאריך המאזן הון המניות הרשום של החברה הינו 500,000,000 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ערך נקוב כל אחת.

1.3.2 הון המניות המונפק והנפרע

נכון לתאריך המאזן הון המניות המונפק והנפרע של החברה הינו 14,674,913 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ערך נקוב כל אחת.

1.3.3 התפתחויות בהון החברה בשנתיים האחרונות ועסקאות במניותיה מחוץ לבורסה

במסגרת העסקה לרכישת מניות של החברה על ידי באטרי, שהושלמה ביום 12 יולי 2012 ("הסכם ההשקעה"), נקבע שחברת האם תהיה זכאית לתמורה נוספת על התמורה הראשונית, כמפורט להלן: (א) במקרה בו החברה תימכר או תונפק לציבור בתוך 7 שנים ממועד ההשלמה, בשווי שיהיה שווה או גבוה מפי 2.3 מההון העצמי של החברה באירוע כאמור – תוספת של כ-6 מיליון ש"ח; (ב) במקרה בו החברה תימכר או תונפק לציבור בתוך 7 שנים ממועד ההשלמה, בשווי שיהיה שווה או גבוה מפי 3 מההון העצמי של החברה – תוספת של כ-12 מיליון ש"ח. בד בבד עם הסכם ההשקעה הנ"ל נחתם בין החברה, חברת האם ובאטרי הסכם המסדיר את יחסיהן בקשר לאחזקותיהם בחברה (להלן: "הסכם בעלי המניות") כמפורט בסעיף 1.3.6 להלן.

נכון לתאריך המאזן ותאריך הדיווח גם יחד, החברה היא חברה ציבורית שבהונה הרשום והמונפק קיימות אך ורק מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע"נ כל אחת, השוות בזכויותיהן לכל דבר ועניין.

ביום 3 בספטמבר 2015 מכרה באטרי (כהגדרתה בסעיף 1.3.5.2 להלן) 450,000 ממניות החברה מחוץ לבורסה לפי שער של 182 ש"ח לכל מניה. ביום 7 באפריל 2016 מכרה באטרי 320,000 ממניות החברה מחוץ לבורסה לפי שער של 181 ש"ח לכל מניה וביום 25 במאי 2016 – 318,000 ממניות החברה לפי שער של 184.5 ש"ח לכל מניה.

להלן השינויים שחלו בהון המונפק של החברה בשנתיים שקדמו לתאריך המאזן:

תאריך	מהות השינוי	מניות רגילות	סה"כ הון מונפק בש"ח לאחר השינוי
21.5.2015	מימוש אופציות עובדים ומכירתן מחוץ לבורסה	240,844	14,428,941
25.5.2016	מימוש אופציות עובדים ומכירתן מחוץ לבורסה	245,972	14,674,913

1.3.4 המחזיקים בניירות הערך של החברה

למיטב ידיעת החברה והדירקטורים שלה, להלן פירוט בעלי עניין והציבור המחזיקים, במישרין או בעקיפין, במניות החברה ושיעור החזקותיהם בה נכון לתאריך המאזן ולתאריך אישור הדוחות -

שם בעל העניין	כמות המניות	שיעור אחזקה בהון ובזכויות הצבעה	אחוז בהון ובהצבעה בדילול מלא
ישיר איי.די.איי. אחזקות בע"מ	7,113,236	48.47%	48.47%
Battery Ventures IX (AIV II), L.P	947,688	6.46%	6.46%
Battery Investment Partners IX, LLC	9,447	0.06%	0.06%
ציבור	6,604,542	45.01%	45.01%
סה"כ	14,674,913	100%	100%

לפרטים אודות תוכנית אופציות של החברה והתנועה בהן במהלך השנה, לרבות השלמת מימושן, ראו באור 32 לדוחות הכספיים.

1.3.5 השליטה בחברה**1.3.5.1 קבוצת צור שמיר**

למיטב ידיעת החברה, ישיר איי.די.איי. אחזקות בע"מ (להלן: "חברת האם") הינה חברה פרטית שמחזיקה בתאריך אישור הדוח ב-48.47% מהונה המונפק והנפרע של החברה ומזכויות ההצבעה בה. למיטב ידיעת החברה, חברת האם הינה בבעלות ושליטה מלאה של ביטוח ישיר השקעות פיננסיות בע"מ (להלן: "השקעות פיננסיות"), שהינה חברה ציבורית שמניותיה רשומות למסחר בבורסה ואשר צור שמיר אחזקות בע"מ (להלן: "צור שמיר"), חברה ציבורית שמניותיה רשומות למסחר בבורסה, מחזיקה ב-76.62% (כ-76.12% בדילול מלא) מהונה המונפק והנפרע של השקעות פיננסיות ומזכויות ההצבעה בה. למיטב ידיעת החברה, בעלי השליטה בצור שמיר, נכון למועד אישור הדוח, הינם כמפורט להלן:

המחזיק	כמות מניות רגילות (ש"ח ע"נ)	שיעור בהון ובהצבעה בתאריך הדוח ובתאריך אישורו	שיעור בהון ובהצבעה בדילול מלא
גב' שרה שנידמן – באמצעות חברה בבעלותה ¹ .	10,827,863	16.96%	16.82%
מר משה (מוקי) שנידמן באמצעות חברות בבעלותו ² .	15,449,230	24.20%	24.00%
א.ד.ש. אחדות אחזקות בע"מ חברה פרטית בשליטת מר דורון שנידמן ³	15,875,588	24.86%	24.67%
מר דורון שנידמן באמצעות חברה בבעלותו ⁴	1,545,297	2.42%	2.40%

לאור האמור, רואה החברה בחברת האם, השקעות פיננסיות, צור שמיר ובעלי השליטה בה המפורטים לעיל, כבעלי השליטה בחברה.

1.3.5.2 באטרי

למיטב ידיעת החברה, החל מיום 12 ביולי 2012, קרנות השקעה הפועלות תחת השם Battery Ventures (לעיל ולהלן: "באטרי") מחזיקות בהונה המונפק והנפרע של החברה ומזכויות ההצבעה בה באמצעות Battery Ventures IX (AIV II), L.P, שותפות מוגבלת פרטית זרה (להלן: "Battery LP") שהחזיקה, נכון לתאריך המאזן בכ-6.46% מהונה המונפק והנפרע של החברה, ובאמצעות Battery Investment Partners IX, LLC,

¹ גב' שרה שנידמן מחזיקה בכל הון המניות המונפק והנפרע של ש.ש. אחדות אחזקות בע"מ (להלן: "ש.ש. אחזקות") למעט מניה מיוחדת המוחזקת על ידי מר משה (מוקי) שנידמן, דירקטור ומנכ"ל צור שמיר, המקנה לו את זכויות ההצבעה בחברת ש.ש. אחזקות.

² מ.ש. אחדות אחזקות בע"מ, ומשה שנידמן שרתי ניהול בע"מ - חברות פרטיות בבעלות ובשליטת מר משה (מוקי) שנידמן.

³ א.ד.ש. אחזקות בע"מ (להלן: "אדש אחזקות") הינה חברה פרטית בשליטת מר דורון שנידמן, חבר דירקטוריון ומנהל פעיל בצור שמיר (35.1% מההון באמצעות חברה פרטית בבעלותו המלאה, בטא השקעות ופיתוח בע"מ ("בטא") ו-20.82% מההון במישרין וכן מניה מיוחדת המקנה לו את זכויות ההצבעה בא.ד.ש. אחזקות). למיטב ידיעת החברה, יתרת המניות בא.ד.ש. אחזקות, המהוות כ-44.08% מההון של א.ד.ש. אחזקות, מוחזקות בידי בני משפחת שנידמן כדלקמן: כ-2.85% מהון א.ד.ש. אחזקות מוחזק בידי מר ברק שנידמן, כ-6.94% מההון בידי אורית שנידמן אללוף וכ-34.29% מההון בידי אלון שנידמן (להלן: "המניות הנוספות"). המניות הנוספות מוחזקות ומנוהלות על ידי נאמנים, כאשר כל זכויות ההצבעה בגין המניות הנוספות נתונות בידי הנאמנים (ביחס לכ-37.95% מהמניות הנוספות הנאמן הינו מר דורון שנידמן וביחס לכ-62.05% מהמניות הנוספות הנאמנים הינם מר דורון שנידמן ומר ברק שנידמן, כמו כן למר דורון שנידמן זכות וטו ביחס לזכויות ההצבעה בכלל המניות הנוספות). בנוסף, מר דורון שנידמן מחזיק בכ-2.42% (בדילול מלא) מהון המניות המונפק והנפרע של צור שמיר באמצעות בטא. לאור האמור רואה החברה במר דורון שנידמן בעל השליטה בא.ד.ש. אחזקות.

⁴ בטא – ראו ה"ש 3 לעיל.

חברה פרטית מוגבלת זרה (להלן: "Battery LLC") שהחזיקה, נכון לתאריך המאזן, בכ-0.06% מהונה המונפק והנפרע של החברה, שתיהן מכוח היתר החזקה שניתן להן ביום 29 ביולי 2012 על ידי המפקח, כפי שתוקן ביום 5 בנובמבר 2012 (להלן: "ההיתר").

למיטב ידיעת החברה, זכויות הניהול ב-Battery LP מוחזקות על ידי Battery Partners IX (AIV II), LTD, שותפות מוגבלת פרטית זרה, שזכויות הניהול בה מוחזקות על ידי Battery Partners IX (AIV II), LTD, חברה פרטית זרה; זכויות הניהול ב-Battery LLC מוחזקות על ידי Battery Partners IX, LLC, חברה פרטית מוגבלת זרה; ו-10 יחידים שאינם בעלי עניין בחברה (למעט מכח אחזקותיהם בעקיפין כאמור לעיל, ולמעט כהונת אחד מהם, ה"ה מייקל בראון, כדירקטור בחברה), מחזיקים בכל אמצעי השליטה מכל סוג שהוא ב-Battery Partners IX (AIV II), LTD ו-9 מתוכם מחזיקים בכל אמצעי השליטה מכל סוג שהוא ב-Battery Partners IX, LLC.

1.3.6 הסכם בעלי מניות בין חברת האם לבאטרי

א. עם חתימת הסכם ההשקעה של באטרי בחברה, נחתם בין החברה, חברת האם ובאטרי הסכם המסדיר את יחסיהן בקשר להחזקותיהם בחברה (להלן: "הסכם בעלי המניות המקורי"), הכולל הוראות, כמקובל, לעניין זכויות בעלי מניות בחברה וניהולה, זכויות וטו לבאטרי בעניינים מסוימים להגנת זכויותיה כבעלת מניות מיעוט בקשר עם אופן קבלת החלטות בחברה, הגנות בפני דילול, מינוי דירקטורים מטעם באטרי בדירקטוריון החברה וועדותיו, הוראות בקשר להעברת מניות או גיוסי הון עתידיים של החברה (ובכלל זה עדיפות באטרי למכירת מחצית ממניותיה בחברה במקרה של הנפקה לציבור של החברה), קביעת מדיניות חלוקת דיבידנד ע"י החברה וכן התאמות שונות בשיעור אחזקותיה של באטרי בחברה, בין היתר, ביחס לשווי החברה באירועי Exit, גובה דמי הניהול אותם משלמת החברה לחברת האם וכו'.

בנוסף, במסגרת הסכם בעלי המניות המקורי התחייבו הצדדים כי כל עוד חברת האם ובאטרי יחזיקו, כל אחת, ביותר מ-5% מהון המניות המונפק והנפרע של החברה ועוד שנה אחת לאחר מכן - הרי שחברת האם, בעלי השליטה בה, באטרי וחברות קשורות אליה, לא יחזיקו, כל אחת, ביותר מ-5% מהון המניות המונפק והנפרע של חברה אחרת שעיסוקה העיקרי הוא ביטוח בישראל.

ב. ביום 29 ביולי 2013 נחתם בין החברה, חברת האם ובאטרי הסכם מתוקן להסדרת יחסיהן בקשר לאחזקותיהם בחברה (להלן: "המועד הקובע" ו-"הסכם בעלי המניות"), בהתאמה, אשר הוראותיו הרלוונטיות נכון למועד הדוח הן כדלקמן:

1. חברת האם תפעל על מנת שהחברה תאמץ מדיניות דיבידנד מוסכמת, לפיה החברה תחלק, בכפוף להוראות הדין החל ודרישות רגולטוריות, לפחות 50% מרווחי החברה, אשר באופן חוקי ראויים לחלוקה כדיבידנדים. לפרטים אודות מדיניות הדיבידנד שאומצה כאמור, ראו סעיף 1.4 להלן;
2. ככל שהחברה תידרש להגדיל את ההון שלה עקב דרישות רגולטוריות כלשהן, לבאטרי לא תעמוד חובה להעמדת ההון כאמור או כל חלק ממנו;
3. היה וצד כלשהו יעביר את כל מניותיו או חלק מהן לצד קשור⁵, אותו צד קשור יהיה מחויב בכל הוראות הסכם זה, ויצית להן, כפי שהוראות אלה יחולו בהתאם לתנאי ההסכם, ויהיה זכאי לכל הזכויות ויהיה כפוף לכל ההתחייבויות של הצד המעביר;

⁵ פירושו (א) בן משפחה (ב) כל אדם אחר אשר במישרין או בעקיפין, באמצעות גורם ביניים אחד או יותר, שולט על, נשלט על ידי, או מצוי תחת שליטה משותפת עם, האדם הנוגע בדבר - או אם אותו אדם הוא בן אדם - בן או בת משפחה שלו, וכן (ג) נאמנות, שהיא בראש ובראשונה נאמנות לטובת אדם זה או לטובת מי מהאנשים אשר נחשבים לצדדים קשורים של אדם זה על פי הוראות סעיפים קטנים (א) או (ב) לעיל.

4. חברת האם תסייע לבאטרי באופן סביר למכור את זכויותיה בחברה, ככל ותהיה מעוניינת למכור, בין היתר באמצעות סיוע במאמצי שיווק, מתן מידע לרוכשים פוטנציאליים בכפוף לחתימה על התחייבויות סודיות הולמות, וכיוצ"ב.
5. חברת האם ובאטרי יפעלו על מנת שהחברה תרכוש לכל חברי הדירקטוריון פוליסת ביטוח אחריות של דירקטורים ונושאי משרה, בתנאים המקובלים בחברה ציבורית בגודלה ובתחום עיסוקה של החברה;
6. לצדדים לא תהיינה חובות או זכויות נוספות תחת הסכם בעלי המניות המקורי.
- ג. כמו כן, התחייבה חברת האם כלפי באטרי כי חברת האם תפעל למינוי דירקטורים מטעם באטרי לדירקטוריון החברה, כדלקמן:
1. כל עוד באטרי מחזיקה בלפחות 1,533,851 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ערך נקוב כל אחת של החברה – 2 דירקטורים מטעם באטרי יכהנו בדירקטוריון החברה;
 2. כל עוד באטרי מחזיקה בלפחות 511,284 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ערך נקוב כל אחת של החברה – דירקטור אחד מטעם באטרי ימונה לדירקטוריון החברה.
- בנוסף, חברת האם תפעל לפטר או להחליף חבר דירקטוריון כאמור, הכל כפי שיידרש ע"י באטרי מראש ובכתב.

1.3.7 מחיר המניה

נכון לתאריך המאזן עמד מחיר מניה של החברה על 186.4 ש"ח.

1.4 חלוקת דיבידנדים

עם השלמת עיסקת באטרי אימצה החברה לראשונה, וכמוסכם בין הצדדים להסכם בעלי המניות, מדיניות דיבידנד, לפיה החברה תחלק, בכפוף להוראות הדין והמגבלות הרגולטוריות החלות עליה, לפחות 50% מרווחיה השנתיים של החברה, כהגדרתם בסעיף 302 לחוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן: "**חוק החברות**") אשר באופן חוקי ראויים לחלוקה כדיבידנדים. להוראות הפיקוח בקשר עם דרישות ההון, מגבלות על חלוקת דיבידנדים ודיבידנדים שחולקו, ראו ביאור 14 לדוחות הכספיים המצורפים.

2.1 תחום ביטוח כללי

2.1.1.1 מידע כללי על תחום הפעילות

הכיסוי הביטוחי ניתן בקשר לשימוש ברכב מנועי מכוח פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], תש"ל-1970 (להלן: "**הפקודה**"), וזאת בהתאם לחבות החלה על הנוהג ברכב מנועי מכוח חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975 ("**חוק הפלת"ד**"). בהתאם להוראות הפיקוח, אושר מולו נוסח הפוליסה של החברה וזאת בהתאם להוראות תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תנאי חוזה לביטוח חובה של רכב מנועי), תש"ע-2010 (להלן: "**הפוליסה התקנית-חובה**").

להלן נתונים לגבי התפלגות הרווח בשייר של תת-תחום הפעילות לפי שנות החיתום (באלפי ש"ח):

[illegible]

(*) החל משנת 2015 יישמה החברה לראשונה את הוראות הנוהג המיטבי, כמפורט להלן וכן בביאור 2ה2(ד)4).

- (1) ההבדלים ב"התאמות בגין שנות חיתום שהשתחררו בשנים קודמות" נובעים בעיקר משינויים בהכנסות מהשקעות ומעדכון הערכות אקטואריות והתפתחות התביעות בגין שנים קודמות.
- (2) ההפסד בגין הפעילות שלא נכללה בחישוב העתודות נובע מהוצאות שעל פי הכללים לא ניתן לזקוף לצבירה וכן מההפרש בין ההכנסות מהשקעות המשמשות לחישוב סכום הצבירה, בשיעור של 3% ראלית, לבין הכנסות מהשקעות בפועל.
- (3) להסבר בדבר תוצאות פעילות בענף ראו סעיף 3.1.1. לדוח הדירקטוריון.

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (חישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי), התשע"ג-2013 (להלן - "התקנות החדשות") וחוזר חישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי (1-1-2013) קובעים את אופן חישוב עתודות בביטוח כללי.

ביום 12 בינואר 2015 פירסם הפיקוח את חוזר 2015-1-2 "חישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי" שתיקן את חוזר 2013-1-1. בנוסף פורסמה ביום 13 בינואר 2015 "עמדת הממונה - נוהג מיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי לצורך דיווח כספי" (להלן ביחד – "התיקון") וכן חוזר ביטוח 2015-1-1 "הערכה אקטוארית בביטוח כללי". התיקון ביטל את תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי חישוב הפרשות לתביעות עתידיות בביטוח כללי), התשמ"ה-1984, כאשר במקומן תבואנה התקנות החדשות. השינוי המרכזי שחל עם כניסת התיקון לתוקף הינו ביטול הצבירה בענפי רכב חובה וחבויות ויישום עמדת הממונה לעניין הנוהג המיטבי המנחה את האקטוארים לגבי אופן חישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי לצורך הדוחות הכספיים כך

שישקפו באופן נאות והולם את ההתחייבויות הביטוחיות. התיקון נכנס לתוקף החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015. לפרטים נוספים ראו ביאורים 2ה(2)(ד)(4) וביאור 34ה(2).

2.1.1.2 מוצרים ושירותים

בתת-תחום פעילות זה קיים מוצר אחד בלבד בהתאם להוראות הדין שתוארו בסעיף 2.1.1.1 לעיל. הפרמיה בביטוח רכב חובה הינה פרמיה דיפרנציאלית המתבססת בין היתר על נתוני הרכב כגון נפח מנוע וכריות אוויר, וכן על נתוני נהג כגון - גיל, מין, ותק, תאונות ושליחות רישיון. החברה מתמקדת בביטוח רכב פרטי ומסחרי (עד 4 טון) ללקוחות פרטיים ולשימוש פרטי וכן מוכרת, בשם **הפול** (ראו סעיף 2.1.1.3 להלן), ביטוח חובה לרכב דו-גלגלי ללקוחות שלה המעוניינים בכך, מבלי שפעולה זו מזכה את החברה בעמלות, וזאת כשירות ללקוחותיה.

2.1.1.3 הסדרה והסכמים מהותיים לתת-התחום

בשנת הדוח פעל הפיקוח לקדם שינויים מהותיים בהסדרה בתחום ביטוח החובה, לרבות באופן היישום והפרשנות שלהם על ידי הפיקוח, שאחראי גם על יישומה בפועל, ונכון למועד פרסום דוח זה, נראה שיהיה בהם כדי להשפיע הן על פעילות חברות הביטוח המסחריות הפעילות בתחום, ובכללן החברה, והן על פעילות הגופים הנוספים הרלוונטיים לתחום זה, כמפורט במסגרת סעיף זה (וסעיף 2.1.1.1 לעיל):

א. פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש] ("הפקודה")

כאמור בסעיף 2.1.1.1 לעיל, הפקודה קובעת את החובה לרכוש כיסוי ביטוחי לכיסוי נזקי הגוף עשויים להיגרם למשתמשים בדרך כתוצאה משימוש בכלי רכב מנועי ומסדירה את אופן הוכחת קיומו של ביטוח חובה בתוקף בפני הרשויות. ביום 30 בינואר 2017, לאחר תאריך הדוח, פורסמה ברשומות הצעת חוק ממשלתית לתיקון הוראות הפקודה באופן שייקל על האפשרות להנפיק למבוטחים תעודת חובה "דיגיטאלית" כברירת מחדל וייתר את השימוש בתעודות חובה מקוריות, על הסרבול והעלויות הכרוכות בהחלפתן או ביטולן.

ב. ה"פול"

תקנות ביטוח רכב מנועי (הסדר ביטוח שיורי ומנגנון לקביעת תעריף), התשס"א-2001, הביאו להקמת תאגיד לניהול הסדר ביטוח שיורי (להלן: "**הפול**"), המנהל את הביטוח המשותף למשתמשים ברכב מנועי, שלא השיגו כיסוי ביטוחי באופן ישיר אצל חברות הביטוח המסחריות בישראל. מסיבה זו עיקר מבטחי הפול, גם בשנת הדוח, הם אופנועים. ביטוחי הפול הם ביטוחים המכוסים כספית על-ידי כל חברות הביטוח הפועלות בתת-תחום ביטוח רכב חובה, כאשר מכוח הוראות התקנות הנ"ל, הפול אמור להתנהל באופן שתקרת הגרעון שלו (מרכיב ההעמסה) לא תעלה על 8% (ביחס לכלי רכב שאינם אופנועים) ולא תחרוג מהטווח של 5.5%-6.5% ביחס לאופנועים. חלקה של כל חברה בכיסוי הוצאות (הפסדי) הפול נקבע מדי שנה לפי חלקה היחסי בפרמיות ביטוח רכב חובה. חלקה היחסי של החברה בהפסדי הפול לשנת חיתום 2016, שהינם חריגים בהיקפם, עומד, לפי חישובי הפול, על 8.8%. לפרטים נוספים בגין חלקה של החברה בהפסדי הפול ראה סעיף 3.1.1.1. לדוח הדירקטוריון.

חוזר 2016-1-1 "תיקון הוראות החוזר המאוחד בענף ביטוח רכב חובה", תיקוניו במהלך שנת הדוח והשלכות מסקנות ועדת וינוגרד

במסגרת חוזר זה, שפורסם ביום 7 בינואר 2016, ועדכונים נוספים שלו שפורסמו על פני שנת הדוח, שינה הפיקוח את נוסחת תעריף ביטוח החובה של הביטוח השיווי כפול כך שהיא תהיה דיפרנציאלית ותתייחס לכל הפרמטרים שניתן (אך לא הכרחי) לתמחר לפיהם את הביטוח בחברות הביטוח המסחריות, וגם קבע את שיעור ההשפעה של כל פרמטר כזה על התעריף של הביטוח השיווי. במסגרת החוזר הוסרה המגבלה שחלה עד לשנת הדוח על תעריף ביטוח החובה בחברות הביטוח המסחריות של 90% מתעריפי הפול, ובעקבות הוראת בג"ץ מיום 11 באפריל 2016 (במסגרת עתירה שהגיש איגוד חברות הביטוח בעניין זה), היא הוסרה כליל מהחוזר בתיקון שלו מיום 2 באוגוסט 2016 (חוזר 2016-1-11 "תיקון הוראות החוזר המאוחד בענף ביטוח רכב חובה – מחיקת סעיפים 2.2.1(ה) ו-2.2.1(ה)(3) לחוזר המאוחד").

בפועל, הפיקוח מתמיד בנקיטת מדיניות של קביעת תעריפי ביטוח החובה, בהתאם למסגרת המכונה על ידו "תעריף הולם", ושנזרזת מהתעריף שנקבע לביטוח השיווי, ואינו מאפשר לחברה, בחלק מהמקרים, לשווק ביטוח חובה בתעריפים שהיא מוצאת כמספקים אקטוארית וכך גם ביחס לתעריפי הפול, מה שמגדיל את ההפסד המועבר ממנו לחברות המסחריות. מדיניות זו של הפיקוח מציבה סימן שאלה לגבי רווחיות הענף על כל המשתמע מכך ובשל המתווה הפנימי של מדיניות הפיקוח, גם פוגע במדיניות התמחור הדיפרנציאלי של החברה, תוך יצירתו, בחלק מהמקרים, של סבסוד צולב כפוי בין הלקוחות.

אין החברה יכולה לצפות את ההשפעות של הסדרה זו על השוק בשלב זה, לרבות ההשפעות ארוכות הטווח שעשויות להיות לה⁶.

תקנות הביטוח הלאומי (היוון) (תיקון), התשע"ו-2016

המלצות הועדה הבין משרדית בראשות ד"ר אליהו וינוגרד (שהוקמה ביולי 2014 או בסמוך לכך), שפורסמו בחודש מרס 2016, כוללות המלצות בעניין חישוב שיעור הריבית שעל בסיסה יהוונו קצבאות בגין פגיעה בעבודה על פי תקנות הביטוח הלאומי (היוון), התשל"ח-1978 למבוטח הביטוח הלאומי אשר מבקש היוון כזה. תיקון לתקנות ההיוון, המאמץ את ההמלצות ומחיל אותן גם על דרישות שיבוב שיגיש הביטוח הלאומי לחברות ביטוח לאחר מועד כניסתן לתוקף, פורסם לראשונה ביום 9 ביוני 2016 כאשר מועד כניסתו של התיקון לתוקף נקבע במקור ל-1 באוקטובר 2016 והוא יחול, לפי האמור בו, על חישוב ערך מהוון שנעשה מיום התחילה ואילך. ביום 13 בספטמבר 2016 פורסם התיקון לתקנות המופיע בכותרת, לפיו מועד התחילה נדחה בשנה, ליום 1 באוקטובר 2017. לפי התיקון לתקנות ההיוון (בין יתר התיקונים), שיעור הריבית שעל בסיסה יהוונו תביעות שיבוב שיגיש הביטוח הלאומי כנגד חברות ביטוח בקשר עם תשלום קצבאות בגין פגיעה בעבודה, יעמוד על 2% (במקום השיעור הקודם שעמד על 3%) ושיעור זה יעודכן אחת לארבע שנים בלא יותר מ-1 נקודת האחוז בכל פעם על בסיס מנגנון בדיקה שנקבע גם הוא בתיקון לתקנות. לאור ההפרשות הראשוניות שעשו חברות הביטוח בעקבות פרסום התיקון הנ"ל לתקנות, ותהליך בדיקה שערך הפיקוח, עלה כי נדרש ייקור של כ-16% בתעריפי ביטוח החובה על מנת לכסות את ההפסד שהתיקון לתקנות צפוי לגרום, אך הפיקוח סירב עד כה, למרות המלצות האקטואר המפעיל

⁶ וראו, למען הזהירות, את האזהרה לגבי מידע צופה פני עתיד המופיעה בפתח הדוח.

מטעמו, לאשר ייקור של התעריף בביטוח חובה בהתאם, לא בפול ולא בחברות המסחריות והפול אף הגיש עתירה לבג"ץ בסוגיה זו. בשלב זה, לא ברור לחברה מה תהיה ההסדרה הסופית של ריבית ההיוון ואיזו השפעה תהיה להסדרה כזו על התחייבויות החברה ועל התעריפים, אך החברה כבר ביצעה, לאחר התייעצות שערכה עם יועצים מקצועיים, הפרשות בקשר עם ההשפעות האפשריות של פרסום תקנות כאלה במסגרת הדוחות הכספיים כמפורט בביאור 34ה(2) לדוחות הכספיים המצורפים וכן ראו התייחסות בקשר עם ביטוח המשנה בפרק 4.5.2 להלן.

ג. "קרנית"

ככלל, תפקידה של קרנית (קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים) (לעיל ולהלן: "**קרנית**") מוגדר בחוק הפלתי"ד, והוא - לכסות נזקי גוף בהתאם להוראות חוק הפלתי"ד של מי שאינם מכוסים בפוליסת ביטוח חובה - שלא באשמתם. על מנת לממן את פעילות קרנית כאמור לעיל, נקבע בצו פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (מימון הקרן), התשס"ב-2002 (להלן: "**הצו**"), כי על מבטח לגבות מהמבוטח 1% מדמי הביטוח נטו עבור קרנית. החל מינואר 2010 משמשת קרנית, מכוח תקנות ייעודיות, גם צינור להעברת כספי פרמיה לביטוח הלאומי וממנו - לקופות החולים, כחלק מההליך שהעביר את עיקר האחריות למימון ההוצאות הרפואיות הכרוכות בתאונות דרכים - לקופות החולים (ראו לעניין זה סעיף 2.1.1.3 להלן). על פי צו, על כל חברה להעביר לקרנית 9.4% מהפרמיה למימון הוצאות אלה.

בנוסף, במהלך שנת 2010, ובעקבות החלטת משרד האוצר מיום 30 ביוני 2010, קלטתה קרנית את יתרת פעילות אבנר (שבזמנו ועד סוף שנת 2002 היתה מבטח משותף בכל פוליסות ביטוח החובה בענף), שעיקרה הוא סיום הניהול של תביעות עבר, וזאת על אף החשש לניגוד עניינים במקרים מסויימים. גם יתרת הרזרבה הכספית שהיתה קיימת באבנר, שעמדה אז על כ-1 מיליארד ש"ח, הועברה לקרנית.

ביום 21 באוגוסט 2016 פורסם תיקון לחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים שלפיו, במסגרת סעיף 15(ד)(1) הוענקה לפיקוח סמכות להורות לקרנית להשיב את הכספים העודפים שהצטברו אצלה על פני השנים לציבור, בדרך שתקבע המפקחת. בהסתמך על הוראה זו פירסם הפיקוח ביום 29 בספטמבר את חוזר 2016-14 "השבת כספים מקרנית לציבור המבוטחים" במסגרתו נקבע ההליך שבאמצעותו, במהלך של כשנתיים המתחילות ב-1 בינואר 2017, ייהנו מבוטחי ביטוח חובה מהנחה של 13% בפרמיה השנתית שתמומן מעודפי הכספים שנצברו בקרנית. לדעת החברה התהליך שנקבע עלול ליצור קשיים תפעוליים ולפגוע בקליטת הפרמיה המלאה בחברות מחד ולייצר עלויות תפעול עודפות מצידן מאידך על אף שבהינתן תפעול מדויק מצד קרנית ובכפוף להשבה מלאה על פי הדיווח של החברות, לא אמורה להיות להחזר כזה השפעה מהותית על חברות הביטוח.

לאור תפקידה, קרנית גם מרכזת את כל המידע בשוק לגבי הכיסוי הביטוחי לכל כלי הרכב מכל חברות הביטוח והיא מקור המידע המוסמך בנושא זה לרשויות מדינה שונות ובכלל זה משטרת ישראל. כיום, על פי דרישת הצו הנ"ל, מועבר המידע מהמבטחות לקרנית אחת לחודש. החברה פיתחה יכולת להעביר את המידע לקרנית מדי לילה ופועלת להעביר אותו במתכונת זו לקרנית, בתיאום עימה ועם הפיקוח, שגם פירסם, ביום 31 באוגוסט 2015 טיוטת תיקון לצו הנ"ל, שנועד לחייב את כל החברות לדווח את סטטוס הכיסוי הביטוחי של כל רכב ברמה יומית. לפי דברי ההסבר, לאחר שהדיווח לקרנית יהיה יומי, גם הדיווח מקרנית למשטרה יהיה יומי. להבנת החברה מטרת התיקון היא לקדם את הפתרון של ביטוח דיגיטאלי שמוצע במסגרת הצ"ח לתיקון הפקודה כנוכח בסעיף קטן א) לעיל.

ד. מאגר מידע לאיתור הונאות בתחום ביטוח רכב חובה ("מאגר ISO")
מכוח תקנות ביטוח רכב מנועי (הקמה וניהול של מאגרי מידע), התשס"ד-2004 הוקם מאגר מידע מרכזי במימון חברות הביטוח (כפי חלקן בתת-התחום), שנועד לסייע להן בתמחור נכון של הפוליסות ובאיתור הונאות ביטוח הן בשלב הטיפול בתביעות והן בשלב החיתום לפני עריכת הפוליסה. המאגר הוקם ומנוהל עד היום על ידי חברה אמריקאית באמצעות חברת בת ישראלית שלה בשם ISO Insurance Services Office of Israel Ltd. (להלן: "המפעיל"), מכוח הסכם שבין המפעיל לבין כל חברות הביטוח הפועלות בתחום, וכן בינו לבין הפיקוח. תוקף ההסכם עם חברות הביטוח הוארך במהלך ינואר 2011, וקיבל את אישור הפיקוח והיתר מן הרשות להגבלים עסקיים (לראשונה, באפריל 2004 ולאחרונה ביום 6 בינואר 2016) שהינו בתוקף עד ליום 9 בינואר 2019 על מנת לאפשר לקיים שוב, בשנים הקרובות, הליך תחרותי לבחירת ספק לניהול המאגר ולאפשר לספק הנבחר, ככל שלא יהיה זה הספק הנוכחי, זמן הערכות לפיתוח התשתיות הנחוצות. נכון למועד אישור הדוח, האישור של הפיקוח להמשך ההתקשרות אינו חופף את תקופת האישור של הרשות להגבלים עסקיים והוא מסתיים ביום 9 ביולי 2017.

ה. מאגר מידע סטטיסטי בענף ביטוח רכב חובה
מאגר מידע של נתונים סטטיסטיים (לעיל ולהלן: "המאגר הסטטיסטי"), שנועד לאפשר איסוף נתוני תביעות מכל חברות הביטוח לשם חישוב תעריף הסיכון בביטוח חובה והפרמטרים הרלוונטיים לחישובו. מפעיל המאגר הסטטיסטי הנוכחי הוא, החל מיום 1 באפריל 2010, "רון בינה אקטוארית", שהחליף בתפקיד זה את המפעיל וזאת מכוח הסמכה של המפקח.

שני המאגרים הנ"ל הוקמו מכוח הוראת סעיף 11א לפקודת ביטוח רכב מנועי ובהתאם לתקנות ביטוח רכב מנועי (הקמה וניהול של מאגרי מידע), התשס"ד-2004 (להלן: "תקנות מאגרי מידע"), והחברות פועלות מולם על בסיס חוזרי פיקוח ובכלל זה חוזר 2013-1-7 "תיקון הוראות החוזר המאוחד בענף ביטוח חובה" (שהחליף ואיחד חוזרים קודמים בעניין זה), ונדרשות להעביר מידע למפעיל, ולקבל ממנו מידע.

ו. מערכת סליקה "קל כבד"
צו הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים (הסדרים לחלוקת נטל הפיצויים בין המבטחים) תשס"א-2001 (להלן: "צו החלוקה") ותיקון ביחס אליו שבוצע במסגרת חוק הפלת"ד, קובעים מנגנון השתתפות בתשלומי תביעות בין חברות הביטוח במקרה שבו מעורבים בתאונה "רכב קל" ו"רכב כבד". בנוסף, קובע סעיף 3(ב) לחוק הפלת"ד, כי במצב שבו נפגע הולך רגל בתאונה שבה היו מעורבים מספר כלי רכב, ישאו מבטחי כל כלי הרכב המעורבים בעלות נזקו של הולך הרגל בחלקים שווים.
איגוד חברות הביטוח מפעיל מערכת סליקה שנועדה להעביר תשלומים באופן ממוכן בין מבטחי רכב בהתאם להוראות הדין שפורטו לעיל. הצדדים למערכת הסליקה הם כל המבטחים הפועלים בתחום, למעט "הפול", והוא חל על תאונות בהן היו מעורבים כלי הרכב המבטחים בפוליסות. להסדר זה ניתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל על-ידי הממונה על ההגבלים שמוארך מפעם לפעם (לאחרונה ביום 31 באוגוסט 2015, למשך חמש שנים נוספות, דהיינו עד ליום 31 באוגוסט 2020).

ז. המוסד לביטוח לאומי
המוסד לביטוח לאומי (להלן: "המל"ל") מגיש נגד חברות הביטוח תביעות שיבוב בגין תגמולים ששולמו על ידו לנפגעי תאונות דרכים שהן גם תאונות עבודה ומכוסות על-ידי פוליסות ביטוח רכב חובה שהפיק מבטח.

במסגרת אישור חוק ההסדרים לשנים 2015-2016, תוקנו חוק הביטוח הלאומי וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) באופן שהחל מיום 1 בינואר 2016 נדרש המל"ל למכך את הליך השיבוב שהוא מנהל מול חברות הביטוח ונקצבו מועדים לכל שלב של בירור החבות שלהן כלפי המל"ל. כמו כן נקבעו סמכויות אכיפה של הפיקוח על אי דיווח מצד חברות ביטוח למל"ל על זכות שיבוב שלו בתביעות. התיקונים הנ"ל בחקיקה מאפשרים גם לקבוע בעתיד, בהסכמה, הסדרים שונים מול המל"ל מאלה שנקבעו בדין. כאמור בסעיף 2.1.1.3 (ב) לעיל, במהלך שנת הדוח תוקנו תקנות ההיוון של הביטוח הלאומי והן יחולו גם על תביעות שיבוב של המל"ל החל מה-1 באוקטובר 2017.

2.1.1.4 תחרות ונתח שוק

לפי פרסומי הפיקוח, בענף ביטוח רכב חובה פועלות 13 חברות ביטוח מסחריות וחלקה של החברה בהן בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 עמד על 9.4% מכלל הפרמיות ברוטו בתחום זה בישראל. יודגש כי החברה מתמקדת בתת תחום זה בלקוחות פרטיים בעיקר ובכלי רכב פרטי ומסחרי עד 4 טון בלבד ולהערכת החברה שיעורה בפלח שוק זה גבוה יותר מהנתון הנ"ל באופן משמעותי. כל חברות הביטוח הפועלות בישראל בתחום זה הן מתחרות של החברה והחל משנת הדוח, גם הפול, לאור שינוי ההסדרה והתעריפים על ידי הפיקוח משנה זו, כמתואר בסעיף 2.1.1.3 (ב) לעיל. הכיסוי הביטוחי בתחום זה אחיד והתחרות מתמקדת בתעריף ובשירות. במסגרת זו ובהמשך למתואר בסעיף 2.1.1.3 (א) לעיל, מאפשרת החברה ללקוחותיה לקבל ממנה העתק תעודת ביטוח חלף המקור ולאשר לה לשמור אצלה את המקור על מנת שיוכלו לבצע שינויים וביטול של הפוליסה בכל עת ובאופן מיידי. ביום 19 בנובמבר 2015 פירסם משרד התחבורה הוראה המחייבת את מכוני הרישוי לקבל מלקוחות גם העתקים של תעודות חובה לצורך ביצוע טסט לרכב ובלבד שיש אישור על תוקף הביטוח גם ליום הטסט.

בהתאם לנתוני משרד האוצר⁷, חל בענף ביטוח רכב חובה גידול של כ-3.7% בהיקף דמי ביטוח ברוטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 לעומת התקופה המקבילה אשתקד. באותה תקופה נרשמה בחברה עליה של כ-14.8% בהיקף דמי ביטוח ברוטו בהשוואה לתקופה מקבילה. למידע נוסף ראו גם סעיף 4.7 להלן בדבר שיווק והפצה של כלל עסקי החברה, הכוללים גם התייחסות מפורטת לנושא התחרות.

2.1.1.5 לקוחות

לחברה אין תלות בלקוח בודד או במספר מצומצם של לקוחות אשר אובדנם ישפיע באופן מהותי על תחום הפעילות. החברה מוכרת את המוצר בעיקר ללקוחות פרטיים לשימוש הפרטי והחברתי, והם נוטים לרכוש את ביטוח החובה ביחד עם ביטוח הרכוש לרכב. לחברה מספר לקוחות צי (כלומר, רכשו למעלה מ-40 פוליסות בחברה לכלי רכב שבעלותם, להלן: "לקוחות צי") וכן קולקטיב של עובדי המדינה מכוח זכייתה במכרז חשכ"ל לביטוח רכב לשנת הדוח. בשנת 2014 זכתה החברה בכ-9% ממכרז החשכ"ל לביטוחי רכב של עובדי המדינה לשנת 2015, ובשנת 2015 זכתה בכ-19% ממכרז זה לשנת 2016. בשנת הדוח בחרה החברה שלא להשתתף במכרז חשכ"ל לשנת 2017 לאור שינוי תנאי המכרז לשנה זו באופן שהיה עלול להשפיע, לדעת החברה, לרעה, על כל תיק ביטוח החובה שלה. להחלטה זו של החברה לא צפויה להיות השפעה מהותית על תוצאות פעילותה.

⁷ נתוני השוק מבוססים על עיבוד דיווחי משרד האוצר שפורסמו באינטרנט ("דוחות ניהוליים").

להלן התפלגות פרמיות ברוטו בתחום זה (באלפי ש"ח):

2014	2015	2016	
377,694	407,078	449,218	מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים
1,730	7,400	19,281	קולקטיבים וציי רכב *
379,424	414,478	468,499	סה"כ פרמיות ברוטו

(* הגידול בפרמיות קולקטיביים וציי רכב מול אשתקד נובע מגידול חלקה של החברה במכרז חשכ"ל, כאמור לעיל.

שיעור החידושים ברוטו בתת-תחום זה לשנת דיווח 2016 הינו כ-73.6%. שיעור החידושים ברוטו, ללא לקוחות צי, הינו כ-74.4%. שיעור החידושים מייצג את היחס בין כמות הפוליסות בשנת הדיווח 2016 שהיו בתוקף בשנה הקודמת, לבין הכמות המדווחת בשנת 2015. שיעור החידושים נטו (דהיינו, מתוך אוכלוסיית הלקוחות שהחברה מאפשרת להם לחדש הביטוח אצלם) עומד על כ-86.2%. שיעור פלח משותף של לקוחות מבוטחים בתחום זה עם תת-תחום רכב רכוש לשנת הדיווח 2016 הינו כ-91.8%.

להלן פרטים אודות ותק של לקוחות תת-תחום ביטוח רכב חובה במונחי כמות פוליסות לשנת 2016 באחוזים:

שנות ותק	פוליסות חדשות	שנה	שנתיים	שלוש שנים ומעלה	סה"כ
התפלגות ותק לקוחות	33%	20%	13%	34%	100%

2.1.2. תת-תחום פעילות ב' - ביטוח רכב רכוש

2.1.2.1 מידע כללי על תת-תחום הפעילות

תת-תחום ביטוח רכב רכוש, הנכלל בתחום עסקי ביטוח כללי, מתייחס לביטוח נזקי רכוש שנגרמו לכלי הרכב המבוטחים במסגרת הפוליסה ולאחריות המבוטח לנזקי רכוש שנגרמו לצד ג' מפגיעת הרכב המבוטח וזאת בהתאם להוראות הכיסוי הביטוחי הקבועות בתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו-1986 (להלן: "**הפוליסה התקנית-רכב**") ובכפוף לחוק הפיקוח, תקנותיו והחוזרים מכוחם.

2.1.2.2 מוצרים ושירותים

בתת-תחום זה קיים מוצר אחד המבוסס על הפוליסה התקנית-רכב, שכוללת את כל טווח החלופות של סל כיסויים מינימאלי, שאותו ניתן להציע למבוטחים ושאותו מותר לחברות לשנות אך ורק לטובת המבוטח. בהתאם לתנאי הפוליסה התקנית-רכב, הסיכונים המכוסים בפוליסה זו הינם: נזק שעלול להיגרם לרכב כתוצאה מתאונה, גניבה, אש וסיכונים נוספים המפורטים במסגרתה, וכן נזקי רכוש שהרכב יגרם לצד ג' באשמתו של המבוטח. מבוטח אשר בבעלותו 40 כלי רכב פרטיים לפחות, המבוטחים אצל מבטח אחד ("צי"), רשאי, בשלב הצעת הביטוח, בהודעה מפורשת שתתועד אצל המבטח, לוותר על תחולת הפוליסה התקנית כולה או חלקים ממנה. כאמור, הפוליסה התקנית רכב כוללת אפשרות לרכוש רק חלק מהכיסויים הכלולים בה, במגבלות הקבועות בה. בהתאם, מאפשרת החברה ללקוחותיה לרכוש חבילת כיסוי מפני מקרי הביטוח הכלולים בפוליסה תקנית-רכב ללא כיסוי לנזקי פריצה, גניבה ונזק בזדון וכך לייתר עבורם את הצורך להתקין אמצעי מיגון הנדרשים לצורך הקלת סיכונים אלה ושהתקנתם והפעלתם מהווה תנאי למתן כיסוי ביטוחי במצבים אלה מצד החברה. המוצר הוא מוצר רשות, ולקוחות החברה בתת-תחום פעילות זה נוהגים לבחור בין רכישת הפוליסה המלאה, הפוליסה הצרה יותר כמפורט לעיל, או כיסוי לפי פרק אחריות כלפי צד שלישי בלבד. הכיסוי בפועל יהיה רק לגבי פרקי הכיסוי שנרכשו על-ידי המבוטח, כפי שמופיעים במפרט הפוליסה המסויימת.

החברה מציעה לרכישה, בצד הרכישה של פוליסה תקנית-רכב, גם כתבי שירות ושירותים נוספים ובכלל זה שירותי דרך וגרירה, רכב חליפי, וכו'. שירותים נוספים אלה, שהיקפם וסוגיהם הוגבל על ידי הפיקוח, ניתנים באמצעות ספקים חיצוניים המתמחים בהם ובהתאם ל**כתבי השירות** המצורפים לפוליסה.

החברה מתמקדת בביטוח רכב פרטי ומסחרי (עד 4 טון) ורכב מנועי דו גלגלי של לקוחות פרטיים העושים ברכב שימוש פרטי וחברתי. החברה מוכרת פוליסות גם לציים ולקולקטיביים אך גם בהן הכיסוי הוא לרוב בהתאם לפוליסה התקנית-רכב.

התעריף בביטוח רכב רכוש מחייב אישור המפקח והינו תעריף אקטוארי דיפרנציאלי (כלומר אינו אחיד לכלל המבוטחים והינו מותאם לסיכון) והוא מבוסס על מספר פרמטרים, הן אלה הקשורים לרכב המבוטח בפוליסה והן אלה הקשורים למאפייני הנהגים ברכב. התביעות בתת-תחום זה מאופיינות במשך זמן קצר יחסית בין קרות מקרה הביטוח לסגירת התביעות (רובן המכריע מסתיים תוך פחות משנה).

2.1.2.3 הסדרה והסכמים מהותיים לתת-התחום

מרכז הסליקה של איגוד חברות הביטוח

מרכז הסליקה מסייע לחברות הביטוח בקבלת מידע מגורמים ממשלתיים באופן מרוכז. נכון להיום, מקבלות חברות הביטוח מידע ממשד התחבורה לצורך טיפול בתביעות מבוטחים (מידע לגבי קודי דגם של כלי רכב, בעלות, עיקולים ושעבודים) באמצעות מרכז הסליקה והן חתומות מולו, גב אל גב, על הסכמים

שנחתמו בין מרכז הסליקה ומשרד התחבורה לצורך זה. כנגד קבלת השירות משלמות החברות אגרה בהתאם לשימוש שהן עושות בשירות זה.

על יסוד פטור שניתן ע"י הממונה על הגבלים עסקיים ב-30 ביוני 2010, הקים מרכז הסליקה מאגר מידע ביחס לתביעות בגין נזקים לכלי רכב (ללא שמות מבוטחים) אשר הושק ב-20 למאי 2013 לראשונה, ובשנית לאחר חידוש הפטור של הממונה על הגבלים עסקיים למאגר, מיום 29 ביולי 2013 (שחודש לאחר תאריך הדוח, ביום 2 בפברואר 2017 ל-4 שנים נוספות, עד ליום 1 בפברואר 2021). במסגרת הפטור שבתוקף בתאריך פרסום הדוח, השני הורחב ההיתר ביחס להיקף המידע, תוך שהוא מתייחס, בנוסף לנתונים בקשר לרכב גם להיבט נקודתי בקשר עם הקשר שלו למבוטח, ומחייב הרחבת מודעות הציבור לאפשרות שלו לעשות בו שימוש בעת קניית רכב משומש. העבודה עם המאגר עשויה לסייע בשיפור החיתום וניהול התביעות על ידי חברות הביטוח שיעשו בו שימוש, שכן הוא מאפשר לקבל מידע על הסטוריית התביעות של כלי רכב שיש בו כדי להשפיע על שווי הרכב. המאגר עומד גם לרשות ציבור בעלי הרכב לצורך מענה מרכזי ליישום חוק מכירת רכב משומש (זכאות למידע וגילוי נאות), התשס"ח-2008, ככל שנוגע למידע המצוי בנושא זה בידי מבטחים.

חוק רישוי שירותים ומקצועות בענף הרכב, התשע"ו-2016

ביום 18 ביולי 2016 פורסם החוק הנ"ל הכולל התייחסות להיקף רחב של נושאים בתחום הרכב, לרבות הסדרה עקרונית בתחום שמאי הרכב והמוסכים במסגרת כיסוי ביטוחי לנזקי תאונה. עוד קודם לפרסום החוק, ביום 16 ביוני 2016, הוגש לוועדת הכלכלה נייר עמדה משותף לפיקוח ולמשרד התחבורה, לפיו שני המשרדים יקדמו שינוי בתהליך בדיקת נזקי רכב בעקבות תאונה במסגרת הפעלת פוליסת ביטוח, הן בהיבט של הסדרת מינוי השמאי הבודק את הנזק והן בהיבט של מינוי המוסך המתקן. בשלב זה, משטרים פורסמו הוראות פרטניות או טיוטה של הוראות כאלה, אין באפשרות החברה להעריך את ההשפעה של הוראות כאלה על השירות שלה ללקוחותיה ועל תוצאותיה הכספיות. נכון לתאריך הדוח ולמועד פרסומו מוסדר נושא הפעלת שמאים לבחינת נזקי הרכב באמצעות חוזר הפיקוח 8-1-2007 "שמאות ביטוח רכב (רכוש וצד ג)" הקובע כי המבוטח הוא שימנה את השמאי לבחינת נזקי הרכב שלו, והוא יכול לעשות כן מתוך רשימה של שמאים שקבעה חברת הביטוח, שיתרונה למבוטח הוא בהגבלות שהיא מטילה על חברת הביטוח לסטות ממנה או לבחור שמאי פרטי שאז לא חלות על חברת הביטוח הגבלות כאמור. לגבי מוסכי הסדר לא קיימת הסדרה אך חברות הביטוח נוהגות להעניק הטבות נוספות למבוטח הבוחר לתקן את רכבו (לפי חוות דעת השמאי) במוסך כזה לעומת תיקון במוסך פרטי, ובכלל זה הפחתה בגובה ההשתתפות העצמית, אחריות לתיקון, רכב חלופי לתקופת התיקון ועוד.

2.1.2.4 תחרות ונתח שוק

החברה פועלת בשוק תחרותי הנתון לתנודות מחירים מחד ולשינויים בעלויות התביעה מאידך. בשוק זה, המאופיין במוצר ביטוחי דומה ובתחרות משוכללת, קיימת רגישות גבוהה למחיר וחברות הביטוח מתחרות ביניהן באמצעות מתן הנחות, מבצעים והטבות ללקוחותיהן. הצלחה בשוק זה מצריכה יכולת תגובה מהירה לשינויים מצד המתחרים ולתנאי השוק הן ביחס למחירי המוצר והן ביחס לאיכות השירות הניתן ללקוח. בהתאם לנתוני משרד האוצר⁸, חל בענף ביטוח רכב רכוש גידול של כ-10.6% בהיקף דמי ביטוח

⁸ נתוני השוק מבוססים על עיבוד דיווחי משרד האוצר שפורסמו באינטרנט ("דוחות ניהוליים").

ברוטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 לעומת התקופה המקבילה אשתקד. באותה תקופה נרשמה בחברה עליה של כ-24.5% בהיקף דמי ביטוח ברוטו בהשוואה לתקופה מקבילה אשתקד.

על-פי פרסומי הפיקוח, פעילות בתחום זה 13 חברות ביטוח וחלקה של החברה בהן בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 עמד על 12.7% מכלל הפרמיות ברוטו בתחום זה בישראל. יודגש כי החברה מתמקדת בתת תחום זה בלקוחות פרטיים בעיקר ובכלי רכב פרטי ומסחרי עד 4 טון בלבד ולהערכתה שיעורה בפלח שוק זה גבוה יותר מהנתון הנ"ל באופן משמעותי. כל חברות הביטוח הפועלות בישראל בתחום זה הן מתחרות של החברה. הכיסוי הביטוחי בתחום זה אחיד ברובו והתחרות מתמקדת בתעריף ובשירות. למידע נוסף ראו סעיף 4.7 להלן בדבר שיווק והפצה של כלל עסקי החברה, הכוללים גם התייחסות מפורטת לנושא התחרות.

2.1.2.5 לקוחות

לחברה אין תלות בלקוח בודד או במספר מצומצם של לקוחות, אשר אובדנם ישפיע באופן מהותי על תת-תחום הפעילות. החברה מוכרת את המוצר בעיקר ללקוחות פרטיים. לחברה מספר לקוחות צי וכן קולקטיב של עובדי המדינה עקב זכייתה במכרז חשכ"ל לביטוח רכב לשנת הדוח כאמור בסעיף 2.1.1.5 לעיל.

להלן התפלגות פרמיות ברוטו בתת-תחום זה (באלפי ש"ח):

2014	2015	2016	
721,305	816,898	973,722	מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים
1,699	16,503	45,234	קולקטיבים ומפעלים גדולים (*)
723,004	833,401	1,018,956	סה"כ פרמיות ברוטו

(*) הגידול בפרמיות קולקטיביים וצי רכב מול אשתקד נובע מזכייתה של החברה במכרז חשכ"ל, כאמור לעיל.

שיעור החידושים ברוטו בתת-תחום זה, במונחי כמות פוליסות, לשנת דיווח 2016, הינו כ-81.3%. שיעור החידושים ברוטו, ללא לקוחות צי, הינו כ-82.3%. שיעור החידושים מייצג את היחס בין כמות הפוליסות בשנת הדיווח 2016 שהיו בתוקף בשנה הקודמת, לבין הכמות המדווחת בשנת 2015. שיעור החידושים נטו (דהיינו, מתוך אוכלוסיית הלקוחות שהחברה מאפשרת להם לחדש הביטוח אצלם) עומד על כ-85.3%. אחוז פלח משותף של לקוחות מבוטחים בתת-תחום זה עם תת-תחום רכב חובה לשנת הדיווח 2016 הינו כ-93.8%.

להלן פרטים אודות ותק של לקוחות תת-תחום ביטוח רכב רכוש במונחי כמות פוליסות לשנת 2016 באחוזים:

שנות ותק	פוליסות חדשות	שנה	שנתיים	שלוש שנים ומעלה	סה"כ
התפלגות ותק לקוחות	33%	20%	13%	34%	100%

2.1.3 תת-תחום פעילות ג' - ענפי רכוש ואחרים

2.1.3.1 מידע כללי על תת-תחום הפעילות

תת-תחום ענפי רכוש ואחרים, הנכלל בתחום עסקי ביטוח כללי, מתייחס לביטוח נזקי רכוש למבנה ו/או תכולה לנכס המוגדר בפוליסה. ביחס לדירות פרטיות, הכיסוי הביטוחי בתחום זה הינו בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח דירות ותכולתן), התשמ"ו-1986 (להלן: "**הפוליסה התקנית-דירה**"). ביחס לבתי עסק, הביטוח הוא בהתאם לפוליסה שניסחה החברה ואושרה על ידי הפיקוח. בשנת 2015 הוחלפה הפוליסה התקנית דירה במסגרת עדכון לתקנות. פירוט בנושא זה ראו בסעיף 2.1.3.3 להלן.

2.1.3.2 מוצרים ושירותים

כאמור, בתת תחום זה קיימים שני מוצרי ביטוח עיקריים:

א. **ביטוח דירות רכוש**, הנכלל בעסקי ביטוח כללי, הינו ביטוח רשות, המעניק כיסוי ביטוחי לנזקי רכוש שנגרמו לדירת המגורים המבוטחת ולתכולתה מפני סיכונים שונים וכן כיסוי לאחריות המבוטח כלפי צדדים שלישיים - בהתאם להוראות **הפוליסה התקנית-דירה**. הפוליסה התקנית-דירה מהווה סל כיסויים מוגדר, שניתן לשנותו אך ורק לטובת המבוטח, אך ניתן, לפי בחירת המבוטח ובכפוף להסכמת המבוטח, למכור כיסוי לפי פרקים מסויימים של הפוליסה התקנית-דירה, במקום את כולה כמיקשה אחת, והמבוטח גם יכול לבחור אם לרכוש כיסוי מפני סיכון של רעידת אדמה, אם-לאו, ובדומה גם כיסויים נלווים נוספים. מעבר לכיסוי לפי הפוליסה התקנית-דירה מוכרת החברה במסגרת הפוליסה גם כיסוי לאחריות המבוטח לנזקי רכוש וגוף שנגרמו לעובדי המבוטח בקשר עם הדירה, וכן כיסוי לסיכונים נוספים לרכוש המבוטח (דוגמת 'כל הסיכונים תכשיטים'), וכן **כתבי שירות** ככל שהם מותרים לשיווק לאור ההגבלות שקבע הפיקוח בתחום כתבי השירות. שירותים נוספים אלה ניתנים באמצעות ספקים חיצוניים המתמחים בהם ובהתאם ל**כתבי השירות** המצורפים לפוליסה.

החברה בונה חבילות שונות של כיסויים על בסיס הוראות הפוליסה התקנית-דירה על מנת להתאים את המוצר לצרכים השונים של לקוחותיה, ובכלל זה - ללווי בנקים למשכנתאות. בין יתר החבילות, משווקת החברה חבילה המאפשרת ללקוחות החברה לרכוש כיסוי מפני כל מקרי הביטוח הכלולים בפוליסה תקנית-דירה למעט פריצה, גניבה ונזק בזדון וכך ליתר עבורם את הצורך להתקין אמצעי מיגון הנדרשים לצורך הקלת סיכונים אלה ושהתקנתם והפעלתם מהווה תנאי למתן כיסוי ביטוחי במצבים אלה מצד החברה. לקוחות החברה בתת-תחום פעילות זה נוהגים לבחור בין רכישת הפוליסה המלאה, הפוליסה הצרה יותר כמפורט לעיל, או רכישת כיסוי למבנה או לתכולה בלבד. הכיסוי בפועל יהיה רק לגבי פרקי הכיסוי שנרכשו על-ידי המבוטח, כפי שמופיעים במפרט הפוליסה המסויימת.

קהל היעד העיקרי למוצרי החברה בתת התחום הם לקוחות פרטיים, לרבות לוי בנקים למשכנתאות. התעריף בביטוח דירה מחייב אישור המפקח והינו תעריף אקטוארי דיפרנציאלי (המותאם לסיכון באופן שאינו אחיד לכלל המבוטחים) והוא מבוסס על מספר פרמטרים הקשורים לדירה המבוטחת בפוליסה. מראשית שנת 2008 מוכרת החברה ביטוחי דירה למשכנתאות גם באמצעות סוכנויות ביטוח של תאגידים בנקאיים⁹. מוצר זה, כשהוא נמכר באמצעות תאגיד בנקאי, כולל רק ביטוח מבנה אך עם כיסוי לרעידת אדמה ונזקי צנרת.

התביעות בתת-תחום זה מאופיינות במשך זמן קצר יחסית בין קרות מקרה הביטוח לסגירת התביעות (מרביתן המכריע מסתיים תוך פחות משנה).

⁹ ביטוחי דירה למשכנתא באמצעות בנקים למשכנתאות אינו ענף סטטיסטי בחברה.

ב. **ביטוח מקיף לבתי עסק**, הינו ביטוח המעניק כיסוי ביטוחי לנזקי רכוש שנגרמו לבית העסק המבוטח ולתכולתו מפני סיכונים שונים המפורטים בפוליסה וכן כיסוי לאחריות בית העסק המבוטח לנזקי רכוש וגוף שנגרמו לצד שלישי ולעובדים באשמתו של בית העסק המבוטח. הכיסוי הוא בהתאם לפוליסה המאושרת על-ידי המפקח, אך בלא כפיפות לפוליסה תקנית. התעריף בביטוח בתי עסק מחייב אישור המפקח והינו תעריף אקטוארי דיפרנציאלי (שאינו אחיד לכלל המבוטחים והינו מותאם לסיכון) והוא מבוסס על מספר פרמטרים הקשורים לבית העסק המבוטח בפוליסה. הפוליסה היא מודולארית והמבוטח יכול לרכוש חלקים שונים מן הכיסוי המוצע לפי צרכיו. הכיסוי בפועל יהיה רק לגבי פרקי הכיסוי שנרכשו על-ידי המבוטח, כפי שמופיעים במפרט הפוליסה המסויימת.

2.1.3.3 הסדרה והסכמים מהותיים בתת-התחום

הפוליסה התקנית-דירה

פעילות החברה בתת-תחום פעילות הדירות רכוש כפופה לפוליסה התקנית-דירה. ביום 27 בינואר 2015 פורסמו תקנות חדשות המעדכנות את הפוליסה תקנית-דירה ומסדירות מחדש סוגיות רבות בפוליסה. כמו כן נוספו אפשרויות כיסוי תקניות חדשות – פרק אחריות כלפי צדדים שלישיים ופרק ביטוח נוסף למקרה של הרס בית משותף באירוע רעידת אדמה. השינוי נכנס לתוקף לגבי פוליסות שמועד תחילת תוקפן (לרבות חידוש) הוא מיום 27 ביולי 2015 ואילך.

ביום 3 ביוני 2015 פירסם הפיקוח הבהרה לפיה חברות שיבקשו להעניק למבוטחיהן הקיימים את הכיסוי לפי הפוליסה תקנית דירה החדשה ממועד תחילת תוקף התקנות ביחס לפוליסות חדשות, יוכלו לעשות זאת בהתאם להנחיות הקבועות באותה הבהרה. למיטב ידיעת החברה, היא המבטחת היחידה שיישמה את האפשרות הזו והחילה על כל לקוחותיה את הפוליסה התקנית – דירה החדשה כבר מיום 27 ביולי 2015.

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דמי עמילות מירביים בביטוח מבנה אגב הלוואה לדור).

התשע"ב-2012

התקנות, מיום 24 בספטמבר 2012, קובעות כי דמי העמילות המירביים שישולמו לסוכן ביטוח בעבור ביטוח מבנה אגב הלוואה לדור לא יעלו על 20% (כולל מע"מ) מדמי הביטוח, אך הורדת השיעור המירבי כאמור תבוצע בהדרגה, כך שבשנת 2013 השיעור המירבי עמד על 30%, בשנת 2014 – על 25% ורק משנת 2015 ואילך – על 20%. התקנות נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2013. הסכמי החברה עם סוכנויות ביטוח של בנקים למשכנתאות הותאמו לשינוי בתקנות. ביום 3 באוגוסט 2016 פורסמה טיטת תיקון שניה לתקנות הנ"ל, במסגרתה מוצע להחיל את תקרת דמי העמילות המפורטת לעיל גם בביטוח חיים אגב הלוואה לדור החל ב-1 בינואר 2017, דהיינו – לקבוע תקרת דמי עמילות של 20% גם במוצר זה, תוך מתן אפשרות להעניק עמלת היקף בגובה של 60% מעמלת ביטוח החיים בשנה הראשונה היה והפוליסה לא בוטלה בתוך 6 שנים ממועד רכישת הפוליסה. לדעת החברה, הוספת ההאפשרות לתשלום עמלת היקף המותנית בשימור פוגעת באפשרות לייצר תחרות בשוק זה, שסובל מכשל תחרותי מזה שנים רבות. נכון למועד אישור הדוח, טרם פורסמו תקנות עדכניות בנושא זה.

חוזר 2016-1-21 "תיקון הוראות החוזר המאוחד – נזקי מים בביטוח דירה"

בהמשך לפרסום טיטות לשינוי ההסדרה בסוגיה זו, פורסם ביום 30 בנובמבר 2016 החוזר המבקש לשנות מהיסוד את שיטת השירות בהקשר זה על מנת לשפר אותו לעומת המצב כיום. לצורך זה נקבע כי לקוח ימשיך לבחור במועד רכישת ביטוח הדירה האם ברצונו בתיקון הצנרת על ידי שרברב שבהסדר עם המבטחת או בשרברב פרטי. בנוסף, מבטח שרוצה לעבוד כברירת מחדל עם שרברב בהסדר נדרש לחתום על הסכמים עם מספר רב של שרברבים, לעמוד בשורת דרישות לגבי השירות שנקבעו בחוזר, ולהציג באתר האינטרנט שלו את ציוני השירות שהוענקו לשרברבי ההסדר על ידי המבטחים כאשר אי עמידה בדרישות מסויימות מאפשרת למבטח לעבוד עם שרברב פרטי למרות שבחר בתחילה בשרברב הסדר. לדעת החברה, יש בשינוי המהותי של שיטת ההפעלה, בצד היתרונות, גם פוטנציאל לקשיים תפעוליים לא מבוטלים, לפחות בשנות ההטמעה הראשונות, וקשה להעריך בשלב זה את מלוא ההשפעות שעשויות להיות להסדרה זו, מה גם שהחוזר מבקש לבטל למעשה כתבי שירות קיימים שהעניקו כיסוי למצבים שלגביהם אין כיסוי לפי הפוליסה התקנית - דירה. נכון למועד פרסום הדוח החוזר אמור להיכנס לתוקף מה-1 ביוני 2017.

2.1.3.4 תחרות ונתח שוק

על-פי פרסומי הפיקוח, פועלות בתת-תחום זה 13 חברות ביטוח. לפי אותם פרסומים, חלקה של החברה בפרמיות בענף ביטוח דירות רכוש (לא כולל בנקים למשכנתאות) בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 עמד על 9.7% מכלל הפרמיות ברוטו בתחום זה בישראל. בהתאם לנתוני משרד האוצר¹⁰, חל בשוק ענף ביטוח דירות (מקיף דירות+בנקים למשכנתאות) גידול של כ-2.8% בהיקף דמי ביטוח ברוטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 לעומת התקופה המקבילה אשתקד. אין בידי החברה נתונים דומים ביחס לביטוח בתי עסק. באותה תקופה נרשמה בחברה עליה של כ-9.7% בהיקף דמי ביטוח ברוטו בתת התחום בהשוואה לתקופה מקבילה אשתקד. למידע נוסף בהקשר זה ראו סעיף 4.7 להלן בדבר שיווק והפצה של כלל עסקי החברה, הכוללים גם התייחסות מפורטת לנושא התחרות.

2.1.3.5 לקוחות

לחברה אין תלות בלקוח בודד או במספר מצומצם של לקוחות, אשר אובדנם ישפיע באופן מהותי על תת-תחום הפעילות. החברה מוכרת את המוצרים בעיקר ללקוחות פרטיים, ובמוצרי הדירה – גם ללווי בנקים למשכנתאות. שיעור החידושים ברוטו בביטוח דירה לשנת דיווח 2016 עמד על כ-91.7%. שיעור החידושים מייצג את היחס בין כמות הפוליסות בשנת הדיווח 2016 שהיו בתוקף בשנה הקודמת, לבין הכמות המדווחת ב-2015. שיעור החידושים נטו (דהיינו, מתוך אוכלוסיית הלקוחות שהחברה מאפשרת להם לחדש הביטוח אצלם) עומד על כ-93.1%.

להלן פרטים אודות ותק של לקוחות מוצר דירות במונחי כמות פוליסות לשנת 2016 באחוזים:

שנות ותק	פוליסות חדשות	שנה	שנתיים	שלוש שנים ומעלה	סה"כ
התפלגות ותק לקוחות	20%	15%	10%	55%	100%

¹⁰ נתוני השוק מבוססים על עיבוד דיווחי משרד האוצר שפורסמו באינטרנט ("דוחות ניהוליים").

2.2 תחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

2.2.1 מידע כללי על תחום הפעילות

תחום פעילות זה של החברה מתייחס לענף עסקי ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח בלבד. החברה עוסקת בביטוחי חיים ("ריסק" למיניהם), בביטוח חיים עם מרכיב חיסכון ובביטוח למקרה של אובדן כושר עבודה. תחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח מתאפיין מזה כעשור ברפורמות ששינו את השוק באופן מהותי וההסדרה שלו נמשכה גם במהלך שנת הדוח וצפויה להימשך גם בעתיד. חלק מהרפורמות טרם הושלמו עד היום ותמשיך להיות להן השפעה בשנים הבאות. לפרטים ראו בסעיף 2.2.3 להלן.

החברה משווקת, בעיקר בקרב לקוחותיה הקיימים, מוצרי ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח כמפורט בסעיף 2.2.2 להלן, באמצעות מוקדים טלפוניים כערוץ שיווק עיקרי ובעיקר כפוליסות פרטיות (אם כי קיים גם שיווק לקולקטיבים ושיווק באמצעות משווק פנסיוני).

2.2.2 מוצרים ושירותים

תחום פעילות זה כולל כיסויים ביטוחיים כנגד סיכונים שונים בענף ביטוח החיים (מוות, נכות, אובדן כושר עבודה) (להלן: "הסיכון" או "הריסק"), וכן מוצרים הכוללים מרכיב של חיסכון פרט (תוכנית שאינה קופת ביטוח), ומוצרי חיסכון ארוך טווח קופת ביטוח לעצמאים, קופת ביטוח לשכירים (תוכנית משלמת קצבה ולא משלמת קצבה) (להלן: "החיסכון") וביטוחים קבוצתיים. כל מוצרי החיסכון של החברה הם מוצרים של השתתפות ברווחים ואינם מבטיחים תשואה כלשהי. החברה אינה מפתחת את מוצרי החיסכון שלה ואינה מקדמת את שיווקם והיא מתמקדת במוצרי הביטוח.

להלן יובא תיאור תמציתי של מוצרי החברה העיקריים בתחום כפי שהיו בשנת הדוח:

א. תוכניות החברה בתחום ביטוח החיים

(1) **ביטוח חיים (ריסק)** - ביטוח המבטיח לשלם למוטבים של מבוטח שנפטר במהלך תקופת הביטוח את סכום הביטוח הנקוב בפוליסה בתשלום חד פעמי. סכום הביטוח נקבע ע"י המבוטח (בכפוף לכללי החיתום של החברה). אין הגבלה בדין לגובה סכומי הביטוח שמבוטח רשאי לרכוש והוא רשאי לרכוש אותם ממספר חברות במקביל מבלי שיבוצע קיזוז ביניהם. הפרמיה משתנה בדרך כלל מדי שנה או מדי חמש שנים (תלוי בסוג הפוליסה שנרכשה) בהתאם לגיל המבוטח. טבלת השתנות הפרמיה במהלך כל תקופת הביטוח מוצגת וידועה למבוטח בעת הרכישה. קהל היעד של מוצר זה הינו גברים ונשים בגילאים 18-69. ניתן להיות מבוטח עד גיל 75 לכל היותר.

(2) **ביטוח חיים לפירעון הלוואה (משכנתא)** - ביטוח חיים המבטיח את פירעון יתרת ההלוואה במקרה שאחד הלוויים המבוטחים נפטר במהלך תקופת ההלוואה. סכום הביטוח בעת רכישת הביטוח חייב להיות חופף ליתרת ההלוואה או גבוה ממנו, לפי בחירת המבוטח, ולהשתנות בעתיד בהתאם ללוח הסילוקין של ההלוואה, ככל שניתן להתאים זאת. הפרמיה משתנה כל שנה בהתאם ליתרת ההלוואה וגיל המבוטח. טבלת השתנות הפרמיה במהלך כל תקופת הביטוח מוצגת וידועה למבוטח בעת רכישתה. מאפייני מוצר זה, כולל חישוב הפרמיה, מקרים בהם החברה פטורה מתשלום, תקופת הביטוח וקהל היעד, הינם זהים לאלה של מוצר ביטוח חיים (ריסק).

(3) **ביטוח מוות מתאונה** - מבטיח תשלום פיצוי חד פעמי למוטבים במקרה של מות המבוטח כתוצאה ישירה מתאונה. הפרמיה נקבעת בהתאם לנתונים הבאים: מין המבוטח, עיסוקו, מצב רפואי וסכום

הביטוח. הפרמיה קבועה במשך כל תקופת הביטוח. עם הגיעו של המבוטח לגיל 65 סכום הביטוח קטן בחצי והפרמיה נותרת ללא שינוי. קהל היעד של מוצר זה הינו גברים ונשים בגילאים 18-55. ניתן להיות מבוטח בפוליסה כאמור עד גיל 75 לכל היותר. שיווק מוצר זה בחברה הוא זניח ונלווה לרוב לרכישת מוצר ריסק אחר, כמוצר משלים.

(4) **ביטוח נכות מתאונה** - מבטיח תשלום פיצוי חד פעמי למבוטח שנקבעו לו שיעורי נכות לצמיתות עקב אירוע תאונתי. סכום הפיצוי מחושב ע"י מכפלת סכום הביטוח שרכש המבוטח בשיעור הנכות לצמיתות שנקבעה למבוטח עקב התאונה. הפרמיה נקבעת בהתאם לנתונים הבאים: מין המבוטח, עיסוקו, מצבו הרפואי וסכום הביטוח. הפרמיה קבועה במשך כל תקופת הביטוח. עם הגיעו של המבוטח לגיל 65 סכום הביטוח קטן בחצי והפרמיה נותרת ללא שינוי. קהל היעד של מוצר זה הינו גברים ונשים בגילאים 18-55. ניתן להיות מבוטח בפוליסה כאמור עד גיל 75 לכל היותר. שיווק מוצר זה בחברה הוא זניח ונלווה לרוב לרכישת מוצר ריסק אחר, כמוצר משלים.

(5) **ביטוח אובדן כושר עבודה** - מבטיח למבוטח שאיבד את כושרו לעבוד, כתוצאה ממחלה או תאונה, פיצוי חודשי עד לחזרתו למעגל העבודה או תום תקופת הביטוח, לפי המועד המוקדם מביניהם. מבוטח רשאי לרכוש פיצוי חודשי מרבי כולל שאינו עולה על 75% מהכנסתו (ברוטו) מעבודה ישירה. הפרמיה נקבעת בהתאם לנתונים כדלקמן: מין המבוטח, גיל המבוטח, עישון, עיסוק, מצב רפואי, תקופת הביטוח המבוקשת, מסלול הפרמיה, משך תקופת ההמתנה וסכום הפיצוי החודשי המבוקש. המבוטח יכול לרכוש את הביטוח במסלול של פרמיה קבועה במשך כל תקופת הביטוח, או משתנה מדי שנה בהתאם לגילו. קהל היעד של מוצר זה הינו גברים ונשים בגילאים 18-55. ניתן להיות מבוטח לכל הפחות עד גיל 60 ולכל היותר עד גיל 67. מוצר זה צפוי לעבור שינוי לאור פרסום חוזר קווים מנחים שנכנס לתוקף מיום 1 במאי 2017 (ראו לעניין זה סעיף 2.2.3 להלן).

(6) **ביטוח קבוצתי** - הסכם הביטוח הקבוצתי מיועד להעניק כיסוי ביטוחי לקבוצות המונות למעלה מ-50 מבוטחים שהתאגדו למטרה כלשהי שאינה רכישת ביטוח כקבוצה. ההסכם יכול שיכלול, בין היתר, כיסוי למקרה מוות, נכות ואובדן כושר עבודה. ההסכם כפוף לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (ביטוח חיים קבוצתי) התשס"ה-2005 ("תקנות ביטוח חיים קבוצתי"), לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח אובדן כושר עבודה קבוצתי), התשס"ז-2006 ("תקנות אובדן כושר עבודה קבוצתי") ולחוזרים מכוחן של תקנות אלה. סכומי הביטוח הם, בדרך כלל, אחידים לכלל עמיתי הקבוצה, או שהם נקבעים על-פי קריטריונים אובייקטיביים כמו מצב משפחתי, רמת שכר, וותק וכדומה. מבוטח שתוקף הפוליסה הקבוצתית פקע לגביו, רשאי, אם הפוליסה כוללת סעיף המשכיות, לרכוש פוליסה אישית על שמו ללא צורך בהוכחת מצב בריאותו.

ב. תוכניות החברה הכוללות מרכיב חסכון:

תוכנית חסכון יכול שתשלב כיסויים ביטוחיים כגון ריסק, אובדן כושר עבודה ונכות. לרוב בעל הפוליסה הוא המבוטח אשר גם משלם את הפרמיה, והוא זכאי לקבלת הטבות מס רלוונטיות לפי סעיפים 45 או 47 לפקודת מס הכנסה בהתאם לסוג התוכנית.

(1) **פוליסת חוזה השקעה** - מוצר חסכון ללא מרכיב ביטוחי, שאינו קופת ביטוח, ולכן אינו נכלל במחזור הפרמיות של החברה. החסכון מנוהל באחד או יותר ממסלולי השקעה בהם בחר המבוטח, מתוך שלושת המסלולים הקיימים (כללי, אג"ח ואג"ח ממשלת ישראל). למבוטח אפשרות להורות על שינוי מסלולי השקעה מעת לעת ללא עלות כלשהי. לפרטים בדבר מסלולי ההשקעה ראו סעיף 4.4 להלן. ביחס לפוליסות שנרכשו עד ליום 31 בדצמבר 2012 החברה גובה דמי ניהול שנתיים בשיעור

של 1.5% מהחסכון המצטבר. בגין פוליסות שנרכשו החל משנת 2013 גובה החברה דמי ניהול בשיעור 1.1% מהצבירה ובגין פוליסות שנרכשו החל משנת 2014 דמי הניהול הנגבים מהצבירה הינם בשיעור של 1.05%.

(2) **פוליסת חסכון פרט** - המוצר משלב חיסכון וכיסויים ביטוחיים כגון ריסק, אובדן כושר עבודה ונכות. לרוב בעלי הפוליסה הוא המבוטח אשר גם משלם את הפרמיה, והוא זכאי להטבת מס בשיעור של 25% מהפרמיה המשולמת בגין ביטוח חיים (ריסק) בכפוף להוראות פקודת מס הכנסה. ההפקדה לחסכון קבועה וצמודת מדד והפרמיה בגין הכיסויים הביטוחיים קבועה או משתנה בהתאם לכיסוי הנרכש. באפשרות המבוטח לשנות את גובה ההפקדה בכל עת. החסכון מנוהל באחד או יותר ממסלולי ההשקעה בהם כמפורט בסעיף 1 לעיל.

(3) **קופת ביטוח תגמולים לעצמאיים** - קופת גמל לקצבה (משלמת או לא משלמת), כמשמעותה בחוק קופות הגמל, שמטרתה חיסכון לגיל פרישה והיא עשויה לשלב כיסויים ביטוחיים כגון ריסק ואובדן כושר עבודה (אופציונלי). המבוטח הוא, בדרך כלל, בעל הפוליסה, והוא משלם את הפרמיה עבור עצמו. בעל הפוליסה ייהנה מהטבות מס בהתאם לסעיפים 45 ו-47 לפקודת מס הכנסה. הפרמיות הינן בסכום קבוע צמוד מדד או בפרמיה משתנה ומשולמות לשיעורין ו/או בהפקדה חד-פעמית, בהתאם לבקשת המבוטח. בפני המבוטח עומדים מספר מסלולי השקעה תלויי גיל או מסלולים מתמחים לבחירה בהם ינוהלו קופות החיסכון, לפיצויים ו/או תגמולים, כמפורט בסעיף 4.4 להלן. פעילות החברה בקשר עם המוצר - זניחה.

(4) **קופת ביטוח לעובדים ולמנהלים שכירים (ביטוח מנהלים)** - קופת גמל לקצבה (משלמת או לא משלמת), כמשמעותה בחוק קופות הגמל, שמטרתה חיסכון לגיל פרישה לעובד השכיר ולמנהל בעל שליטה, ועשויה לשלב כיסויים ביטוחיים כגון ריסק ואובדן כושר עבודה (אופציונלי). ביטוח מנהלים הוא חלק מהתנאים הסוציאליים שנקבעים במסגרת יחסי עובד-מעביד ומקורו בהפרשות המעסיק לפיצויים, לתגמולים ולביטוח אובדן כושר עבודה, ובהפרשות העובד לתגמולים. בפני המבוטח עומדים מספר מסלולי השקעה – תלויי גיל או מסלולים מתמחים לבחירה בהם ינוהלו קופות החיסכון, לפיצויים ו/או תגמולים, כמפורט בסעיף 4.4 להלן.

(5) **הכנסה למשפחה / מורחב**¹¹ - הכיסוי נמכר כנספח לפוליסת חיסכון ומכסה מקרה בו המבוטח נפטר, ובמקרה של הכיסוי המורחב: גם אם אובחן כחולה במחלה קשה, לפי המוקדם מביניהם. סכום הביטוח ישולם מדי חודש מיום הפטירה או גילוי המחלה הקשה (לפי העניין) עד תום תקופת הביטוח. הפרמיה קבועה¹² ומשולמת במהלך 3/4 מהתקופה ובתנאי שתקופת הביטוח היא בת 10 שנים ויותר. שילוב הכיסוי עם כיסוי חסכון בפוליסה איפשר בנוסף גם להבטיח את המשך תשלום ההפקדות לחסכון ע"י החברה עד תום תקופת הביטוח, במקרה של מות המבוטח או גילוי מחלה קשה.

¹¹ מכירת הכיסוי הופסקה בתום שנת הדוח בשל שינוי הוראות הדין שאסרו מכירת כיסוי בתחום ביטוח חיים בפרמיה קבועה החל מה-1.1.2017.

¹² ראו בהקשר זה ה"ש 12 לעיל.

2.2.3 הסדרה, תאגידים והסכמים מהותיים לתחום

כאמור בסעיף 2.2.1 לעיל, בוצעו על פני העשור האחרון מספר רפורמות בתחום, אשר משנות את פניו. האסדרה של התחום נמשכה גם בשנת הדוח וצפויה להימשך גם בשנים הקרובות והיא צורכת תשומות רבות מצד החברות על מנת לבצע את כל ההתאמות הנדרשות במערכות המידע שלהן, במוצרים שהן משווקות ובתמחורם וטומנת בחובה חשיפה בשל הקושי הטבעי הכרוך בהטמעה של ריבוי של הנחיות בפרק זמן קצר יחסית. מכיוון שגל האסדרה צפוי להימשך גם בשנים הבאות, לא ניתן עדיין להעריך את ההשפעה המצרפית של כלל הרפורמות על התחום לרבות על התנהגות הגופים הפועלים בו, מה גם שהמשך ההסדרה המהפכנית מקשה על התייצבות התחום ועל קביעת אסטרטגיה ארוכת טווח של היצרנים והמשווקים. עם זאת, ובמגבלות שתוארו לעיל, החברה מעריכה כי הסדרים אלה, לאחר שה"אבק ישקע" וההטמעה תושלם, משפרים את פוטנציאל התחרות בתחום, אשר תתמקד במאמצים ליצור בידול בין המוצרים שיוצגו ללקוחות, במגבלות שיתיר הדין, שהולך דווקא לכיוון של האחדת מוצרים, הן מבחינת ניהול ההשקעות (השגת תשואה עודפת או מובטחת), הן מבחינת התאמת מוצרים שונים לקהלים שונים (עד גיל הפרישה ולאחר גיל הפרישה), והן מבחינת איכות השירות, גובה דמי הניהול, התשואה המושגת ביחס לרמת הסיכון, עמלות השיווק וההפצה ועוד.

להלן יוצגו גופים שלמעורבותם בתחום זה השפעה מהותית עליו, הנחיות סופיות שפורסמו בשנת הדוח ועד תאריך אישור הדוחות ושיש להן, לדעת החברה, ביחד עם ההסדרה שכבר קיימת, פוטנציאל להשפיע על מבנה התחרות וסוגי המוצרים שישווקו בתחום זה וכן טיטות של הנחיות כאמור אם לדעת החברה יש בקבלתן כהנחיה סופית בנוסחן זה משום השפעה מהותית כאמור.

מערכת מרכזית למיתוג מסרי מידע ולסליקה כספית בתחום החיסכון הפנסיוני ("המסלקה הפנסיונית")

הפיקוח פעל בשנים האחרונות להקמת המסלקה הפנסיונית, במטרה לייעל את תהליכי העבודה, להוזיל עלויות ולשפר את השירות ללקוחות ואת היכולת שלהם לנייד את חסכוניהם בין החברות הפעילות בתחום, על בסיס מכנה משותף טכנולוגי לכל הגורמים המעורבים בשוק הפנסיוני וחיוב כל הגורמים הללו, ממועד מסויים ואילך, לקבל מידע ולנייד לקוחות רק באמצעות המסלקה הפנסיונית.

לפי הפיקוח, המסלקה אמורה לאפשר ביצועים ברמת דיוק גבוהה ובאופן שיטתי, כולל העברה ופיצול מידע הקשור לכספי החיסכון הפנסיוני של הציבור, ולהגביר את מהימנות המידע וזמינותו עבור כל הגורמים הפועלים בשוק. מאז שנת 2012 וגם בשנת הדוח פירסם הפיקוח מספר רב של חוזרים והנחיות לצורך קידום מטרה זו. בנוסף, פירסם הפיקוח חוזרים שנועדו להביא לכך שהמידע של כל חברה ביחס ללקוחותיה בתחום זה יהיה נכון ואמין, כך שהלקוחות יוכלו לנייד את חסכוניהם בין היצרנים ללא פגיעה בזכויותיהם. לדעת החברה, לאחר שיושלם הטיפול במכלול התקלות הכרוכות ב"חבלי הלידה" של מסלקה כה מורכבת, היא תייעל, ולמעשה תאפשר, את תהליך הנייד ואת הגברת התחרות בתחום. עם זאת, בטווח הקצר, החברה נאלצת לשאת בהוצאות רבות הכרוכות בהתממשקות למסלקה, בדומה להוצאה של חברות שנתח השוק שלהן בתחום הרלוונטי גבוה משמעותית משלה (ועל אף שבחלק מהמוצרים החברה אינה פעילה כלל).

חוזר 2016-1-16 "קווים מנחים לעניין תוכנית לביטוח מפני אובדן כושר עבודה"

על אף שמו של החוזר, נוסחו ומטרותיו המוצהרות הופכות את המוצר לאחיד ותקני בהבטים רבים שלו. במסגרת החוזר הורחבו מאוד המצבים בהם תקום ותישמר זכאות לפיצוי מכוח הפוליסה וכך גם הסכומים שישולמו מכוחה למבוטחים זכאים, כאשר חלק מההרחבות עלולות לפגוע בעקרונות היסוד של הכיסוי

הביטוחי בתחום אובדן כושר עבודה שנועד לתת מענה רק למי שאין לו אפשרות של ממש לחזור למעגל העבודה ולהגביל את הפיצוי כך שלא ייווצר תמריץ שלילי. תחילת החוזר נקבעה ליום 1 במאי 2017.

להוראות דין נוספות אשר יש להן השפעה גם על תחום זה, ראו סעיף 2.1.3.3 לעיל (לעניין דמי עמילות בביטוח חיים למשכנתא) וסעיף 4.4 להלן.

בתחום זה פעילים, בנוסף לגופים המוסדיים, מספר תאגידיים, סטוטוריים ואחרים, שיש להם השפעה רוחבית על התחום והחברות משתתפות במימון עלותם. כך הוזכרה לעיל **המסלוקה הפנסיונית**. בנוסף, קיימת התאחדות החברות לביטוח חיים (להלן: "**ההתאחדות**") אשר פועלת לצידו של איגוד חברות הביטוח (המטפל בתחומי הביטוח הכללי, לעיל ולהלן: "**האיגוד**") ומטפלת בתחומי ביטוחי חיים וביטוחי בריאות. החברה אינה חברה באיגוד אך היא חברה בהתאחדות. פעילות ההתאחדות אינה פוגעת בתחרות ונועדה לטפל בנושאים המשותפים לשוק כולו בהיתר הממונה על הגבלים עסקיים ובכלל זה התייחסות להצעות חקיקה שונות.

2.2.4 תחרות ונתח שוק

למיטב ידיעת החברה, בתחום ביטוח החיים פועלות, נכון לתאריך הדוח, 11 חברות. עיקר הפעילות של חברות הביטוח, למעט החברה ו-AIG, מתמקדת בתחום הביטוחים הפנסיוניים והמוצרים הנלווים אליהם. לעת עתה היקף פעילותה של החברה בתחום הפנסיוני נמוך, ועיקר פעילותה הינו בתחום מוצרי הביטוח לפרט.

החברה ו-AIG משווקות מוצרים אלה ישירות ללקוחותיהן ואילו שאר החברות - בעיקר באמצעות סוכני ביטוח. בנוסף מושפע שוק זה מפעילותם של גופים פיננסיים אחרים המשווקים מוצרים תחליפיים לתחום החסכון ארוך הטווח (דוגמת פיקדונות לזמן ארוך).

שיווק ביטוח חיים בחברה מקורו, בדרך כלל, בקשר קיים בין החברה לבין לקוח החברה שכבר מבוטח בה וכן כתוצאה מפניה עצמאית של הלקוח לחברה לצורך רכישת ביטוח חיים, למשל בעקבות נטילת משכנתא מהבנק ועל בסיס פרסומי החברה בהקשר זה. מאז תחילת פעילותה בתחום זה נוהגת החברה לשווק את מוצרי ביטוח החיים שלה באמצעות מוקד מכירות טלפוני, ואת מוצרי ביטוח המשכנתא שלה - גם באמצעות שיתוף פעולה עם סוכנויות ביטוח של תאגידיים בנקאיים, ולתקופות - גם בערוצי שיווק נוספים.

בין המוצרים השונים באותו תחום קיימת תחליפיות יחסית גבוהה, שכן הם מספקים צרכים דומים לאותו קהל יעד. מגמה זו התחזקה בתחום החסכון ארוך הטווח לאור הרפורמות החקיקתיות שניתבו את השוק למוצרים קצבתיים, והישוו את הטבות המס הניתנות לכל מוצרי החיסכון הפנסיוני ומגמה זו עוד תגבר עם מימוש תוכנית הפיקוח להגביר התחרות, לרבות על ידי השוואת אופן גביית דמי הניהול בכל אחד מהמוצרים וניתוק עמלות המשווקים מגובה דמי הניהול. מוצרי החיסכון וההשקעה בבנקים, קרנות נאמנות ומוצרי ה"פוליסות הפיננסיות" עשויים להוות מוצרים תחליפיים לביטוחי חיים מסוג פרט, שאינם מוכרים כקופות גמל.

הפרמיות של החברה בביטוח חיים הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 בכ-188,201 אלפי ש"ח. על-פי נתוני הפיקוח הסתכמו הפרמיות בביטוח חיים בכל ענף ביטוח החיים בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 בסך של כ-19,215 מיליון ש"ח. חלקה של החברה בשוק ביטוחי החיים, לפי

נתונים אלה, עמד על כ-0.98% בתקופה זו אך למיטב ידיעת החברה חלקה בשוק מוצרי הריסק לפרט גבוה יותר.

למידע נוסף ראו סעיף 4.7 להלן בדבר שיווק והפצה של כלל עסקי החברה, הכוללים גם התייחסות מפורטת לנושא התחרות.

2.2.5 לקוחות

לחברה אין תלות בלקוח בודד או במספר מצומצם של לקוחות, אשר אובדנם ישפיע באופן מהותי על תחום הפעילות. החברה מוכרת את מוצריה בעיקר ללקוחות פרטיים ובמוצרי ביטוח חיים למשכנתא – גם ללוי בנקים למשכנתאות. לחברה מספר לקוחות קולקטיביים אשר אינם מהווים חלק מהותי מהכנסותיה. שיעור הפדיונות מהעתודה הממוצעת בשנת הדוח עמד על כ-13.1% (לעומת כ-13.0% בשנת 2015 וכ-13.7% בשנת 2014).

2.3 תחום ביטוח בריאות

2.3.1 מידע כללי על תחום הפעילות

תחום פעילות זה מתייחס לענף בריאות. במסגרת זו עוסקת החברה בביטוח הוצאות רפואיות ואשפוז, ביטוח תאונות אישיות, ביטוח מחלות קשות, ביטוח נסיעות לחו"ל וביטוחי בריאות אחרים. החברה אינה פעילה בתחום הביטוח הסייעודי.

2.3.2 מוצרים ושירותים

החברה מציעה כיסויים ביטוחיים שונים בענף ביטוח בריאות, המשלימים או מרחיבים את הכיסויים והשירותים הניתנים במסגרת חוק ביטוח בריאות ממלכתי או את השירותים הנוספים הניתנים במסגרת הביטוחים המשלימים של קופות החולים (שב"ן), במטרה לשפר את איכות המוצר והשירותים הרפואיים אותם מקבל המבוטח כאשר הוא נדרש להם.

להלן יובא תיאור תמציתי של מוצרי החברה בתחום כפי שהם נכון לסוף שנת הדוח, בהתאם להסדרה מקיפה שבוצעה בתחום ונכנסה לתוקף מה-1 בפברואר 2016, כמפורט בסעיף 2.3.3 להלן. הפירוט כולל את הכיסויים שניתן לרכוש כתוכנית בסיס (כלומר תכנית שאינה מותנית ברכישת תכנית ביטוח אחרת, כאשר ניתן גם לרכוש מספר תוכניות בסיס יחד) ואת הכיסויים שניתן לרכוש רק כתכנית נוספת (כלומר תכנית שנלווית לתוכנית בסיס ותוקפה נגזר מתוקפה של תוכנית הבסיס). ביטול תכנית בסיס ע"י המבוטח יגרור ביטול כל התכניות הנוספות שנרכשו יחד עם תכנית הבסיס ואילו ביטול תכנית נוספת אינו פוגע כשלעצמו בתוקף תכנית הבסיס שברשות המבוטח. במסגרת התוכניות הנוספות מוצעים לרכישה גם כתבי שירות (שהכיסוי מכוחם מוענק ללקוחות באמצעות ספקים חיצוניים).

התיאור אינו כולל תיאור של מבנה הכיסויים שניתן היה לשווק טרום השינוי בהסדרה על אף שלמעט כתבי שירות מסויימים הם נשארים בתוקף עבור לקוחות שרכשו אותם עד למועד השינוי בהסדרה:

א. תוכניות בסיס

(1) **ניתוחים וטיפולים מחליפי ניתוח בישראל** - שיפוי לכל ההוצאות הרפואיות הנדרשות לשם

ביצוע ניתוח / טיפול מחליף ניתוח לרבות 3 התייעצויות לשנת ביטוח בהתאם לתקרות הכיסוי ותנאי הכיסוי המפורטים בפוליסה. הפרמיה נקבעת בהתאם לנתונים הקשורים במבוטח (דוגמת גיל ומין) ומשתנה על פני תקופת הביטוח בהתאם לגיל המבוטח. קהל יעד הינו גברים ונשים עד גיל 64. תקופת הביטוח הינה לכל חיי המבוטח.

(2) **ניתוחים וטיפולים מחליפי ניתוח בישראל – משלים שב"ן** - זהה לתכנית שבסעיף 1 לעיל למעט

חובת המבוטח לפעול למיצוי זכויותיו במסגרת השב"ן של קופת חולים.

(3) **ביטוח תרופות** -

תוכנית ביטוח המעניקה שיפוי על רכישת תרופות שהמבוטח אינו זכאי להן במסגרת סל הבריאות, בהתאם להוראות הדין ועד גבול אחריות הנקוב בפוליסה. הפרמיה נקבעת בהתאם לנתונים הקשורים במבוטח (דוגמת גיל ומין) ומשתנה על פני תקופת הביטוח בהתאם לגיל המבוטח. קהל יעד הינו גברים ונשים עד גיל 64. תקופת הביטוח הינה לכל חיי המבוטח.

- (4) **ביטוח השתלות וטיפולים מיוחדים בחו"ל** - תוכנית ביטוח המעניקה שיפוי בגין עלות השתלות בחו"ל או טיפול מיוחד מציל חיים עד גבול אחריות הנקוב בפוליסה. הפרמיה נקבעת בהתאם לנתונים הקשורים במבוטח (דוגמת גיל ומין) ומשתנה על פני תקופת הביטוח בהתאם לגיל המבוטח. קהל יעד הינו גברים ונשים עד גיל 64. תקופת הביטוח הינה לכל חיי המבוטח.
- (5) **ביטוח מחלות קשות** - כיסוי ביטוחי המעניק למבוטח פיצוי חד פעמי בגובה סכום הביטוח שנרכש, מבלי שהמבוטח יידרש להוכיח הוצאות כלשהן, מיד לאחר שאובחן כי חלה באחת או יותר מהמחלות הקשות המפורטות בתנאי הפוליסה. הפרמיה נקבעת בהתאם לנתונים הקשורים במבוטח (דוגמת גיל ומין) ומשתנה על פני תקופת הביטוח בהתאם לגיל המבוטח. קהל יעד של מוצר זה הינו גברים ונשים בגילאים 18-60. ניתן להיות מבוטח לכל היותר עד גיל 70.
- (6) **תמיכה ביטוחית למחלה ממארת** - כיסוי ביטוחי המבטיח למבוטח: 1. פיצוי חד פעמי בגובה סכום הביטוח שנרכש, מבלי שהמבוטח יידרש להוכיח הוצאות כלשהן, מיד לאחר שאובחן כי חלה במחלה ממארת כמוגדר בפוליסה. 2. פיצוי בגובה 15% מסכום הביטוח בעת גילוי סרטן מוקדם כמוגדר בפוליסה. הפרמיה נקבעת בהתאם לנתונים הקשורים במבוטח (דוגמת גיל ומין) ומשתנה על פני תקופת הביטוח בהתאם לגיל המבוטח. ניתן להיות מבוטח לכל היותר עד גיל 75.
- ב. תוכניות נלוות**
- (7) **ניתוחים בחו"ל** - שיפוי מלא לכל ההוצאות הרפואיות הנדרשות לשם ביצוע ניתוח בחו"ל וכן שיפוי להוצאות נלוות במקרה של ניתוח מיוחד שיש הכרח לבצעו בחו"ל, בהתאם לתקרות הכיסוי ותנאי הכיסוי המפורטים בפוליסה. רכישת התכנית מותנית ברכישת תכנית בסיס לניתוחים בישראל.
- (8) **תרופות מיוחדות ובדיקות גנטיות** - רכישת התכנית מותנית ברכישת תכנית בסיס לביטוח תרופות ומגדילה את גבול האחריות שמוצע בתכנית הבסיס. בנוסף התכנית מעניקה מימון בבדיקות גנטיות להתאמת טיפול תרופתי.
- (9) **שירותים לרפואה אמבולטורית** - רכישת התכנית מותנית ברכישת אחת מתכניות הבסיס (למעט מחלות קשות ותמיכה ביטוחית למחלה ממארת). התכנית מעניקה מגוון שירותים רפואיים שלא בעת אשפוז, למבוגר ולילד, כגון: התייעצות עם רופא מומחה, דיאטנית, טיפול פסיכולוגי, בדיקות אבחנתיות, שירותי סל הריון, טיפולי פיזיותרפיה והידרותרפיה, בדיקות סקר ורפואה מונעת. השירותים ניתנים ע"י ספק חיצוני.
- (10) **כתב שירות לרפואה משלימה** - רכישת התכנית מותנית ברכישת אחת מתכניות הבסיס (למעט מחלות קשות ותמיכה ביטוחית למחלה ממארת). כתב השירות

מעניק מגוון שירותים בתחום הרפואה המשלימה. השירותים ניתנים ע"י ספק חיצוני.

(11) **כתב שירות ייעוץ רפואי און ליין באמצעות רופאים מומחים** - רכישת התכנית מותנית ברכישת

אחת מתכניות הבסיס (למעט מחלות קשות ותמיכה ביטוחית למחלה ממארת). כתב שירות המעניק למבוטח שירותי ייעוץ 'און ליין' ברפואת מומחים ומוקד ייעוץ רפואי מקוון בתחומי המשפחה והילדים. השירותים ניתנים ע"י ספק חיצוני.

(12) **כתב שירות אבחון רפואי מהיר וליווי אישי רפואי** - רכישת התכנית מותנית ברכישת אחת

מתכניות הבסיס (למעט מחלות קשות ותמיכה ביטוחית למחלה ממארת). כתב השירות מעניק למבוטח מגוון שירותים כגון אבחון ראשוני, אבחון מקיף, מנהל תיק אישי, רופא מלווה אישי, הכוונה על ידי עובד סוציאלי והשגחה רפואית. השירותים ניתנים ע"י ספק חיצוני.

בנוסף לתוכניות הבריאות הנ"ל, משווקת החברה את התוכניות הבאות המהוות חלק מתחום הבריאות בחברה :

(13) **ביטוח תאונות אישיות** - המוצר מעניק פיצויים והחזרים במקרים כדלקמן, בכפוף לתנאי

הפוליסה: פיצוי חד פעמי במקרה של מוות או נכות לצמיתות או שבר או כוויה שנגרמו עקב תאונה; פיצוי יומי למבוטח שאושפז עקב תאונה; החזר הוצאות מסויימות הנלוות לאשפוז; פיצוי חד פעמי במקרה שמבוטח הפך סיעודי עקב תאונה. קהל היעד של מוצר זה הינו גברים ונשים בגילאים 3-65. ניתן להיות מבוטח לכל היותר עד גיל 80.

(14) **ביטוח נסיעות לחו"ל** - המוצר המעניק כיסוי ביטוחי לעלויות שונות שיש ליוצאים לחו"ל

בקשר עם מספר סוגי סיכון האופייניים לנסיעה כזו: ביטול או קיצור של נסיעה בנסיבות מסויימות, אשפוז וכן טיפול חירום רפואי שלא במסגרת אשפוז, הטסה רפואית, אובדן רכוש, אחריות כלפי צד שלישי ופיצוי במקרי נכות או מוות. מעבר למוצר הבסיסי ניתן לרכוש הרחבות לכיסוי בגין נזקים שנגרמו במסגרת ספורט חורף וספורט אתגרי, הרחבות לנשים בהריון ולהשבת ילד ארצה וכן הרחבת איתור וחילוץ. המוצר נמכר במספר סוגי חבילות על מנת להתאים לקהלים שונים: טיילים לתקופה ארוכה, משפחות וכיו"ב. הפוליסה נמכרת על-ידי החברה בעיקר באמצעות האינטרנט ובתמיכה של נציגי מכירה ושירות טלפוניים וכן באמצעות שיתופי פעולה עם גורמים שונים והיא צפויה לעבור שינויים בשנת 2017 בעקבות פרסום חוזר של הפיקוח כמפורט בסעיף 2.3.3. להלן.

2.3.3 הסדרה והסכמים מהותיים לתחום

בתחום הבריאות פעל הפיקוח בהיקף משמעותי בשנתיים שקדמו לשנת הדוח, ובמהלכה, במטרה לייצר שינוי מהיסוד בתחום ביטוחי הבריאות שמועד תחילתו נקבע לפברואר 2016 (להלן: "**הרפורמה**"). במסגרת הרפורמה פעל הפיקוח:

א. להאחדה מירבית של מוצרי הליבה בתחום, כאשר לגבי חלקם פירסם ממש פוליסה תקנית (ראו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תנאים בחוזה ביטוח לניתוחים וטיפולים מחליפי ניתוח (בישראל), (התשע"ה-2015), לגבי אחרים (דוגמת חוזר ביטוח 17-1-2015 "עריכת תכנית לביטוח מחלות קשות" ושה. 28652-2015 "דגשים להגשת תוכניות ביטוח") קבע הנחיות להיקף הכיסוי ולניסוח הבטים שונים שלה, ובנוסף – אסר על שיווקם של כתבי שירות שהשירות שהם מעניקים אינו קשור ישירות למקרי הביטוח המוגדרים בפוליסות הביטוח (ראו חוזר 27-1-2015 "הנהגת כתבי שירות ואופן שיווקם"), שחל לא רק בתחום הבריאות אך יש לו השפעה עיקרית עליו);

ב. ליצירת אפשרות של רכישה וביטול בנפרד של כל סוג כיסוי ליבה בתחום הבריאות (ניתוחים, השתלות, תרופות ומחלות קשות, מה שתואר בסעיף 2.3.2 לעיל כ"**תוכנית בסיס**") וביטול שיווק כיסויים אלה בחבילות מובנות (חוזר 20-1-2015 "אי תלות בין כיסויים בביטוח בריאות פרט");

ג. לקביעת כללי חיתום ושיווק באופן שישיית על החברות את האחריות לכך שלקוחות יבינו היטב את תהליך המכירה של המוצרים ואת יתרונות המוצרים המוצעים להם ביחס לצרכיהם ולמוצרים הביטוחיים הקיימים ברשותם (חלק מההסדרה בנושא זה רלוונטית גם לתחומי ביטוח נוספים – ראו בעיקר את חוזר 28-9-2015 "עקרונות לעריכת חיתום רפואי" ואת חוזר 7-1-2016 "צירוף לביטוח" מיוני 2016, שגירסה קודמת שלו (חוזר 12-1-2015) פורסמה כבר באוגוסט 2015;

ד. לעידוד הניוד של לקוחות בין חברות הביטוח על בסיס מחיר ושירות באמצעות הפיכת מוצרי הבריאות למוצרים מתחדשים אחת לשנתיים במקום מוצרים לכל החיים כפי שהיו עד היום (חוזר 19-1-2015 "עריכת תכנית לביטוח בריאות פרט").

ה. להורדת מחירי הביטוח (לרבות באמצעות קביעת עקרונות לשינוי תעריפים בביטוח בריאות – למשל באמצעות חוזר 22-1-2015, בהתייחס ללקוחות קיימים).

מטרת הפיקוח ביישום הרפורמה היא להגביר את התחרות בתחום ביטוחי הבריאות ואת הניידות של לקוחות בין חברות הביטוח על בסיס השוואת מחירים ושירות ולהרחיב את מספר החברות המשתתפות בתחרות זו. בהתאם להוראות הדין, הפסיקה החברה את שיווק מוצרי הבריאות שנאסר שיווקם עם כניסתה לתוקף של הרפורמה והיא משווקת רק את המוצרים ששווקם הותר במסגרת הרפורמה, כמתואר בסעיף 2.3.2 לעיל ושאושרו על ידי הפיקוח. להערכת החברה, אם וככל שהרפורמה תביא להגברת התחרות בתחום הבריאות, יהיה זה בעיקר ביחס למוצרים ששווקו לאחר כניסתה לתוקף.

ביום 14 באפריל 2016 פרסם הפיקוח הנחיה סופית (שה. 8799-2016) בשם "הכרעה עקרונית בעניין אופן שיווק פוליסות תאונות אישיות", המחייבת את החברות לבדוק האם נמכרו על ידן פוליסות תאונות אישיות ללקוחות כהגדרתם בהנחיה ובמקרה שאכן זה המצב, לפנות לכל הלקוחות הללו לתיקוף הסכמתם לרכישה ולחילופין – ביטול רטרואקטיבי של הרכישה, וביצוע פעולות נוספות בהקשר זה לרבות ביקורת פנים ודיווח לפיקוח. החברה ביצעה את הבדיקה ודיווחה לפיקוח כי תוצאותיה מלמדות שאין לחברה לקוחות שנדרש ליישם לגביהם את מתווה ההשבה המפורט בהנחיה.

חוזר 2016-1-26 "תיקון הוראות החוזר המאוחד – שער 6 חלק 3 פרקים 1, 3 ו-4 – ביטוח נסיעות לחו"ל" ביום 1 בינואר 2017, לאחר תאריך הדוח, פירסם הפיקוח את החוזר הנ"ל, במסגרתו קבע שורה ארוכה של הנחיות לגבי המבנה, הכיסויים ואופן השיווק של פוליסת לביטוח נסיעות לחו"ל שיחולו על כל פוליסת נסיעות לחו"ל שתשווק החל מיום 1 באוגוסט 2017. לפי הצהרת הפיקוח בפתח החוזר, מטרת ההוראות היא להבטיח כיסוי ראוי והליך מכירה הוגן בהתייחס לעלויות הכרוכות במקרה ביטוח, להשלכות הביטוחיות של מצב רפואי קודם של המבוטח וכו'. אין באפשרות החברה להעריך בשלב כה מוקדם את מלוא ההשלכות של הוראות אלה, מעבר להשקעה התפעולית הראשונית בהתאמת מוצרי הביטוח לדרישות החוזר, אך לא מן הנמנע שחלק ממטרות ההסדרה דווקא יסוכלו בשל הוראות החוזר שהופכות את תהליך רכישת הביטוח לארוך, מסורבל, מסובך ויקר באופן שעלול להביא לירידה בהיקף רכישת הכיסוי או לרכישתו על ידי הלקוח של כיסוי שפחות מתאים לו ו/או לבני משפחתו, לעומת הכיסוי הקיים.

2.3.4 תחרות ונתח שוק

למיטב ידיעת החברה, בענף ביטוח בריאות פועלות נכון לתאריך הדוח 8 חברות ביטוח אשר מדווחות אותו כתחום נפרד אך יש חברות נוספות הפעילות בתחום ומדווחות אותו ביחד עם תחום ביטוח חיים. החברה ו-AIG משווקות מוצרים אלה ישירות ללקוחותיהן ושמות דגש על מכירה לפרט, ואילו שאר החברות - בעיקר באמצעות סוכני ביטוח ועם הטייה לכיוון שוק של קולקטיבים. החברה אינה פעילה בתחום הביטוח הסייעודי המהווה תת תחום של תחום הבריאות.

במוצרי ביטוח נסיעות לחו"ל פעילים בתחום, מטעם חברות הביטוח המתחרות בחברה, גם סוכנויות תיירות, קופות חולים וחברות כרטיסי אשראי, אשר כולן מתחרות בחברה. החברה בחרה לכל אורך השנים שלא לפעול באמצעות גורמים אלה לאור אופן הבנתה את הדין החל. בשנת 2013 התקשרה החברה עם איסתא במתכונת שונה אשר להבנת החברה היא מותרת על פי כל דין, ולפיה היא מאפשרת לאיסתא לרכוש בשם לקוחותיה שייפו את כוחה לכך, פוליסת נסיעות לחו"ל בחברה. החברה אינה משלמת לאיסתא עמלה אך מעניקה הנחת קולקטיב ללקוחות איסתא והתאימה את תנאי הפוליסה שלה, באישור הפיקוח, לצרכי לקוחות איסתא. להבנת החברה, עם כניסתו לתוקף של "חוזר הלידים" (ראו סעיף 4.1.4 בהמשך) גם בקשר לשיווק ביטוח נסיעות לחו"ל יידרשו כל חברות הביטוח המשווקות פוליסות מסוג זה להתאים את אופן השיווק לדרישות חוזר זה או לבחור במכירה ללקוחות ישירות ו/או באמצעות מי מטעמם. אין באפשרות החברה להעריך בשלב זה כיצד ישפיע היבט זה של "חוזר הלידים" על מבנה התחרות בענף זה.

בחברה, שיווק מוצרי בריאות מקורו, בדרך כלל, בקשר קיים בין החברה לבין לקוח החברה שכבר מבוטח בחברה. מאז תחילת פעילותה בתחום זה נוהגת החברה לשווק את מוצרי הבריאות שלה בעיקר באמצעות מוקד מכירות טלפוני ולתקופות - גם בערוצי שיווק נוספים.

בין המוצרים השונים באותו תחום קיימת תחליפיות יחסית גבוהה, שכן הם מספקים צרכים דומים לאותו קהל יעד. מגמה זו התחזקה בתחום מוצרי הבריאות בעקבות ההסדרה החדשה של הפיקוח שאסר את המשך השיווק של מוצרים מסויימים וניתב את השוק למוצרים משלימים לכיסוי של קופות החולים על חשבון חלופות אחרות, כאשר מגמה זו צפויה להתחזק בעקבות הרפורמה שתוארה בסעיף 2.3.3 לעיל.

הפרמיות של החברה בביטוח בריאות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 בכ-134,348 אלפי ש"ח. על-פי נתוני הפיקוח הסתכמו הפרמיות בביטוח בריאות בכל משק ביטוח הבריאות בתשעת

החודשים הראשונים של שנת 2016 בסך של כ-7,824 מיליון ש"ח. חלקה של החברה בשוק ביטוחי הבריאות לפי נתונים אלה, עמד על כ-1.71% בשנת הדוח, אך להערכתה חלקה בתחום ללא סיעוד וביחס ללקוחות פרטיים הוא גבוה יותר. בהתאם לנתוני משרד האוצר¹³, חל בענף ביטוח בריאות גידול של כ-11.6% (15.6% ללא סיעודי) בהיקף פרמיות ברוטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 לעומת התקופה המקבילה אשתקד. באותה תקופה נרשמה בחברה עליה של כ-17.3% בהיקף הפרמיות ברוטו בתחום בהשוואה לתקופה מקבילה אשתקד.

למידע נוסף ראו סעיף 4.7 להלן בדבר שיווק והפצה של כלל עסקי החברה, הכוללים גם התייחסות מפורטת לנושא התחרות.

2.3.5 לקוחות

לחברה אין תלות בלקוח בודד או במספר מצומצם של לקוחות, אשר אובדנם ישפיע באופן מהותי על תחום הפעילות. החברה מוכרת את מוצריה בעיקר ללקוחות פרטיים. לחברה אין לקוחות קולקטיביים בתחום זה. שיעור הביטולים (לרבות סילוק, ביטול, הקטנה או אי-חידוש) לשנה מפוליסות בריאות שבתוקף לראשית כל שנה במונחי פרמיות¹⁴ עמד על כ-13.3% בשנת הדוח לעומת כ-13.1% בשנת 2015 וכ-15.3% בשנת 2014.

¹³ נתוני השוק מבוססים על עיבוד דיווחי משרד האוצר שפורסמו באינטרנט ("דוחות ניהוליים").

¹⁴ בהתאם להוראות הדין, שיעור הביטולים בפוליסות בריאות (לרבות ענפי מחלות קשות ואשפוז טווח ארוך) חושב על ידי חלוקת סכום הפרמיה שחויבה בחודש האחרון של שנת הדוח בסכום הפרמיה שחושבה בחודש האחרון של השנה הקודמת, והכל רק בהתייחס לפוליסות שמועד תחילתן לפני השנה השוטפת ובניטרול עליית תעריפים.

3. חלק ג' - מידע נוסף אודות ענפי ביטוח שלא נכללו בתחומי הפעילות

3.1.1 כללי

המוצרים שלא נכללו בתחומי הפעילות הינם: ביטוחי חבויות - חבות מעבידים וצד ג' הנלווים לביטוחי דירה ובתי עסק, וביטוח אחריות מקצועית. מוצרים אלה כלולים בעסקי הביטוח הכללי של החברה ומהווים פחות מ-1% מכלל הכנסות החברה ומרווחי החברה מתחומי הפעילות. כל אחד מענפים אלו אינו רכיב עסקי מהותי וגם בחינה במקובץ של ענפים בעלי מאפיינים דומים משמעותית אינה עוברת את סף המהותיות. ענפי הביטוח שלא נכללו בתחומי הפעילות של החברה הנם רק 'ענפי חבויות אחרים' והם כולם ענפים שאינם סטטיסטיים בחברה.

3.1.2 ביטוחי חבות מעבידים וצד ג' (נלווים לענפי רכוש ואחרים)

מהות הכיסוי הביטוחי ומאפיינים ייחודיים של המוצר

ביטוחים אלה אינם נמכרים על-ידי החברה כמוצר נפרד, אלא רק כחלק מפוליסות ביטוח דירה ובתי עסק, וזאת בהתאם לרישיון המבטח של החברה. מהות הכיסוי:

- (1) חבות מעבידים - תשלום תגמולי ביטוח בגין נזק גוף מתאונה או מחלה שאירעו לאחד מעובדי המבוטח תוך כדי עבודתו אצל המבוטח, באשמתו של המבוטח - וכמידת אשמתו.
- (2) צד שלישי - תשלום תגמולי ביטוח בגין נזק גוף או רכוש שנגרמו לצד שלישי באשמתו של המבוטח - וכמידת אשמתו.

3.1.3 ביטוח אחריות מקצועית

מהות הכיסוי הביטוחי ומאפיינים ייחודיים של המוצר

ביטוח אחריות מקצועית נמכר כמוצר עצמאי ונפרד, במסגרת ענף אחריות כלפי צדדים שלישיים המהווה חלק מרישיון המבטח של החברה. מהות הכיסוי: כיסוי נזקים שגרם המבוטח ללקוח שלו ו/או לצדדים שלישיים בשל הפרת חובתו המקצועית כלפיו, מכוח עיסוקו / משלח ידו. ביטוח אחריות מקצועית מבוסס על קיומו של כיסוי ביטוחי במועד היוודע על מקרה ביטוח אפשרי ובלבד שהדבר דווח לחברה במהלך תקופת הביטוח ומיד עם היוודע על אפשרות כאמור (CLAIMS MADE). החברה השיקה את המוצר לראשונה לשנת חיתום 2013 בשיווקו לעורכי דין ומשפטנים על בסיס חיתום פרטני ותעריפים מותאמי סיכון.

3.1.4 מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים

בנוסף לחקיקה הכללית החלה על פוליסות ביטוח ועל ניסוחן, ובדירה – לפוליסה תקנית-דירה, פוליסות אלה כפופות להוראות הדין והפסיקה, ובכלל זה פקודת הנזיקין [נוסח חדש] והפסיקה מכוחה.

4. חלק ד' - מידע נוסף ברמת כלל החברה

המידע המופיע בסעיף זה ואופן השפעת הגורמים החיצוניים המופיעים בסעיף זה על פעילות החברה ותוצאותיה הכספיות מבוסס בחלקו על ידע שקיים בחברה בתאריך אישור דוח זה ובחלקו על הערכות החברה. אין כל ודאות כי הערכות החברה ביחס לדין, לפרשנותו, וביחס לגורמים החיצוניים המופיעים בסעיף זה ולאופן השפעתם על פעילותה ועסקיה של החברה יתממשו. ההשפעה בפועל עשויה להיות שונה באופן מהותי מזו שנחזתה כאמור, כתוצאה מגורמים שונים, שהעיקריים שבהם הנם שינויים רגולטוריים בשוק ההון לרבות דרך פרשנות הדין על ידי הרשויות ודרך אכיפתו, שינוי בתנאי השוק, בתנאים הכלכליים, המדיניים והביטחוניים ומכלול גורמי הסיכון של החברה המפורטים להלן.

4.1 מגבלות ופיקוח החלים על פעילות החברה

בנוסף לחוקים אליהם כפופה כל חברה ציבורית, כגון חוק החברות וחוק ניירות ערך, תשכ"ח-1968 והתקנות שהותקנו מכוחם, פקודת מס הכנסה, דיני עבודה וכיו"ב, שגם הם עוברים שינויים רבים בשנים האחרונות, כפופה פעילות החברה לאסדרה רבה וייחודית לתחום הביטוח, בהתאם להוראות הפיקוח שניתנות במגוון של דרכי הסדרה, החל מחקיקה ראשית, עבור דרך תקנות, חוזרים, ועד הנחיות נקודתיות. בדרך זו מסדיר הפיקוח היבטים שונים בתפקוד השוטף של הגופים המוסדיים. תקנות וחוזרים חדשים כאמור או תיקונים לקיימים מתפרסמים לעיתים תכופות והקצב והיקף ההסדרה רק הולכים וגוברים מדי שנה. להסדרה זו השפעה כוללת מהותית על החברה הן מבחינת הצורך לנהל ביחס לאסדרה דיונים מול הפיקוח, הן מבחינת החשיפה בשל ריבוי הוראות חדשות והסיכוי המוגבר לטעויות בתקופת ההטמעה והן מבחינת הצורך בהערכות ליישום האסדרה והטמעתה, דבר הגורם לחברה הוצאות ניכרות, ובכלל זה, בין היתר, בהשקעה בפיתוח מערכות המידע - על כל היבטיהן ובגידול בהיקף ההון האנושי שעל החברה להחזיק על מנת לעמוד בדרישות הדין. בנוסף, לחלק מצעדי הפיקוח יש השפעה עסקית על החברה. כך למשל, הם עלולים לפגוע בהיקף הפניות של לקוחות פוטנציאליים לחברה לשם רכישת מוצריה בשל האופן בו משווה הפיקוח (המוחזק כאובייקטיבי) בין החברות והאופן שבו הוא מסדיר את פעילותן, אופן המתעלם לעיתים קרובות מדי משוונות רלוונטיות של החברה לצורך התאמת ההסדרה, תקופת ההטמעה שלה, דרך הבחינה את פעולתה ודרך ההצגה שלה במסגרת השוואות אלה¹⁵. כמו כן, העיכוב בהתאמת האסדרה לחדשנות הדיגיטאלית העולמית ולשיטת השיווק הישירה מחד, והבחירה לאסדר בצורה דווקנית ודקדקנית במקום לאפשר טווח של דרכי שיווק ושירות שיהיה לגיטימי - מאידך, מעכבים את התפתחות התחרות והשיפור של השירות ללקוחות בכל ערוצי השירות שמציע העולם הדיגיטאלי כיום ושלקוחות החברה מצפים לעשות בהם שימוש.

בחלקים שונים לעיל של פרק א' לדוח התקופתי, וכן בחלק זה להלן, מתוארים עיקרי הדינים החלים על החברה ותחומי פעילותה בתיאור כללי, בדגש על חקיקה ראשית והסדרה מהותית, וניתן פירוט מסויים לאסדרה חקיקתית חדשה משנת הדוח או מסמוך לה וכן לטיוטות הסדרה כאמור, ככל שהחברה סבורה במועד הדיווח כי יש לני"ל או יכולה להיות להן השפעה משמעותית, בין אם בטווח הקצר ובין אם בטווח הארוך יותר, על השוק שהחברה פועלת בו וכנגזרת – גם על החברה.

החוקים, התקנות וחוזרי הפיקוח החלים על פעילות החברה כמבטח יתוארו להלן בהתאם לדין החל על פרק זה, ככל שלא פורטו במסגרת סקירת תחומי הפעילות השונים של החברה. חקיקה כללית תתואר רק ככל שיש לה, לדעת החברה, השפעה ישירה על פעילותה.

¹⁵ הן במדדי שירות במסגרתם מתעלם הפיקוח מהשוני המהותי במתן שירות ישיר לעומת נתינתו באמצעות סוכני ביטוח, והן במחשבוני השוואות מחירים מאידך, במסגרתם מתעלם הפיקוח באופן עקבי מהעובדה שהציבור מכיר את מותגי המבטחת ולא את שמה הרשמי.

בכל מקום בו לא צוינה במפורש הערכת החברה לגבי השפעת הדין, המשמעות היא שלהערכת החברה אין לדינים ולשינויים בהם השפעה מיוחדת או מהותית על החברה מעבר להתאמת שיטות העבודה שלה להוראות הדין, שמשמעותן תוארה לעיל. בכל מקום בו יש להערכת החברה לדינים אלה השפעה בעלת מאפיינים ייחודיים צוין הדבר במפורש בצד ההתייחסות לאותם דינים ושינויים. יובהר כי פירוט ההסדרה על בסיס הערכת מהותיותה, ודעת החברה לגבי מידת ואופן השפעת ההסדרה על החברה, הם כולם בגדר תחזיות, הערכות ואומדנים לאירועים שהתממשותם אינה ודאית ואינם בשליטתה המלאה של החברה, ולפיכך יש לראות בהם מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בסעיף 32א לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. אין מניעה כי תחזיות, הערכות ואומדנים אלה, כולם או חלקם, לא יתממשו או שיתממשו באופן שונה מכפי שהוצג בדוח זה, בין אם בשל גורמים שאינם בשליטת החברה לרבות תיקוני חקיקה נוספים ובין אם בשל מגבלות התחזית למשל לגבי התנהגות שוק הביטוח, ואשר לכולם עשויה להיות השפעה.

4.1.1 אסדרה בנושא הון החברה

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימאלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998 (לעיל ולהלן: "תקנות ההון"), חוזר 2008-1-5 "היערכות ל-Solvency II" והחוזרים והטיוטות שפורסמו בעקבותיו, והנחיה שה. 2016-11905 "חלוקת דיבידנד על ידי חברת ביטוח – טיוטה"

החברה נדרשת לעמוד בדרישות הון עצמי מינימאלי, לרבות כתנאי לחלוקת דיבידנד. במקביל לקיומן של הוראות תקנות ההון שקובעות את כללי חישוב ההון וכושר הפרעון על בסיס חשבונאי, ולאור אימוץ על ידי האיחוד האירופי של דירקטיבה Solvency II (להלן: "הדירקטיבה"), ביום 10 ביולי 2007, במטרה לשנות מהיסוד את האסדרה להבטחת כושר הפירעון והלימות ההון של חברות ביטוח במדינות האיחוד, ולבסס אותן על חישוב כלכלי, החליט גם הפיקוח בארץ המפקח להחיל את הוראות הדירקטיבה המוצעת על חברות ביטוח בישראל במועד יישומה במדינות החברות באיחוד האירופי. בהתאם, פירסם הפיקוח את חוזר 2008-1-5 "היערכות ל-Solvency II" ביום 7 ביולי 2008, ובהמשך - מספר הנחיות היערכות, לרבות דרישה למילוי שאלוני QIS שדווחו לפיקוח על פני השנים, בהתאם להנחיות הפיקוח כפי שפורסמו מעת לעת. לאחר תקופת מה של הפסקת הפעילות, באירופה ובישראל, החליט הפיקוח בשנת 2012 להתקדם ביישום, וביום 9 בספטמבר 2012, פירסם הפיקוח את שה. 2012-31381 "משטר כושר פירעון" במסגרתו מפורטות תוכניות הפיקוח להמשך תהליך האימוץ של משטר כושר פירעון מבוסס סיכונים בישראל. ביום 11 בנובמבר 2014 הפיץ הפיקוח מכתב (שה. 2014-3982 "מתווה ליישום משטר כושר פירעון מבוסס סולבנסי 2") במסגרתו עידכן כי השוק האירופי מתקדם באימוץ ויישום דירקטיבה מעודכנת בהקשר זה ולאור זאת קבע לוחות זמנים (עד סוף 2015) והנחיות מעודכנים להמשך חישוב ההון על ידי החברות על פי דירקטיבה זו כשהיא מותאמת לשוק הישראלי. ביום 6 בפברואר 2017, לאחר תאריך הדוח, פירסם הפיקוח נוסח סופי (חשה 2016-253) לגבי "הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II" לאור יישומה בפועל של הדירקטיבה באירופה החל מינואר 2016. נוסח זה, שבוצעו שינויים בהתייחס לפרטי היישום ולמועד התחילה של משטר כושר הפירעון כאמור, כפי שהיו ידועים עד כה, הועבר לאישור וועדת הכספים של הכנסת, ונקבע בו כי מועד התחילה יהיה ביום 30 ביוני 2017 אך בנוסף להוראות המעבר בהתייחס לדרישות ההון בגין מניות שנקבעו בו, נוספה גם קביעה של תקופת פריסה עד להחלה מלאה של הון נדרש לכושר פירעון ב-2021 (להלן: "דרישת ההון המלאה"), כמפורט להלן:

- א. הון נדרש לכושר פירעון של חברת ביטוח ליום 30 ביוני 2017 לא יפחת מ-60% מדרישת ההון המלאה;
- ב. הון נדרש לכושר פירעון של חברת ביטוח ליום 31 בדצמבר 2017 לא יפחת מ-65% מדרישת ההון המלאה;
- ג. הון נדרש לכושר פירעון של חברת ביטוח ליום 31 בדצמבר 2018 וליום 30 ביוני 2019 לא יפחת מ-70% מדרישת ההון המלאה;
- ד. הון נדרש לכושר פירעון של חברת ביטוח ליום 31 בדצמבר 2019 ו-30 ביוני 2020 לא יפחת מ-80% מדרישת ההון המלאה;

- ה. הון נדרש לכושר פירעון של חברת ביטוח ליום 31 בדצמבר 2020 ו-30 ביוני 2021 לא יפחת מ-90% מדרישת ההון המלאה;
- ו. הון נדרש לכושר פירעון של חברת ביטוח ליום 31 בדצמבר 2021 ואילך לא יפחת מ-100% מדרישת ההון המלאה;

לפי פרסומים לא רשמיים שונים של לאחר שנת הדוח, הנחיות הפיקוח בקשר עם חלוקת דיבידנד לאור ההחלה המקבילה של חישובי הון, אשר נקבעו במכתב הפיקוח שבנדון מיום 8 ביוני 2016 - צפויות להתמתן גם הן לאור הבנה אפשרית בין הפיקוח לבין חברות הביטוח לפיה חברות שחישוב ההון שלהן לפי הדרישות הנ"ל יאושרו בביקורת רואי חשבון לא יהיו כפופות למגבלה המחמירה יותר לחלוקת דיבידנד. לפרטים נוספים בנושא זה ראו פרק 5.5 להלן וביאור 14(ו) לדוחות הכספיים.

4.1.2 אסדרה בנושא ממשל תאגידי

שה. 36166-2013 "מדיניות לשליטה בגוף מוסדי"

המסמך, מיום 12 בפברואר 2014, כולל שורה של קריטריונים ותנאים כלליים לשליטה ולהחזקת אמצעי שליטה בגוף פיננסי וכן פירוט של אופן הגשת בקשה להיתר שליטה, המסמכים שיש להגיש ביחד עימה וכיו"ב. מדובר בשורה ארוכה וחדשה של דרישות שיש בהן להקשות משמעותית על קבלת היתר שליטה במבטח. הוראות המסמך חלות עם פרסומו על כל מבקש היתר חדש, והן יוחלו גם על מחזיק של היתר קיים, אם נעשה בהיתר שינוי שלדעת הפיקוח הוא שינוי מהותי. להערכת החברה עשויות להיות למסמך זה השלכות על החברה בהיותה מוחזקת ונשלטת בהתאם להיתרי שליטה שהוציא הפיקוח, כמתואר בסעיף 1.1 לעיל וסעיף 4.2 להלן.

החוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ד-2013

חוק זה, שנכנס לתוקף מיום 11 בדצמבר 2013 (להלן: "**יום הפרסום**"), קובע, בין היתר, מגבלות על אחזקה של תאגידים מדווחים בשרשור בן 3 שכבות ויותר. לפיו, לאחר תום תקופת הסתגלות בת 6 שנים מיום הפרסום, תאסר שליטה בפירמידה עסקית של יותר משתי שכבות של חברות (לרבות חברות אג"ח). בנוסף, דירקטוריון חברה ציבורית בשכבה השלישית, יהיה מורכב מרוב של דירקטורים בלתי תלויים וכן מספר הדירקטורים החיצוניים שיהיו חברים בו יעמוד על מחצית מסך מספר חברי הדירקטוריון פחות אחד (מעוגל כלפי מעלה). החוק משפיע על פעילות החברה לאור היותה חברת שכבה שלישית. לאור זאת, מכהן בדירקטוריון החברה רוב של דח"צים. לפרטים אודות הרכבו הנוכחי של דירקטוריון החברה ראו בחלק ד' להלן, סעיף 13.

הוראות חוק החברות (בהתייחס ל"מדיניות תגמול"); חוזר גופים מוסדיים 2014-9-2 "מדיניות תגמול בגופים מוסדיים", וחוזר מתקן מס' 2015-9-31; חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016 ("חוק שכר בכירים")

א. תיקון 20 לחוק החברות, מיום 12 בדצמבר 2012, קבע חובה לחברות ציבוריות לאמץ מדיניות תגמול לנושאי משרה בהן בהתאם לעקרונות, לכללים ולמועדים שנקבעו בסעיף 267א לחוק החברות והתוספות לו. לאור זאת ובהתאם לכך, אישרה האסיפה הכללית של החברה, ביום 15 במאי 2014, את מדיניות התגמול של החברה לנושאי משרה (בהתאם להמלצות ועדת התגמול של החברה כפי שאושרו על ידי דירקטוריון החברה). ביום 3 באפריל 2016 או בסמוך לכך פורסמו תיקונים לדיני החברות המאפשרים אימוץ הקלות בדרישות המדיניות, בעיקר ביחס לנושאי משרה בדרג סמנכ"לים ומטה, לרבות בקשר לתנאי כהונתם והעסקתם.

ב. ביום 13 באפריל 2014, פורסם חוזר הפיקוח 2014-9-2 הנ"ל שחייב את החברות לקבוע מדיניות תגמול תלת שנתית מושתתת יעדים ארוכי טווח של החברה תוך התייחסות לכל עובדי החברה בחלוקה לדרגים ולסוגי תפקידים שונים. החוזר קובע שורה ארוכה של הגבלות על תכני ומבנה מדיניות התגמול, בדגש על התגמול המשתנה (בונוסים) והוא

מחמיר משמעותית מדרישות חוק החברות. ביום 7 באוקטובר 2015 פורסם תיקון לחוזר הקובע מגבלות על שכר דירקטורים כך שלמעט היו"ר לא ישולם להם שכר העולה על שכר דח"צ, וגם את שכר היו"ר נדרש להגדיר במכפלות של שכר זה ולהצהיר עליו במסגרת מדיניות התגמול. כמו כן נאסר מצב בו שכרו של נושא משרה בחברה משולם על ידי גורם מחוצה לה, ולהפך. ביום 20 באפריל 2016 אישר דירקטוריון החברה, בעקבות המלצת ועדת התגמול, ולאור הוראות הפיקוח הנ"ל, תיקון של הסכם הניהול בין החברה לבין חברת האם התואם את דרישות הדין האמורות. לפי ההסכם המעודכן, החל מה-1 ביוני 2016, יעמוד שכר יו"ר הדירקטוריון על כ-130,000 ש"ח לחודש (צמוד למדד) + מע"מ כדין ובלבד שלא יעלה על פי 9 משכר דח"צ כהגדרתו בחוק הפיקוח, ואילו שכר סגן יו"ר הדירקטוריון, כמו של יתר חברי הדירקטוריון, יחושב וישולם כפי שמחושב ומשולם שכר הדח"צים.

ג. ביום 12 באפריל 2016 פורסם נוסחו הסופי של חוק שכר הבכירים, שקובע תקרת עלות שכר מוכר לצרכי מס של 2.5 מיליון ש"ח בשנה לנושאי משרה בכירים בגופים פיננסיים ואוסר כליל תשלום עלות שכר העולה על פי 35 מעלות שכר העובדים בדרגת השכר הנמוכה ביותר בחברה. בעקבות החלטת בג"ץ מיום 29 בספטמבר 2016, בעתירות שהוגשו ביחס לחוק הנ"ל על ידי איגוד הבנקים ואיגוד חברות הביטוח, הובהר כי החוק נותר בעינו אך אינו חל על זכויות שנצברו או שהזכויות להם נוצרה טרום כניסתו לתוקף של החוק. לאור זאת נכנס החוק לתוקף ביום 12 באוקטובר 2016 והוא חל על כל זכות לשכר ותגמול כהגדרתו שם שנוצרה לאחר מועד כניסתו לתוקף.

ביום 22 ביוני 2014 אישר דירקטוריון החברה (לאחר קבלת אישור ועדת התגמול של החברה) מדיניות תגמול לכלל עובדיה בהתאם להוראות החוזר הנ"ל ובהתייחס לתזכיר הנ"ל ובאופן שמדיניות התגמול לנושאי המשרה בה כפי שאושרה על ידי האסיפה הכללית ביום 15 במאי 2014 הפכה להיות חלק ממדיניות התגמול הכוללת שלה. באישור המדיניות הכוללת אין כדי לשנות מתוקפה של מדיניות התגמול לנושאי משרה. במסגרת דיווח מיידי של החברה לציבור אודות האמור הצהירה החברה על כוונתה להחיל על מדיניות זו את התקרה בגובה עלות השכר המרבית הנקובה בתזכיר החוק, קרי 3.5 מיליון ש"ח, אלא אם גובה התקרה ישתנה במסגרת החוק שיתקבל כחוק בכנסת, שאז תבוצע ההתאמה הנדרשת. לאור פרסום חוק שכר הבכירים הסופי כנזכר לעיל מחילה החברה את התקרה החוקית כמובטח ממועד כניסתה לתוקף. מדיניות התגמול של החברה מפורסמת באתר החברה באינטרנט (ראו גם סעיף 4.6.8 ב. להלן) והיא עודכנה בהתאם להוראות חוזר 2015-9-13.

4.1.3 אסדרה דיגיטאלית

בהמשך להסדרה המתמשכת של הפיקוח את ההיבטים הטכנולוגיים של עבודת הגופים המוסדיים במטרה לקדם מתן שירות דיגיטאלי למבוטחים על ידי כלל הגופים המפוקחים - פורסמו גם בשנת הדוח וסמוך לאחר סיומה הנחיות וטייטות בנושאים אלה (ובכלל זה: חוזר 2017-1-1 "אחזור מידע אישי" מיום 1 בפברואר 2017; חוזר 2016-9-14 "ניהול סיכוני אבטחת מידע בגופים מוסדיים" מיום 31 באוגוסט 2016; הצ"ח לתיקון פקודת ביטוח רכב מנועי שנזכרה בסעיף 2.1.1.3 לעיל). על אף שהוראות אלה מעגנות בדין את האפשרות הראשונית למתן שירות ללקוחות באמצעים דיגיטאליים דוגמת אתר האינטרנט של הגוף המוסדי והדואר אלקטרוני, תוך התייחסות לסיכונים הכרוכים בכך, הן מקבעות לעיתים תפיסה מיושנת לגבי שכיחות ההתכתבות הדיגיטאלית לעומת זו הפיזית (הכרוכה בהתכתבות בנייר באמצעות פקס או דואר ישראל) ולגבי רמת הסיכון של כל חלופה, וכן שיטת יישום צרה מאוד של אפשרויות מתן שירות דיגיטאלי ללקוחות ודרכי האבטחה שלו, ובכך יוצרות הכבדה של ממש על יישום האסטרטגיה השירותית של החברה בהנגשת מידע ללקוחותיה בתווך המתאים להם ועל קביעת לוח זמנים עסקי גמיש יותר לפיתוח מהלכי שירות דיגיטאליים. החברה מקיימת דיאלוג עם הפיקוח במטרה לאפשר התקדמות טכנולוגית בשירות ללקוחות תוך אבטחה סבירה של המידע, בהתחשב באופיו, ותוך ניהול מדורג ואחראי של הפיתוח הטכנולוגי הדרוש לשם עמידה בהוראות, אך נאלצת בחלק מהנושאים ליישם פתרונות חלקיים וחדשניים פחות בשל המגבלות שתוארו לעיל, לרבות וויתור על התכתבות דיגיטאלית עם לקוחותיה במצבים מסויימים בשל ההכבדה שנקבעה בדין.

מחשבוני השוואות מחירים של הפיקוח

מזה מספר שנים שהפיקוח מתחזק יותר ויותר מחשבוני להשוואת תעריפי ביטוח באתר האינטרנט שלו, ומעודד את הציבור להשוות את תעריפי החברות השונות בדרך זו טרם רכישת ביטוח. כיום פועלים באתר הפיקוח מחשבוני השוואה כאלה בהתייחס לתעריפי ביטוח חובה, ביטוח דירה, ביטוחי בריאות, ביטוחי חיים ודמי ניהול בחסכון ארוך טווח ואילו מחשבון לביטוח רכב נמצא בהליכי פיתוח מצד הפיקוח. בצד התעריפים מפרסם הפיקוח גם את ציון כל חברה במדדי השירות באותו תחום ביטוח.

הציבור מודע לקיום אתר הפיקוח ומחשבוני התעריפים, בדגש על ביטוח חובה, ומבצע בהם השוואות מחירים. החברה מנהלת את התעריף באופן שיאפשר לה התמודדות על פלחי השוק בהם היא מעוניינת ואף השיקה אתר השוואת מחירים משלה בתחום ביטוח חובה (Ucompare) המשקף, מעבר למידע המוצג על ידי משרד האוצר, גם את ההנחות שהיא מעניקה ללקוחות מעת לעת באתרי האינטרנט של החברה ואת מותגיה, וזאת בשל סירובו המתמיד של הפיקוח לשקף במחשבון שלו את תעריפי החברות במתכונת שבה הן משווקות אותם, לרבות בפריסת מותגיהן וערוצי השיווק השונים שהן מפעילות.

פרסום מדדי שירות

החל משנת 2015 החל הפיקוח לפרסם לציבור, חלף מדד פניות הציבור שהיה קיים קודם לכן, מדד שירות משוקלל הכולל את מדד פניות הציבור, ציוני החברות ביישוב תביעות על בסיס דיווח נתונים סטטיסטיים שהחברות נדרשות להגיש לפיקוח אחת לשנה (לפי חוזרים ועמדות פיקוח המעדכנים מעת לעת את דרישות הפיקוח והפרשנות המקובלת עליו לגבי אופן יישום ההנחיות), ובחינת הבטים נוספים של שירות, שהפיקוח עדיין מעבה ומגבש. כך, בשנת 2015 פורסם המדד לראשונה ביחס לשירות בשנת 2014 - במסגרתו זכתה החברה להיות מדורגת במקומות גבוהים במרבית הענפים ובחלק מהם - אף במקום הראשון. בשנת 2016 נוספו מימדי בדיקה חדשים שלא היו בשנה שקדמה לה, ואשר הציון שניתן מכוחם לשנת 2015 הציב גם הוא את החברה בשלישייה הראשונה באיכות יישוב התביעות בענפי ביטוח כללי ובמקומות הראשונים בתחום ביטוח בריאות. ביחס לשנת הדוח צפוי המדד להתפרסם במהלך הרבעון השני של שנת 2017, תוך שקלול לראשונה של הבטי שירות דיגיטאליים במדד. תפיסת השירות המעוגנת בהנחיות לשנת 2017 עולה בקנה אחד עם תפיסת השירות והקידום הדיגיטאלי של החברה אם כי סדרי העדיפויות הפנימיים שונים במידת-מה ומחייבים שינוי בתוכניות פיתוח מערכות המידע של החברה. בהתאם לדרישות הפיקוח, נתוני החברות ביחס ליישוב התביעות שלהן מפורסמים על ידן באתרי האינטרנט שלהן. לדעת החברה, דרישות הדיווח של הפיקוח עדיין נתונות לפרשנות רחבה מדי של החברות ובאופן שאינו מביא בהכרח לדיווח זהה של החברות את נתונין וממילא - לשיקוף אחיד של איכות השירות אצלן, מה גם שחברות מסורתיות מעניקות חלק ניכר ממנו באמצעות סוכנים שאינם עובדים רק מולן, ולפיכך, להערכת החברה, ההשוואה בין סוגי השירות השונים היא עדיין לא מדויקת מספיק כדי לבסס בחירה נכונה ללקוח של המבטח המתאים להם.

חוזר 2016-1-17 "ממשק אינטרנטי לאיתור מוצרי ביטוח"

החוזר, מיום 31 באוקטובר 2016, מחייב את חברות הביטוח לדווח לפיקוח, החל מתאריך שנקבע, באופן חודשי, על שורה של מוצרי ביטוח שיש ללקוחותיה אצלה על פי רשימה של שדות מידע שקבע הפיקוח, על מנת שכל אחד יוכל להיכנס לאתר הפיקוח לאזור שבו ירוכז המידע ולבדוק אילו מוצרי ביטוח יש על שמו בחברות הביטוח השונות באופן שיאפשר לו לנהל את תיק הביטוח שלו בצורה מושכלת. לפי החוזר לקוח יוכל לדרוש את הסרת המידע שלו מאתר הפיקוח ולא לאפשר לעצמו שימוש בו. מועד התחילה של החוזר נקבע ליום 1 במרס 2017 והממשק ייפתח לציבור זמן מה לאחר מכן, במועד שטרם פורסם.

חוזר 2017-1-3 "ביטול פוליסת ביטוח"

החוזר, מיום 1 בפברואר 2017, קובע הוראות בנוגע לאופן ביטול פוליסות ובנוגע לאמצעים שעל חברות הביטוח להעמיד לרשות המבוטח לטובת ביטול הפוליסה, לרבות אמצעים דיגיטאליים כגון דואר אלקטרוני, איזור אישי, אתר האינטרנט של החברה וכו'. כניסת החוזר לתוקף נקבעה ליום 1 ביולי 2017.

4.1.4 אסדרה אחרתחוזר 2016-10-13 "מעורבות גוף שאינו בעל רישיון בשיווק ומכירה של מוצר ביטוח שאינו ביטוח קבוצתי"

ביום 13 בנובמבר 2014 פורסם לראשונה חוזר בסוגיה שבנדון, שביקש להסדיר את כל המצבים בהם גוף מפוקח נעזר בגוף שאינו מפוקח על מנת לשווק ולפרסם את מוצריו לפרט, ולקבוע את המותר והאסור בהקשר זה. במסגרת זו הובהר ביחס למגוון שיתופי פעולה שיווקיים ופרסומיים כי הם אינם מהווים תיווך בענייני ביטוח ולפיכך מותרים גם כאשר לגוף החיצוני אין רישיון סוכן או מבטח. הבהרות אלה למעשה משקפות מציאות שיווקית שהיתה קיימת גם טרם פרסום החוזר. לדעת החברה, עיקר השינויים שיוצר חוזר זה, הם שניים: האפשרות, לראשונה, להקים אתרי השוואות מחירים שלא על ידי הקמת סוכנות ביטוח; והאיסור (ביחד עם חוזר 2014-1-8 "ביטוח נסיעות לחו"ל קבוצתי לחברי קופות חולים וללקוחות סוכנויות נסיעות", שפורסם במקביל אליו) לשווק ולמכור ביטוחי נסיעות לחו"ל באמצעות סוכנויות תיירות וקופות חולים כידן הארוכה של חברות הביטוח. השינויים יאפשרו, לדעת החברה, הרחבה של תחרות יצרנים, היה וחברות הביטוח יבנו את התשתיות הדרושות לקליטה של פניות לקוחות ישירות אליהן (לרבות באמצעות נציג מטעם הלקוחות). עם זאת, רק במסגרת פרסום החוזר שבנדון, ביום 1 בינואר 2017 (לאחר תאריך הדוח), ולאחר דחיות רבות, נקבע כי החל מיום 1 בנובמבר 2017 יחול החוזר גם על שיווק ביטוח נסיעות באמצעות סוכנויות תיירות בהקלות מסויימות שנקבעו בו, וזאת בעקבות בג"ץ שהגישו חברות התיירות בנושא זה. להבנת החברה, אין בהקלות שעוגנו בחוזר שבנדון כי לשנות מהותית את הוראות החוזר כמוסבר לעיל.

חוזר 2016-1-7 "צירוף לביטוח"

ביום 15 ביולי 2015 פורסם לראשונה חוזר בסוגיה שבנדון, וקבע הנחיות פרטניות לגבי אופן ניהול שלב המו"מ לקראת צירוף מבוטח לתוכנית ביטוח פרט מכל סוג שהוא, לרבות אופן בירור צרכי המבוטח והצעת מוצרי ביטוח המתאימים לו, תדירות הפניות בשיווק יזום, מתכונת דף פרטי הביטוח ועוד. במסגרת החוזר שבנדון, המתקן את הקודם ושפורסם ביום 9 ביוני 2016, נוספו גם הנחיות פרטניות בנושא השוואת מוצרי ביטוח בריאות וביטול פוליסות קיימות ולבטל אגב כך את מה שכונה בזמנו "חוזר הטוויסטינג" באופן שמקל על מבוטחים לקבל השוואות כאמור, ישירות או באמצעות אחר שממנו קיבלו הצעת מחיר לרכישת מוצר חלופי בתחום הבריאות והחיים, וכן לבטל את המוצר הקודם אם בחרו לרכוש בסופו של דבר את המוצר החלופי שהוצע להם. הוראות אלה של החוזר אמנם יחסית חדשות, אך החברה כבר נתקלת במצבים של שימוש לרעה של סוכנים בחוזר, בשל הקלות הלכאורית של הגשת דרישות מכוחו, תוך ניסיון לקבל מידע על מוצרים של מבוטח בחברות קיימות שלא בעקבות קיום תהליך רכישה של מוצר חלופי מול הלקוח, ותוך ניסיון לבטל פוליסות לכאורה בשם המבוטח, אך שלא על דעתו.

4.2 חסמי כניסה ויציאה

- א. העיסוק בביטוח כפוף לחוק הפיקוח ולהסדרה רבה מאוד שנעשית מכוחו.
- ב. הכניסה לעיסוק בתחום זה כרוכה בקבלת רישיון מבטח, היתר החזקת אמצעי שליטה, היתר שליטה ורישיון לשיווק תוכניות ביטוח מרשות שוק ההון ביטוח וחסכון ("הפיקוח") וכן עמידה בדרישות הרלוונטיות של חוק הפיקוח לתחום זה, ובכלל זה, בין היתר, עמידה בהון מינימאלי נדרש ובמקרי הצורך - מתן התחייבות של בעלי השליטה בחברה בקשר עם השלמת הון לצורך קבלת היתר החזקת אמצעי שליטה כאמור.

ליחיד קבוצת השליטה כהגדרתה בהיתר מיום 23 באוגוסט 2013 וכמפורט בסעיף 1.3.5 לעיל, קיים היתר לשלוט בחברה. לבאטרי קיים היתר להחזיק בחברה, אשר הוענק לה במסגרת עסקת ההשקעה בחברה, כמפורט בסעיף 1 לעיל ועודכן במקרי הצורך. היתרי השליטה וההחזקה מאפשרים לנ"ל לשלוט ולהחזיק בחברה (בהתאמה), בכפוף לתנאים המפורטים בהיתרים ובנספחים להם וכל עוד מתקיימים תנאים אלו, שעיקרם הגבלות על העברת אמצעי השליטה והתנייתה בהסכמה מראש ובכתב של המפקח והתחייבויות חברת האם להשלמת ההון העצמי הנדרש של החברה. לצורך קבלת היתר השליטה של יחיד קבוצת השליטה כאמור, התחייבה חברת האם להשלים בכל עת את ההון העצמי הנדרש של החברה עד לסכום הקבוע בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימאלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998 או כל תקנה או דין אחרים שיבואו במקומן, אך ההתחייבות לא תעלה על הנמוך מבין 50% מההון הנדרש או 105 מליון ש"ח (צמוד למדד יוני 2007). אי עמידה בתנאי ההיתרים שהוענקו לחברה המנהלת או לבעלי השליטה בה או בהוראות החוק מכוחו הוצאו עלולה להביא לשלילתם. נכון לתאריך אישור הדוח עמדה החברה בתנאי ההיתר.

- ג. הכניסה לעסקי ביטוח המופצים בשיטת ההפצה הישירה כרוכה בעלויות שיווק ורכישה גבוהות בשנים הראשונות לפעילות וכן בהשקעה ראשונית גדולה בתשתיות טכנולוגיות.
- ד. היציאה מתחום הפעילות כרוכה באישור המפקח על הביטוח ועמידה בדרישות חוק אחרות, ובכלל זה התיישנות תביעות משפטיות.

4.3 גורמי הצלחה קריטיים

להלן יפורטו גורמי ההצלחה הקריטיים לפעילות החברה:

- 1) קשר ישיר עם הלקוח.
- 2) מערכות טכנולוגיות התומכות בשיטות עבודה ייחודיות לחברה.
- 3) פרסום אפקטיבי המביא למיקסום הפניות של לקוחות פוטנציאליים לחברה.
- 4) הסרת חסמי תחרות חופשית.
- 5) חיתום אמין ומבוקר.
- 6) שירות איכותי ללקוחות המביא לשביעות רצון גבוהה ולרמת שימור גבוהה.
- 7) תמחור מקצועי של מוצרי החברה תוך התחשבות בתחרות הקיימת בשוק.
- 8) מקצועיות ויעילות בעת יישוב תביעות.
- 9) גבייה יעילה.
- 10) איכות ואמינות של ספקים.
- 11) יכולת חיזוי ותגובה לשינויים אקסוגניים וחדשנות.
- 12) ניהול מקצועי ואיכותי של ההשקעות.
- 13) מצב שוק ההון.
- 14) ניהול מקצועי של הסיכונים הביטוחיים והתפעוליים.
- 15) גיוס ושימור הון אנושי איכותי.
- 16) הפעלת בקרה יעילה.
- 17) הגנות ועלות של ביטוחי משנה.
- 18) תוקף חוקי לשיטות השיווק והעבודה של החברה.
- 19) המצב הכלכלי בארץ ובעולם.

בגורמי הצלחה אלה לא חל שינוי מהותי בשנת הדוח למעט המצב הכלכלי ותכני ההסדרה שמשתנים באופן מתמיד ומשפיעים על החברה באופן דומה להשפעתם על שוק הביטוח בכללותו.

4.4 השקעות

4.4.1 מבנה ניהול ההשקעות של החברה

ניהול ההשקעות של החברה מבוצע על ידי מנהל ההשקעות של החברה, בהתאם להנחיות ועדות ההשקעה הרלוונטיות, שהוקמו מכוח חוק הפיקוח ומכוח תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דרכי השקעת ההון והקרנות של מבטח וניהול התחייבויותיו), התשס"א-2001 ובהתאם להוראות קודקס "החוזר המאוחד" בנושא השקעות: ועדה לניהול תיק השקעות של כספים לכיסוי התחייבויות תלויות תשואה (להלן: "**כספי המשתתפות**") וועדה להשקעת ההון העצמי של החברה ולהשקעת כספים לכיסוי התחייבויות שאינן התחייבויות תלויות תשואה (להלן: "**כספי הנוסטרו**"). בהתאם להנחיות הפיקוח בנושא אשראי, משמשות ועדות ההשקעה כאמור גם כועדות אשראי. ראו לעניין זה ביאור 34 לדוחות הכספיים המצורפים.

דירקטוריון החברה מתווה את מדיניות ההשקעות הכוללת של החברה תוך חלוקה והפרדה בין השקעת כספי הנוסטרו לבין השקעת כספי המשתתפות וכן מתווה את מדיניות החשיפה (תאבון הסיכון וניהול הסיכונים). במדיניות אלה נקבעת על ידי הדירקטוריון האסטרטגיה ומסגרת החשיפה בהתאם למסלולי ההשקעה השונים, כאשר החל משנת הדוח, בהתאם להוראות הפיקוח כפי שנקבעו בחוזר 2015-9-29 "**מסלולי השקעה בקופות גמל**" (ראו גם סעיף 2.2.3 לעיל), הוגדרו ואושרו מול הפיקוח מסלולי ההשקעות של העמיתים במתכונת שונה מבעבר, תוך פיצול בין מסלולי השקעה לפי אפיקים לבין מסלולי השקעה מותאמי גיל לצורך חסכון ארוך טווח (מה שמכונה "המודל הצ'יליאני", ולהלן: "**חוזר מסלולי השקעה**").

למדיניות ההשקעות של החברה, לרבות שיעורי החשיפה לאפיקי ההשקעה השונים וטווח הסטיה, ראו באתר האינטרנט של החברה, שם היא מפורסמת בהתאם לחוזר הפיקוח בדבר הצהרה מראש של גוף מוסדי על מדיניות ההשקעה שלו. נכון לתאריך המאזן ותאריך אישור הדוח מוחזקים כספי הנוסטרו ברובם באגרות חוב ממשלתיות, אגרות חוב קונצרניות, במזומנים, במק"מ, בנדל"ן, בתעודות סל מנייתיות בארץ ובחו"ל ובפיקדונות בבנקים. לפירוט ראו באור 12 לדוחות הכספיים המצורפים.

החל מחודש ינואר 2016, בהתאם לאישור מחדש של מסלולי ההשקעה של החברה לפי הוראות חוזר מסלולי ההשקעה, מושקעים כספי המשתתפות כמפורט להלן:

מסלול "אג"ח"	- נכסי המסלול יהיו חשופים לנכסים הבאים בארץ ובחו"ל: אג"ח סחירות ושאינן סחירות ני"ע מסחריים, הלוואות שאינן סחירות, אג"ח להמרה ופיקדונות, בשיעור חשיפה שלא יפחת מ-75% ולא יעלה על 120% מנכסי המסלול. החשיפה תושג באמצעות השקעה במישרין, בנגזרים, בתעודות סל, בקרנות נאמנות או בקרנות השקעה. יתרת הנכסים תושקע בכפוף להוראות הדין ובהתאם לשיקול דעתה של ועדת ההשקעות.
מסלול "אג"ח ממשלת ישראל"	- נכסי המסלול יהיו חשופים לאג"ח של ממשלת ישראל בשיעור חשיפה שלא יפחת מ-75% ולא יעלה על 120% מנכסי המסלול. החשיפה תושג באמצעות השקעה במישרין, בנגזרים, בתעודות סל, בקרנות נאמנות או בקרנות השקעה. יתרת הנכסים תושקע בכפוף להוראות הדין ובהתאם לשיקול דעתה של ועדת ההשקעות.
מסלול "כללי"	- נכסי המסלול יהיו חשופים לנכסים מסוגים שונים בכפוף להוראות הדין ובהתאם לשיקול דעתה של ועדת ההשקעות.
מסלולים "מותאמי גיל" (בני 50 ומטה, בני 50-60, ובני 60 ומעלה)	- נכסי המסלולים יהיו חשופים לנכסים שונים בכפוף להוראות הדין. הנכסים יושקעו על פי שיקול דעתה של ועדת ההשקעות בהתחשב, בין היתר, בגילאי העמיתים בכל מסלול גיל. מסלולים אלה הם מסלולי ברירת המחדל בעת ההצטרפות לקופת הגמל ועמית יצורף אליהם בעת הצטרפותו לקופת הגמל,

בהתאם לגילו, אלא אם בחר אחרת. עמית החוסך במסלול גיל לפי ברירת המחדל החלה עליו, ואשר הגיע לגיל שקיים בו מסלול ברירת מחדל אחר המתאים לגילו, ישוּך לאותו מסלול ברירת מחדל אחר ביום 1 בספטמבר הראשון שחל לאחר המועד בו הגיע לגיל בו קיים מסלול ברירת מחדל אחר כאמור. עמית רשאי לעבור למסלול השקעה במסגרת המודל שאינו מתאים לגילו או להישאר במסלול ברירת המחדל כאמור.

מסלול "בסיסי למקבלי" - נכסי המסלול יהיו חשופים לנכסים מסוגים שונים בכפוף להוראות הדין קצבה" ובהתאם לשיקול דעתה של ועדת ההשקעות.

4.4.2 התפלגות הנכסים המנוהלים וכספי הנוסטר

כספי הנוסטר	כספי המשתתפות
השקעות פיננסיות – 1,655,421 אלפי ש"ח	השקעות פיננסיות – 502,479 אלפי ש"ח
מזומנים – 559,952 אלפי ש"ח	מזומנים – 10,740 אלפי ש"ח
נדל"ן להשקעה – 219,810 אלפי ש"ח	

לפרטים נוספים בדבר תשואות שהושגו במסלולי ההשקעות והרכב ההשקעות של החברה ראו ביאור 18ג' לדוחות הכספיים המצורפים.

4.5 ביטוח משנה

4.5.1 מדיניות חשיפה

מדיניות החשיפה של החברה למבטחי משנה מושתתת על הכללים הבאים:

- העדפת מבטחי משנה עם דירוג בינלאומי גבוה - החברה מעדיפה שלא לערוך חוזים עם מבטחים בדירוג מתחת לסוג A בכלל (לפי דירוג Standard & Poors) ולהגביל חשיפה למבטחים בדירוג "A" ו-"A". בהקשר זה נוקטת החברה גישה מחמירה יותר לגבי ענפים שמאופיינים בתשלום תביעות על-פני שנים רבות לאחר אירוע ביטוחי (long-tail) וגישה מקלה יותר בענפים שמאופיינים בתשלום תביעות תקופה קצרה בלבד לאחר אירוע ביטוחי (short-tail). שמירה על כללים אלו כפופה ליכולתה של החברה להשיג כיסוי הולם בשווי כלכלי ראוי, בהתאם לפרופיל הסיכונים של החברה ולאינטרסים של החברה בבנייה וטיפול של יחסים ארוכי טווח עם שותפים נבחרים.
 - הגבלת תלות במבטחי משנה בודדים - בתחומי הביטוח הכללי, החברה נוהגת שלא להקצות חלק העולה על 20% מכל חוזה המוגדר כמרכזי למבטח משנה בודד, כשאפשר להשיג את הכיסוי הנדרש בפיזור כנ"ל ללא תוספת מהותית בעלויות. בתחום ביטוח החיים השיעור המקביל עומד על 30%. כמו כן, החברה נוהגת שלא להקצות חלק העולה על 15% מכל חוזה מרכזי למבטח משנה שדירוגו מתחת ל-"A+" ולא להקצות חלק העולה על 10% מכל חוזה מרכזי למבטח משנה שדירוגו מתחת ל-"A", הכל לפי דירוג Standard & Poors. שמירה על כללים אלה כפופה ליכולתה של החברה להשיג את הכיסוי הנדרש ללא תוספת מהותית בעלויות.
 - פיזור החשיפה לרעידת אדמה - החברה נוהגת שלא להקצות חלק העולה על 20% מהחשיפה הכללית לרעידת אדמה למבטח משנה בודד. בנוסף, החברה נוהגת להגביל את החשיפה הכללית לרעידת אדמה למבטח משנה בודד לסכום המהווה 50% מההון העצמי הרגולטורי.
- מאז שנת 2014 רוכשת החברה כיסוי פרמטרי להגנה נוספת מנזקי רעידת אדמה. בחוזה זה, תמורת פרמיה קבועה, מבטח המשנה מעניק פיצוי בשווי של 50 מליון ש"ח בגין אירועים מסוימים המוגדרים בחוזה ללא צורך בהוכחת נזק. באמצעות חוזה זה, מקטינה החברה את הסיכון שנותר בחלקה לאחר הפעלת חוזה ביטוח משנה

אחרים, בעת רעידת אדמה. דירוג מבטחי המשנה איתם עבדה החברה בחוזה זה בשנת 2016 הוא מסוג AA ומעלה לפי דירוג Standard & Poors בגין 100% מהפרמיה בחוזה.

- הגבלת סיכון האשראי במבטחי משנה בודדים – אם חשיפת החברה למבטח משנה בודד עולה על 15% מההון העצמי הרגולטורי, החברה נוהגת לשקול נקיטת צעדים שיגבילו חשיפה זו לאותם 15%. לגבי מבטח משנה שדירוגו מתחת ל-"A", יחס זה עומד על 10%. לגבי מבטח משנה שדירוגו מתחת ל-"A", יחס זה עומד על 5%.
- לחברה אין עסקאות ביטוח משנה חריגות.

4.5.2 ביטוח משנה בתת תחום ביטוח חובה

תת-תחום ביטוח רכב חובה מאופיין בשכיחות תביעות סטטית יחסית, ובשונויות גבוהה בתביעה. לאור האמור, התחייבויות החברה בתחום מגובות בחוזה ביטוח משנה מסוג "עודף הפסדים" (excess of loss). בחוזים מסוג זה, תמורת פרמיה נקובה בגין כל כלי רכב מבטח, מבטחי המשנה משתתפים בתשלום של כל תביעה שעלותה עולה על השתתפות עצמית נקובה עד לגבול אחריות נקוב. בחוזה אין תקבולי עמלות ממבטחי המשנה.¹⁶ החברה הפעילה את חוזי ביטוח המשנה בשנת 2016, אך לא הגיעה לתקורות הכיסוי שנקבעו בתקופות המדווחות, ואין לה תביעות תלויות בהיקף המתקרב לתקורות הכיסוי שנקבעו. בשנת 2017 חודשו החוזים במתכונת דומה.¹⁷ כ-43% מהפרמיה בביטוח משנה, בתת-תחום זה, שנרשמה בשנת 2016, הינה בגין מבטחי משנה בדירוג מסוג AA ומעלה לפי דירוג Standard & Poors. כמו כן, אין לחברה מבטחי משנה עם דירוג שנמוך מסוג A בתת-תחום זה. גבולות האחריות בהסכמי ביטוח המשנה נקובים בשקלים חדשים. להלן פירוט לגבי מבטחי משנה שחלקם בפרמיה בתת-תחום זה מהווה יותר מ-10% מסך פרמיה המשנה של החברה בתחום ביטוח כללי בשנת 2016:

שם החברה	פרמית משנה בשנת 2016 (אלפי ש"ח)	דרוג מבטח משנה לפי S&P
Scor Global P&C S.E.	3,967	AA-

4.5.3 ביטוח משנה בתת תחום ביטוח רכב רכוש

בגין שנת 2016 נרכש חוזה ביטוח משנה מסוג עודף הפסדים לקטסטרופות (Catastrophe Excess of Loss). בחוזים מסוג זה, תמורת פרמיה נקובה, מבטחי המשנה משתתפים בתשלום תביעות בגין אירועים מסויימים הנקובים בחוזה, שעלותם עולה על השתתפות עצמית נקובה, עד לגבול אחריות נקוב. בשנת 2017 חודש החוזה במתכונת דומה. בחוזה אין תקבולי עמלות ממבטח המשנה.¹⁸ החברה לא הגיעה לתקורות שנקבעו בתקופות המדווחות, ואין לה תביעות תלויות בהיקף המתקרב לתקרה שנקבעה. כ-26% מהפרמיה בביטוח משנה, בתת-תחום זה, שנרשמה בשנת 2016, הינה בגין מבטחי משנה בדירוג מסוג AA ומעלה לפי דירוג Standard & Poors. אין לחברה מבטחים עם דירוג שנמוך מסוג A בתת-תחום זה.

¹⁶ יצוין, כי בחוזי ביטוח רכב חובה מול מבטחי המשנה נקבע כי סמכות השיפוט במקרה של סכסוך תהיה בית המשפט בישראל, שידון לפי הדין הישראלי, וכן כי הבוררות תיערך, במידת הצורך, בישראל. כמו כן לאור ניסוחם, הם מכסים את ההשפעות של מסקנות ועדת וינוגרד (ראו לעניין זה פרק 2.1.1.3 לעיל) גם ביחס לשנות חיתום קודמות וכמובן גם של שנת הדוח.

¹⁷ אם כי חל ייקור בתעריף הביטוח בשל הצפי לגבי השפעות ועדת וינוגרד על התביעות בשנים הבאות.

¹⁸ יצוין, כי בחוזי ביטוח רכב רכוש מול מבטחי המשנה נקבע כי סמכות השיפוט במקרה של סכסוך תהיה בית המשפט בישראל, שידון לפי הדין הישראלי, וכן כי הבוררות תיערך, במידת הצורך, בישראל.

4.5.4 ביטוח משנה בתת תחום ענפי רכוש אחרים

החברה רכשה שני סוגי חוזי ביטוח משנה עיקריים¹⁹:

1. חוזה ביטוח מותר (Fire Surplus) - בחוזה מסוג זה, שיעור מסוים מן הפרמיה של כל פוליסה עובר למבטחי המשנה בהתאם לגובה הכיסוי הביטוחי, תמורת התחייבות לשלם את אותו שיעור מן התביעות. בנוסף לתשלום תביעות, מבטחי המשנה משלמים עמלה מתוך הפרמיות שנתקבלו. מפתח העמלות נקבע על-פי ניסיון התביעות, קרי חלקן קבוע וחלקן מתעדכן. בשנת 2017 חודש החוזה הנ"ל במתכונת דומה.
 2. חוזי ביטוח עודף הפסדים לקטסטרופות (Catastrophe Excess of Loss) - בחוזים מסוג זה, תמורת פרמיה שמהווה שיעור קבוע מסך שווי הרכוש בביטוח במשך השנה, מבטחי המשנה משתתפים בתשלום תביעות בגין אירועים מסויימים הנקובים בחוזה, שעלותם עולה על השתתפות עצמית נקובה, עד לגבול אחריות נקוב. באמצעות חוזים אלה מקטינה החברה את הסיכון שנותר בחלקה במסגרת חוזה ביטוח מותר הנזכר לעיל. אין תשלום עמלות בחוזים אלה. בשנת 2017 חודשו החוזים הנ"ל במתכונת דומה.
- דירוג מבטחי המשנה עמם עובדת החברה בתחום זה הוא מסוג AA ומעלה לפי דירוג Standard & Poors בגין כ-37% מהפרמיה בביטוח משנה שנרשמה בשנת 2016. אין לחברה מבטחי משנה עם דירוג שנמוך מסוג A בתת-תחום זה. גבולות האחריות בהסכמי ביטוח המשנה נקובים בשקלים חדשים.
- להלן פירוט לגבי מבטחי משנה שחלקם בפרמיה בתת-תחום זה, מהווה יותר מ-10% מסך פרמיה המשנה של החברה בתחום ביטוח כללי בשנת 2016:

שם החברה	פרמיית משנה בשנת 2016 (אלפי ש"ח)	דרוג מבטח המשנה לפי S&P
Scor Global P&C S.E.	2,966	AA-

4.5.5 ביטוח משנה בתחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

חוזה ביטוח המשנה המרכזי של החברה בתחום זה הינו מסוג Quota-Share & Surplus. בחוזה זה נקבע סכום בסיכון בשייר עצמי עבור כל מבטח ובגין כל סוג סיכון. סכומי ביטוח מעבר לשייר העצמי עוברים במלואם למבטחי המשנה. החברה מעבירה למבטחי המשנה את חלקם היחסי בפרמיה (על-פי תעריפי הסיכון שנקבעים בהסכם ההתקשרות) תמורת התחייבות מבטחי המשנה לשלם את אותו שיעור מן התביעות²⁰. בתחום זה, אין לחברה מגבלות לגבי השתתפותם של מבטחי המשנה בתביעות למעט תקרת כיסוי ברמת מבטח בודד שעומדת על 5 מליון ש"ח. בשנת 2017 חודש חוזה ביטוח המשנה במתכונת דומה. בנוסף לתשלום חלקם היחסי בתביעות, מבטחי המשנה משלמים עמלה מתוך הפרמיות ועמלת רווחים. עמלת רווחים ("profit commission"), מהווה אחוז מהרווחים החיתומיים שהשיגו מבטחי המשנה בתקופת הדיווח. עמלה זו מחושבת רק בגין חלק המוצרים אשר מבטחים בידי אותו מבטח משנה. פוליסות בעלות סיכון מיוחד מועברות באופן פרטני ("פקולטיבי") ללא תקרת כיסוי.

בנוסף לנ"ל לחברה ביטוח עודף הפסדים לקטסטרופות (Catastrophe Excess of Loss) בתחום זה. בחוזים מסוג זה, תמורת פרמיה שמהווה שיעור קבוע מסך הסכומים בביטוח במשך השנה, מבטחי המשנה משתתפים בתשלום תביעות

¹⁹ יצוין, כי בחוזי ביטוח ענפי רכוש אחרים מול מבטחי המשנה נקבע כי סמכות השיפוט במקרה של סכסוך תהיה בית המשפט בישראל, שידון לפי הדין הישראלי, וכן כי הבוררות תיערך, במידת הצורך, בישראל.

²⁰ יצוין, כי בחוזי ביטוח חיים מול מבטחי המשנה נקבע שסכסוכים בין הצדדים יוסדרו בדרך של בוררות שתיערך בישראל ועל פי הדין הישראלי. סמכות השיפוט במקרה של סכסוך בענייני תשלומים תהיה בבית משפט בישראל שידון על פי הדין הישראלי.

בגין אירועים מסוימים הנקובים בחוזה, שעלותם עולה על השתתפות עצמית נקובה, עד לגבול אחריות נקוב. באמצעות חוזים אלה מקטינה החברה את הסיכון שנותר בחלקה במסגרת חוזה ביטוח Quota-Share & Surplus הנזכר לעיל. אין תשלום עמלות בחוזים אלה. בשנת 2017 חודשו החוזים הני"ל במתכונת דומה.

דירוג מבטחי המשנה איתם החברה עובדת בתחום ביטוח חיים הוא מסוג AA ומעלה לפי דירוג Standard & Poors בגין כ-92% מהפרמיה בביטוח משנה שנרשמה בשנת 2016. כמו כן, אין לחברה מבטחי משנה עם דירוג שנמוך מסוג A בתחום זה. גבולות האחריות בהסכמי ביטוח המשנה נקובים בשקלים חדשים.

להלן פירוט לגבי מבטחי משנה שחלקם בפרמיה מהווה יותר מ-10% מסך הפרמיה בתחום ביטוח חיים בשנת 2016:

שם החברה	פרמיית משנה בשנת 2016 (אלפי ש"ח)	דרוג מבטח המשנה לפי S&P
General Reinsurance AG	7,175	+AA
Swiss Reinsurance Company	8,987	-AA
Munich Reinsurance Company	5,236	-AA

4.5.6 ביטוח משנה בתחום ביטוח בריאות

חוזי ביטוח המשנה בתחום זה הינם מסוג Quota-Share. בחוזים אלו, החברה מעבירה למבטחי המשנה את חלקם היחסי בפרמיה (על-פי תעריפי הסיכון שנקבעים בהסכם ההתקשרות) תמורת התחייבות מבטחי המשנה לשלם את אותו שיעור מן התביעות. בנוסף לתשלום חלקם היחסי בתביעות, מבטחי המשנה משלמים לחברה עמלה מתוך הפרמיות. דירוג מבטחי המשנה איתם החברה עובדת בתחום הבריאות הוא מסוג AA ומעלה לפי דירוג Standard & Poors בגין 90% מהפרמיה בביטוח משנה שנרשמה בשנת 2016. החלק הנותר הועבר לחברת ביטוח ישראלית.

דירוג מבטחי המשנה איתם החברה עובדת בתת-תחום בריאות (מחלות קשות, השתלות, ניתוחים ותרופות) הוא מסוג AA ומעלה לפי דירוג Standard & Poors בגין כ-80% מהפרמיה בביטוח משנה שנרשמה בשנת 2016. החלק הנותר הועבר לחברת ביטוח ישראלית. בשנת 2017 חודש חוזה ביטוח המשנה במתכונת דומה.

דירוג מבטחי המשנה איתם החברה עובדת בתת-תחום תאונות אישיות הוא מסוג AA ומעלה לפי דירוג Standard & Poors בגין 100% מהפרמיה בביטוח משנה שנרשמה בשנת 2016. לחברה חוזה ביטוח משנה בתת-תחום זה רק בגין פוליסות שנרכשו בחברה לראשונה עד סוף שנת 2013.

להלן פירוט לגבי מבטחי משנה שחלקם בפרמיה מהווה יותר מ-10% מסך הפרמיה בתחום בשנת 2016:

שם החברה	פרמיית משנה בשנת 2016 (אלפי ש"ח)	דרוג מבטח המשנה לפי S&P
Swiss Reinsurance Company	8,160	-AA

4.5.7 ביטוח משנה בענפי ביטוח אחרים (חבויות)

ענפי ביטוח אחרים (חבויות) מאופיינים בשונות גבוהה בתביעה. לאור האמור, התחייבויות החברה בתחום מגובות בחוזי ביטוח משנה מסוג "עודף הפסדים" (excess of loss). בחוזים מסוג זה, תמורת פרמיה נקובה, מבטחי המשנה משתתפים בתשלום של כל תביעה שעלותה עולה על השתתפות עצמית נקובה עד לגבול אחריות נקוב. בחוזים אלו אין תקבולי עמלות ממבטחי המשנה. החברה לא הפעילה את חוזי ביטוח המשנה בשנת 2016. בשנת 2017 חודשו החוזים במתכונת דומה.

4.5.8 חשיפת מבטחי משנה לרעידת אדמה

חשיפת מבטחי המשנה לרעידת אדמה בחוזי ענפי הרכוש של החברה היא כ-1,976 מליון ש"ח כשמתוכה כ-187 מליון ש"ח היא דרך חוזים יחסיים (אשתקד כ-1,669 מליון ש"ח וכ-158 מליון ש"ח בהתאמה). MPL (Maximum Probable Loss) החברה לשנת הדוח עמד על כ-1.9% מסך שווי הנכסים בביטוח. מבט החברה על ה-MPL לשנת 2016 עומד על אותו שיעור.

48% מחשיפה זו מכוסה על-ידי חברות עם דירוג מסוג AA ומעלה לפי דרוג Standard & Poors, ושאר החשיפה מכוסה על-ידי חברות עם דירוג מסוג A. קיימות שתי חברות שחשיפת כל אחת מהן עולה על 10% מסך החשיפה לרעידת אדמה, והן - Munich Re ו-Hannover Re.

לפרטים נוספים אודות מבטחי המשנה ראו ביאור 34ז' (2) לדוחות הכספיים המצורפים.

ריכוז תוצאות ביטוח משנה בביטוח כללי (אלפי ש"ח)

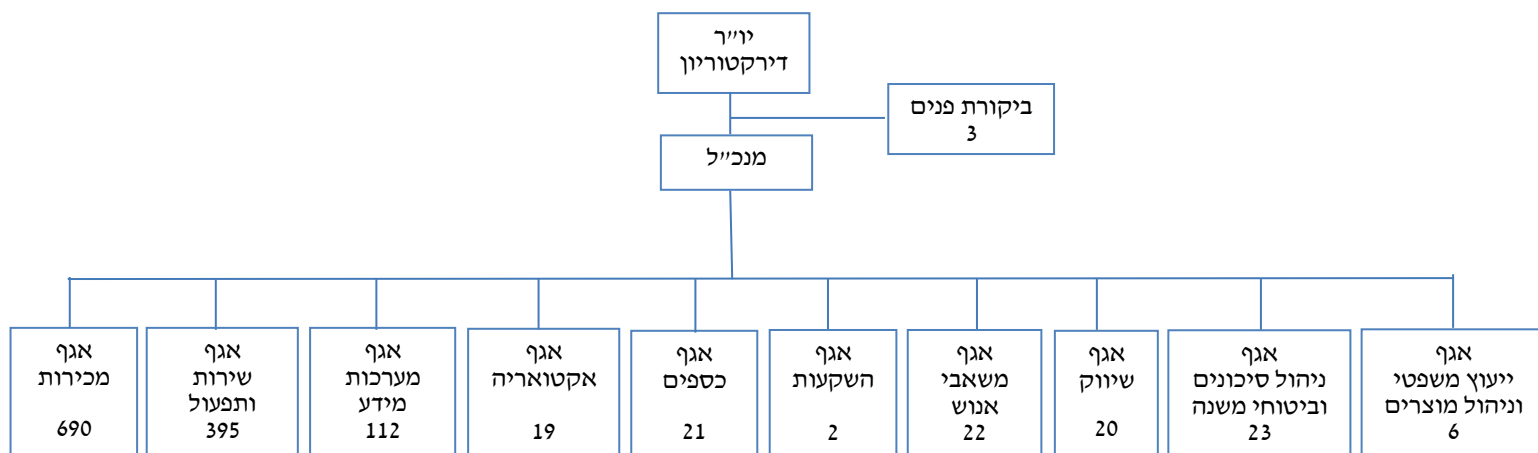
שנת חיתום	ביטוח רכב חובה			ביטוח רכב רכוש			ענפי רכוש ואחרים			ענפי חבויות ואחרים			סה"כ		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
פרמיות -רעידת אדמה	-	-	-	-	-	-	22,537	24,691	26,812	-	-	-	22,537	24,691	26,812
פרמיות- לא רעידת אדמה יחסי	-	-	-	-	-	-	4,745	4,980	5,105	50	158	193	4,795	5,138	5,298
פרמיות- לא רעידת אדמה לא יחסי	23,079	24,074	20,795	1,049	1,705	2,197	-	-	-	894	910	1,004	25,022	26,689	23,996
סה"כ פרמיות	23,079	24,074	20,795	1,049	1,705	2,197	27,282	29,671	31,917	944	1,068	1,197	52,354	56,518	56,106
רווח (הפסד) ביטוח משנה	26,178	(3,150)	(26,501)	1,052	(2,442)	922	19,139	15,817	20,454	399	498	(42)	46,768	10,723	(5,167)

- העליה בהפסדי ביטוח משנה בענף רכב חובה בשנת 2016, בהשוואה לשנת 2015, נובע מגידול בהערכת התביעות התלויות אשר בגין ביטוח משנה, בעקבות השלכות אפשריות של תיקון לתקנות ההיוון של המוסד לביטוח לאומי כמפורט בסעיף 2.1.1.3 לעיל ובביאור 34ה(2)ב) לדוחות הכספיים.
- המעבר מהפסד לרווח ברווחי ביטוח משנה בענף רכב רכוש והעליה ברווח בענפי רכוש אחרים בשנת 2016, בהשוואה לשנת 2015, נובעים מנזקי טבע שהיו ברבעון אחרון בשנת 2015.
- העליה בפרמיות בענפי רכוש ואחרים בשנת 2016, בהשוואה לשנת 2015, נובעת בעיקר מענף דירות, עקב גידול היקף הסכומים בכיסוי לרעידת אדמה.
- הירידה בפרמיות בענף רכב חובה בשנת 2016, בהשוואה לשנת 2015, נובעת בעיקר מירידה בהיקף הכיסוי נרכש, השנה לעומת אשתקד.

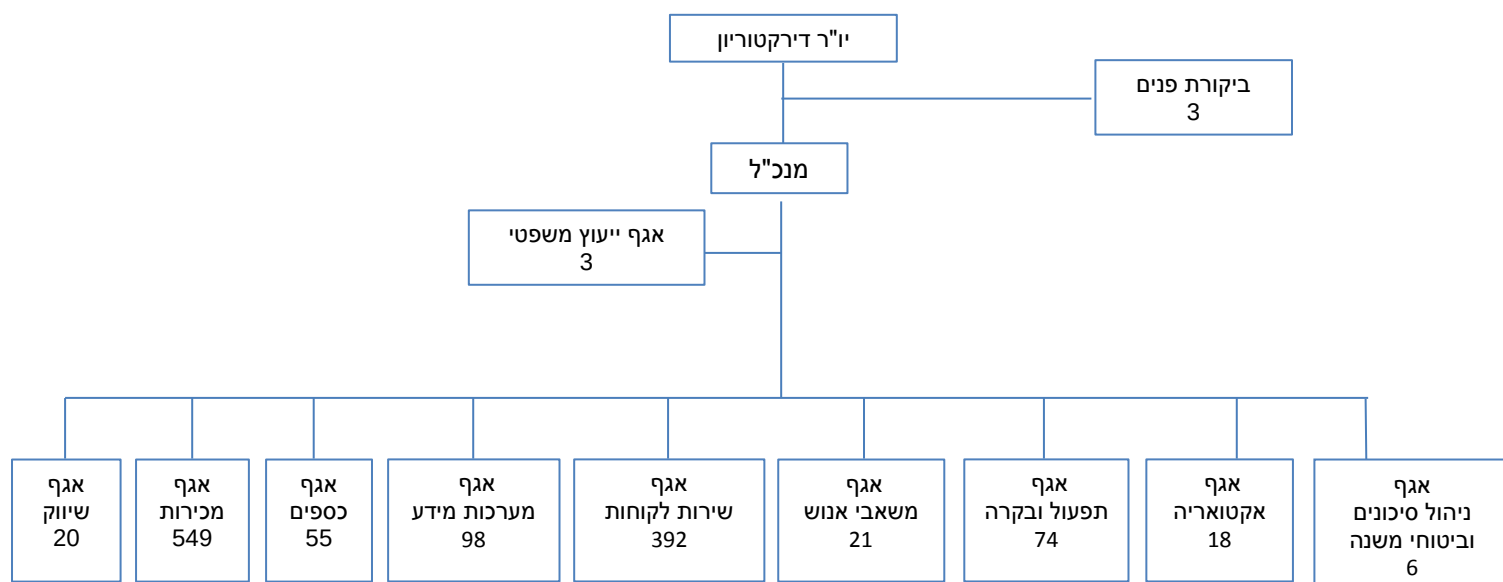
4.6 הון אנושי

4.6.1 תרשים המבנה הארגוני של החברה

להלן תרשים המבנה הארגוני של החברה נכון לתאריך המאזן (במונחי עובדים):

להלן תרשים המבנה הארגוני של החברה נכון ליום 31.12.2015:

4.6.2 שינויים מהותיים במצבת עובדי החברה

נכון לתאריך המאזן מאיישת החברה כ-1,224 משרות (באמצעות 1,315 עובדים) לעומת כ-1,138 משרות אשתקד (1,241 עובדים), כולל עובדי מוקדי המכירות, השירות והתביעות של החברה. במהלך שנת הדוח בוצע שינוי ארגוני מסויים שנועד להתאים את מבנה החברה לצרכים העסקיים והרגולטוריים המשתנים ולשדרג את יכולות ניהול הסיכונים וניהול ההשקעות שלה. במסגרת זו, הוקם בחברה אגף השקעות (קודם היווה יחידה בתוך אגף הכספים); יחידות הבקרה והתכנון (שהיו קודם חלק מאגף התפעול) וכן האחריות לניהול ההמשכיות העסקית הועברו לאגף ניהול הסיכונים; עיקר אגף התפעול (למעט יחידת ניהול המוצרים שאוחדה לתוך האגף לייעוץ משפטי) מוזג עם המערך העורפי של אגף השירות ואילו מוקד השירות הועבר לניהול אגף מכירות שמאגד כעת את כלל המוקדים בחברה, שביניהם ממשקים שוטפים רבים. לפיכך, נכון לתאריך המאזן, אגף מכירות מרכז את כל מוקדי המכירות, השירות והשימור (ביטוח כללי, חיים ובריאות), אגף השירות והתפעול מרכז את המערכים

העורפיים שלהם (הפקה, תביעות, רכש, לוגיסטיקה וגביה). אגף אקטואריה מטפל בקביעת תעריפים ובחישוב עתודות. יתר האגפים נותנים, בהתאם לתפקידים המקצועי, שירות לכל תחומי הפעילות של החברה. במהלך שנת הדוח חל גידול של כ-6% במצבת כוח האדם, בעיקר באגף מכירות. לחברה אין תלות מהותית בעובד מסויים. תחלופת העובדים בשנת הדוח נותרה נמוכה בהשוואה לשוק למרות העובדה שמרבית עובדי החברה הם עובדי מוקדים שמתאפיינים (בשוק העבודה בכללותו) בתחלופה גבוהה, וזאת בזכות ההשקעה הגדולה של החברה ברווחת העובדים ובתנאי העסקתם.

4.6.3 הטבות וטיבם של הסכמי העסקה, תיאור תוכניות תגמול לעובדים

כל עובדי החברה, לרבות ההנהלה הבכירה, מועסקים בחוזה עבודה אישיים המגדירים את תנאי העסקתם, לרבות משכורת בסיס, תנאים סוציאליים ותנאים נלווים. החברה נוהגת להעניק לכלל עובדי המטה שלה בונוסים שנתיים בהתאם לקריטריונים שהיא קובעת ובכללם עמידת החברה ביעדיה ועמידת כל אחת מיחידות החברה ביעדיה הפרטניים, הנגזרים מיעדי החברה ומקדמים את השגתם. לכל דרגי הניהול יעדים אישיים שהם נדרשים לעמוד בהם כתנאי לקבלת בונוס שנתי. גם עובדי החברה המועסקים במוקדי הטלפונים מתוגמלים, מעבר לשכר הבסיס, בבונוסים חודשיים אשר נגזרים מעמידתם ביעדים על מנת להמריץ שיפור ביצועים ועמידת החברה ביעדיה. שיטת התגמול הנ"ל עברה התאמות לדרישות הדין בנושא מדיניות תגמול ועוגנה במסגרת מדיניות תגמול של החברה ובמסגרת תוכניות התגמול התלת שנתיות שלה. ראו לעניין זה פירוט בסעיף 4.1.2 לעיל ו-4.6.7 להלן.

4.6.4 השקעות החברה באימונים, בהדרכות ובפיתוח ארגוני

מתוך הבנה של החברה, שהעובדים כיום שואפים למצות את כישוריהם בעבודתם ולעבוד בסביבה מתקדמת, אימצה החברה, גם בתחום הגיוס וההכשרה של עובדיה, חשיבה חדשנית המתבססת על גמישות בדרך רכישת המיומנויות והכישורים הדרושים לעובדים בתפקידים אצלם. עיקר עובדי החברה הם נציגי מוקדים המעניקים שירות ישיר ללקוחות החברה. על מנת להכשירם לתפקידים מקיימת החברה מגוון רחב של קורסי קליטה והכשרה על פני כל השנה, במסגרתם מקבלים העובדים הכשרה בתחום דיני הביטוח, הכרות עם מערכות המחשוב והטלפניה, ניהול הידע של החברה והכרות עם נהלי החברה והקוד האתי שלה (ראו סעיף 4.6.6 להלן), וכך גם במהלך עבודתם - במטרה להעמיק את מקצועיותם ואת עמידתם בנהלי החברה והוראות הדין הכרוכים בעבודתם. תהליכי ההכשרה הנ"ל מועברים באמצעים מתקדמים, קצרים וממוקדים, תוך שילוב אלמנטים דיגיטליים, חווייתיים ומשחקיים אשר הצלחתם בהטמעת הידע נבדקת ונמדדת. החברה מאפשרת לעובדים לפתח ולממש את יכולותיהם גם על-ידי ניווד וקידום למגוון תפקידים שהחברה מעוניינת לאייש – הן ניהוליים והן מקצועיים וכן עוברים בין תפקידי רוחב על מנת למצות את כישוריהם. בשנת הדוח, 78% מהמשרות הפתוחות אוישו על ידי עובדי חברה.

החברה רואה בשדרה הניהולית שלה מפתח חשוב להצלחתה. לפיכך, משקיעה החברה משאבים ארגוניים רבים בפיתוח, טיפוח והשבחת ההון הניהולי על כל דרגיו, לרבות הכשרות ייעודיות, וכן בפיתוח העתודה הניהולית. קורסי ההכשרה של החברה עוברים כאמור תהליכי פיתוח, תיקוף ובחינת אפקטיביות שוטפים ועובדי החברה נדרשים לעמוד במבדקי ידע על מנת לוודא הטמעה של ידע חדש ושימור של ידע מצטבר. רמת המקצועיות היא תנאי לקידום במסלולים מסויימים שקבעה החברה. החברה מקיימת הליך של מדרג ארגוני לכלל העובדים, שמטרתו למקצע את העובדים ולשמר אותם במסגרת המאמץ המתמשך להוקיר על מצויינות אישית וארגונית. החברה מבצעת פעילויות רבות המממשות תפיסה זו, ובכלל זה, תהליך משוב תקופתי מקיף לכלל עובדי החברה במסגרתו מקבל כל עובד משוב על ביצועיו ויעדי ההתפתחות שלו.

בנוסף לקורסי ההדרכה המקצועיים, וכחלק מהשקעת החברה בפיתוח הפוטנציאל של המשאב האנושי ומימוש, מופעלת בחברה גם ה"אקדמיה" - במסגרתה מעניקה החברה לעובדיה תוכנית לימודי העשרה, המאפשרת התפתחות בתחום האישי והמקצועי ובניית מסלול קריירה בתוכה.

החברה דוגלת ביצירת תרבות ארגונית המושתתת על גיוון תעסוקתי, שקיפות, הוגנות, דיאלוג ותקשורת פנים שוטפת עם העובדים. החברה מאמינה שככל שתשכיל ליצור פסיפס אנושי מגוון של עובדים, היא תשרת את ביצועיה העסקיים ואת החברה הישראלית כולה. לפיכך, מדיניות הגיוס של החברה מתמקדת בהתאמת המועמד לדרישות התפקיד, תוך יצירת גמישות מירבית במבנה המשרה על מנת להרחיב את מעגל המועמדים שיכול להתקבל לעבודה אצלה. תרבות ארגונית זו מגבירה את תחושת השייכות, השותפות והמעורבות של העובדים. החברה מקיימת גם תכנית הדרכה כלל ארגונית בנושא "נגישות בשירות לאנשים עם מוגבלויות" בהתאם להוראות הדין.

מתוך תפיסה שההון האנושי של החברה הוא המשאב החשוב ביותר להצלחתה, פיתחה החברה מערך של כלי מדידה והערכה חדשניים ורציפים שיאפשרו לחברה להכיר את מידת שביעות רצון העובדים מהיבטים שונים של העבודה ובהתאם לתוצאות - להמשיך לשפר ולהשתפר. הכלים מאפשרים יצירת מערך משוב רציף, תדיר ומיידי, הן על איכות הביצועים של העובד - מצד מנהליו, עמיתיו לעבודה ולקוחותיו, והן - מצידו. בכלל זה נוהגת החברה לערוך סקר עובדים שנתי למדידת שביעות הרצון שלהם מעבודתם בחברה ומטפלת, כחלק מתוכנית העבודה השנתית שלה, בשיפור העשייה בנושאים שזכו לציונים הנמוכים ביותר בסקר. הסקר מצביע על שביעות רצון עובדים גבוהה ועל עלייה מתמדת בשביעות הרצון. בשנת 2016 התוצאות מלמדות שרמת שביעות הרצון הגבוהה של העובדים נשמרת לאורך זמן - כ-91% מעובדי החברה חשים שביעות רצון גבוהה וגבוהה ביותר מעבודתם בחברה. גם בסקר BDI, המדרג את החברות שהכי טוב לעבוד בהם (מקום 14), תוך שהיא תופסת, זו השנה השביעית ברציפות, את המקום הראשון בקרב חברות הביטוח ובנוסף את המקום הראשון בקרב חברות המנהלות מוקדים טלפוניים. את שביעות הרצון הגבוהה ותחושת המחברות בקרב העובדים ניתן לראות גם בממצאי סקר פנימי שנערך בקרב העובדים ע"י חברת BDI, כש-93% מהם המליצו על ביטוח ישיר כאחת מחמש החברות המומלצות לעבודה במשק.

בחברה מתקיימים פורומים רבים בהם שותפים העובדים ותורמים את הידע, הרעיונות, הדעות והחשיבה שלהם לשם קידום החברה בכל הבטי פעילותה, פנימיים וחיצוניים כאחד.

החברה משקיעה מאמצים ותקציבים משמעותיים ברווחת העובד, תוך בניית פעילויות שונות ומגוונות היוצרות סל הטבות רחב מתוך רצון להעניק לעובדים, מעבר לשכרם, חלק מתרומתם לרווחיות החברה והצלחתה, ואמונה ששיתוף כזה מחזק את המחויבות והמחברות של העובדים ובני משפחתם לחברה ולערכיה. החברה מאמינה כי איזון ראוי בין בית לעבודה הוא חיוני לרווחת העובד ומשפיע במישרין על התוצאות העסקיות של החברה. בהתאם, פועלת החברה לקדם גמישות בצורות ההעסקה שלה, ואף מקיימת פיילוט 'עבודה מהבית' (יום בשבוע) בחלק מיחידותיה, ועוד.

הטיפול הארגוני המשמעותי במשאב האנושי זוכה להערכה מצד העובדים, שמצידם מביעים את מחויבותם ונאמנותם לארגון. ערכי החברה באים לידי ביטוי בכל תחומי העשייה ויוצרים תרבות ארגונית הקושרת את העובדים אליה ולמטרותיה ומאפשרים לה להשיגן.

4.6.5 קרן מלגות וסיוע

בעקבות רישום מניות החברה למסחר בבורסה, הקימה החברה קרן מלגות וסיוע בסך ראשוני של כ-2,000 אלפי ש"ח לתמיכה בעובדי החברה ובני משפחותיהם שאינם בעלי עניין או נושאי משרה בחברה. בהתאם לתקנון הקרן, שאושר על ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון, סכומי המלגות והסיוע יחולקו באופן רבעוני והם מיועדים לקידום השכלת העובדים ולסיוע כלכלי. החברה החליטה להמשיך בתקצוב הקרן לאור החשיבות והתרומה שלה לעובדי החברה גם לאחר מיצוי התקציב הראשוני של הקרן. ועדת הביקורת של החברה היא הגוף האחראי על כל פרטי היישום האמורים לעיל, לרבות יצירת הקרן ותפעולה. בין היתר, קובעת הועדה את הסכומים המדויקים שמקצה

החברה לקרן במסגרת קווי היסוד שהוזכרו לעיל וכן את כללי הזכאות למלגות וסיוע ואת כללי הגשת הבקשות, והיא מפקחת על יישום הכללים וחלוקת המלגות והסיוע.

4.6.6 קוד אתי ודירוג מעלה

לחברה קוד אתי אשר מהווה את תעודת הזהות הערכית והנורמטיבית שלה. הקוד מגדיר את כללי ההתנהגות והפעולה שמדריכים ומנחים את כל עובדי החברה ביחס להתנהגות הרצויה במצבי העבודה השונים. הקוד מבוסס על חמשת ערכי הליבה של החברה והוא מתייחס לכלל תחומי העשייה ולמערכות היחסים בתוך החברה, בינה לבין עובדיה ולבין לקוחותיה, הספקים שלה והקהילה בכללותה.

הקוד מפנה את העובדים לדווח על מקרים המהווים הפרה של הקוד האתי, לרבות באופן אנונימי, למבקר הפנים או ליו"ר ועדת הביקורת. גיבוש הקוד לוה בהפצתו בקרב כל עובדי החברה ומנהליה וכן בהדרכות להטמעתו ובמפגשים בכל דרגי החברה להבנתו ולהבנת אופן יישומו היומיומי. הקוד הוא חלק מערכת הלימוד של כל עובד חדש, ומעת לעת מתבצעות פעולות נוספות להטמעתו השוטפת ובכלל זה תיקשורים פנימיים השמים דגש על החובה לפעול בהתאם להוראותיו, וביצוע תקופתי של מבדק ידע לכלל עובדי החברה ביחס לתכני הקוד. כמו כן הוקם מקרב נושאי המשרה הבכירים בחברה ועובדי החברה פורום אתיקה המתכנס על-מנת לדון בסוגיות אתיות שונות בחיי החברה ולהמליץ להנהלה לגבי דרך הטיפול בהן. החלטות הפורום וההנהלה בנושא זה מפורסמות לכלל העובדים, משולבות בהדרכות למנהלים ולעובדים ומהוות נדבך נוסף ועדכני לקוד האתי. בעקבות הפיכת החברה לציבורית, הוכנסה לקוד האתי גם התייחסות מפורשת לגבי איסור השימוש במידע פנים. בשנת הדוח הוספה בו הבהרה לגבי מחויבות החברה לנושא הנגישות לבעלי מוגבלויות. במסגרת דירוג מעלה זכתה החברה בשנת הדוח, זו השנה השלישית ברציפות, בדירוג פלטינה +, ובמקום הראשון מבין חברות הביטוח. במדד מעלה, שפורסם ביום 29 ביוני 2016, שמרה החברה על דירוג פלטינה פלוס שלה (זו השנה השלישית ברציפות) ודורגה שניה, אחרי בנק הפועלים, בקטגוריית הפיננסים.

4.6.7 נושאי משרה ומנהלים בכירים

א. כללי

נכון לתאריך המאזן ולתאריך אישור הדוחות מונים נושאי המשרה של החברה 9 דירקטורים, יו"ר ועדת השקעות משתתפות שאינו דירקטור וכן 13 נושאי משרה נוספים. נושאי משרה אלה הם המנכ"ל, מבקרת הפנים ומי שעומדים בראש כל אחד מן האגפים שתוארו בתרשים מבנה החברה לעיל (להלן: "נושאי משרה בכירים"). כל הדירקטורים והחברים החיצוניים בועדות ולמעט יו"ר הדירקטוריון ומייקל בראון, זכאים לגמול שנתי בגובה 'הסכום המזערי' בתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000 (להלן: "תקנות הגמול") וגמול השתתפות לשיבה בגובה 'הסכום הקבוע' בתקנות הגמול, בהתאם לדרגת החברה כפי שתהא מעת לעת (דרגה ד' נכון לתאריך המאזן)²¹. בסך הכל מקבלים תגמול כאמור 7 דירקטורים ו-יו"ר ועדת השקעות משתתפות שהינו חבר חיצוני. יובהר כי מר מייקל בראון אינו זכאי לגמול בגין כהונתו כדירקטור, אלא לתשלום החזר הוצאות נסיעה בהתאם להוראות מדיניות התגמול של החברה. בהתאם לחוזרי מדיניות התגמול של הפיקוח, כנזכר בסעיף 4.1.2 לעיל, ועם סיום תקופת הסכם הניהול הקודם ברבעון השלישי של שנת הדוח, עודכן שכר יו"ר הדירקטוריון, כך שגמולו, החל מיוני 2016, אינו עולה על 9 פעמים שכר דירקטור כהגדרתו בחוזרי הגמול הנ"ל, וזה של סגנו הותאם לזה של דחצ"ים. למידע נוסף ביחס להסכם הניהול ראו ביאור 35 לדוחות הכספיים המצורפים.

²¹ ביחס לסגן יו"ר הדירקטוריון עדכון זה רלוונטי החל מיוני 2016.

ב. תגמול נושאי משרה בכירים

נושאי משרה בכירים (שאינם דירקטורים של החברה) חתומים על הסכמי העסקה על בסיס גלובאלי לאור תפקידם ותחומי אחריותם. בנוסף לשכרם הם זכאים להטבות דומות למקביליהם בשוק. התגמול לנושאי משרה בכירים כולל גם מענקים שנתיים שמוענקים בהתאם להוראות מדיניות התגמול של החברה המוצגת בסעיף 4.1.2 לעיל, ואשר עודכנה מאז אישורה לראשונה מספר פעמים לצורך הבהרות או תיקונים שנדרשו בה, אך ללא הטבה של ההוראות ביחס לנושאי המשרה לעומת הגרסה המקורית שאושרה באסיפה הכללית של החברה. מדיניות התגמול אינה חלה, הן על פי הוראותיה והן על פי הוראות הדין, על זכויות שהוענקו לעובדים טרם כניסתה של המדיניות לתוקף ועד תחילת שנת 2016. הוראות חוק שכר בכירים חלות על זכויות שנצברו החל מ-12 באוקטובר 2016 ואילך. בישיבתו מיום 10 בדצמבר 2014, ובהתאם להמלצת ועדת התגמול, אישר הדירקטוריון תוכנית תגמול לשנים 2015-2017 בהתאם להוראות מדיניות התגמול וחוזר מדיניות התגמול. מדובר בתוכנית תגמול משתנה (בונוסים) ייעודית לקבוצת המנהלים הבכירה של החברה (כולל דרג כפיפי סמנכ"ל), ולפיה - בכפוף לעמידה ביעדים שנתיים ותלת-שנתיים, בין היתר של הכנסות, EV, רווח לפני מס ורווח נקי ותנאי סף לזכאות (18% תשואה להון לקבלת 100% מהבונוס המחושב המלא ו-12% תשואה להון לקבלת 50% ממנו - למעט עובדי יחידות בקרה שמרף זה זכאים ל-100%. מתחת ל-12% תשואה להון אין זכאות לבונוס כלל) - תהיה קבוצה זו זכאית לקבלת סכום בונוס שמסגרתו הכוללת נקבעה מראש, בחלוקה מדורגת שעקרונית נקבעו מראש, וזאת - על פני שלוש שנות התוכנית. ביחס לתקופה שממועד כניסתו לתוקף של חוק שכר הבכירים, ולמרות הוראות תוכנית התגמול, יהיה המנכ"ל זכאי לתגמול משתנה רק עד תקרת השכר המותרת בדין. המענק המירבי בהתייחס לשנת 2016 למשנה למנכ"ל ולסמנכ"לים עומד על 9 משכורות (7.2 משכורות לסמנכ"לים השייכים לפונקציות בקרה כהגדרתן במדיניות התגמול) כשהוא מוכפל בשיעור עמידת כל סמנכ"ל ביעדיו השנתיים, כאשר נוסחת הבונוס מבוססת על 25% שיעור עמידת החברה ביעדיה השנתיים, 55% שיעור עמידת הסמנכ"ל ביעדים השנתיים של האגף שבראשו הוא עומד, ו-20% הערכת מנהל. התשלום בפועל של המענק השנתי נפרס באופן שרק 50% ממנו משולם בשנה השוטפת והיתרה נפרסת בקו ישר על פני שלוש השנים הבאות בכפוף לעמידה ברף התשלום שנקבע על ידי החברה במדיניות התגמול שלה. בנוסף, ובכפוף לעמידה ברף של 18% תשואה להון בשנת 2016 (12% ביחס לעובדי יחידות בקרה), ישולם במהלך 2017 ה-1/3 הראשון מתוך 50% הבונוס בגין שנת 2015, שתשלומו נדחה ונפרס בהתאם להוראות חוזר הפיקוח. מכוח תוכנית התגמול הנ"ל, צפויה החברה לחלק בקשר עם שנת הדוח מענקים לנושאי משרה בכירים, בסך מוערך כולל של כ-3.5 מליון ש"ח, לא כולל מס שכר.

דירקטוריון החברה בחן ומצא כי גמול נושאי המשרה המפורט בסעיף 6 לחלק ד' של הדוח התקופתי תואם את תוכנית התגמול ומדיניות התגמול של החברה. מדיניות התגמול פורסמה באתר האינטרנט של החברה בהתאם להוראות הפיקוח (http://www.555.co.il/about/tagmul_nosei_misra_mnael_asekaot.html).

תוכנית התגמול הקודמת, לשנים 2012-2014, כללה גם תגמול בדמות הקצאת אופציות לא רשומות למסחר בבורסה הניתנות למימוש למניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ג. כ"א של החברה המימוש של החלק האחרון של האופציות הושלם ביום 26 במאי 2016 (ראו דיווח מידי מיום 26 במאי 2016 והדיווח המתקן שלו, מס' אסמכתא 2016-01-034878 ומס' אסמכתא 2016-01-035439 בהתאמה), ונכון לתאריך הדוח אין נושא משרה בחברה שמחזיק באופציות שלה. לפירוט בנושא זה לרבות הקצאת האופציות הפרטנית ומימוש יתרת האופציות עד לתאריך הדוח ראו באור 32 לדוחות הכספיים. לתנאי העסקה נוספים בהתייחס למנכ"ל החברה ולמשנה למנכ"ל ראו סעיף 6 לחלק ד' של הדוח השנתי.

4.7 שיווק והפצה

מוצרי החברה בתחומי הפעילות שלה הינם, בעיקרם, מוצרים מקבילים לאלה הנמכרים על-ידי חברות ביטוח אחרות, וככאלה יכול המבוטח להמירם במוצריה של חברה אחרת. לפיכך, החברה חשופה לתחרות במחירים ובהיקפי הכיסוי והשירות הניתנים על-ידי חברות אחרות. כמובן, שקיימים הבדלים בהיקפי הכיסוי ותנאיו (בכפוף למגבלות האסדרה החקיקתית, אשר פועלת להגביר את האחידות בתנאי הכיסוי של המוצרים), ובאיכות השירות - בין חברות הביטוח המתחרות זו בזו.

ייחודיות החברה נובעת בעיקרה משיטת השיווק הישירה בה היא נוקטת, שכן מרבית חברות הביטוח משווקות את מוצריהן בעיקר באמצעות מתווכים (סוכני ביטוח). שיטת השיווק הישירה כרוכה הן במחירים תחרותיים והן – בראיית החברה – בהנגשה של המוצר והשירות ללקוחות, במגוון היבטים: החל בתקשורת ומתן שירות ישירים מול הלקוח – לרבות באמצעים דיגיטאליים ומגוונים, עבור בשעות זמינות ארוכות של השירות וברמת שקיפות גדולה ללקוחות, וכלה במאמץ מתמיד לפשט את המוצר ואת דרכי רכישתו.

מתחרים לשיטת השיווק של החברה קיימים בשוק, בין אם מדובר בחברות ביטוח דוגמת החברה, בין אם בפעילות ישירה במסגרת חברה 'מסורתית' ובין אם במודל הסוכנים, שחלקם משווקים באמצעים דומים לאלה של החברה. גורם נוסף המגביר את התחרות, הוא ההקמה והפרסום המוגבר של אתרי השוואות מחירים על ידי גופים פרטיים (שנכון להיום עדיין מאוגדים כסוכנויות ביטוח, למרות ההיתר להקמת אתר כאמור ללא צורך ברישיון כזה - ראו סעיף 4.1.3 לעיל) וכן במתכונת של מחשבוני השוואה שמקים הפיקוח (ראו סעיף 4.1.3 לעיל). פרסום זה הגביר את מודעות ונכונות הציבור לבדיקת מחירים ורכישת ביטוח באמצעות האינטרנט ובכך חיזק את חינוך השוק שהחברה מקדמת בשנים האחרונות.

החברה מוכרת חלק ממוצריה בערוצים דיגיטאליים כמו אינטרנט (לרבות בגישה דרך סמארטפונים) והיא מרחיבה בהדרגה את היקפי המכירה והשירות בערוצים אלה. בערוצים אלו החברה הינה חלוצה ומתקדמת יחסית למתחרותיה, אך גם החברות המתחרות מרחיבות את פעילותן לערוץ זה וחלקן משווקות פוליסות ביטוח גם בערוצי הפצה ישירים (ללא סוכני ביטוח) – בעיקר באמצעות הטלפון והאינטרנט.

כל חברות הביטוח הפעילות בישראל בתחום זה הינן מתחרות של החברה אך החברה רואה את עיקר התחרות שלה בסוכני הביטוח, משום היותם ערוץ שיווק חליפי לערוצי השיווק הישירים, והיא פועלת, בין היתר באמצעות פרסום, על מנת לשנות את הרגלי הצריכה של הציבור לטובת רכישה ישירה וללא תיווך של גורם שלישי. כחלק מפעולות החברה לעודד תחרות כאמור, ועל מנת לחזק את הלגיטימציה של שיטת השיווק הישירה, מפעילה החברה מספר מותגים ומשקיעה בקידומם. כמו כן, החברה משקיעה בהרחבת היקפם של שיתופי פעולה שיווקיים שונים עם שותפים עסקיים משמעותיים כל אחד בתחומו, על מנת להגיע לקהלי יעד נוספים, הרחבה שמתאפשרת בזכות ההתקדמות הדיגיטאלית המתמדת של החברה. זו מאפשרת לה להתייעל ולתת שירות ייחודי ללקוחותיה באופן ההופך את ההתקשרות עם החברה לאטרקטיבית בעיני שותפים עסקיים כאמור. נכון לתאריך המאזן, ההשקעות האחרונות כאמור אינן בסכומים מהותיים לחברה ו/או לפעילותה. כיום פועלת החברה תחת שמות המותגים "ביטוח ישיר" – "הקש על החמש" ("555555") וצירופים מקוצרים של סיפרה זו, דוגמת כתובת אתר האינטרנט של המותג, "9000000", YNET ביטוח ו-LIFE DIRECT – שני האחרונים על בסיס הסכמי שיתוף פעולה מהסוג הנזכר לעיל, וראו גם בסעיף 4.13 להלן. כמו כן מנהלת החברה אתר השוואת תעריפי ביטוח בשם UCOMPARE שמשווה כיום תעריפי ביטוח חובה.

החברה משקיעה מאמצים על מנת לחזק את הקשר הדיגיטאלי שלה עם לקוחותיה ולהרחיב את היקף הפעילות הדיגיטאלית שלה מולם על חשבון החלופה של התכתבות באמצעות ניירת, ובשנת הדוח כבר כ-72% מלקוחותיה ביצעו לפחות פעולה אחת אקטיבית מול החברה בערוצים דיגיטאליים. במסגרת העוצים הדיגיטאליים נמכרות כיום פוליסות לביטוח רכב, ביטוח דירה וביטוח נסיעות לחו"ל וניתנים שירותים שונים ללקוחות הן באינטרנט והן בשירות עצמי בנתב השיחות של החברה. במשרדי החברה פועלים מספר מוקדים המטפלים במכירות ושירות

באמצעות תקשורת טלפונית ודיגיטלית. תקשורת החברה עם לקוחותיה מתועדת במאגרי המידע של החברה הן באמצעות מערכות המחשב והן באמצעות הקלטות (קוליות ואלקטרוניות). הקשר הישיר עם לקוחותיה מאפשר לחברה ללמוד את צרכי הלקוח ובכך להתאים את פעולותיה ומוצריה תוך שימוש באמצעים טכנולוגיים המאפשרים גמישות. כתוצאה משיטת העבודה שתוארה לעיל, יש לחברה גם מבנה הוצאות שונה מזה של חברות ביטוח הפועלות באמצעות סוכנים. מבנה ההוצאות בתחום זה אינו כולל עמלות לסוכנים (למעט במסגרת מכירת ביטוחי משכנתא באמצעות סוכנויות ביטוח של תאגידים בנקאיים ומבנה התשלום בהסכם עם סופר פארם), והוצאות הרכישה כוללות בעיקר הוצאות פרסום ויחסי ציבור, הוצאות פיתוח של ערוצי המכירה ותשלום שכר עובדי החברה המוכרים את מוצריה. בהתאם להתפתחויות הסביבה התחרותית והרגולציה, החברה פועלת בהתמדה להרחבת מיגוון הפונים אליה לקבלת הצעות ביטוח, לרבות באמצעות שיתופי פעולה שיווקיים שונים. במסגרת הוצאות הרכישה נכללות גם הוצאות בגין מבצעים שיווקיים והסכמי שיתוף פעולה שיוצרת החברה מעת לעת עם חברות וגופים שונים המסייעים לחברה להגדיל את מעגל לקוחותיה (ראו בין היתר בסעיף 4.13 להלן), ולהציע הן ללקוחות חדשים והן ללקוחות קיימים מוצרים מתאימים והטבות שונות.

לחברה אין הסכמי בלעדיות בתחומים אלה עם ספק כלשהו או תלות בספק כזה או אחר ואין לה ערוץ הפצה, מעבר לשיווק הישיר שלה, שהיא תלויה בו או שמהווה מעל 10% מהפרמיות בתחום פעילות כלשהו. כמו כל חברה, גם לחברה תלות בערוצי השיווק שלה, ובחשיפה של הציבור לפרסום, בעיקר בטלוויזיה ובמנועי החיפוש האינטרנטיים. החברה מבצעת מעקב מתמיד אחר היקף החשיפה של הציבור לפרסומים שלה ודואגת להתאים ולגוון את אפיקי הפרסום של החברה, החשיפה שלה וערוצי המגע שלה עם הלקוחות להרגלי הצריכה של הציבור, ובכלל זה - רדיו, אתרי אינטרנט, שילוט חוצות, רשתות חברתיות וכיו"ב. לירידה בהיקף הצפייה של הציבור בפרסומות בטלוויזיה עשויה להיות השפעה שלילית על תוצאות פעילותה של החברה. לא היה שינוי מהותי בדינאים המתייחסים לעמלות ותשלומים לערוצי הפצה של החברה בתקופת הדוח.

4.8 ספקים ונותני שירותים

להלן יפורטו ההסכמים של החברה אשר התקשרות בהסכמים חלופיים תחתם תהיה כרוכה בתוספת עלות מהותית מאוד לחברה. לחברה גם תלות בספקים שהיא עובדת איתם מכוח דרישת הדין לעבוד עם אותו ספק, כפי שנדרשות גם החברות המתחרות בחברה. הספקים העיקריים מסוג זה תוארו במסגרת תיאור ההסדרה בתחומי הפעילות השונים:

4.8.1 הסכם שכירות וניהול בניין

מאז חודש אפריל 2006 פועלת החברה ממשרדים המצויים בבית אדגר ברח' אפעל 35 פתח-תקוה. לפרטים בקשר עם הסכם זה שחלק מהצדדים לו הם צדדים קשורים לחברה ראו באור 35 לדוחות הכספיים המצורפים. החל מדצמבר 2013 פועלת החברה גם ממשרדים הממוקמים באזור התעשייה ביקנעם, המשמש, בנוסף לפעילות השוטפת כמוקד שירות, גם אתר גיבוי, חירום והמשכיות עסקית של החברה.

4.8.2 ספקי מחשוב ותוכנה

לחברה הסכמים עם ספקים שונים לאספקת שירותי סיוע בפיתוח ושירותי אחזקת תוכנה שונים וכן התקנה ותחזוקה של תשתיות (כגון ציוד תקשורת, שרתים, מערכות הפעלה, בסיסי נתונים וכיו"ב), המתחדשים, נבחנים מחדש ומתוקפים מעת לעת. למרבית השירותים קיים יותר מספק אחד בארץ. החברה מפתחת את עיקר מערכת המחשב שלה באופן עצמאי ואינה תלויה בספקים לשם תפעולה או פיתוחה. חלק ממושימות הפיתוח מבוצעות על-ידי החברה באמצעות עובדים של חברות חיצוניות בפקוח וניהול מלאים של החברה ובמשרדי החברה. ביחס לתחומי לוואי של העיסוק העיקרי קשורה החברה, בדומה לחברות אחרות, בהסכמים עם ספקי תוכנה ייעודיים ובכלל זה בתחום ניהול השכר וההשקעות, יצירת מסמכים וכיו"ב.

בשנת 2013 העבירה החברה את מאגר המידע של כרטיסי האשראי של לקוחותיה לחברה חיצונית במסגרת קבלת הסמכה לפי תקן PCIDSS של חברות כרטיסי האשראי בעולם ומאז חיוב וזיכוי לקוחות החברה ביחס לאמצעי תשלום זה נעשה אך ורק באמצעות חברה זו אשר הוסמכה למתן שירות זה בהתאם לתקן הנ"ל והיא מחוייבת כלפי החברה הן לאבטחת מידע הלקוחות השמור אצלה, הן לתקינות תהליכי הסליקה והן לזמינותה לחברה וללקוחותיה, לרבות קיום גיבויים ראויים, פתרונות המשכיות עסקית וכיו"ב.

בסיס נתונים תפעולי של החברה הינו Sybase שמסופק על ידי חברת SAP והשירות לחברה לגביו ניתן על ידי חברת סאפ ישראל. בסיס נתונים זה אינו נפוץ בארץ אך בעולם הוא קיים בהיקף משמעותי יותר אם כי אינו מהמובילים. החברה אינה רואה כרגע מקום או צורך בהחלפתו בבסיס נתונים אחר אך החלטה זו עשויה להשתנות בעתיד.

מרכזית הטלפוניה של החברה, כמו של חברות רבות אחרות בארץ ובעולם, היא מוצר של חברת AVAYA שהודיעה ללקוחותיה, לאחר תאריך הדוח, כי היא נכנסה להליך פשיטת רגל החל מינואר 2017. אין להודעה הזו השפעה מיידית על החברה אך החברה בוחנת את ההשלכות של המצב לטווח הקצר והארוך, לרבות האפשרות להחליף ספק מרכזיה.

בשנת הדוח החלה החברה לעשות שימוש באחסון ענן של חברת Microsoft (AZURE) ונכון לתום שנת הדוח היא מאחסנת בענן את מחסן הנתונים שלה. חברת Microsoft נבחרה כספק השירות בהיותה אחת מספקי שירות הענן המובילים בעולם, עומדת בכל התקנים הנדרשים של רגולציה אירופאית ואמריקאית בדגש על אבטחת המידע, וכך גם בדרישות ההסדרה של הפיקוח לגבי שימוש בענן לצרכי אחסון מידע.

4.8.3 ספקי שירות

א. החברה רוכשת מחברת יצחק לוי את המידע ביחס לשווי כלי רכב לפי קודי דגם ומחירון זה הוא הבסיס לכיסוי הביטוחי שהיא מעניקה בהקשר זה, כמפורט בפוליסות שהיא משווקת ללקוחותיה.

ב. החברה מציעה את עיקר כתבי השירות שהיא מציעה ללקוחות בתחום הבריאות מספק חיצוני בשם פמי פרימיום בע"מ, שהוא הספק העיקרי בארץ לכתבי שירות מסוג זה, והינו אחד מהספקים שלה גם בתחום כתבי השירות לביטוחי דירות.

4.9 רכוש קבוע

הרכוש הקבוע של החברה כולל בעיקר ריהוט וציוד, כלי רכב, מחשבים ותוכנות מחשב (התוכנות מוצגות בדוחות הכספיים בסעיף "נכסים בלתי מוחשיים").

לחברה אגף מערכות מידע פנימי המספק את מרבית שירותי המחשוב השונים לאגפי החברה והוא אשר מפעיל, במידת הצורך, ספקים וחברות תוכנה שונות לצורך קבלת שירותי המחשוב הנדרשים. אתר הפיתוח והייצור נמצא בבניין המרכזי של החברה בפתח תקווה. בנוסף קיים אתר גיבוי המשמש גם להיערכות בשעת חירום ביקנעם (ראו סעיף 4.8.1 לעיל). החברה מגבה את המידע שלה באופן שוטף ושומרת אותו מחוץ למשרדי החברה. בנוסף עוסקת החברה בפעילות אבטחת מידע מקיפה שנועדה לשדרג את יכולות הארגון ולהתאימן לדרישות הפיקוח. החברה משקיעה באופן שוטף סכומים גבוהים בשדרוג השירותים שהיא מעניקה ללקוחותיה בערוצים הדיגיטאליים השונים ובשנת 2013 החלה בפרויקט רחב היקף לשדרוג השירותים הדיגיטאליים שלה ללקוחותיה בדגש על האינטרנט והמובייל. בשנת הדוח השקיעה החברה במחשבים ותוכנה כ-49,776 אלפי ש"ח. הוצאות המיכון השוטפות בשנת הדוח הסתכמו בכ-49,276 אלפי ש"ח. בהתאם לתוכנית רב שנתית שהחלה בשנת 2013, ביצעה החברה השקעה משמעותית בשדרוג החומרה, שיפור שרידותה ויציבותה, וכן בפיתוח מערכות התפעול וההפקה שלה, שצפוי להימשך גם בשנים הקרובות. ההשקעה בשנת הדוח כלולה בתיאור הנ"ל.

לפרטים נוספים בדבר מחשבים ותוכנות מחשב ראו ביאורים 4 ו-6 לדוחות הכספיים המצורפים.

4.10 עונתיות**4.10.1 עונתיות בהכנסות ובתביעות**

מחזור ההכנסות מפרמיות ברוטו בביטוח כללי מתאפיין בעונתיות בעיקר ברבעון בראשון של השנה בשל מועדי חידוש הסכמי ביטוח של מבוטחים רבים שמתרחש בתחילת שנה קלנדרית ולכן מייצגים עונתיות מסוימת. השפעתה של עונתיות זו על הרווח המדווח מנוטרלת באמצעות העתודה לסיכונים שטרם חלפו. במרכיבי ההוצאות האחרים (כגון תביעות) ובמרכיבי ההכנסות האחרים (כגון הכנסות מהשקעות) לא קיימת עונתיות מובהקת ולפיכך גם לא קיימת עונתיות מובהקת ברווח. עם זאת, עונת חורף קשה עלולה לגרום לעליה בתביעות (בעיקר בתתי-התחום רכב רכוש וענפי רכוש אחרים) ברבעונים הראשון והרביעי של השנה וכתוצאה מכך לקיטון ברווח המדווח. ההכנסות מפרמיות בביטוח חיים ובריאות אינן מתאפיינות בעונתיות.

4.10.2 פרמיות ברוטו בפילוח רבעוני לשנתיים האחרונות - ביטוח כללי

להלן התפלגות פרמיות ברוטו, לפי רבעונים :

2015		2016		
%	אלפי ש"ח	%	אלפי ש"ח	
27.6	391,466	28.9	485,211	רבעון 1
23.3	330,565	23.3	390,324	רבעון 2
25.0	355,313	24.9	417,905	רבעון 3
24.1	341,475	22.9	384,246	רבעון 4
100	1,418,819	100	1,677,686	סה"כ שנתי

4.11 נכסים בלתי מוחשיים**4.11.1 נכסי קניין רוחני**

החברה משתמשת לצורך פעילותה בשמות ובלוגו אשר נרשמו כסימן מסחרי ואשר הינם בבעלותה. נכסים אלה, הכוללים, בין היתר, את השם "ביטוח ישיר", את הלוגו של "איש הטלפון", את מספרי הטלפון של החברה בשני מותגיה הראשיים (03-5555555 ו-03-9000000) ואת כתובות אתרי האינטרנט של המותגים ביטוח ישיר ו-9 מיליון, הם מסימני ההיכר המובהקים שלה, אשר מבססים את מעמדה בשוק הביטוח. בנוסף רשמה החברה את זכויותיה בשם ובכתובת אתר האינטרנט שהשיקה להשוואת מחירים (Ucompare) כסימן מסחר. במסגרת צעדי הפרסום והשיווק שהיא מבצעת, משקיעה החברה מדי שנה בחיזוק סימני המסחר שלה, המוניטין שלה ושללהם וצריבתם בתודעת הציבור ורואה בכך יתרון המאפשר לה התבססות וצמיחה. להשפעה של מעורבות הפיקוח בתחרות בהקשר זה ראו האמור בסעיף 4.1.3 ובסעיף 4.7 לעיל.

4.11.2 מאגרי מידע

לחברה מספר מאגרי מידע רשומים אשר במסגרתם נשמרים הנתונים בקשר עם לקוחות החברה, לקוחות פוטנציאליים וצדדים שלישיים. המידע במאגרים כולל מידע שנמסר בעת פניה לקבלת הצעת מחיר לרכישת מוצר ממוצרי החברה, בעת הרכישה או קבלת שירות לאחר מכן, וכן מידע נוסף שנמסר לחברה בקשר עם השירותים הניתנים על ידה ומידע שנוצר במסגרת החברה או נמסר לה, לרבות מידע עקב טיפול בחיתום, בתביעות ביטוח ובדרישות שונות של צדדים שלישיים.

4.12 גורמי סיכון

פעילות החברה כרוכה בסיכונים שונים שהעיקריים בהם הינם סיכונים רגולציה, סיכונים ביטוחיים, סיכונים שוק, סיכונים השקעות ואשראי וסיכונים תפעוליים. לאלה מצטרפים סיכונים נלווים כגון סיכונים מוניטין וסיכונים עסקיים אחרים. ניהול נכון של הסיכונים ימזער את סיכויי התרחשותם ואת היקף הנזק שיגרמו אם וכאשר יתממשו. בטבלה הבאה מוצגים גורמי הסיכון. השפעת גורמי הסיכון מבוססת על שיקול דעת הנהלת החברה על בסיס המידע הקיים במועד ההערכה. השפעת גורמי הסיכון מתייחסת לכל סיכון בפני עצמו ומביאה בחשבון את ההסתברות להתממשות הסיכון ואת תוצאתו הפוטנציאלית. הערכת מידת ההשפעה של גורמי הסיכון מתייחסת להשלכות הישירות על החברה ואינה מביאה בחשבון השפעות עקיפות:

סיכון			מידת השפעה		
שיווג הסיכון	גורמי הסיכון	השפעה גדולה	השפעה בינונית	השפעה קטנה	
סיכונים מקרו	האטה כלכלית בינלאומית ומקומית		√		
	סיכונים שוק		√		
	סיכונים אשראי		√		
	סיכונים נזילות		√		
סיכונים ענפיים	סיכונים ביטוחיים	√			
	קטסטרופות: רעידת אדמה, נזקי טבע, אירועים חריגים	√			
	אנטי סלקציה	√			
	אי יכולת שימור התיק	√			
	חיתום לקוי וסיכונים מודל		√		
	סיכונים מבטחי משנה		√		
	תחרות ומתחרים		√		
סיכונים תפעוליים	איכות שלמות וזמינות נתוני חברה	√			
	עזיבה של כוח אדם		√		
	פגיעה בשמה הטוב של החברה	√			
	תלות במידע המועבר על-ידי גורמים חיצוניים		√		
	רמאויות והונאות ספקים/עובדים	√			
	מכירות לא מקצועיות		√		
	אי קיום מבצעים ושיתופי פעולה ****			√	
	רשלנות מקצועית	√			
	תלות במערכות מידע	√			
	מתקפות סייבר ואבטחת מידע	√			
	פגיעה ביחסי עבודה		√		

מידת השפעה			סיכון	סיווג הסיכון
השפעה קטנה	השפעה בינונית	השפעה גדולה	גורמי הסיכון	
	√		סיכונים ציות	
	√		סיכונים תפעוליים אחרים	
	√		פסיקות משפטיות, תקדימים משפטיים, וריבוי תביעות ייצוגיות *	סיכונים משפטיים
		√	דרישות רגולציה לרבות איסורי פעולה למרות סיכון גלוי וברור (איסור תמחור לפי מאפייני סיכון מובהקים, כפיית תעריפים שאינם תואמי סיכון, סוגיות של הגנת פרטיות) **	
	√		ריבוי רשויות היוצרות חקיקה ומטילות סנקציות והרחבת סמכויותיהן וריבוי ותכיפות של הסדרה *	
	√		רמת התעסוקה	סיכונים מצב משק***
		√	מצב בטחוני	
	√		שינוי בטעמי ציבור	
	√		שינוי בהרגלי הצריכה של הציבור	
	√		שינויים בהרגלי הצפייה של הצרכן	סיכונים אסטרטגיים
	√		דרכי השוואה בין חברות הביטוח	
	√		גידול ברשויות ובחקיקה	
	√		פגיעה באיתנות הפיננסית של החברה, בשווי מניותיה או בדירוגה	

* פסיקות משפטיות הן בעלות תחולה רטרואקטיבית וכשהן קובעות הלכות רוחביות יש להן השפעה, לרבות על עתודות. הגידול במספר הרשויות שהחלטותיהן וסמכותן מוחלטת על החברה או משפיעה עליה, ישירות או בעקיפין, והגידול בהיקף סמכויות החקיקה, השיפוט והענישה הנתונות בידיהן תוך צמצום אפשרויות החברה לערער על קביעותיהם והרחבת היקף האסדרה ותדירותה מקשה כאמור לעיל על התכנון העסקי ועל אבטחת הציות. כך למשל ההשפעה של מסקנות ועדת וינוגרד, שם השפעת שינוי הדין ביחס לביטוח לאומי, עלולה להשפיע על חברות הביטוח דרך פסיקה גם ביחס למקרים שקדמו לתיקון תקנות ההיוון. החברה פועלת מול הרשויות השונות בניסיון לשמר במידת האפשר את הפרדת הרשויות המתחייבת ממשטר דמוקרטי ואת האיזון הראוי בהפעלת הסמכויות של כל אחת מהן, אך מגמת ההסדרה פועלת בכיוון ההפוך.

** על-פי הנחיות הפיקוח, יש פרמטרים מובהקים של סיכון שאסור להשתמש בהן לתמחור משיקולים שונים. קיימת הנחיה של רמון"ט לפיה אסור לחברה לעשות שימוש במידע על לקוחות שנשלח אליה מכוח דין, אלא לצורכי מענה לשולח, גם אם שימוש בו יאפשר לה להגן על עצמה מסיכונים דומים וזאת משיקולי הגנת פרטיות ועל חשבון זכות הקניין של החברה. קיימות הגבלות רגולציה על פעילות החברה לקידום התחרות באמצעות פרסום וחלופות לשיטות השיווק המתחרות בה.

*** מיתון במשק, לרבות בשל הרעה במצב הביטחוני, עלול לגרום לגידול בחובות אבודים, לצמצום הכיסויים הנרכשים בפוליסות ביטוח ולגידול במספר מקרי הביטוח והתביעות (בשל גידול במספר הגניבות, הפריצות וההונאות).

**** חלק מההנחיות ומכשירי ההשוואה בין חברות הביטוח בהיבטים שונים, שמייצר הפיקוח (הנחה להיות גורם אובייקטיבי), תוך התעלמות משוני רלוונטי בין החברות במסגרת ההשוואה מביאים לפגיעה בחברה לרבות הצגה לא מאוזנת של החברה ביחס לאחרות ופגיעה אפשרית במוניטין שלה ובפניות של לקוחות אליה: החברה פועלת מול הפיקוח להבהרת הרלוונטיות של השוני והצורך להתאים את הדין ואת דרכי ההשוואה לשוני זה על מנת לייצר החלה והשוואה הוגנות (מחשבון ביטוח חובה ודירות, מדרג התלונות, דיווח נתוני תביעות סטטיסטי, סקרי שביעות רצון לקוחות ועוד) ומול הלקוחות פועלת החברה להצגת ההשוואה המלאה והרלוונטית מבחינתם.

לפירוט נוסף בנושא ניהול הסיכונים בחברה ראו ביאור 34 לדוחות הכספיים המצורפים.

4.13 הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה

- להלן הסכמים מסוג זה, למעט אלה שכבר פורטו בסעיפים ייעודיים לאורך פרק א' ובעיקר בסעיף 4.8 לעיל:
- 4.13.1 לפרטים בקשר עם הסכם ניהול של החברה עם חברת האם ראו ביאור 35 לדוחות הכספיים המצורפים.
- 4.13.2 לפירוט בקשר עם עיסקת השקעה בחברה על ידי באטרי ראו סעיף 1.3 לעיל.
- 4.13.3 בין החברה לבין ידיעות אינטרנט בע"מ נחתם ביום 30 במרס 2009 הסכם לפיו הצדדים ישתפו פעולה בהקמת אתר אינטרנט למכירת ביטוח תחת מותג YNET ביטוח בניהולה ובאחריותה של החברה, באופן שידיעות אינטרנט אחראית למהלכי הפרסום והשיווק של האתר אך כל ההליך הביטוחי מול הלקוח (לרבות פתיחת הצעה, מכירה, שירות וכיו"ב) הוא באחריותה וניהולה המלאים והבלעדיים של החברה.
- 4.13.4 ביום 20 בנובמבר 2012 נחתם הסכם בין החברה לבין סופר פארם בע"מ וסוכנות ביטוח שבבעלותה המלאה, לפיו הצדדים ישתפו פעולה במכירת ביטוח בניהולה ובאחריותה של החברה תחת מותג LIFEDIRECT.
- 4.13.5 ביום 24 בנובמבר 2013 נחתם הסכם בין החברה לבין איסתא ישראל בע"מ לפיו לקוחות איסתא שירצו בכך, יוכלו לבקש מאסתא לרכוש עבורם ביטוח נסיעות לחו"ל בחברה. פוליסות הביטוח של החברה בתחום זה הותאמו לצרכי לקוחות איסתא כפי שהוצגו לחברה על ידי איסתא. החברה אינה משלמת עמלות לאיסתא אך העניקה ללקוחותיה הנחת קולקטיב. ראו לעניין זה גם סעיף 2.3.5 לעיל.
- 4.13.6 בין החברה לבין מספר תאגידים בנקאיים קיימים הסכמים לפיהם לקוחות של סוכנות הביטוח של הבנק יכולים לרכוש באמצעותה ביטוח משכנתא בחברה בקשר עם נטילת הלוואת משכנתא מהבנק, כאשר היקף השירות שמעניקה החברה לסוכנות הבנק וללקוחותיה מותאמת לצרכיהם השונים. לאחר תאריך הדוח, ביום 16 בפברואר 2017, הודעה לחברה כי היא זכתה במכרז מעודכן של אחד מאותם תאגידים בנקאיים שפורסם במהלך שנת הדוח.
- 4.13.7 ביום 30 בספטמבר 2014 נחתם הסכם בין החברה לבין סמל"ת (יבואנית רכב), לפיו רוכשי כלי רכב מסמל"ת אשר ירצו בכך יוכלו לרכוש ביטוח רכב בחברה בתנאים מיטביים, ובכלל זה יוכלו לתקן את כלי הרכב שלהם בקרות מקרה ביטוח במוסכי היבואן של סמל"ת כמוסכי הסדר.
- 4.13.8 ביום 5 בינואר 2017, לאחר תאריך הדוח, נחתם הסכם בין החברה לבין צ'מפיון מוטורס בע"מ, יבואנית של כלי רכב מתוצרת קונצרן פולקסווגן ובכללם גם מותגי סיאט ואודי וסקודה בדומה להסכם הנזכר בסעיף 4.13.7 לעיל.
- 4.13.9 החברה היתה אחת משלוש הזוכות במכרז החשכ"ל לביטוח כלי רכב של עובדי המדינה לשנת 2016 וחלקה בזכייה עמד על כ-19% מסך כלי הרכב שנכללו במכרז. לאור דרישות המכרז לשנת 2017 בחרה החברה שלא להשתתף בו. להערכת החברה, לא היה בזכייתה במכרז בשנת 2016 כדי להשפיע מהותית על עסקיה, וממילא כך גם ביחס לבחירתה שלא להשתתף בשנת 2017.

4.14 תחזיות אחרות והערכות לגבי עסקי החברה

בשנת הדוח לא חלו התפתחויות מהותיות בשוקי הפעילות של החברה (למעט השינויים בהסדרה שפורטו לעיל) או שינויים במאפייני הלקוחות שלה לעומת השנה שקדמה לה. בראיית החברה, קיימת מגמת שוק של פנייה הולכת וגוברת לערוצי הפצה ישירים ודיגיטאליים על חשבון תיווך ותוך הגדלת כוחו של הלקוח מול נותן השירות – קרי חברות הביטוח, ועל כך מושתתת האסטרטגיה שלה. שיטת הפעילות הישירה של החברה עם לקוחותיה מבוססת על שקיפות גבוהה, פשטות, הוגנות ויעילות ברכישה ובקבלת שירות, תוך הרחבת אפשרויות הרכישה והשירות למגוון של ערוצים דיגיטאליים, המקלה על הלקוח להבין את המוצר, לבצע השוואת מחירים והשוואת איכות השירות, לקבל החלטה מושכלת לגבי המוצר שהוא בוחר לרכוש ולנהל את רכישתו וקבלת השירות ביחס אליו ביעילות ובקלות. החברה צופה כי שקיפות זו, בוודאי ביחס למחיר מוצריה, תוסיף ותגדל ככל שחברות נוספות ייכנסו לפעילות ישירה ותביא להגברת

התחרות בתחום. פעילות הפיקוח לקידום שקיפות זו על ידי הסדרת דיווחים משווים, המרת מוצרי ליבה לפוליסות תקניות ואחידות בכיסוייהן והענקת ציוני איכות בשנים הבאות עשויה לזרז את התהליך. העולם כולו צועד לכיוון טכנולוגי בהתמדה, תוך פיתוח המסחר והשירות הדיגיטאליים והחברה מתאימה את עצמה טכנולוגית ושירותית באופן שוטף, בהיבטי תוכנה ותהליכים גם יחד, כך שתאפשר לה התפתחות עסקית מתמדת, תוך הקפדה יתירה על הטמעת אמצעי אבטחת מידע ועל התאמת השירות הדיגיטאלי שלה לדרישות הלקוחות.

5. חלק ה' - היבטי ממשל תאגידי

5.1 דירקטורים חיצוניים

דירקטוריון החברה מונה, בתום שנת הדוח²², 9 דירקטורים, מתוכם 5 דירקטורים חיצוניים, בהתאם לדין. הדירקטורים החיצוניים מחזיקים כולם במיומנות ביטוחית או חשבונאית-פיננסית או שתיהן גם יחד.

5.2 מבקרת הפנים

5.2.1 פרטי מבקרת הפנים

שם המבקרת: ענת קלמן
תאריך תחילת כהונתה: 16 במרס 2008

5.2.2 אופן העסקה ותגמול

למיטב ידיעת הדירקטוריון והחברה, למבקרת הפנים אין החזקות בניירות ערך לרבות אופציות בחברה (או בגוף קשור). אין למבקרת הפנים קשרים עסקיים מהותיים או קשרים מהותיים אחרים עם הגוף המבוקר או עם גוף קשור אליו. מבקרת הפנים היא עובדת החברה ואינה ממלאה תפקידים אחרים בחברה. עד סוף שנת הדוח העניקה מבקרת הפנים שירותי ביקורת פנים לחברת הבת של החברה, איי.די.איי. הנפקות (2010) בע"מ, ולחברות נוספות הנשלטות על-ידי בעלי השליטה בחברה, כדלקמן: צור שמיר אחזקות בע"מ, אדגר השקעות ופיתוח בע"מ, מימון ישיר מקבוצת ישיר (2006) בע"מ וביטוח ישיר השקעות פיננסיות בע"מ. מתום שנת הדוח או בסמוך לכך, בעקבות רה ארגון באופן פעולת ביקורת הפנים בקבוצה, היא מעניקה שירותים אלה רק לחברה ולחברת הבת של החברה, שבבעלותה המלאה, איי.די.איי. הנפקות (2010) בע"מ. לדעת החברה אין בפעילותה בשנת הדוח כמבקרת פנים במספר חברות בקבוצה כדי ליצור ניגוד עניינים עם תפקידה כמבקרת הפנים של החברה וזאת בין היתר לאור אופי הפעילות השונה של החברות בקבוצה. תגמול מבקרת הפנים נעשה בתשלום שכר מכוח חוזה עבודה אישי, בשיעור ובהיקף התואמים את מעמדה ואחריותה. בשנת 2016 עמד סך התגמול של מבקרת הפנים וצוותה על כ-1.6 מלש"ח²³. מבקרת הפנים אינה מקבלת תגמול בשווה כסף, הלוואות, ניירות ערך או זכויות אחרות וכל הטבה אחרת. לדעת הדירקטוריון, לתגמול של מבקרת הפנים לא אמורה להיות השפעה על שיקול דעתה המקצועי.

5.2.3 היקף העסקה

מבקרת הפנים מעניקה את שירותי ביקורת הפנים לחברה כעובדת שכירה שלה. בביקורתה היא נעזרת ב-2 עובדי ביקורת פנים של החברה וכן, במידת הצורך, בנותני שירותים חיצוניים. היקף השעות ואופי פעילות הביקורת נגזר מתוכנית העבודה שאושרה על-ידי ועדת הביקורת ומצרכים "אד-הוק" המתרחשים תוך כדי הפעילות, תוך שימת לב ובהתחשב בהיקפי הפעילות ובתחומי הפעילות השונים של החברה.

²² זאת בעקבות הרחבה מסויימת של הדירקטוריון, מ-7 חברים, שאושרה באסיפה הכללית של החברה מיום 30 באוקטובר 2016.

²³ סך התגמול מתייחס הן לתשלומים שבוצעו על ידי החברה והן לתשלומים חלף שכר שבוצעו על ידי ביטוח לאומי מכוח דין (מילואים, חל"ד וכו') בניכוי החזר עלויות מחברות הקבוצה כמפורט לעיל.

שעות ביקורת בחברה מוחזקת בשנת 2016	כמות שעות ביקורת בחברה בשנת 2016	
25	3,980	מבקרת הפנים וצוותה ²⁴
--	520	יועצים חיצוניים

5.2.4 גישה למידע

במהלך עבודת הביקורת הומצאו למבקרת הפנים מסמכים ומידע כפי שנתבקש על ידה ונדרש לביצוע תפקידה וניתנה לה גישה חופשית, כאמור בסעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית, ובכלל זה גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של החברה, לרבות לנתונים כספיים. בנוסף, זכו מבקרת הפנים וצוותה לסיוע ושיתוף פעולה מצד מנהלי החברה ועובדיה בהתאם לדרישותיה, לרבות קבלת דוחות, מסמכים ומידע אחרים.

5.3 רואה חשבון מבקר

5.3.1 פרטי רואה החשבון המבקר

שם המשרד: משרד קוסט, פורר, גבאי את קסירר רואי חשבון.
השותף המטפל: רוי"ח טל חי-ציון.
תאריך תחילת כהונת המשרד: שנת 2006

5.3.2 תגמול

בטבלה שלהלן מפורט שכר רואי החשבון עבור השירותים שניתנו על ידם לחברה והחברות המאוחדות שלה* בשנים 2015-2016 ומספר השעות שהושקעו:

שירותי ביקורת(**)	שירותי מס מיוחדים	שירותים אחרים (***)	סך הכל		
900	100	182	1,182	שכר (באלפי ש"ח)	2016
5,170	280	757	6,207	שעות עבודה	
900	33	118	1,051	שכר (באלפי ש"ח)	2015
4,633	115	490	5,238	שעות עבודה	

(*) לא כולל מע"מ.

(**) שירותי ביקורת כוללים שכר טרחה בגין בקורת SOX

(***) ייעוץ מקצועי (בעיקר סולבנסי ואקטואריה)

5.4 אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

כללי

בחברה מוחלטות הנחיות המפקח, ובהתאם להן מיושמות דרישות סעיף 404 של ה-SOX Act אשר, בין היתר, מתקן את נוסח ההצהרות שניתנו בקשר עם סעיף 302 ל-SOX Act (להלן: "הוראות ה-SOX") וכולל בחינה של תהליכי עבודה ובקורות פנימיות של הגוף המוסדי. הנהלת החברה מקיימת את ההליך הנדרש לצורך הערכת היעילות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, שכולל בחינה של תהליכי העבודה והבקורות הפנימיות בחברה. לדוחות הכספיים של החברה מצורפות הצהרות המנהלים בדבר נאותות הנתונים הכספיים המוצגים בדוחות הכספיים ובדבר קיומן ויעילותן של

²⁴ כאמור לעיל, צוות ביקורת הפנים העניק בשנת הדוח שירותי ביקורת פנים גם לחברות אחרות שבשליטת צור שמיר השקעות פיננסיות ולפיכך היקף שעות הביקורת בחברה אינו משקף את מלוא שעות ההעסקה של הצוות.

בקורות פנימיות ביחס לדוחות כספיים אלה.

במהלך התקופה המסתיימת בתאריך המאזן, לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי. הנהלת החברה, בשיתוף עם המנכ"ל וסמנכ"ל הכספים של החברה, העריכו, לתום התקופה המכוסה בדוח זה, את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של החברה. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל החברה וסמנכ"ל הכספים שלה הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של החברה הן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהחברה נדרשת לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הפיקוח ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

5.5 היערכות ליישום משטר כושר פרעון - הדירקטיבה של סולבנסי II

כאמור בסעיף 4.1.1 לעיל, נדרשות חברות הביטוח ליישם את הדירקטיבה כחישוב הון מחייב החל מרבעון שני 2017, במקביל לחישוב הון חשבונאי לפי תקנות ההון כאשר ביחס לחישוב לפי סולבנסי נקבעה תקופת פריסה מדורגת עד לדצמבר 2021. החברה קיימה על פני השנים את הוראות הפיקוח לגבי יישום החוזר והעדכונים לחוזר. בנוסף, בהתאם להנחיות החוזר, דירקטוריון החברה קיים דיון בדבר היערכות החברה ליישום הדירקטיבה המוצעת, אישר תוכנית היערכות ארגונית ומיכונית רב שנתית ליישום הדירקטיבה המוצעת והקצאת משאבים ליישומה וקבע כי דיווח החברה באשר להתקדמותה וכל סוגיה אחרת הקשורה ביישום הנחיות הפיקוח תדווח ישירות אליו. החברה מינתה את מר דוד מיכאל, סמנכ"ל ניהול סיכונים, כחבר ההנהלה האחראי להיערכות ליישום הדירקטיבה וכן מינתה מנהל פרויקט וצוות מפתח של בעלי תפקידים בחברה, שיהיו אחראים לקידום ההיערכות כאמור. החברה מבצעת את הוראות החוזר ועומדת בלוחות הזמנים שנקבעו ליישום ההוראות. במסגרת פעולותיה מסתייעת החברה, בין היתר, בתוכנה שנרכשה על מנת לבצע חישובים של כושר פירעון במסגרת סולבנסי II.

כחלק מההיערכות ליישום המודל, בוצעו, במהלך השנים, עפ"י הנחיית האוצר, מספר תרגילים (IQIS) - סימולציות של השפעת הדירקטיבה על הונו של המבטח בהינתן תמהיל העסקים והמאזן הקיימים שלו) שמטרתם לכייל את המודל. במהלך שנת הדוח הגישה החברה תרגיל לפיקוח את תוצאות התרגיל הפנימי שביצעה על נתוני שנת 2015 בהתאם להנחיות הפיקוח. על פי תרגיל IQIS5 על נתוני סוף שנת 2015 שביצעה החברה, גדלו עודפי ההון של החברה לפי משטר כושר פירעון מבוסס Solvency II לעומת עודפי ההון במשטר הישראלי הקיים (לפי תקנות ההון), החברה תבחן חלוקת דיבידנד נוספת בהתבסס על הנחיות הפיקוח בקשר עם חלוקת דיבידנד לאור החלת משטר סולבנסי 2 ולאור יתרת הרווחים הראויים לחלוקה. לפרטים נוספים ראו באור 14 לדוחות הכספיים המצורפים.

איי. די. איי. חברה לביטוח בע"מ

משה (מוקי) שנידמן
יו"ר הדירקטוריון

רביב צולר
מנהל כללי

8 במרס 2017

איי.די.איי. חברה לביטוח בע"מ

פרק ב

דוח הדירקטוריון על מצב עניני החברה

דוח הדירקטוריון על מצב ענייני החברה ליום 31 בדצמבר 2016

הננו מתכבדים להגיש את הדוח על מצב ענייני החברה לשנת 2016. דוח הדירקטוריון על מצב ענייני החברה ליום 31 בדצמבר 2016 ("תאריך המאזן") סוקר את השינויים העיקריים בפעילות החברה בשנת 2016 ("שנת הדוח"). דוח הדירקטוריון הינו חלק בלתי נפרד מהדוח התקופתי על כל חלקיו, מהווה המשך ישיר של פרק א' ויש לקרוא אותו ביחד עם הדוח התקופתי כולו כמקשה אחת. הדוח נערך בהתאם להוראות חוזרי המפקח על הביטוח, ומתוך הנחה שבפני המעיין מצויים גם יתר פרקי הדוח התקופתי, שאליהם יבוצעו הפניות מתאימות במקומות הרלוונטיים.

1. מגמות, אירועים והתפתחויות בפעילות החברה ובסביבתה העסקית

1.1. תחומי פעילותה העיקריים של החברה ושינויים שחלו בהם

לא חלו שינויים בתחומי פעילות החברה בשנת הדוח. לפרטים בקשר עם תחומי הפעילות העיקריים של החברה ראו סעיף 1.2 לפרק א' של הדוח התקופתי.

1.2. התפתחויות בסביבה העסקית והמאקרו כלכלית של החברה

1.2.1. התפתחות בשוק ההון

לא חלו בשנת הדוח התפתחויות בסביבה המאקרו כלכלית של החברה אשר הייתה להן השפעה מיוחדת או חריגה לרעה על החברה לעומת ההשפעה של התפתחויות אלה על השוק בכללותו ועל חברות הביטוח בפרט. עם זאת, חברות הביטוח, קרנות הפנסיה וקופות הגמל והחברות הפועלות במסגרת השירותים הפיננסיים, משקיעות חלק ניכר מתיק הנכסים שלהן בשוק ההון. לשינויי השערים בשוק ההון, לתשואות בשוק ההון באפיקים השונים ולשיעור האינפלציה השלכה מהותית הן על התשואה המושגת עבור לקוחות החברה והן על רווחי החברה. להלן נתונים על השינויים במדדי ניירות הערך הסחירים בבורסה:

מדדי מניות	1-12/16	1-12/15	10-12/2016	10-12/2015
ת"א 25	(3.8%)	4.4%	1.9%	2.5%
ת"א 100	(2.5%)	2.0%	1.6%	1.1%
יתר ת"א	17.7%	26.3%	(0.6%)	9.1%
יתר 50	24.5%	21.2%	0.6%	3.2%
S&P 500	9.5%	-0.7%	3.3%	6.4%
מדדי אג"ח	1-12/16	1-12/15	10-12/2016	10-12/2015
אג"ח כללי	2.1%	1.8%	(0.6%)	0.3%
צמוד כללי	2.3%	0.3%	(0.7%)	0.1%
ממשלתי שקלי	1.2%	2.7%	(0.9%)	3.6%
תל בונד 60	2.3%	(0.4%)	0.3%	(0.1%)

1.2.2 נתוני אינפלציה

מדד המחירים לצרכן (מדד בגין) ירד, בשנת הדוח, בשיעור של כ-0.2% לעומת ירידה של כ-1% אשתקד. המדד הידוע ירד, בשנת הדוח, בכ-0.3% לעומת ירידה של כ-0.9% אשתקד. לשיעורי האינפלציה השפעה על התוצאות העסקיות של החברה ובעיקר על ההכנסות מהשקעות, ההתחייבויות הביטוחיות וההתחייבויות הפיננסיות הצמודות למדד.

1.2.3 עקום ריבית חסרת סיכון

החברה פועלת בסביבה כלכלית המושפעת, בין היתר, משינוי בעקום הריבית חסרת הסיכון. השינוי בעקום הריבית בתקופת הדוח הביאה להגדלת ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח כללי בענפים בהם מחושבות ההתחייבויות על פי **עמדת הממונה לגבי הנוהג המיטבי** שקבע הפיקוח ובהתחשב באופן שיערוך הנכסים העומדים כנגד התחייבויות אלו. השינוי בעקום הריבית חסרת הסיכון בתקופת הדוח הביאה להגדלת ההתחייבויות הביטוחיות בענפים האמורים בסך של כ-4.3 מיליון ש"ח.

בנוסף, בעקבות פרסום תיקון לתקנות הביטוח הלאומי (היוון) (תיקון), התשע"ו-2016 (להלן "**התיקון לתקנות ההיוון**"), בהמשך להמלצות ועדת וינוגרד (להלן "**וינוגרד**"), לפיהן, בין היתר, שיעור הריבית לצורך היוון קצבה שנתית של מבטחי הביטוח הלאומי יעמוד על 2% במקום 3% החל מיום 1 באוקטובר 2017 ובהתאם יחושבו מאותו מועד תביעות השיבוב של המוסד לביטוח לאומי על בסיס זה, עדכנה החברה את אומדניה בתחום ביטוח כללי ובהתאם לכך הגדילה את העתודות בענף רכב חובה וחבויות בסך של כ-46.8 מיליון ש"ח. לפרטים נוספים ראו סעיף 3 להלן ובאור 34 ה(6)(ב) בדוחות הכספיים המצורפים.

1.2.4 תעריפי ביטוח חובה

במהלך שנת הדוח פעל הפיקוח להפחתת תעריפים בביטוח חובה בהתאם לפרמטרים והערכות סיכון שלו, ולא איפשר לחברה לשווק ביטוח בתעריפים שהיא מוצאת כמספקים אקטוארית, וכך גם ביחס לפול, מה שהגדיל את הפסדיו המועברים לחברות המסחריות, והכל למרות ההשפעות השליליות הנ"ל של התיקון לתקנות ההיוון. כתוצאה מכך תעריפי החברה בענף זה היו נמוכים מהנדרש רוב חודשי השנה. טיפול דומה של הפיקוח בעתיד עשוי להוביל לאי וודאות לגבי רווחיות תחום חובה. למידע נוסף בנושא זה ראו סעיף 2.1.1.3 לפרק א' של הדוח התקופתי.

2. תמצית עיקרי נתונים כספיים

2.1 נתונים עיקריים מדוחות רווח והפסד (במיליוני ש"ח)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
השינוי	2016/2015	2014	2015	2016
מגזר ביטוח כללי				
	17%	1,196.3	1,349.1	1,582.5
פרמיות שהורווחו ברוטו				
	18%	1,144.0	1,293.2	1,526.8
פרמיות שהורווחו בשייר				
הרווח הכולל ממגזר ביטוח כללי	(84%)	169.3	169.3	27.7
מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח				
	10%	219.2	230.4	253.8
פרמיות שהורווחו ברוטו				
	10%	195.1	204.7	225.3
פרמיות שהורווחו בשייר				
הרווח הכולל ממגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	2%	58.4	70.5	71.8
מגזר ביטוח בריאות				
	18%	130.7	155.1	182.8
פרמיות שהורווחו ברוטו				
	20%	118.3	144.0	172.6
פרמיות שהורווחו בשייר				
הרווח הכולל ממגזר ביטוח בריאות	(12%)	35.7	52.0	46.0
פריטים שלא יוחסו למגזרי הפעילות				
רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו והכנסות מימון		21.1	0.8	25.9
הוצאות הנהלה וכלליות	(49%)	12.6	8.4	4.3
הוצאות מימון ואחרות	(5%)	13.6	15.1	14.3
הרווח הכולל לפני מס	(43%)	258.3	269.1	152.8
סך הכול רווח כולל, נטו ממס	(40%)	159.6	167.7	100.9
תשואה להון במונחים שנתיים	34.5%	33.1%	18.9%	

2.2 נתונים עיקריים מהמאזנים (במיליוני ש"ח)

ליום 31 בדצמבר

2015	2016	% שינוי
3,737.7	4,109.8	10%
סך הנכסים		
229.3	262.8	15%
203.7	219.8	8%
499.5	502.5	1%
1,824.7	1,655.4	(9%)
164.3	172.6	5%
364.5	454.8	25%
259.6	570.7	120%
192.1	271.2	41%
הון		
531.7	533.4	-
3,206.0	3,576.4	12%
סך ההתחייבויות		
התחייבויות ביטוחיות:		
1,938.4	2,275.7	17%
76.8	77.5	1%
509.9	507.3	(1%)
52.3	61.9	18%
2,577.4	2,922.5	13%
סך ההתחייבויות ביטוחיות		
301.4	351.3	17%
327.2	302.6	(8%)
התחייבויות אחרות		

2.3 הון ודרישות הון

ההון ליום 31 בדצמבר 2016 מסתכם ב-533 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ-532 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015. השינוי בהון בשנת הדוח נובע בעיקר מרווח של כ-100.9 מיליון ש"ח וחלוקת דיבידנד בסך של 100 מיליוני ש"ח בשנת הדוח. לפרטים נוספים ראו סעיף 3.1.1 להלן.

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (הון עצמי מינימאלי הנדרש ממבטח), תשנ"ח-1998 (להלן: "תקנות ההון")
 סכום ההון המחושב של החברה לתאריך המאזן, על פי תקנות ההון מסתכם בכ-881 מיליוני ש"ח. סכום ההון העצמי הנדרש מהחברה לתאריך המאזן על פי תקנות ההון מסתכם בכ-699 מיליוני ש"ח. מכאן שלחברה עודף הון מעל ההון הנדרש לתאריך המאזן בסך של כ-182 מיליוני ש"ח. עודף ההון לאחר חלוקת דיבידנד שהוכרז לאחר תאריך המאזן הינו בסך של כ-107 מיליוני ש"ח. על פי תרגיל IQIS5, המבוסס על תמהיל ההשקעות וההתחייבויות הביטוחיות של החברה ליום 31 בדצמבר 2015, יש לחברה יחס כושר פירעון בשיעור של 206%, דהיינו עודף הון בשיעור של 106%. לפרטים נוספים ראו גם סעיף 4.1.1 וסעיף 5.5 לפרק א' של הדוח התקופתי וכן באור 14 לדוחות הכספיים המצורפים.

3. סקירת תוצאות הפעילות

בשנת הדוח נמשכה מגמת הצמיחה המואצת בפעילות החברה, אשר באה לידי ביטוי בעליה משמעותית בפרמיות במרבית הענפים בהם פועלת החברה. הרווח הכולל בתקופת הדוח הושפע בעיקר מגידול חד פעמי בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-46.8 מיליוני ש"ח בשייר לפני מס, לאור השלכות אפשריות של התיקון לתקנות ההיוון, כאמור בסעיף 1.2.3 לעיל, מהקפאת תעריפים בענף רכב חובה על ידי הפיקוח במרבית חודשי השנה ומהשפעת גידול חלק החברה בהפסדי ה"פול" בסך של כ-11.5 מיליון ש"ח. בנוסף, הושפע הרווח מעליה בהכנסות מהשקעות מחד, מירידת מדד נמוכה יותר משנה קודמת מאידך וכן מהחמרה ביחס התביעות בענף רכב רכוש, לרבות החמרה בגין קליטת היקף משמעותי של לקוחות חדשים בתקופת הדוח.

- **הרווח הכולל** בשנת הדוח הסתכם בכ-100.9 מיליוני ש"ח, בהשוואה לרווח של כ-167.7 מיליוני ש"ח אשתקד, קיטון של כ-40%. ברבעון הרביעי הסתכם הרווח הכולל בכ-34.1 מיליוני ש"ח לעומת כ-44.1 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ-23%.
- **הרווח לפני מסים על ההכנסה** בשנת הדוח הסתכם בכ-154.0 מיליוני ש"ח, לעומת רווח של כ-269.5 מיליוני ש"ח אשתקד, המהווה קיטון של כ-43%. ברבעון הרביעי הסתכם הרווח בכ-50.6 מיליוני ש"ח לעומת כ-66.9 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ-24%.
- **פרמיות ברוטו** בשנת הדוח הסתכמו בכ-2,114.3 מיליוני ש"ח בהשוואה לכ-1,804.4 מיליוני ש"ח אשתקד, גידול של כ-17%. ברבעון הרביעי הסתכמו הפרמיות ברוטו בכ-498.3 מיליוני ש"ח בהשוואה לכ-442.2 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-13%. הצמיחה בפרמיות ברוטו נובעת בעיקר מגידול מתמשך במספר הלקוחות ובהיקף הפעילות בכל הענפים בהם פועלת החברה.
- **הפרמיות שהורווחו ברוטו** בשנת הדוח הסתכמו בכ-2,019.0 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ-1,734.6 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-16%. ברבעון הרביעי הסתכמו הפרמיות שהורווחו ברוטו בכ-534.3 מיליוני ש"ח בהשוואה לכ-453.1 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-18%.
- **הרווח לפני מס מתחומי הפעילות** בשנת הדוח הסתכם בכ-146.6 מיליוני ש"ח, לעומת רווח של כ-292.3 מיליוני ש"ח אשתקד, קיטון של כ-50%. ברבעון הרביעי הסתכם הרווח מתחומי פעילות בכ-40.9 מיליוני ש"ח לעומת כ-66.7 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ-39%.
- **הכנסות מהשקעות נטו והכנסות מימון** הסתכמו בשנת הדוח בכ-83.8 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ-52.4 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, מתוכם הכנסות מהשקעות שאינן מיוחסות לפוליסות משתתפות ברווחים בסך של כ-74.9 מיליוני ש"ח בשנת הדוח בהשוואה לכ-46.1 מיליוני ש"ח אשתקד, גידול של כ-63%. הגידול נובע, בעיקרו מתשואה גבוהה יותר שהושגה בתיק הנוסטרו של החברה כולל השפעת ירידת המדד המתונה יותר בהשוואה לשנה קודמת וכן משערוך נדל"ן להשקעה בסך של כ-15.6 מיליוני ש"ח בשנת הדוח לעומת ירידת ערך בסך של כ-11.1 מיליוני ש"ח אשתקד. לפרטים נוספים ראו באור 26 לדוחות הכספיים.
- **הוצאות מכירה, הנהלה וכלליות** הסתכמו בשנת הדוח בכ-395.8 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ-371.1 מיליוני ש"ח אשתקד, גידול של כ-7%. ברבעון הרביעי הסתכמו ההוצאות בכ-105.0 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ-100.2 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-5%.
- **הוצאות מימון** הסתכמו בשנת הדוח בכ-13.7 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ-15.0 מיליוני ש"ח אשתקד.

3.1. סקירת תוצאות פעילות החברה לפי תחומי פעילות

3.1.1. ביטוח כללי (במיליוני ש"ח)

התפלגות פרמיות לפי ענפים		השינוי		שנים			
2015	2016	2015/2014	2016/2015	2014	2015	2016	
ביטוח רכב רכוש							
59%	61%	15%	22%	723.0	833.4	1,019.0	פרמיות ברוטו
60%	62%	15%	22%	722.0	831.7	1,016.8	פרמיות בשייר
60%	62%	15%	21%	681.2	783.9	948.1	פרמיות שהורוחו בשייר
		(7%)	(50%)	76.0	71.0	35.7	רווח כולל לפני מס
		(6%)	(60%)	65.0	61.1	24.7	רווח חיתומי
		3	8	70%	73%	81%	Loss Ratio ברוטו ובשייר
		1	5	91%	92%	97%	Combined Ratio בשייר
		2	4	91%	93%	97%	Combined ratio ברוטו
ביטוח רכב חובה							
29%	28%	9%	13%	379.4	414.5	468.5	פרמיות ברוטו
29%	28%	10%	15%	356.3	390.4	447.7	פרמיות בשייר
29%	28%	10%	14%	341.6	376.3	429.5	פרמיות שהורוחו בשייר
		17%		52.2	61.0	(60.1)	רווח (הפסד) כולל לפני מס
ענפי רכוש ואחרים							
11%	10%	10%	9%	144.8	159.1	172.8	פרמיות ברוטו
10%	9%	10%	9%	117.5	129.5	140.9	פרמיות בשייר
10%	9%	10%	7%	113.2	124.7	133.9	פרמיות שהורוחו בשייר
		(10%)	36%	39.4	35.5	48.2	רווח כולל לפני מס
		(12%)	42%	36.7	32.2	45.9	רווח חיתומי
		8	(5)	43%	51%	46%	Loss Ratio בשייר
		6	(8)	68%	74%	66%	Combined Ratio בשייר
		11	(6)	37%	48%	42%	Loss Ratio ברוטו
		9	(9)	60%	69%	60%	Combined Ratio ברוטו
ענפי חבויות אחרים							
1%	1%	24%	48%	9.5	11.8	17.5	פרמיות ברוטו
1%	1%	26%	52%	8.5	10.7	16.3	פרמיות בשייר
1%	1%	4%	86%	8.0	8.3	15.4	פרמיות שהורוחו בשייר
		12%	104%	1.7	1.9	3.9	רווח כולל לפני מס
סך הכל במגזרי ביטוח כללי							
100%	100%	13%	18%	1,256.7	1,418.8	1,677.7	פרמיות ברוטו
100%	100%	13%	19%	1,204.3	1,362.3	1,621.6	פרמיות בשייר
100%	100%	13%	18%	1,144.0	1,293.2	1,526.8	פרמיות שהורוחו בשייר
100%	100%	-	(84%)	169.3	169.3	27.7	רווח כולל לפני מס

הרווח הכולל בתחום ביטוח הכללי בשנת הדוח הסתכם 27.7 מיליוני ש"ח בהשוואה לכ-169.3 מיליוני ש"ח אשתקד, קיטון של כ-84%. ברבעון הרביעי הסתכם הרווח בסך של כ-7.4 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ-36.9 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

בהמשך לאמור בפתח סעיף 3 לעיל, הקיטון ברווח הכולל בשנת הדוח נובע בעיקר:

(א) מהגדלת ההתחייבויות הביטוחיות בענף רכב חובה בעקבות השלכות אפשריות של פרסום **התיקון לתקנות ההיוון**.

(ב) השפעת תוצאות הפול המועמסות על החברה, שגדלו משמעותית, לרבות הפרשה לפרמיה בחסר.

(ג) אי השגת רווח חיתומי בענף רכב חובה כתוצאה מהקפאת עדכון תעריפים על ידי הפיקוח במשך מרבית חודשי השנה ולמרות השלכות אפשריות של פרסום תקנות ההיוון.

(ד) המעבר לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות בהתאם לעקרונות ה**נוהג המיטבי** כאמור להלן.

(ה) הרעה בתוצאות החיתומיות בענף רכב רכוש הנובעת מגידול ביחס התביעות.

פרמיות ברוטו בשנת הדוח הסתכמו בכ-1,677.7 מיליוני ש"ח, בהשוואה לכ-1,418.8 מיליוני ש"ח אשתקד, צמיחה של כ-18%. ברבעון הרביעי הסתכמו הפרמיות ברוטו בסך של כ-384.2 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ-341.5 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-13%. הצמיחה בפרמיות ברוטו נובעת בעיקר מגידול מתמשך במספר הלקוחות ובהיקף הפעילות במרבית הענפים בהם פועלת החברה.

החל מיום 31 בדצמבר 2015 חל שינוי באופן חישוב עתודות בביטוח כללי, עם כניסתו לתוקף של תיקון לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי חישוב הפרשות לתביעות עתידיות בביטוח כללי), התשמ"ה-1984. השינוי המרכזי, עם החלת התקנות החדשות, הינו ביטול עודף הכנסות על הוצאות ("צבירה") בענפי רכב חובה וחבויות ויישום **עמדת הממונה לגבי הנוהג המיטבי** כמפורט בביאור 2(ה)(2)(ד)(4) לדוחות הכספיים. יצויין כי בשנת הדוח מיישמת החברה את הוראות הנוהג המיטבי, בעוד שהתוצאות החיתומיות בתקופות מקבילות בשנים 2015, 2014 הושפעו בענפי רכב חובה וחבויות משחרור רווחי צבירה בגין שנות חיתום של השנים המשתחררות 2011, 2012 - בהתאמה.

3.1.1.1 רכב חובה

הפרמיות ברוטו בשנת הדוח הסתכמו בכ-468.5 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ-414.5 מיליוני ש"ח אשתקד, צמיחה של כ-13%. ברבעון הרביעי הסתכמו הפרמיות ברוטו בסך של כ-105.6 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ-98.3 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, צמיחה של כ-7%. הצמיחה המתמשכת בפרמיות נובעת בעיקר מגידול במספר הלקוחות ובהיקף הפעילות.

ההפסד הכולל בשנת הדוח הסתכם בכ-60.1 מיליוני ש"ח לעומת רווח בסך של כ-61.0 מיליוני ש"ח אשתקד. ברבעון הרביעי הסתכם ההפסד בסך של כ-19.5 מיליוני ש"ח, לעומת רווח בסך של כ-29.9 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

המעבר מרווח להפסד בשנת הדוח נובע בעיקר מהגדלת ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-46.1 מיליון ש"ח לאור השלכות אפשריות של **התיקון לתקנות ההיוון** (כולל כ-8.6 מיליון ש"ח לפני מס בגין הפול), אי השגת רווח חיתומי כתוצאה מהקפאת עדכון תעריפים במשך מרבית חודשי השנה על

ידי הפיקוח, השפעת תוצאות הפול, החריגות לרעה, המועמסות על החברה לרבות הפרשה לפרמיה בחסר.

יצוין כי התוצאות החיתומיות אשתקד הושפעו מרווחי צבירה של שנת חיתום שהשתחררה (2012).

השפעת תוצאות ה"פול" על תוצאות החברה לפני מס הסתכמו בכ-33 מיליוני ש"ח בהשוואה לכ-14 מיליוני ש"ח בשנת 2015 ולכ-15 מיליוני ש"ח בשנת 2014.

3.1.1.2 רכב רכוש

הפרמיות ברוטו בשנת הדוח הסתכמו בכ-1,019.0 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ-833.4 מיליוני ש"ח אשתקד, צמיחה של כ-22%. ברבעון הרביעי הסתכמו הפרמיות ברוטו בסך של כ-235.6 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ-204.3 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-15%. העלייה המתמשכת בפרמיות נובעת בעיקרה מגידול במספר הלקוחות ומהיקף הפעילות.

הרווח הכולל בשנת הדוח הסתכם בכ-35.7 מיליוני ש"ח, לעומת רווח של כ-71.0 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ-50%. הקיטון ברווח הכולל, למרות הצמיחה בתיק, נובע מהחמרה ביחס התביעות לרבות בגין קליטת היקף משמעותי של לקוחות חדשים בתקופת הדוח.

ברבעון הרביעי הסתכם הרווח בסך של כ-12.1 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ-2.6 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. העלייה ברווח נובעת בעיקר משיפור בתוצאות החיתומיות כתוצאה מהעלאת תעריפים במהלך השנה ומהשפעת נזקי טבע חריגים שהיו בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח החיתומי בשנת הדוח הסתכם בכ-24.7 מיליוני ש"ח לעומת רווח של כ-61.1 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ-60%. הקיטון ברווח נובע בעיקר מהחמרה ביחס התביעות.

ברבעון הרביעי הסתכם הרווח החיתומי בסך של כ-10.6 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ-0.5 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול ברווח נובע בעיקר מהעלאת תעריפים במהלך השנה ומהשפעת נזקי טבע חריגים שהיו בתקופה מקבילה אשתקד.

3.1.1.3 ענפי רכוש אחרים

הפרמיות ברוטו בשנת הדוח הסתכמו בכ-172.8 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ-159.1 מיליוני ש"ח אשתקד, צמיחה של כ-9%, הנובעת בעיקר מגידול במספר הלקוחות.

הרווח הכולל בשנת הדוח הסתכם בכ-48.2 מיליוני ש"ח, לעומת רווח של כ-35.5 מיליוני ש"ח אשתקד, גידול של כ-36%. ברבעון הרביעי הסתכם הרווח הכולל בסך של כ-13.8 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ-4.2 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

העלייה ברווח הכולל נובעת בעיקר משיפור בתוצאות החיתומיות בענף דירות בשל עליה בהיקף התיק וכן מנזקי הטבע החריגים שהיו בתקופה מקבילה אשתקד.

הרווח החיתומי בשנת הדוח הסתכם בכ-45.9 מיליוני ש"ח לעומת רווח של כ-32.2 מיליוני ש"ח.

ברבעון הרביעי הסתכם הרווח החיתומי בסך של כ-13.6 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ-3.7 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול ברווח נובע בעיקר מנזקי הטבע החריגים שהיו בתקופה מקבילה אשתקד.

3.1.1.4 ענפי חבויות

הפרמיות ברוטו בשנת הדוח הסתכמו בכ-17.5 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ-11.8 מיליוני ש"ח אשתקד, צמיחה של כ-48%, הנובעת בעיקר מגידול בהיקף הפעילות.

הרווח הכולל הסתכם בשנת הדוח בכ-3.9 מיליון ש"ח, לעומת סך של כ-1.9 מיליוני ש"ח אשתקד. הרווח בשנת הדוח הושפע מגידול בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-0.6 מיליון ש"ח, לאור השלכות אפשריות של התיקון לתקנות ההיוון.

3.1.2 ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (במיליוני ש"ח)

התפלגות לפי ענפים		שיעור השינוי בפרמיות		שנים			
2015	2016	2015/2014	2016/2015	2014	2015	2016	
פרמיות ברוטו							
74%	77%	12%	14%	152.2	171.1	194.8	ביטוח חיים
26%	23%	(12%)	-	67.0	59.3	59.0	חסכון ארוך טווח
100%	100%	5%	10%	219.2	230.4	253.8	סך הכול פרמיות
-	-	21%	2%	58.3	70.6	71.9	רווח כולל

הפרמיות שהורווחו ברוטו הסתכמו בסך של כ-253.8 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ-230.4 מיליוני ש"ח אשתקד, גידול של כ-10%. הפרמיות בביטוח חיים ללא חסכון צמחו בכ-14% לעומת פרמיה בגין מוצרי חסכון, שנשארה ללא שינוי. ברבעון הרביעי הסתכמו הפרמיות בסך של כ-65.6 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ-60.1 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-9%. הפרמיות בביטוח חיים ללא חסכון צמחו בכ-14%. הגידול בפרמיה בביטוח חיים נובע בעיקר מגידול במספר הלקוחות ובהיקף הפעילות. החברה אינה מקדמת את שיווקם של מוצרי החסכון שלה אלא מתמקדת במוצרי הביטוח.

הרווח הכולל בתחום ביטוח חיים בשנת הדוח הסתכם בכ-71.9 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ-70.6 מיליוני ש"ח אשתקד, גידול של כ-2%. ברבעון הרביעי הסתכם הרווח בסך של כ-22.5 מיליון ש"ח לעומת סך של כ-16.3 מיליוני ש"ח אשתקד, גידול של כ-38%. הגידול ברווח נובע בעיקר מגידול בהיקף התיק ומשיפור ביחס התביעות.

הכנסות מהשקעות בגין נכסים העומדים כנגד פוליסות משתתפות ברווחים, הסתכמו בשנת הדוח בסך של כ-8.9 מיליוני ש"ח לעומת הכנסות מהשקעות בסך של כ-6.3 מיליוני ש"ח אשתקד. בתחום זה הרווח או ההפסד נזקפים במלואם למבוטחים. לעניין רווחי השקעות שזקפו למבוטחים בפוליסות משתתפות ברווחים ראו גם סעיף 3.1.2.2 להלן.

להלן מידע נוסף על תוצאות הפעילות בתחום ביטוח חיים - לפי מוצרים¹:**א. פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון (לרבות נספחים)**

הפרמיות בפוליסות אלו הסתכמו בשנת הדוח בסך של כ-69 מיליוני ש"ח בדומה לאשתקד.
הרווח הכולל בשנת הדוח מפוליסות אלו הסתכם בכ-3.4 מיליוני ש"ח לעומת רווח של 5 מיליוני ש"ח אשתקד.

ב. פוליסות שאינן כוללות מרכיב חיסכון

הפרמיות בפוליסות פרט הסתכמו בשנת הדוח בסך של כ-184 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ-161 מיליוני ש"ח אשתקד, צמיחה של כ-14% הנובעת בעיקר מגידול בהיקף התיק.

הרווח הכולל מפוליסות פרט הסתכם בשנת הדוח בכ-70 מיליוני ש"ח לעומת רווח של כ-66 מיליוני ש"ח אשתקד, גידול של כ-7% הנובע בעיקר מגידול בהיקף התיק.

הפרמיות בפוליסות קבוצתיות הסתכמו בשנת הדוח בסך של כ-1.6 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ-0.9 מיליוני ש"ח אשתקד.

ההפסד הכולל מפוליסות קבוצתיות הסתכם בשנת הדוח בכ-2 מיליוני ש"ח לעומת רווח של כ-0.4 מיליוני ש"ח אשתקד. הגידול בהפסד נובע בעיקר מגידול בתביעות.

3.1.2.1 שיעור התשואה הנומינלית בפוליסות משתתפות ברווחי השקעה, לפי סלי השקעות (באחוזים):

שנת 2014		שנת 2015		שנת 2016		סל השקעות:
תשואה נטו	תשואה ברוטו	תשואה נטו	תשואה ברוטו	תשואה נטו	תשואה ברוטו	
3.19	4.75	(0.40)	1.10	0.71	2.00	אג"ח (לשעבר אג"ח 80) אג"ח ממשלת ישראל (לשעבר אג"ח ממשלתי 75%)
3.22	4.78	(0.78)	0.72	(0.04)	1.25	
3.46	5.02	(0.49)	1.01	(0.68)	(0.33)	אג"ח ממשלתי 60% (*)
6.85	8.45	1.02	2.56	(1.47)	(1.14)	אג"ח ממשלתי 50% (*)
5.48	7.07	0.24	1.77	1.14	2.52	כללי
-	-	-	-	0.82	1.29	מסלול לבני 50 ומטה (**)

(*) בחודש אפריל, 2016 מיזגה החברה את מסלול אג"ח ממשלתי 60% לתוך מסלול אג"ח ממשלת ישראל וכן את מסלול אג"ח ממשלתי 50% לתוך מסלול אג"ח. לפיכך התשואה בתקופת הדוח משקפת את התשואה עד ליום המיזוג.

(**) פעילות המסלול החלה בחודש אוגוסט 2016.

1 לפירוט נוסף ראו ביאור 18 בדוחות הכספיים, המציג את פעילות החברה בביטוח חיים בחתך פוליסות הכוללות מרכיב חסכון, לפי תקופות חיתום שונות ושל פוליסות שאינן כוללות מרכיב חסכון, תוך הפרדה בין פוליסות פרט לפוליסות קבוצתיות.

3.1.2.2 רווחי השקעה שנזקפו למבוטחים בפוליסות משתתפות ברווחים ודמי ניהול בגינם

להלן פרטים בדבר רווחי ההשקעה שנזקפו למבוטחים בביטוח חיים בפוליסות משתתפות ברווחים ודמי הניהול המחושבים בהתאם להנחיות הפיקוח:

	1-12/14	1-12/15	1-12/16	
מיליוני ש"ח				
רווחי ההשקעה שנזקפו למבוטחים לפני דמי ניהול	27.7	6.3	8.9	
דמי ניהול	7.2	7.1	6.5	
	20.5	(0.8)	2.4	

3.1.3 ביטוח בריאות

שיעור השינוי בפרמיות			שנים		
2015/2014	2016/2015	2014	2015	2016	
19%	18%	130.9	155.2	182.8	פרמיות ברוטו
-	(11%)	52.0	52.0	46.0	רווח כולל

פרמיות שהורווחו ברוטו בשנת הדוח הסתכמו בכ-182.8 מיליוני ש"ח, בהשוואה לכ-155.1 מיליוני ש"ח אשתקד, צמיחה של כ-18%. ברבעון הרביעי הסתכמו הפרמיות בסך של כ-48.6 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ-40.7 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-19%, הנובע בעיקר מגידול במספר הלקוחות ובהיקף הפעילות.

הרווח הכולל בתחום ביטוח בריאות בשנת הדוח הסתכם בכ-46.0 מיליוני ש"ח, בהשוואה לרווח של כ-52.0 מיליוני ש"ח אשתקד, קיטון של כ-11%. ברבעון הרביעי הסתכם הרווח בסך של כ-10.0 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ-14.1 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ-29%. הקיטון ברווח נובע בעיקר מגידול ביחס התביעות. הירידה ברווח בשנת הדוח נובעת בעיקר מהשפעת השקה ראשונית של מוצרים חדשים בעקבות כניסתה לתוקף של רפורמה רגולטורית במוצרי בריאות במהלך השנה.

3.2 תזרים מזומנים

יתרת המזומנים של החברה גדלה מסך של כ-259.6 מיליוני ש"ח בתחילת השנה לסך של כ-570.7 מיליוני ש"ח בסוף תקופת הדוח. תזרימי המזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת הסתכמו בשנת הדוח בכ-417.2 מיליוני ש"ח, בין היתר בגין מימוש נכסים פיננסיים וגידול בהתחייבויות הביטוחיות. תזרימי מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה הסתכמו בכ-56.6 מיליוני ש"ח וכללו בעיקר השקעה בנכסים בלתי מוחשיים וברכוש קבוע. תזרימי המזומנים נטו ששימשו לפעילות מימון הסתכמו בכ-50.1 מיליון ש"ח ונבעו בעיקר מדיבידנד ששולם בסך של כ-100.0 מיליון ש"ח ומהנפקת כתבי התחייבויות בסך של כ-49.6 מיליון ש"ח.

4. אירועים מהותיים בשנת הדוח ולאחריה

- 4.1 ביום 28 בפברואר 2016 אישר דירקטוריון החברה חלוקה של 100 מיליון ש"ח כדיבידנד, אשר חולק בפועל ביום 19 באפריל 2016. לפירוט ראו ביאור 14 לדוחות הכספיים וכן דיווח מיידי של החברה מיום 28 בפברואר 2016 (מס' אסמכתא: 2016-01-036226). ביום 8 במרס, 2017 אישר הדירקטוריון חלוקת דיבידנד נוספת בסך של כ-50 מיליון ש"ח אשר המועד הקובע לזכאות לגביו הינו 19 במרס, 2017 ואשר יחולק בפועל ביום 2 באפריל, 2017.
- 4.2 ביום 24 באוגוסט 2016, הנפיקה איי.די.איי. הנפקות (2010) בע"מ, חברת הבת של החברה (להלן: "**החברה הבת**"), 46 מיליון ש"ח ע.ג. תעודות התחייבות (סדרה ד') של החברה הבת, למשקיעים מסווגים הנמנים על המשקיעים המפורטים בתוספת הראשונה לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 בדרך של הרחבת סדרת תעודות ההתחייבות ובתמורה כוללת נטו (בניכוי הוצאות הנפקה) של 49.6 מיליון ש"ח. לדיווח המיידי אודות שמירת דירוג החברה מיום 15 באוגוסט 2016 מס' אסמכתא 2016-15-103510).
- 4.3 ביום 8 במאי 2016 פורסם דירוג BDI לשנת 2015 למעסיקים הטובים במשק במסגרתו זכתה החברה במקום ה-14 בדירוג הכללי ובמדד מעלה, שפורסם ביום 29 ביוני 2016, שמרה החברה על דירוג פלטינה פלוס. ראו פירוט בסעיף 4.6.4 לפרק א' של הדוח התקופתי.
- 4.4 בעקבות אישור האסיפה הכללית של החברה למינויים של דירקטורים נוספים, מיום 30 באוקטובר 2016, הרי שנכון לתאריך הדוח ולמועד פרסומו מונה דירקטוריון החברה 9 דירקטורים מתוכם 5 דירקטורים חיצוניים. ביום 1 באוקטובר 2016 בוצע שינוי במבנה הארגוני של החברה ובעקבות זאת בוצעו מספר שינויים גם בהרכב ההנהלה הבכירה ובתחומי האחריות שלהם כמפורט בסעיף 4.6.2 לחלק א' במטרה להתאים את מבנה החברה לצרכים העסקיים והרגולטוריים המשתנים של החברה ולשדרג את יכולות ניהול הסיכונים וניהול ההשקעות שלה (ראו לעניין זה גם סעיף 13 לחלק ד' וכן דיווחים מיידיים מימים 22 בספטמבר 2016 ו-30 באוקטובר 2016 [מס' אסמכתא 2016-01-127444, 2016-01-069372, 2016-01-069375, 2016-01-069378, 2016-01-069381 ו-2016-01-069384, בהתאמה], מיום 19 בספטמבר 2016 [מס' אסמכתא 2016-01-125311, 2016-01-125314, 2016-01-125320 ו-2016-01-125326] ומיום 5 באוקטובר 2016 [מס' אסמכתא 2016-01-058893]).
- 4.5 ביום 22 בדצמבר 2016 הודיעה מדרוג על הותרת דירוג האיתנות הפיננסית של החברה בדירוג Aa3 באופן יציב. לפירוט ראו דיווח מיידי של החברה מאותו היום (מס' אסמכתא 2016-01-090609).
- 4.6 ביום 5 בינואר 2017, לאחר תאריך הדוח, התקשרה החברה בהסכם עם צ'מפיון מוטורס, יבואן כלי רכב מתוצרת קונצרן פולקסווגן, להצעת שירותי ביטוח רכב ללקוחות צ'מפיון, כחלק מיישום האסטרטגיה של החברה לצמוח בתחום ביטוח הרכב תוך הגדלת החלק של כלי רכב חדשים הנשלט עדיין על ידי סוכנויות ביטוח של יבואני הרכב. למידע נוסף בקשר לשיתופי פעולה מסוג זה ראו סעיף 4.13.7 לפרק א.
- 4.7 ביום 16 בפברואר 2017 נודע לחברה כי היא זכתה במכרז שקיים תאגיד בנקאי למתן שירותי ביטוח נכסים וביטוח חיים לצורך משכנתאות עבור לקוחות סוכנות הביטוח של התאגיד הבנקאי. המכרז והזכייה יחייבו התאמות בהסכמים ובתפעול שיארכו מספר חודשים.
- 4.8 ביום 30 במרס 2017, לאחר תאריך המאזן, צפויה להתכנס אסיפה כללית מיוחדת של בעלי המניות של החברה שעל סדר יומה רכישת תיק הלוואות מחברת מימון ישיר מקבוצת ישיר (2006) בע"מ, שהינה חברה אחות של החברה (להלן: "**מימון ישיר**") (בעלת השליטה בחברה הינה בעלת השליטה גם במימון ישיר) בסך של כ-85 מיליון ש"ח אשר מיועד להניב לה תשואה שנתית של כ-3.15% צמוד למדד. לפרטים

- אודות ההתקשרות ולנימוקי ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה, ראו דיווחים מידיים מיום 22 בפברואר מס' אסמכתא 2017-01-016363 ומס' 2017-01-016366.
- 4.9 להשפעות של שינויי ההסדרה בתחום ביטוח החובה בשנת הדוח ואילך ראו לעיל בסעיף 1.2.4 וכן בסעיף 2.1.1 לפרק א'.
- 4.10 בשלהי שנת הדוח סיימה החברה את שלבי האפיון והפיתוח הראשוני של מערכת ההפקה העתידית שלה והחלה בעליה לאוויר לאחר תאריך הדוח. תהליך זה וההשקעה בהמשך פיתוח המערכת צפויים להימשך בשנים הבאות, כמתואר בסעיף 4.9 לפרק א'.
- 4.11 לפרטים אודות ההערכות ליישום סולבנסי 2 ראו פרק 5.5 לפרק א' וביאור 14 לדוחות הכספיים המצורפים.
- 4.12 לפרטים אודות הליכים משפטיים, ופרטים נוספים אודות אירועים לאחר תאריך המאזן ראו באורים 36 ו-37 (בהתאמה) לדוחות הכספיים המצורפים.

5. תיאור האסטרטגיה העסקית של החברה ויעדיה העיקריים

האסטרטגיה העסקית של החברה היא להיות חברת ביטוח מובילה בתחום הביטוח הישיר בישראל בכל ערוצי ההפצה והשיווק הישירים, ולהגדיל את פלח השוק שלה בתחום ביטוחי הפרט לסוגיהם תוך הקפדה על גיוון מקורות ההכנסה והרווח. החברה פועלת למקסם את רווחיה באמצעות הגדלת מספר הלקוחות שלה ושימור הלקוחות הקיימים, תוך הענקת שירות הוגן וברמה גבוהה ללקוחותיה ותוך הצעה של מבחר רחב של מוצרי ביטוח המתאימים לפרט באמצעות מגוון אמצעי שירות מקוונים, אוטומטיים ועצמיים. החברה מפעילה תשתית טכנולוגית ענפה, לרבות תקשורת דיגיטלית ישירה ופועלת באופן מתמיד לשדרוג מערכות המידע והאמצעים הטכנולוגיים שבהם היא עושה שימוש לשם ניהול עסקיה על מנת שיתמכו ביעדיה העסקיים. החברה מעודדת מעבר לקוחות לערוצי ההפצה הישירים (ללא סוכני ביטוח) וכן פועלת להרחבת היקף השימוש בערוצי השירות והשיווק הישירים ולשיפור הזמינות והנגישות ללקוחות של אמצעי השיווק והשירות אלה. בכל תחומי פעילותה פועלת החברה לטייב את החיתום לשם שיפור יחס התביעות מתוך הפרמיה, בכפוף למגבלות שקובע הפיקוח מעת לעת ואשר משפיעות על פוטנציאל ההתייעלות של החברה ועל מיקסום יתרונותיה ללקוחות.

החברה הינה חברת הביטוח החלוצה והמובילה בישראל בשיווק ביטוח באופן ישיר ללא סוכן, וככזו יתרונותיה על פני חברות הביטוח המסורתיות בתחום הפעילות הינם כדלקמן:

- מחיר - הרכישה הישירה מסייעת לחסכון בעמלות סוכן ומאפשרת התאמה של המחיר למאפייניו הביטוחיים של הלקוח.
- שקיפות - הפוליסה זמינה ללקוח, מיד לאחר רכישתה, לעיון בכל עת באזור הלקוחות באתר החברה וכן נשלחת אליו בהתאם לבחירתו בדואר אלקטרוני או בדואר ישראל.
- התאמה אישית - החברה מאפשרת רכישה של כיסויים ביטוחיים הן כחלק מחבילה והן כמוצר בודד ללא מגבלות והתניות שיווקיות הנהוגות בשוק המסורתי (בדגש על מוצרי תחום חיים וחסכון ארוך טווח).
- הוגנות - מבטחים אשר דומים במאפייניהם הביטוחיים נהנים ממחירים דומים.
- נוחות - תהליך המכירה כולו מתבצע באמצעות הטלפון, הסמארטפון, הדוא"ל או באתר החברה.
- אמינות - השיחות והפעילות מול הלקוח באתרי החברה מוקלטות וניתנות לאחזור בכל רגע נתון.
- זמינות ושירות - שירות 24/7 בטלפון, פקס, דוא"ל, באתר האינטרנט, בסמארטפון ובפייסבוק.
- איכות הסביבה - הקשר בין הלקוח לחברה מתבצע, ככל האפשר, דיגיטלית, באופן החוסך בנייר ושומר על איכות הסביבה.

- השפעה – ללקוחות יש אפשרות להשפיע על שיפור מתמיד של השירות באמצעות מתן משוב לחברה ולעובדיה בכל אינטראקציה.

למידע נוסף בהקשר זה ראו סעיפים 4.1, 4.7, 4.14-4.12 לפרק א'.

6. מדיניות תרומות

לחברה מדיניות תרומות המתמקדת בקידום החינוך ובצמצום הפער הדיגיטאלי בקרב אוכלוסיות חלשות באמצעות סיוע ללימודים והגברת הנגישות הטכנולוגית שלהן.

החברה מבקשת ליצור מעורבות קהילתית חזקה ויציבה, ועל כן מבססת שותפויות ארוכות טווח עם שותפים ציבוריים וקהילתיים. בין העמותות המרכזיות להן תורמת החברה נמצאות עמותת "פידל" – עמותה לחינוך ושילוב יוצאי אתיופיה בישראל, כפר הנוער "ימין אורד", "לתת", "עלם" וקרן "אתנה" – מחשב לכל מורה.

בנוסף לתרומות כספיות, אשר מנוהלות על ידי ועדת התרומות של החברה ועל ידי קרן המלגות והסיוע שלה (בהיקף של כ-2.2 מיליוני ש"ח בשנת הדו"ח), מעודדת החברה פעילות התנדבותית של עובדי החברה במיזמים שונים ומסייעת להן להתקיים. מדיניות התרומות של החברה מפורטת גם במסגרת דוח האחריות התאגידית שפרסמה החברה ואשר מתאר גם את פעילות החברה במגוון היבטים נוספים של מחויבות חברתית, סביבתית וערכית. ראו לעניין זה גם בסעיף 4.6 לפרק א' של הדוח התקופתי.

הדירקטוריון והנהלת החברה מבקשים להביע את תודתם לעובדי החברה על מאמצייהם ותרומתם לחברה ולמאות אלפי מבוטחי החברה המביעים בה את אמונם.

רביב צולר
מנכ"ל

משה (מוקי) שנידמן
יו"ר הדירקטוריון

8 במרס 2017

איי.די.איי. חברה לביטוח בע"מ

(certification) הצהרה

אני, צולר רביב, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של איי. די. איי. חברה לביטוח בע"מ (להלן: "חברת הביטוח") לתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית על דיווח כספי של חברת הביטוח וכן-
 - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, לרבות חברות מאוחדות שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברת הביטוח ובאותן חברות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידע סביר של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
 - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו ; וכן-
 - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי ; וכן-
5. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
- (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברת הביטוח לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי ; וכן-
- (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

8 במרס, 2017

תאריך

צולר רביב, מנכ"ל

א.י.די.איי. חברה לביטוח בע"מ

הצהרה (certification)

אני, רונית חיוחמו, מצהירה כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של אי. די. איי. חברה לביטוח בע"מ (להלן: "חברת הביטוח") לתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית על דיווח כספי של חברת הביטוח וכן-
 - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, לרבות חברות מאוחדות שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברת הביטוח ובאותן חברות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
 - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו ; וכן-
 - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי ; וכן-
5. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברת הביטוח לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי ; וכן-
 - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

איי.די.איי. חברה לביטוח בע"מ

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי

ההנהלה, בפיקוח הדירקטוריון, של איי. די. איי. חברה לביטוח בע"מ (להלן: "חברת הביטוח") אחראית לקביעתה וקיומה של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי. מערכת הבקרה הפנימית של חברת הביטוח תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של חברת הביטוח לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) והוראות המפקח על הביטוח. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת חברת הביטוח בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2016, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO)) בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2016, הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

יו"ר הדירקטוריון, משה (מוקי) שניידמן

מנכ"ל, רביב צולר

סמנכ"ל כספים, רונית חיוחמו

תאריך: 8 במרס, 2017

איי.די.איי. חברה לביטוח בע"מ

דוחות כספיים מאוחדים

ליום 31 בדצמבר 2016

איי.די.איי. חברה לביטוח בע"מ

דוחות כספיים מאוחדים ליום 31 בדצמבר 2016

תוכן העניינים

עמוד

3	דוח רואה החשבון המבקר
4-5	דוחות מאוחדים על המצב הכספי
6	דוחות מאוחדים על הרווח או ההפסד ורווח כולל אחר
7-8	דוחות מאוחדים על השינויים בהון
9-11	דוחות מאוחדים על תזרימי המזומנים
13-161	באורים לדוחות הכספיים המאוחדים

דוח רואה החשבון המבקר לבעלי המניות

של אי.די.איי חברה לביטוח בע"מ - בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של אי.די.איי חברה לביטוח בע"מ וחברה מאוחדת שלה (להלן - החברה) ליום 31 בדצמבר, 2016, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן - COSO). הדירקטוריון והנהלה של החברה אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-PCAOB Public Company Accounting Oversight Board (בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של חברה שהיא גוף מוסדי, הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של בטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981. בקרה פנימית על דיווח כספי של חברה שהיא גוף מוסדי כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי החברה (לרבות הוצאתם מרשותה) (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981 ושקבלת כספים והוצאת כספים של החברה נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של החברה; ו- (3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי החברה, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, החברה קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר, 2016 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים המאוחדים של החברה לימים 31 בדצמבר, 2016 ו-2015 ולכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016 והדוח שלנו מיום 8 במרס, 2017 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים והפניית תשומת לב לאמור בביאור 36 לדוחות הכספיים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

תל אביב,
8 במרס, 2017

דוח רואה החשבון המבקר

לבעלי המניות של אי.די.איי חברה לביטוח בע"מ

ביקרנו את הדוחות המאוחדים על המצב הכספי המצורפים של אי.די.איי חברה לביטוח בע"מ וחברה מאוחדת שלה (להלן - החברה) לימים 31 בדצמבר, 2016 ו-2015 ואת הדוחות המאוחדים על רווח או הפסד ורווח כולל אחר, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון והנהלה של החברה. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג - 1973. על פי תקנים אלה נדרש מאתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון והנהלה של החברה וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו, הדוחות הכספיים המאוחדים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של החברה לימים 31 בדצמבר, 2016 ו-2015 ואת תוצאות פעולותיהן, השינויים בהון ותזרימי המזומנים שלהן לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016. בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981.

כמו כן, לדעתנו הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות תקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010, עד כמה שתקנות אלה חלות על חברות הביטוח.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בבאור 36 לדוחות הכספיים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה- PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה ליום 31 בדצמבר, 2016 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO והדוח שלנו מיום 8 במרס, 2017 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה.

קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

תל-אביב,
8 במרס, 2017

ליום 31 בדצמבר		באור	
2015	2016		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
			נכסים
98,917	121,564	4	נכסים בלתי מוחשיים
229,280	262,828	5	הוצאות רכישה נדחות
49,237	52,042	6	רכוש קבוע
203,660	219,810	8	נדל"ן להשקעה
164,347	172,555	15	נכסי ביטוח משנה
-	48,661	21	נכסי מסים שוטפים
43,964	48,887	9	חייבים ויתרות חובה
364,465	454,819	10	פרמיות לגבייה
499,510	502,479	11	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
		12	השקעות פיננסיות אחרות:
562,559	490,146		נכסי חוב סחירים
1,055,640	1,026,327		נכסי חוב שאינם סחירים
17,177	9,002		מניות
189,345	129,946		אחרות
1,824,721	1,655,421		סך כל ההשקעות הפיננסיות האחרות
15,519	10,740	א13	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
244,068	559,952	ב13	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
3,737,688	4,109,758		סך כל הנכסים
515,029	513,219	11	סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

ליום 31 בדצמבר		באור	
2015	2016		
אלפי ש"ח			
			<u>הון והתחייבויות</u>
		14	<u>הון</u>
14,429	14,675		הון מניות
341,577	347,250		פרמיה על מניות
5,659	572		קרנות הון
169,993	170,906		יתרת עודפים
531,658	533,403		סך הכל ההון
			<u>התחייבויות</u>
2,067,528	2,415,177	15	התחייבויות בגין חוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה
509,923	507,303	16	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
301,423	351,310	24	התחייבויות פיננסיות
20,890	21,220	21	התחייבויות בגין מסים נדחים
15,784	17,554	22	התחייבויות בשל הטבות לעובדים
39,757	-		התחייבויות בגין מסים שוטפים
250,725	263,791	23	זכאים ויתרות זכות
3,206,030	3,576,355		סך כל ההתחייבויות
3,737,688	4,109,758		סך כל ההון וההתחייבויות

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

8 במרס 2017			
רונית חיוחמו סמנכ"ל כספים	רביב צולר מנהל כללי	משה (מוקי) שנידמן יו"ר הדירקטוריון	תאריך אישור הדוחות הכספיים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
2014	2015	2016	אלפי ש"ח (למעט נתוני רווח נקי למניה)	באור
1,546,301	1,734,636	2,019,035	25	פרמיות שהורווחו ברוטו
88,925	92,606	94,323	25	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
1,457,376	1,642,030	1,924,712	25	פרמיות שהורווחו בשייר
89,816	52,404	83,780	26	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
7,224	7,119	6,513	27	הכנסות מדמי ניהול
17,343	15,115	17,604		הכנסות מעמלות מבטחי משנה
1,571,759	1,716,668	2,032,609		סך כל ההכנסות
963,944	1,124,251	1,537,172		תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
17,356	63,429	68,742		חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
946,588	1,060,822	1,468,430	28	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
241,678	249,173	273,371	29	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
113,459	121,931	122,436	30	הוצאות הנהלה וכלליות
13,064	15,002	13,745	31	הוצאות מימון
584	207	646		הוצאות אחרות
1,315,373	1,447,135	1,878,628		סך כל ההוצאות
256,386	269,533	153,981		רווח לפני מסים על ההכנסה
98,023	101,505	52,331	21	מסים על ההכנסה
158,363	168,028	101,650		רווח נקי
2,063	(546)	(1,120)	22	רווח (הפסד) כולל אחר:
(778)	203	383	21	רווח (הפסד) אקטוארי בגין תוכנית להטבה מוגדרת
1,285	(343)	(737)		השפעת המס
159,648	167,685	100,913		רווח (הפסד) כולל אחר
11.38	11.72	6.97	33	סך הכל רווח כולל
11.09	11.53	6.93	33	רווח נקי בסיסי למניה (בש"ח)
13,912	14,336	14,577		רווח נקי מדולל למניה (בש"ח)
14,282	14,568	14,675		מספר מניות ששימשו לחישוב רווח למניה:
				בסיסי
				מדולל
				הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

הון מניות	פרמיה על מניות	קרן הון בגין שטרי הון	קרן הון בגין תשלום מבוסס מניות	יתרת עודפים	סה"כ הון
אלפי ש"ח					
14,429	341,577	572	5,087	169,993	531,658
-	-	-	-	101,650	101,650
-	-	-	-	(737)	(737)
-	-	-	-	100,913	100,913
246	5,673	-	(5,673)	-	246
-	-	-	586	-	586
-	-	-	-	(100,000)	(100,000)
14,675	347,250	572	-	170,906	533,403
יתרה ליום 1 בינואר 2016					
רווח נקי					
הפסד כולל אחר					
סך הכל רווח כולל לתקופה					
מימוש אופציות (באור 14)					
עלות תשלום מבוסס מניות (באור 32)					
דיבידנד (באור 14 ה')					
יתרה ליום 31 בדצמבר 2016					

הון מניות	פרמיה על מניות	קרן הון בגין שטרי הון	קרן הון בגין תשלום מבוסס מניות	יתרת עודפים	סה"כ הון
אלפי ש"ח					
14,188	336,481	572	8,397	122,941	482,579
-	-	-	-	168,028	168,028
-	-	-	-	(343)	(343)
-	-	-	-	167,685	167,685
241	5,631	-	(5,631)	-	241
-	-	-	-	29,367	29,367
-	-	-	2,321	-	2,321
-	(535)	-	-	-	(535)
-	-	-	-	(150,000)	(150,000)
14,429	341,577	572	5,087	169,993	531,658
יתרה ליום 1 בינואר 2015					
רווח נקי					
הפסד כולל אחר					
סך הכל רווח כולל לתקופה					
מימוש אופציות (באור 14)					
השפעה מצטברת, נטו, ליום 31 בדצמבר, 2015 של שינויים בעתודות ביטוח בביטוח כללי (באור 2(ה)(2)(ד)(4))					
עלות תשלום מבוסס מניות (באור 32)					
הוצאות הנפקה					
דיבידנד (באור 14 ה')					
יתרה ליום 31 בדצמבר 2015					

הון מניות	פרמיה על מניות	קרן הון בגין שטרי הון	קרן הון בגין תשלום מבוסס מניות	יתרת עודפים	סה"כ הון	
אלפי ש"ח						
13,759	322,767	572	13,431	93,293	443,822	יתרה ליום 1 בינואר 2014
-	-	-	-	158,363	158,363	רווח נקי
-	-	-	-	1,285	1,285	רווח כולל אחר
-	-	-	-	159,648	159,648	סך הכל רווח כולל לתקופה
404	11,110	-	(11,110)	-	404	מימוש אופציות
25	2,604	-	-	-	2,629	הנפקת הון מניות בניכוי הוצאות הנפקה
-	-	-	6,076	-	6,076	עלות תשלום מבוסס מניות (באור 32)
-	-	-	-	(130,000)	(130,000)	דיבידנד (ראה באור 14 ה')
14,188	336,481	572	8,397	122,941	482,579	יתרה ליום 31 בדצמבר 2014

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2014	2015	2016			
אלפי ש"ח					
(143,875)	138,255	417,183	תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת (נספח א')		
			<u>תזרימי מזומנים מפעילות השקעה</u>		
(21,194)	(12,934)	(18,795)	השקעה ברכוש קבוע		
(36,269)	(34,653)	(41,057)	השקעה בנכסים בלתי מוחשיים		
3,404	1,883	3,270	תמורה ממימוש רכוש קבוע		
(54,059)	(45,704)	(56,582)	מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה		
			<u>תזרימי מזומנים מפעילות מימון</u>		
2,629	(535)	-	הוצאות הנפקה		
125,019	-	49,637	תמורה מהנפקת כתבי התחייבות נדחים		
(130,000)	(150,000)	(100,000)	דיבידנד ששולם לבעלי מניות החברה		
404	241	246	מימוש כתבי אופציה למניות		
-	(74,893)	-	פירעון כתבי התחייבות נדחים		
(1,948)	(225,187)	(50,117)	מזומנים נטו ששימשו לפעילות מימון		
785	(215)	621	השפעת תנודות בשער החליפין על יתרות מזומנים ושווי מזומנים		
(199,097)	(132,851)	311,105	עלייה (ירידה) במזומנים ושווי מזומנים		
591,535	392,438	259,587	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה (נספח ב')		
392,438	259,587	570,692	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה (נספח ג')		

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2014	2015	2016			
אלפי ש"ח					
158,363	168,028	101,650	<u>נספח א' - תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת</u>		
			רווח נקי		
			התאמות לסעיפי רווח והפסד:		
(27,699)	(6,345)	(8,882)	רווחים נטו מהשקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה		
			הפסדים (רווחים) נטו מהשקעות פיננסיות אחרות:		
(7,593)	253	(3,381)	נכסי חוב סחירים		
(23,465)	(43,903)	(25,160)	נכסי חוב שאינם סחירים		
(1,744)	(2,157)	(8,288)	מניות		
(22,294)	(4,941)	(6,775)	השקעות אחרות		
12,978	13,970	13,610	הוצאות מימון בגין כתבי התחייבות נדחים		
584	207	646	הפסד הון		
			פחת והפחתות:		
11,836	12,955	12,074	רכוש קבוע		
11,567	17,209	18,410	נכסים בלתי מוחשיים		
125,783	128,565	347,649	שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה		
23,252	(2,311)	(2,620)	שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה		
6,076	2,321	586	שינוי בעסקאות תשלום מבוסס מניות		
20,696	(16,171)	(8,208)	שינוי בנכסי ביטוח משנה		
-	11,080	(15,676)	שינוי בשווי הוגן נדל"ן להשקעה		
(13,535)	(21,240)	(33,548)	שינוי בהוצאות רכישה נדחות		
98,023	101,505	52,331	מסים על הכנסה		
			שינויים בסעיפים מאזניים אחרים:		
1,115	(8,688)	2,189	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה		
(427,666)	143,575	181,873	מכירות (רכישות) נטו של השקעות פיננסיות אחרות		
-	(214,740)	(474)	רכישת נדל"ן להשקעה ושיפורים בנכס		
(31,051)	(103,674)	(90,354)	פרמיות לגבייה		
2,634	(12,501)	(4,923)	חייבים ויתרות חובה		
16,057	38,454	12,445	זכאים ויתרות זכות		
1,832	4,110	650	התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו		
(222,614)	37,533	434,174	סך ההתאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת		
			מזומנים ששולמו והתקבלו במהלך התקופה עבור:		
(10,729)	(16,069)	(13,360)	ריבית ששולמה		
34,666	34,512	28,135	ריבית שהתקבלה		
(111,464)	(96,166)	(146,563)	מסים ששולמו		
2,009	3,954	6,527	מסים שהתקבלו		
5,894	6,463	6,620	דיבידנד שהתקבל		
(143,875)	138,255	417,183	סך הכל תזרימי מזומנים שנבעו (ששימשו לפעילות) מפעילות שוטפת		

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		

20,337	27,222	15,519
571,198	365,216	244,068
591,535	392,438	259,587

נספח ב' - מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה

מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה

מזומנים ושווי מזומנים אחרים

יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה

27,222	15,519	10,740
365,216	244,068	559,952
392,438	259,587	570,692

נספח ג' - מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה

מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה

מזומנים ושווי מזומנים אחרים

יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

באור 1: - כללי

א. איי.די.איי. חברה לביטוח בע"מ (להלן - החברה) הינה חברה תושבת ישראל, אשר התאגדה בישראל וכתובתה הרשמית היא אפעל 35, קרית אריה, פתח-תקוה. הדוחות הכספיים של החברה ליום 31 בדצמבר 2016 כוללים את אלה של החברה ושל החברה הבת (להלן - הקבוצה). מניות החברה רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב.

ב. החברה פועלת כמבטח ישיר בענפי הביטוח הכללי, ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך וביטוח בריאות. בביטוח כללי פועלת החברה בענפי רכב רכוש, רכב חובה, ענפי רכוש אחרים וענפי חבויות אחרים. בביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך פועלת החברה בשיווק פוליסות ריסק, אובדן כושר עבודה וחסכון ובביטוח בריאות פועלת החברה בשיווק פוליסות תאונות אישיות, מחלות ואשפוז, מחלות קשות ונסיעות לחו"ל.

ג. ליום 31 בדצמבר 2016 שיעור ההחזקות בחברה הנו כדלקמן:
ישיר איי.די.איי. אחזקות בע"מ (להלן - ישיר אחזקות או החברה האם) מחזיקה בשיעור של 48.47% מהון מניות החברה; Battery Ventures LTD (להלן - קרן באטרי) מחזיקה בשיעור של 6.52% ושיעור החזקות הציבור הנו 45.01%.

בעלת השליטה בישיר אחזקות הינה חברת ביטוח ישיר השקעות פיננסיות בע"מ (להלן - ביטוח ישיר). בעלת השליטה בביטוח ישיר הינה חברת צור שמיר אחזקות בע"מ (להלן - צור שמיר). מניות ביטוח ישיר ומניות צור שמיר רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב.

ד. הגדרות

החברה	- איי.די.איי. חברה לביטוח בע"מ.
החברה האם	- ישיר איי.די.איי. אחזקות בע"מ.
החברה האם הסופית	- צור שמיר אחזקות בע"מ.
הקבוצה	- החברה והחברה המוחזקת על ידה כמצוין בבאור 7.
חברה מאוחדת	- איי.די.איי. הנפקות (2010) בע"מ שדוחותיה מאוחדים במישרין עם דוחות החברה.
בעלי שליטה ובעלי עניין	- כהגדרתם בתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010.
צדדים קשורים	- כהגדרתם ב- IAS 24.
המפקח או הממונה	- ראש רשות שוק ההון, הביטוח והחסכון.
חוק הפיקוח	- חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.
תקנות ההון	- תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998, על תיקון.

באור 1: - כללי (המשך)

ד. הגדרות (המשך)

- כללי ההשקעה - תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012 וחוזר "כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים" שפורסם ע"י המפקח.
- תקנות פרטי דין וחשבון - תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון), התשנ"ח-1998, על תיקונן.
- חוזי ביטוח - חוזים לפיהם צד אחד (המבטח) לוקח סיכון ביטוחי משמעותי מצד אחר (בעל הפוליסה), על ידי הסכמה לפצות את בעל הפוליסה אם אירוע עתידי לא ודאי מוגדר (מקרה הביטוח) ישפיע באופן שלילי על בעל הפוליסה.
- חוזי השקעה - פוליסות שאינן מהוות חוזי ביטוח.
- חוזים תלויי תשואה - חוזי ביטוח וחוזי השקעה במגזר ביטוח חיים בהם ההתחייבות צמודה לתשואת תיק ההשקעות (פוליסות משתתפות ברווחי השקעה) או הנובעים מחוזים אלה.
- נכסים עבור חוזים תלויי תשואה - סך הכל נכסים העומדים כנגד התחייבויות הנובעות מביטוח משתתף ברווחים.
- התחייבויות בגין חוזי ביטוח - עתודות ביטוח ותביעות תלויות במגזרי הפעילות ביטוח חיים, ביטוח כללי וביטוח בריאות.
- נכסי ביטוח משנה - חלקם של מבטחי המשנה בעתודות הביטוח ובתביעות התלויות.
- פרמיות - פרמיות לרבות דמים.
- פרמיות שהורווחו - פרמיות המתייחסות לתקופת הדוח.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. בסיס הצגת הדוחות הכספיים

1. בסיס המדידה

הדוחות הכספיים של החברה ערוכים על בסיס העלות, למעט נדל"ן להשקעה, נכסים פיננסיים מסויימים (כולל מכשירים נגזרים) המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד התחייבויות ביטוחיות, נכסי ביטוח משנה ונכסים והתחייבויות בגין הטבות לעובדים.

2. מתכונת העריכה של הדוחות הכספיים

דוחות כספיים אלו נערכו בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן - IFRS). כמו כן, הדוחות הכספיים נערכו בהתאם לדרישות הגילוי כפי שנקבעו בחוק הפיקוח והתקנות שהותקנו על פיו והוראות תקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010, עד כמה שתקנות אלה חלות על חברות ביטוח.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. בסיס הצגת הדוחות הכספיים (המשך)

3. תקופת המחזור התפעולי

תקופת המחזור התפעולי הרגיל של החברה עולה, בעיקרה, על שנה, במיוחד בהתייחס לעסקי ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח וביטוח בריאות ולעסקי ביטוח כללי בעלי זנב ארוך.

4. מבנה הדיווח הנוכחי

הדוחות על המצב הכספי, הכוללים בעיקר את הנכסים וההתחייבויות של החברה, הוצגו לפי סדר נזילות, ללא הבחנה בין שוטף ללא שוטף. הצגה זו מספקת מידע מהימן ורלבנטי יותר, כפי שנדרש ב- IAS 1.

5. מדיניות חשבונאית עקבית ויישום לראשונה של תקני IFRS

המדיניות החשבונאית שיושמה בדוחות הכספיים יושמה באופן עקבי בכל התקופות המוצגות.

לעניין רישום הצבירה ויישום לראשונה של הנוהג המיטבי בביטוח כללי, ראו באור 2ה(ד)4.

ב. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים

השיקולים

בתהליך יישום עיקרי המדיניות החשבונאית של הקבוצה שקלה ההנהלה את הנושאים הבאים, שלהם ההשפעה המהותית ביותר על הסכומים שהוכרו בדוחות הכספיים:

1. סיווג חוזי ביטוח וחוזי השקעה

חוזי ביטוח הינם חוזים בהם המבטח לוקח סיכון ביטוחי משמעותי מהצד האחר. ההנהלה שוקלת לגבי כל חוזה וחוזה, או לגבי קבוצה של חוזים דומים, האם הם כרוכים בלקיחת סיכון ביטוחי משמעותי ועל כן יש לסווגם כחוזי ביטוח, או שהם חוזי השקעה.

2. סיווג ויעוד ההשקעות הפיננסיות

הנהלת החברה הפעילה שיקול דעת בבואה לסווג וליעד את ההשקעות הפיננסיות לקבוצות הבאות:

- נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד.
- נכסים פיננסיים הנמדדים בעלות מופחתת.

ראו סעיף ו' להלן.

אומדנים והנחות

בעת הכנת הדוחות הכספיים, נדרשת ההנהלה להסתייע באומדנים, הערכות והנחות המשפיעים על יישום המדיניות החשבונאית ועל הסכומים המדווחים של נכסים, התחייבויות, הכנסות והוצאות. האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. השינויים באומדנים החשבונאיים נזקפים בתקופה בה נעשה השינוי באומדן.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים ואקטואריים, המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של החברה, נדרשת הנהלת החברה להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת הקבוצה על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות לרבות ציפיות לעתיד, ככל שניתנות להערכה, בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן. יובהר שההנחות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה, בין היתר, עקב שינויים רגולטוריים שפורסמו או צפויים להתפרסם בתחום הביטוח, ואשר קיימת אי וודאות באשר לאופן התממשותם והשלכותיהם.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים (המשך)

אומדנים והנחות (המשך)

להלן ההנחות העיקריות שנעשו בדוחות הכספיים בקשר לאי הודאות לתאריך המאזן ואומדנים קריטיים שחושבו על ידי הקבוצה ואשר שינוי מהותי באומדנים ובהנחות עשויים לשנות את ערכם של נכסים והתחייבויות בדוחות הכספיים בשנה העוקבת:

1. התחייבויות בגין חוזי ביטוח

ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח מבוססות על שיטות הערכה אקטוארית ועל הנחות המפורטות בבאור 34(1), לגבי ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח ובריאות ובבאור 34(2), לגבי ביטוח כללי.

ההערכות האקטואריות וההנחות השונות נגזרות בעיקר מניסיון העבר ומבוססות על כך שדפוס ההתנהגות והתביעות בעבר מייצג את מה שיקרה בעתיד. השתנות בגורמי הסיכון, בשכיחות האירועים או בחומרתם, וכן שינוי המצב המשפטי עשויים להשפיע באופן מהותי על גובה ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח. לגבי שינויים בהנחות עיקריות ששימשו בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח חיים, וכן לגבי ניתוחי רגישות של הסיכון הביטוחי בביטוח חיים ובריאות ראו באור 34(1).

2. תביעות משפטיות

נגד החברה תלויות ועומדות תביעות משפטיות, תובענות ייצוגיות וכן בקשות לאישור תובענות כייצוגיות. בהערכות סיכויי התביעות המשפטיות שהוגשו נגד החברה הסתמכה החברה על חוות דעת יועציה המשפטיות. הערכות אלה של היועצים המשפטיים מתבססות על מיטב שיפוטם המקצועי, בהתחשב בשלב בו מצויים ההליכים, וכן על הניסיון המשפטי שנצבר בנושאים השונים. מאחר שתוצאות התביעות תקבענה בבתי המשפט, עלולות תוצאות אלה להיות שונות מהערכות אלה. ראו מידע נוסף בבאור 36 להלן.

בנוסף לתביעות האמורות, החברה חשופה לטענות/תביעות משפטיות שטרם נטענו/הוגשו, וזאת, בין היתר, בהתקיים ספק בפרשנות הסכם ו/או הוראת דין ו/או אופן יישומם. חשיפה זו מובאת לידיעת החברה במספר דרכים, ובין היתר: באמצעות פניות לקוחות לגורמים בחברה ובמיוחד לממונה על פניות הציבור בחברה, באמצעות תלונות לקוחות ליחידה לפניות הציבור במשרד המפקח, ובאמצעות תביעות (שאינן ייצוגיות) המוגשות לבית המשפט. נושאים אלו מובאים לידיעת הנהלת החברה אם וככל שהגורמים המטפלים מזהים כי הטענות עשויות להיות בעלות השלכות רחבות. בהערכת הסיכון הנובע מטענות/תביעות שטרם הוגשו מסתמכת החברה על הערכות פנימיות של הגורמים המטפלים וההנהלה, המשקללות את הערכת הסיכוי להגשת תביעה ואת הסיכוי להצלחת התביעה, אם וככל שתוגש. ההערכה מבוססת על הניסיון שנצבר ביחס להגשת תביעות ועל ניתוח הטענות לגופן. מטבע הדברים, לאור השלב הראשוני בו מצוי ברור הטענה המשפטית, עשויה התוצאה בפועל להיות שונה מההערכה שנעשתה בשלב שטרם הוגשה התביעה.

3. קביעת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים לא סחירים

השווי ההוגן של אגרות חוב בלתי סחירות, הלוואות ופיקדונות, מחושב לפי מודל המבוסס על היוון תזרימי המזומנים כאשר שיעורי הריבית להיוון נקבעים על ידי חברה המספקת ציטוט מחירים ושערי ריבית לגופים מוסדיים.

השווי ההוגן של קרנות השקעה נקבע על פי ערך נכסי נקי (N.A.V) בהתבסס על הדוחות הכספיים של הקרנות ומדיווחים המתקבלים מהקרנות. השווי הוגן של מניות לא סחירות נקבע על פי הערכת שווי של מומחה.

4. ירידת ערך של נכסים פיננסיים

כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית שקיים הפסד מירידת ערך בגין נכסים פיננסיים המוצגים בעלותם המופחתת, סכום ההפסד נזקף לדוח רווח והפסד, ראו באור 12 להלן.

בכל תאריך מאזן בוחנת החברה האם קיימת ראייה אובייקטיבית כאמור.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים (המשך)

אומדנים והנחות (המשך)

5. נדל"ן להשקעה

נדל"ן להשקעה הניתן למדידה מהימנה מוצג לפי שווי הוגן לתאריך הדיווח כאשר שינויים בשווי ההוגן נזקפים לרווח או הפסד. השווי ההוגן נקבע, על ידי מערכי שווי חיצוניים בלתי תלויים, בהתאם להערכות שווי כלכליות הכוללות שימוש בטכניקות הערכה והנחות לגבי אומדנים של תזרימי מזומנים עתידיים הצפויים מהנכס ואומדן שיעור היוון מתאים לתזרימי מזומנים אלה. אם ניתן, השווי ההוגן נקבע בהתייחס לעסקאות שנעשו לאחרונה בנדל"ן בעל אופי ומיקום דומים לזה המוערך.

במדידת השווי ההוגן של נדל"ן להשקעה נדרשים מערכי שווי והנהלת החברה להשתמש בהנחות מסוימות לגבי שיעורי התשואה הנדרשים לגבי נכסי החברה, מחירי ההשכרה העתידיים, שיעורי התפיסה, שיעורי חוזים, הסתברות להשכרת שטחים פנויים, הוצאות תפעול הנכסים, איתנותם הפיננסית של השוכרים והשלכות הנובעות מהשקעות שיידרשו לפיתוח עתידי, על מנת להעריך את תזרימי המזומנים העתידיים מהנכסים. שינוי בהנחות המשמשות במדידת הנדל"ן להשקעה עשוי לגרום לשינוי בשווי ההוגן.

6. קביעת ברות ההשבה של הוצאות רכישה נדחות

ברות ההשבה של הוצאות הרכישה הנדחות נבדקת אחת לשנה תוך שימוש בהנחות לגבי שיעורי ביטולים, תמותה ותחלואה ומשתנים נוספים, כאמור בבאור 34(1). אם בהתאם להנחות אלו לא תתקיים ברות ההשבה יתכן שיהיה צורך בהאצת ההפחתה או אף במחיקת הוצאות הרכישה הנדחות.

7. הטבות בגין פנסיה לעובדים והטבות אחרות לאחר סיום העסקה

התחייבות בגין תוכניות להטבה מוגדרת לאחר סיום העסקה נקבעת תוך שימוש בטכניקות הערכה אקטואריות. חישוב ההתחייבות כרוכה בקביעת הנחות בין השאר לגבי שיעורי היוון, שיעורי תשואה צפויים על נכסים, שיעור עליית השכר ושיעורי תחלופת עובדים. יתרת ההתחייבויות עשויה להיות מושפעת בצורה משמעותית בגין שינויים באומדנים אלו.

8. קביעת השווי ההוגן של עסקאות תשלום מבוסס מניות

השווי ההוגן של עסקאות תשלום מבוסס מניות נקבע בעת ההכרה לראשונה באמצעות שימוש במודל תמחור אופציות מקובל. המודל מתבסס על נתוני הערכת שווי, שנערכה ביום 18 במרס 2013 לפי מודל בינומי בשיטת Hull-White על ידי מעריך שווי חיצוני "אשד רוזין תשואות יועצים", ומחיר המימוש ועל הנחות בדבר תנודתיות צפויה, אורך החיים הצפוי ודיבידנד צפוי.

9. נכסי מסים נדחים

נכסי מסים נדחים מוכרים בגין הפסדים מועברים לצורכי מס והפרשים זמניים, שטרם נוצלו, במידה שצפוי שתהיה הכנסה חייבת עתידית שכנגדה ניתן יהיה לנצלם. נדרש אומדן של ההנהלה על מנת לקבוע את סכום נכס המסים הנדחים שניתן להכיר בו בהתבסס על העיתוי וסכום ההכנסה החייבת במס הצפויה ואסטרטגיית תכנון המס.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ג. מטבע הפעילות ומטבע חוץ

1. מטבע הפעילות ומטבע ההצגה

מטבע ההצגה של הדוחות הכספיים הינו ש"ח.

הדוחות הכספיים מוצגים בש"ח, שהינו מטבע הפעילות של החברה. מטבע הפעילות הוא המטבע המשקף באופן הטוב ביותר את הסביבה הכלכלית שבה פועלת החברה ולפי מטבע זה נמדדים מצבה הכספי ותוצאות פעולותיה של החברה.

2. עסקאות, נכסים והתחייבויות במטבע חוץ

עסקאות הנקובות במטבע חוץ (מטבע השונה ממטבע הפעילות) נרשמות עם ההכרה הראשונית בהן לפי שער החליפין במועד העסקה. לאחר ההכרה הראשונית, נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ מתורגמים בכל תאריך דיווח למטבע הפעילות לפי שער החליפין במועד זה. הפרשי שער, למעט אלה המהוונים לנכסים כשירים או נזקים להון בעסקאות גידור, נזקים לדוח רווח והפסד. נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבע חוץ המוצגים לפי עלות מתורגמים לפי שער החליפין במועד העסקה. נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבע חוץ המוצגים לפי שווי הוגן מתורגמים למטבע הפעילות בהתאם לשער החליפין במועד שבו נקבע השווי ההוגן.

3. פריטים כספיים צמודי מדד

נכסים והתחייבויות כספיים הצמודים על פי תנאיהם לשינויים במדד מותאמים לפי המדד הרלוונטי, בכל תאריך דיווח בהתאם לתנאי ההסכם. הפרשי הצמדה הנובעים מההתאמה כאמור, נזקים לדוח רווח והפסד.

ד. דוחות כספיים מאוחדים

הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את הדוחות הכספיים של חברה שלחברה יש שליטה בה (חברת בת). שליטה מתקיימת כאשר לחברה יש כח השפעה על הישות המושקעת, חשיפה או זכויות לתשואות משתנות כתוצאה ממעורבותה בישות המושקעת וכן היכולת, להשתמש בכח שלה כדי להשפיע על סכום התשואות שינבע מהישות המושקעת. בבחינת שליטה מובאת בחשבון השפעת זכויות הצבעה פוטנציאליות רק אם הן ממשיות. איחוד הדוחות הכספיים מתבצע החל ממועד השגת השליטה, ועד למועד בו הופסקה השליטה.

הדוחות הכספיים של החברה וחברת הבת ערוכים לתאריכים ולתקופות זהים. המדיניות החשבונאית בדוחות הכספיים של החברה הבת יושמה באופן אחיד ועקבי עם זו שיושמה בדוחות הכספיים של החברה.

יתרות ועסקאות הדדיות מהותיות ורווחים והפסדים הנובעים מעסקאות בין החברה וחברת הבת בוטלו במלואם בדוחות הכספיים המאוחדים.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ה. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים

IFRS 4 הדן בחוזי ביטוח מאפשר למבטח להמשיך במדיניות החשבונאית בה נקט לפני מועד המעבר לתקינה הבינלאומית לגבי חוזי ביטוח שהוא מנפיק (לרבות עלויות רכישה קשורות ונכסים בלתי מוחשיים קשורים) וכן חוזי ביטוח משנה שהוא רוכש. להלן תמצית המדיניות החשבונאית בקשר לחוזי ביטוח:

1. ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

(א) הכרה בהכנסות - ראו סעיף יט' להלן.

(ב) התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים:

התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים מחושבות בהתאם להוראות המפקח (תקנות וחוזרים), כללים חשבונאיים ושיטות אקטואריות מקובלות. ההתחייבויות מחושבות בהתאם לנתוני הכיסויים הרלוונטיים, כגון: גיל המבוטח, ותק הכיסויים, סוג הביטוח, סכום הביטוח וכו'.

התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים נקבעות על בסיס הערכה אקטוארית, המבוצעת על-ידי האקטוארית הממונה, גב' אירנה ויירו, שהינה עובדת החברה. חלקם של מבטחי המשנה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים נקבע על פי התנאים של החוזים הרלוונטיים.

(ג) הנחיות המפקח בדבר התחייבויות לתשלום קיצבה:

בחוזרים שפרסם המפקח בדבר חישוב התחייבויות לתשלום קצבה בפוליסות ביטוח חיים נקבעו הוראות עדכניות לחישוב ההפרשות וזאת עקב קצב השיפור בתוחלת החיים המצריך מעקב אחר הלימות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים המאפשרות קבלת קצבה והשלמתן באופן ראוי. ראו באור 34ה(1).

(ד) הוצאות רכישה נדחות:

(1) הוצאות הרכישה הנדחות בגין פוליסות ביטוח חיים (להלן - ה-DAC) כוללות הוצאות הנהלה וכלליות והוצאות מכירה הכרוכות בהפקת פוליסות חדשות. ה-DAC מופחת בשיעורים שנתיים שווים על פני תקופת הפוליסה, אך לא יותר מ-15 שנה. ה-DAC המתייחס לפוליסות שבוטלו או סולקו נמחק במועד הביטול או הסילוק.

(2) אקטוארית החברה בודקת מידי שנה את ברות השבת ה-DAC. הבדיקה נערכת על מנת לוודא שההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בניכוי ה-DAC מספיקה, ושהפוליסות צפויות ליצור הכנסות עתידיות שתכסנה את הפחתת ה-DAC ואת ההתחייבויות הביטוחיות, הוצאות התפעול והשיווק בגין אותן פוליסות.

ההנחות המשמשות לבדיקה זו, כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, תמותה ותחלואה, הנקבעות על-ידי אקטוארית החברה מדי שנה על-פי בדיקות, ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים עדכניים.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ה. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)

1. ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

(ה) בדיקת נאותות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים (Liability Adequacy):

החברה עורכת בדיקה לגבי הלימות של ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים. במידה והבדיקה מעלה כי הפרמיות המתקבלות אינן מספיקות לכיסוי התביעות הצפויות, נרשמת הפרשה מיוחדת בגין החוסר.

ההנחות המשמשות לבדיקות הנ"ל כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, שיעורי ריבית, פרמיות אי נזילות, תמותה, שיעורי מימוש גמלה ותחלואה, ובהתחשב בעודף השווי ההוגן של הנכסים מעל ערכם בספרים. ההנחות נקבעות על ידי האקטוארית מדי שנה על פי בדיקות, ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים אחרים.

(ו) תביעות תלויות:

תביעות תלויות בניכוי חלק מבטחי המשנה בהן מחושבות באופן פרטני, בהתאם להערכת מומחי החברה על בסיס ההודעות בגין אירועי הביטוח וסכומי הביטוח. ההפרשות לתביעות מתמשכות בתשלום בביטוח אובדן כושר עבודה, ההוצאות הישירות והעקיפות הנובעות מהן, וכן הפרשות לתביעות שאירעו אך לא דווחו (IBNR), נכללו במסגרת התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה.

(ז) חוזי השקעה:

תקבולים בגין חוזי השקעה לא נכללים בסעיף פרמיות שהורווחו אלא נזקפים ישירות להתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה. פדיונות ותום תקופה בגין חוזים אלה לא נזקפים לדוח רווח והפסד אלא נגרעים ישירות מהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה.

בדוח רווח והפסד נזקפים בשל חוזים אלה ההכנסות מהשקעות, שינוי בהתחייבויות ותשלומים בגין חוזי ביטוח בשל חלקם של המבוטחים בהכנסות מהשקעות, דמי ניהול והוצאות הנהלה וכלליות.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ה. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)

2. ביטוח כללי

(א) הכרה בהכנסה - ראו סעיף יט' להלן.

(ב) סעיף תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו ושייר כולל, בין היתר, סילוק ועלויות טיפול ישירות בגין תביעות ששולמו, הוצאות עקיפות ליישוב תביעות, תלויות שאירעו בשנת הדוח וכן עדכון ההפרשה לתביעות התלויות (הכוללת הפרשה לעלויות ישירות ועקיפות בטיפול בתביעות) שנרשמה בשנים קודמות.

(ג) התחייבויות בגין חוזי ביטוח והוצאות רכישה נדחות:

עתודות הביטוח והתביעות התלויות הכלולות בסעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, וחלקם של מבטחי משנה בעתודה ובתביעות התלויות, הכלול בסעיף נכסי ביטוח משנה, חושבו בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (חישוב עתודות בביטוח כללי), התשע"ג-2013, (להלן - "תקנות חישוב עתודות"), הנחיות המפקח ושיטות אקטואריות מקובלות לחישוב תביעות תלויות, המיושמות בהתאם לשיקול דעתם של האקטוארים הממונים.

(ד) סעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, מורכב מעתודות ביטוח ותביעות תלויות, כלהלן:

(1) הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה (Unearned Premium Reserve), משקפת את דמי הביטוח המתייחסים לתקופת ביטוח שלאחר תאריך המאזן.

(2) הפרשה לפרמיה בחסר (Premium Deficiency). הפרשה זו נרשמת במידה והפרמיה שטרם הורווחה (בניכוי ההוצאות הרכישה הנדחות) אינה מכסה את העלות הצפויה בגין חוזי הביטוח.

(3) עתודות ביטוח ותביעות תלויות המחושבות לפי השיטות כמפורט להלן:

(א) תביעות תלויות וחלקם של מבטחי המשנה בהן נכללו לפי הערכה אקטוארית, למעט לגבי הענפים המפורטים בסעיף ב' להלן. הוצאות עקיפות ליישוב תביעות נכללות לפי הערכה אקטוארית. שיבובים לקבל מחברות ביטוח מובאים בחשבון בבסיס הנתונים לפיו מחושבות ההערכות האקטואריות של התביעות התלויות. התחשיב האקטוארי עבור החברה, בוצע על-ידי האקטוארית הממונה, גב' ליאת כהן, שהינה עובדת החברה.

החברה העמידה הפרשה מתאימה בגין השיבובים הנ"ל המחושבת על-פי הערכה אקטוארית המתבססת על פי נסיון העבר בגביית השיבובים. בענפים שאינם סטטיסטיים נלקחים השיבובים בחשבון בעת הערכת הסיכון הכוללת בתיקי התביעה על בסיס פרטני.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ה. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)

2. ביטוח כללי (המשך)

(ד) סעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, מורכב מעתודות ביטוח ותביעות תלויות (המשך)

(3) עתודות ביטוח ותביעות תלויות המחושבות לפי השיטות כמפורט להלן (המשך):

(ב) בענפים בתי עסק, צד ג', חבות מעבידים, אחריות מקצועית ובנקים למשכנתאות בהם קבעה האקטוארית כי לא ניתן ליישם מודל אקטוארי עקב העדר מובהקות סטטיסטית, נכללו התביעות התלויות בהתבסס על הערכות מומחים חיצוניים ועובדי החברה שמטפלים בתביעות, וכן בתוספת IBNR ככל שנדרש.

(ג) עודף הכנסות על הוצאות:

לגבי עסקים עם זנב תביעות ארוך (ענפים בהם הזמן הנדרש למתן הודעה על קרות הנזק ו/או לקביעת הנזק והפיצוי בגינו, ארוך ועשוי להימשך מספר שנים), כגון ענפי חבויות ורכב חובה, חושב, עד ליום 31 בדצמבר 2015, עודף הכנסות על הוצאות על בסיס תלת שנתי מצטבר (להלן-ה"עודף" או "הצבירה").

העודף חושב, בהתאם לתקנות חישוב עתודות ולהנחיית המפקח, על בסיס ההכנסות מפרמיות בניכוי הוצאות רכישה ותביעות (עד מגבלה שנקבעה ע"י המפקח כשיעור מהפרמיה), בתוספת הכנסות מהשקעות המחושבות לפי שיעור תשואה ריאלית של 3% לשנה (ללא תלות בתשואה בפועל על ההשקעות), בניכוי חלקם של מבטחי המשנה, לפי ענפי הביטוח ושנת החיתום המתייחסת. העודף המצטבר עד למועד שחרורו ממועד שנת תחילת הביטוח בניכוי הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות, ובניכוי התביעות התלויות כפי שחושבו כמפורט לעיל, נכלל עד ליום 31 בדצמבר 2015, בסעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, והגרעון נזקף כהוצאה. לעניין ביטול העודף ראו סעיף 4 להלן.

(ד) להערכת החברה התביעות התלויות הינן נאותות, וזאת בהתחשב בכך שהתביעות התלויות מחושבות בעיקרן על בסיס אקטוארי ויתרתן כוללת הפרשות מתאימות, ככל שנדרש, ל- IBNR.

(4) שינויים בחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי החל מיום 31 בדצמבר 2015:

בחודש ינואר 2013 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (חישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי), התשע"ג-2013 (להלן - "התקנות החדשות") וחוזר, שעודכן בחודש ינואר 2015. בנוסף פורסמה בחודש ינואר 2015 עמדת הממונה, לעניין נוהג מיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי לצורך הדוחות הכספיים (להלן ביחד - "התיקון").

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ה. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)

2. ביטוח כללי (המשך)

(ד) סעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, מורכב מעתודות ביטוח ותביעות תלויות (המשך)

(4) (המשך)

התיקון ביטל את תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי חישוב הפרשות לתביעות עתידיות בביטוח כללי), התשמ"ה-1984, כאשר במקומן תבואנה התקנות החדשות. השינוי המרכזי שיחול עם כניסת התיקון לתוקף הינו ביטול הצבירה בענפי רכב חובה וחבויות ויישום עמדת הממונה לעניין הנוהג המיטבי המפורטת בבאור 34ה(2)(6).

התיקון נכנס לתוקף החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015.

התיקון טופל כשינוי מדיניות חשבונאית אשר יישומו למפרע אינו פרקטי ולפיכך השפעת השינוי נזקפה כהתאמה לעודפים ליום 31 בדצמבר 2015 ללא יישום למפרע.

השפעת התיקון האמור על הדוחות הכספיים של החברה ליום 31 בדצמבר 2015 הייתה הגדלת סעיף עודפים בסך של כ-29,367 אש"ח נטו ממס.

(ה) הוצאות רכישה נדחות בביטוח כללי כוללות חלק מהוצאות השיעור והנהלה וכלליות בקשר להפקת פוליסות, המתייחסות לפרמיות שטרם הורווחו. הוצאות הרכישה מחושבות לפי שיעורי ההוצאות בפועל או לפי שיעורים תקינים, שנקבעו בתקנות הפיקוח, כאחוז מהפרמיה שטרם הורווחה, לכל ענף בנפרד, לפי הנמוך שבהם.

(ו) עסקים המתקבלים מהתאגיד המנהל של המאגר לביטוח רכב חובה ("הפול") בע"מ (להלן - הפול), נכללים לפי דיווחים המתקבלים עד לתאריך המאזן בתוספת הפרשות לפי העניין, והכול בהתאם לשיעור השתתפות החברה בהם.

3. ביטוח בריאות

(א) הכרה בהכנסה - ראו סעיף יט' להלן.

(ב) התחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות:

ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות מחושבות בהתאם להוראות המפקח (תקנות וחוזרים), כללים חשבונאיים ושיטות אקטואריות מקובלות. ההתחייבויות מחושבות בהתאם לנתוני הכיסויים הרלוונטיים, כגון: גיל המבוטח, ותק הכיסויים, סוג הביטוח, סכום הביטוח וכו'.

ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות וחלקם של מבטחי המשנה בהן נקבעות על בסיס הערכה אקטוארית, המבוצעת על-ידי האקטוארית הממונה, גב' אירנה וייר, שהינה עובדת בחברה.

(ג) תביעות תלויות:

תביעות תלויות בניכוי חלק מבטחי המשנה בהן מחושבות באופן פרטני, בהתאם להערכת מומחי החברה על בסיס ההודעות בגין אירועי הביטוח וסכומי הביטוח. הפרשות לתביעות שאירעו אך לא דווחו (IBNR), נכללו במסגרת ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח.

בענף נסיעות לחו"ל קבעה האקטוארית כי לא ניתן ליישם מודל אקטוארי. עקב העדר מובהקות סטטיסטית, נכללו התביעות התלויות בהתבסס על הערכות מומחים חיצוניים ועובדי החברה שמטפלים בתביעות, וכן בתוספת IBNR ככל שנדרש.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ה. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)

3. ביטוח בריאות (המשך)

ד) הוצאות רכישה נדחות

הוצאות הרכישה הנדחות כוללות חלק מהוצאות שיווק והוצאות הנהלה וכלליות הקשורות לרכישת פוליסות חדשות. הוצאות רכישה נדחות בביטוח מפני מחלות ואישפוז מופחתות בשיעורים שווים על פני תקופת הפוליסה, אך לא יותר משש שנים. הוצאות הרכישה הנדחות, המתייחסות לפוליסות שבוטלו, נמחקות במועד הביטול. מידי שנה בודקת אקטוארית החברה את ברות ההשבה של ה-DAC. הבדיקה נערכת על מנת לוודא שההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי ה-DAC בגין הפוליסות שנמכרו מספיקות ושהפוליסות צפויות ליצור הכנסות עתידיות שתכסנה את הפחתת ה-DAC ואת ההתחייבויות הביטוחיות, הוצאות התפעול והעמלות בגין אותן פוליסות.

ההנחות המשמשות לבדיקה זו כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, תמותה ותחלואה, הנקבעות על-ידי אקטוארית החברה מידי שנה על-פי בדיקות ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים עדכניים.

1. מכשירים פיננסיים

1. מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים

מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים כוללים הן נכסים פיננסיים והן התחייבויות פיננסיות. נכסים פיננסיים כוללים השקעות פיננסיות (נכסי חוב סחירים, נכסי חוב בלתי סחירים, מניות ואחרות) וכן נכסים פיננסיים אחרים כגון: פרמיות לגביה, חייבים אחרים, מזומנים ושווי מזומנים. כמו כן, מכשירים פיננסיים כוללים התחייבויות פיננסיות, כגון הלוואות ואשראי שנתקבלו ואשראי ספקים וזכאים אחרים.

ההכרה לראשונה במכשירים פיננסיים, שאינם נגזרים, הינה לפי שווי הוגן ולגבי מכשירים שאינם מוצגים בשווי ההוגן דרך רווח והפסד בתוספת כל עלויות העסקה הישירות הניתנות לייחוס. לאחר ההכרה הראשונית, מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים נמדדים כמפורט בהמשך. מכשיר פיננסי מוכר כנכס או כהתחייבות במועד קבלת התנאים החוזיים על ידי החברה (מועד העסקה).

א) מזומנים ושווי מזומנים

מזומנים כוללים יתרות מזומנים לשימוש מיידי ופקדונות לפי דרישה. שווי מזומנים כוללים השקעות לזמן קצר ברמת נזילות גבוהה אשר ניתנות להמרה בנקל לסכומים ידועים של מזומנים ואשר חשופות לסיכון בלתי משמעותי של שינויים בשווי ואינם מוגבלים בשעבוד.

ב) נכסים פיננסיים

החברה אימצה בשנת 2010 את IFRS 9 באימוץ מוקדם. לפירוט בדבר שינויים בתקן והמשך אימוץ שינויים אלו בעתיד, ראו באור 2כד.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1. מכשירים פיננסיים (המשך)

1. מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים (המשך)

(ב) נכסים פיננסיים (המשך)

מדידה במועד ההכרה לראשונה:

נכסים פיננסיים בתחולת IFRS 9 יוכרו במועד ההכרה לראשונה בהם לפי שווי הוגן ובתוספת עלויות עסקה שניתן לייחס במישרין לרכישה, למעט במקרה של נכסים פיננסיים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, אשר לגביהם עלויות עסקה נזקפות לרווח והפסד במועד התהוותן.

מדידה לאחר ההכרה לראשונה:

מדידת מכשירי חוב לאחר מועד ההכרה לראשונה:

בתקופות עוקבות יש למדוד מכשירי חוב בעלות מופחתת רק במידה ומתקיימים שני התנאים הבאים:

- הנכס מוחזק במסגרת מודל עסקי שמטרתו היא להחזיק בנכסים על מנת לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים הנובעים מהם.

- על פי התנאים החוזיים של הנכס הפיננסי, החברה זכאית, במועדים מוגדרים, לקבל תזרימי מזומנים המהווים תשלומי קרן וריבית בלבד בגין סכום הקרן שטרם נפרעה.

למרות האמור לעיל, חברה יכולה, בעת ההכרה לראשונה, לייעד מכשיר חוב אשר עונה על שני התנאים האמורים לשווי הוגן דרך רווח או הפסד במידה וייעוד שכזה מבטל או מפחית משמעותית חוסר עקביות במדידה או בהכרה ('חוסר הקבלה חשבונאית') שהיו נוצרים אילו לא כן.

המדידה העוקבת של כל יתר מכשירי החוב תהיה בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

מדידת מכשירים הוניים לאחר מועד ההכרה לראשונה:

נכסים פיננסיים שהינם מכשירים הוניים נמדדים בתקופות עוקבות בשווי הוגן, וההפרשים נזקפים לרווח והפסד.

סיווג מחדש:

כאשר, ורק כאשר, חברה משנה את המודל העסקי שלה לניהול נכסים פיננסיים, עליה לסווג מחדש את כל הנכסים הפיננסיים המושפעים משינוי הסיווג. שינוי הסיווג יבוצע ממועד הסיווג מכאן ולהבא. במידה וכתוצאה משינוי סיווג כאמור נכס פיננסי ימדד בשווי הוגן, רווח או הפסד כלשהם שנובעים מההפרש בין ערכו הקודם בספרים לבין שווי הוגן יוכר ברווח או הפסד.

2. מכשירים פיננסיים נגזרים

נגזרים פיננסיים מוכרים לראשונה לפי שווי הוגן; עלויות עסקה הניתנות לייחוס נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן. לאחר ההכרה הראשונית, נמדדים הנגזרים לפי שווי הוגן, כשהשינויים בשווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד.

3. נכסים והתחייבויות פיננסיים צמודי מדד שאינם נמדדים לפי שווי הוגן

ערכם של נכסים והתחייבויות פיננסיים צמודי מדד, שאינם נמדדים לפי שווי הוגן, משוערכים בכל תקופה בהתאם לשיעור עליית המדד בפועל.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1. מכשירים פיננסיים (המשך)

4. החברה קיבלה החלטות לייעוד הנכסים כדלקמן:

נכסים הכלולים בתיקי השקעה של פוליסות משתתפות ברווחי השקעות

נכסים אלו, הכוללים מכשירים פיננסיים סחירים ומכשירים פיננסיים לא סחירים, סווגו לקבוצת שווי הוגן דרך רווח והפסד, וזאת מהנימוקים הבאים: מדובר בתיקים מנוהלים, נפרדים ומזהים, אשר הצגתם לפי שווי הוגן מקטינה באופן משמעותי עיוות חשבונאי של הצגת נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות לפי בסיסי מדידה שונים (mismatch), כמו כן הניהול מתבצע לפי שווי הוגן וביצועי התיק נמדדים לפי שווי הוגן בהתאם לאסטרטגיית ניהול סיכונים מתועדת, והמידע לגבי המכשירים הפיננסיים מדווח להנהלה (וועדת ההשקעות הרלוונטית) באופן פנימי על בסיס שווי הוגן. לעניין טכניקת חישוב השווי ההוגן ראו גם באור 11(ב) להלן.

נכסים סחירים שאינם נכללים בתיקי השקעות כנגד פוליסות משתתפות ברווחים (נוסטרו)
שאינם כוללים נגזרים משובצים או שאינם מהווים נגזרים

נכסים אלו יועדו לקבוצת שווי הוגן דרך רווח והפסד.

נכסים שאינם סחירים שאינם נכללים בתיקי השקעות כנגד פוליסות משתתפות ברווחים (נוסטרו)

נכסי חוב שאינם סחירים נמדדים על פי עלות מופחתת. מניות וקרנות השקעה יועדו לקבוצת שווי הוגן דרך רווח והפסד.

5. קיצוז מכשירים פיננסיים

נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות מקוזזים והסכום נטו מוצג בדוח על המצב הכספי אם קיימת זכות שניתנת לאכיפה משפטית לקזז את הסכומים שהוכרו, וכן קיימת כוונה לסלק את הנכס ואת ההתחייבות על בסיס נטו או לממש את הנכס ולסלק את ההתחייבות במקביל.

הזכות לקזז חייבת להיות ניתנת לאכיפה משפטית לא רק במהלך העסקים הרגיל של הצדדים לחוזה אלא גם במקרה של פשיטת רגל או חדלות פרעון של אחד הצדדים. על מנת שהזכות לקזז תהיה קיימת באופן מיידי, אסור שהיא תהיה תלויה באירוע עתידי או שיהיו פרקי זמן שבהם היא לא תחול, או שיהיו אירועים שיגרמו לפקיעתה.

6. התחייבויות פיננסיות

התחייבויות פיננסיות בעלות מופחתת

הלוואות ואשראי מוכרים לראשונה לפי שווי הוגן בניכוי עלויות עסקה מיוחסות ישירות, במידה שקיימות (לדוגמה: עלויות גיוס הלוואה). לאחר ההכרה הראשונית, הלוואות, לרבות אגרות חוב, מוצגות על פי תנאיהן לפי עלות מופחתת תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית המביאה בחשבון גם את עלויות העסקה המיוחסות ישירות.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1. מכשירים פיננסיים (המשך)

7. גריעת מכשירים פיננסיים

נכסים פיננסיים

נכס פיננסי נגרע כאשר פקעו הזכויות החוזיות לקבלת תזרימי המזומנים מהנכס הפיננסי, או החברה העבירה את הזכויות החוזיות לקבלת תזרימי המזומנים מהנכס הפיננסי או נטלה על עצמה מחויבות לשלם את תזרימי המזומנים שהתקבלו במלואם לצד השלישי, ללא עיכוב משמעותי, בנוסף העבירה באופן ממשי את כל הסיכונים וההטבות הקשורים בנכס או לא העבירה ואף לא הותירה באופן ממשי את כל הסיכונים וההטבות הקשורים לנכס אך העבירה את השליטה בנכס.

כאשר החברה העבירה את זכויותיה לקבל תזרימי מזומנים מהנכס ולא העבירה ולא הותירה באופן ממשי את הסיכונים וההטבות הקשורים בנכס ואף לא העבירה את השליטה על הנכס, מוכר נכס חדש בהתאם למידת המעורבות הנמשכת של החברה בנכס. מעורבות נמשכת בדרך של ערבות לנכס המועבר נמדדת לפי הנמוך מבין היתרה המקורית בדוחות הכספיים של הנכס והסכום המירבי של התמורה שהחברה עשויה להידרש לשלם בחזרה.

התחייבויות פיננסיות

התחייבות פיננסית נגרעת כאשר היא מסולקת, דהיינו ההתחייבות נפרעה, בוטלה או פקעה. התחייבות פיננסית מסולקת כאשר החייב:

- פורע את ההתחייבות על ידי תשלום במזומן, בנכסים פיננסיים אחרים, בסחורות או שירותים, או
- משוחרר משפטית מההתחייבות.

כאשר התחייבות פיננסית קיימת מוחלפת בהתחייבות אחרת כלפי אותו מלווה בתנאים שונים מהותית, או כאשר נעשה שינוי מהותי בתנאי התחייבות קיימת, ההחלפה או השינוי מטופלים כגריעה של ההתחייבות המקורית וכהכרה של התחייבות חדשה. ההפרש בין היתרה של שתי ההתחייבויות הנ"ל בדוחות הכספיים נזקף לדוח רווח והפסד. במידה שההחלפה או השינוי אינם מהותיים, הם מטופלים כשינוי תנאי ההתחייבות המקורית ולא מוכר רווח או הפסד מההחלפה. בעת הבחינה האם מדובר בשינוי מהותי בתנאי התחייבות קיימת, מביאה החברה בחשבון שיקולים איכותיים וכמותיים.

2. רכוש קבוע

פריטי הרכוש הקבוע מוצגים לפי העלות בתוספת עלויות רכישה ישירות, בניכוי פחת שנצבר, בניכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו ואינם כוללים הוצאות תחזוקה שוטפת. העלות כוללת חלקי חילוף וציוד עזר המשמשים את הרכוש הקבוע;

רכיבי פריט רכוש קבוע בעלי עלות משמעותית ביחס לסך העלות של הפריט, מופחתים בנפרד, לפי שיטת הרכיבים.

הפחת מחושב בשיעורים שנתיים שווים על בסיס שיטת הקו הישר לאורך תקופת החיים השימושיים בנכס, כדלקמן:

%	
10%	שיפורים במושכר
15%	כלי רכב
33%-25%	מחשבים וציוד נלווה
15%-6%	ריהוט וציוד

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ז. רכוש קבוע (המשך)

שיפורים במושכר מופחתים לפי שיטת הקו הישר על פני תקופת השכירות (לרבות תקופת האופציה להארכה שבידי החברה שבכוונתה לממשה) או בהתאם לתקופת החיים המשוערת של השיפור, לפי הקצר שבהם.

אורך החיים השימושיים, שיטת הפחתה, וערך השייר נבחנים לפחות בכל סוף שנה והשינויים מטופלים כשינוי אומדן חשבונאי באופן של מכאן ולהבא.

ח. נדל"ן להשקעה

נדל"ן להשקעה הינו נדל"ן (קרקע או מבנה, או שניהם) המוחזק על ידי הבעלים (מחכיר בחכירה תפעולית) או חוכר בחכירה מימונית לצורך הפקת דמי שכירות או לשם עליית ערך, או שתיהן, ושלא לצורך שימוש בייצור או הספקת סחורות או שירותים או למטרות מנהלתיות, או מכירה במהלך העסקים הרגיל.

נדל"ן להשקעה נגרע כאשר הוא ממומש או כאשר נפסק השימוש בו ולא צפויות הטבות כלכליות עתידיות ממימוש. ההפרש בין התמורה נטו ממימוש הנכס לבין היתרה בדוחות הכספיים מוכר ברווח או הפסד בתקופה שבה נגרע הנכס.

נדל"ן להשקעה נמדד לראשונה לפי העלות כולל עלויות רכישה ישירות. לאחר ההכרה הראשונית, נדל"ן להשקעה נמדד בשווי ההוגן, אשר משקף את תנאי השוק במועד הדיווח. רווחים או הפסדים הנובעים משינויים בשווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה, נזקפים לרווח או הפסד במועד התהוותם. נדל"ן להשקעה אינו מופחת באופן שיטתי.

לצורך קביעת השווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה מתבססת החברה על הערכת שווי שמבוצעת על ידי מעריכים חיצוניים בלתי תלויים שהינם מומחים בהערכות שווי של נדל"ן והינם בעלי הידע והניסיון הנדרשים.

ט. חכירות

המבחנים לסיווג חכירה כמימונית או כתפעולית מבוססים על מהות ההסכמים והם נבחנים במועד ההתקשרות על-פי הכללים להלן שנקבעו ב-IAS 17:

1. חכירה מימונית

נכסים אשר כל הסיכונים וההטבות הקשורים לבעלות על הנכס הועברו לחוכר, מסווגים כחכירה מימונית. הנכס החכור נמדד בתחילת תקופת החכירה לפי הנמוך מבין השווי ההוגן של הנכס החכור או הערך הנוכחי של תשלומי החכירה המינימליים. הנכס בחכירה מופחת לאורך תקופת החיים השימושיים שלו, או תקופת החכירה כנמוך שבהם.

2. חכירה תפעולית

נכסים אשר לא מועברים באופן ממשי כל הסיכונים וההטבות הגלומים בבעלות על הנכס החכור, מסווגים כחכירה תפעולית. תשלומי החכירה מוכרים כהוצאה ברווח או הפסד בקו ישר על פני תקופת החכירה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

י. נכסים בלתי מוחשיים

נכסים בלתי מוחשיים הנרכשים בנפרד נמדדים עם ההכרה הראשונית לפי העלות בתוספת עלויות רכישה ישירות. עלויות בגין נכסים בלתי מוחשיים אשר פותחו באופן פנימי, למעט עלויות פיתוח מהוונות, נזקפות לרווח או הפסד בעת התהוותן.

נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים שימושיים מוגדר מופחתים על פני אורך החיים השימושיים שלהם ונבחנת לגביהם ירידת ערך כאשר קיימים סימנים המצביעים על ירידת ערך. תקופת ההפחתה ושיטת ההפחתה של נכס בלתי מוחשי בעל אורך חיים שימושיים מוגדר נבחנות לפחות בכל סוף שנה.

1. עלויות פיתוח תוכנה

הוצאות פיתוח תוכנה מהוונות אך ורק אם ניתן למדוד באופן מהימן את עלויות הפיתוח; התוכנה ישימה מבחינה טכנית ומסחרית; צפויה הטבה כלכלית עתידית מהפיתוח, ולחברה כוונה ומקורות מספיקים להשלים את הפיתוח ולהשתמש בתוכנה. הוצאה שהוונה כוללת את עלות החומרים, שכר עבודה ישיר והוצאות תקורה שניתן לייחסן ישירות להכנת הנכס לשימוש המיועד. הוצאות פיתוח אחרות נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

הוצאות פיתוח שהונו נמדדות לפי עלות בניכוי הפחתות והפסדים מירידת ערך שנצברו.

2. תוכנות

נכסי החברה כוללים מערכות מחשב המורכבות מחומרה ותוכנות. תוכנות המהוות חלק אינטגרלי מחומרה, אשר אינה יכולה לפעול ללא התוכנות המותקנות עליה, מסווגות כרכוש קבוע. לעומת זאת, רישיונות לתוכנות העומדות בפני עצמן ומוסיפות פונקציונליות נוספת לחומרה, מסווגים כנכסים בלתי מוחשיים.

3. עלויות עוקבות

עלויות עוקבות מוכרות כנכס בלתי מוחשי אך ורק כאשר הן מגדילות את ההטבה הכלכלית העתידית הגלומה בנכס בגינו הן הוצאו. כל העלויות האחרות, לרבות עלויות הקשורות למוניטין או מותגים שפותחו באופן עצמי, נזקפות לדוח רווח והפסד עם התהוותן.

4. הפחתה

הפחתה נזקפת לדוח רווח והפסד על פני אומדן אורך החיים השימושי של הנכסים הבלתי מוחשיים מהמועד שבו הנכסים זמינים לשימוש.

אומדן אורך החיים השימושי לתקופה הנוכחית ולתקופות השוואתיות הינו כדלקמן:

תוכנות - מופחתות בקו ישר על פני 3-10 שנים.

האומדנים בדבר שיטת ההפחתה ואורך החיים השימושי נבחנים מחדש לפחות בכל סוף שנת דיווח.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יא. ירידת ערך

החברה בוחנת בכל תאריך דיווח האם קיימת ראייה אובייקטיבית לירידת ערך בגין הנכסים הבאים:

1. נכסים פיננסיים

נכסים פיננסיים הנמדדים בעלות מופחתת

ראיה אובייקטיבית לירידת ערך קיימת כאשר אירוע אחד או יותר השפיעו באופן שלילי על אומדן תזרימי המזומנים העתידיים מהנכס לאחר מועד ההכרה. סכום ההפסד הנזקף לדוח רווח והפסד נמדד כהפרש בין יתרת הנכס בדוחות הכספיים לבין הערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים (שאינם כוללים הפסדי אשראי עתידיים שטרם התהוו), המהוונים בהתאם לשיעור הריבית האפקטיבית המקורית של הנכס הפיננסי. אם הנכס הפיננסי נושא ריבית משתנה, ההיוון נעשה בהתאם לשיעור הריבית האפקטיבית הנוכחית. בתקופות עוקבות הפסד מירידת ערך מבוטל כאשר ניתן לייחס באופן אובייקטיבי את השבת ערכו של הנכס לאירוע שהתרחש לאחר ההכרה בהפסד. ביטול כאמור נזקף לרווח והפסד עד לגובה ההפסד שהוכר.

2. נכסים שאינם פיננסיים

החברה בוחנת את הצורך בבחינת ירידת ערך נכסים לא פיננסיים, שאינם הוצאות רכישה נדחות, נכסים הנובעים מהטבות לעובדים ונכסי מס נדחים כאשר ישנם סימנים כתוצאה מאירועים או שינויים בנסיבות המצביעים על כך שהיתרה בדוחות הכספיים אינה בת-השבה. במקרים בהם היתרה בדוחות הכספיים של הנכסים הלא פיננסיים עולה על הסכום בר-ההשבה שלהם, מופחתים הנכסים לסכום בר-ההשבה שלהם. סכום בר-ההשבה הינו הגובה מבין שווי הוגן בניכוי עלויות מכירה ושווי שימוש. בהערכת שווי השימוש מהוונים תזרימי המזומנים הצפויים לפי שיעור ניכיון לפני מס המשקף את הסיכונים הספציפיים לכל נכס. בגין נכס שאינו מייצר תזרימי מזומנים עצמאיים נקבע סכום בר-השבה עבור היחידה מניבת המזומנים שאליה שייך הנכס. הפסדים מירידת ערך נזקפים לדוח רווח והפסד לסעיף הוצאות אחרות.

הפסד מירידת ערך של נכס מבוטל רק כאשר חלו שינויים באומדנים ששימשו בקביעת הסכום בר-ההשבה של הנכס מהמועד בו הוכר לאחרונה ההפסד מירידת הערך. ביטול ההפסד כאמור מוגבל לנמוך מבין סכום ירידת הערך של הנכס שהוכר בעבר (בניכוי פחת או הפחתה) או סכום בר-ההשבה של הנכס. לגבי נכס הנמדד לפי העלות, ביטול הפסד כאמור נזקף לרווח או הפסד.

יב. הפרשה לחובות מסופקים

1. ביטוח משנה

(א) ההתחייבויות של מבטחי המשנה כלפי החברה אינן משחררות אותה מהתחייבויותיה כלפי המבוטחים על פי פוליסות הביטוח.

מבטח משנה, אשר לא יעמוד בהתחייבויותיו על פי חוזי ביטוח המשנה, עלול לגרום לחברה הפסדים.

(ב) החברה מבצעת הפרשה לחובות מסופקים בגין חובות מבטחי משנה שגבייתם מוטלת בספק על בסיס הערכות סיכון פרטניות ועל בסיס עומק החוב.

בנוסף, בקביעת חלקם של מבטחי המשנה בהתחייבויות הביטוחיות מתחשבת החברה, בין היתר, בהערכת אפשרות הגביה ממבטחי המשנה. כאשר חלקם של מבטחי המשנה כאמור מחושב על בסיס אקטוארי, חלקם של אותם מבטחי משנה שבקשיים מחושב בהתאם להמלצת האקטואר, המביאה בחשבון את כלל גורמי הסיכון. כמו כן, מתחשבת החברה בעת עריכת ההפרשות, בין היתר, בנכונות הצדדים להגיע להסכמי CUT OFF (ניתוק התקשרויות בדרך של פירעון סופי של החובות) במטרה לצמצם את החשיפה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יב. הפרשה לחובות מסופקים (המשך)

2. פרמיה לגביה

הפרשה לחובות מסופקים בגין פרמיות לגביה מחושבת לפי אומדנים המבוססים, בין היתר, על עומק חובות בפיגור.

יג. מדידת שווי הוגן

שווי הוגן הוא המחיר שהיה מתקבל במכירת נכס או המחיר שהיה משולם להעברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה.

מדידת שווי הוגן מבוססת על ההנחה כי העסקה מתרחשת בשוק העיקרי של הנכס או ההתחייבות, או בהיעדר שוק עיקרי, בשוק הכדאי (advantageous) ביותר.

השווי ההוגן של נכס או התחייבות נמדד תוך שימוש בהנחות שמשתתפים בשוק ישתמשו בעת תמחור הנכס או ההתחייבות, בהנחה שמשתתפים בשוק פועלים לטובת האינטרסים הכלכליים שלהם.

מדידת שווי הוגן לנכס לא פיננסי מביאה בחשבון את היכולת של משתתף בשוק להפיק הטבות כלכליות באמצעות הנכס בשימוש המיטבי שלו או על ידי מכירתו למשתתף אחר בשוק שישתמש בנכס בשימוש המיטבי שלו.

החברה משתמשת בטכניקות הערכה שהן מתאימות לנסיבות ושקיימים עבורן מספיק נתונים שניתנים להשגה כדי למדוד שווי הוגן, תוך מיקסום השימוש בנתונים רלוונטיים שניתנים לצפייה ומיזעור השימוש בנתונים שאינם ניתנים לצפייה.

השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים הנסחרים בשוק פעיל נקבע על ידי מחירי השוק בתאריך הדיווח. בגין מכשירים פיננסיים שלהם אין שוק פעיל, השווי ההוגן נקבע באמצעות שימוש בשיטות הערכה.

שיטות אלו כוללות התבססות על עסקאות שבוצעו לאחרונה בתנאי שוק, התייחסות לשווי השוק הנוכחי של מכשיר אחר דומה במהותו, היוון תזרימי מזומנים או שיטות הערכה אחרות. השווי של אגרות חוב בלתי סחירות, הלוואות ופקדונות, מחושב לפי מודל המבוסס על היוון תזרימי המזומנים, ראו באור 12ב'.

כל הנכסים וההתחייבויות הנמדדים בשווי הוגן או שניתן גילוי לשווי ההוגן שלהם מחולקים לקטגוריות בתוך מידרג השווי ההוגן, בהתבסס על רמת הנתונים הנמוכה ביותר, המשמעותית למדידת השווי ההוגן בכללותה:

- רמה 1: מחירים מצוטטים (ללא התאמות) בשוק פעיל של נכסים והתחייבויות זהים.
- רמה 2: נתונים שאינם מחירים מצוטטים שנכללו ברמה 1 אשר ניתנים לצפייה במישרין או בעקיפין.
- רמה 3: נתונים שאינם מבוססים על מידע שוק ניתן לצפייה (טכניקות הערכה ללא שימוש בנתוני שוק ניתנים לצפייה).

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

י.ד. הון מניות

עלויות המתייחסות ישירות להנפקת מניות ואופציות למניות המסווגות כהוניות מוצגות כהפחתה מההון.

טו. הטבות לעובדים

בחברה קיימים מספר סוגי הטבות לעובדים:

1. הטבות עובדים לזמן קצר

הטבות לעובדים לזמן קצר הינן הטבות אשר חזויות להיות מסולקות במלואן לפני 12 חודשים לאחר תום תקופת הדיווח השנתית שבה העובדים מספקים את השירותים המתייחסים. הטבות אלו כוללות משכורות, ימי חופשה, הבראה והפקדות מעסיק לביטוח לאומי ומוכרות כהוצאה עם מתן השירותים. התחייבות בגין בונוס במזומן או תוכנית להשתתפות ברווחים, מוכרת כאשר לחברה קיימת מחויבות משפטית או משתמעת לשלם את הסכום האמור בגין שירות שניתן על ידי העובד וניתן לאמוד באופן מהימן את הסכום.

2. הטבות לאחר סיום העסקה

תכנית להפקדה מוגדרת

לחברה תוכניות להפקדה מוגדרת, בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, שלפיהן היא משלמת באופן קבוע תשלומים מבלי שתהיה לה מחויבות משפטית או משתמעת לשלם תשלומים נוספים גם אם בקרן לא הצטברו סכומים מספיקים כדי לשלם את כל ההטבות לעובד המתייחסות לשירות העובד בתקופה השוטפת ובתקופות קודמות. הפקדות לתוכנית להפקדה מוגדרת בגין פיצויים או בגין תגמולים, מוכרות כהוצאה בעת ההפקדה לתוכנית במקביל לקבלת שירותי העבודה מהעובד.

בנוסף לחברה תוכנית להטבה מוגדרת בגין תשלום פיצויים בהתאם לחוק פיצויי פיטורין. לפי החוק, זכאים עובדים לקבל פיצויים עם פיטוריהם או עם פרישתם. ההתחייבות בשל סיום העסקה נמדדת לפי שיטת שווי אקטוארי של יחידת הזכאות החזויה. החישוב האקטוארי מביא בחשבון עלויות שכר עתידיות ושיעור עזיבת עובדים, וזאת על בסיס הערכה של עיתוי התשלום. הסכומים מוצגים על בסיס היוון תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, לפי שיעורי הריבית בהתאם לתשואה במועד הדיווח של אגרות חוב קונצרניות צמודות מדד באיכות גבוהה, אשר מועד פרעון דומה לתקופת ההתחייבות המתייחסת לפיצויי הפרישה.

החברה מפקידה כספים בגין התחייבויותיה לתשלום פיצויים לחלק מעובדיה באופן שוטף בקרנות פנסיה וחברות ביטוח (להלן - נכסי התוכנית). נכסי התוכנית הם נכסים המוחזקים על ידי קרן הטבות עובד לזמן ארוך או בפוליסות ביטוח כשירות. נכסי התוכנית אינם זמינים לשימוש נושי החברה, ולא ניתן לשלםם ישירות לחברה.

מרכיב הפיצויים, בפוליסות שהופקו על ידי החברה, אינו מהווה נכסי תוכנית ומקוזה מההתחייבויות בגין חוזי ביטוח.

ההתחייבות בשל הטבות לעובדים המוצגת בדוח על המצב הכספי מייצגת את הערך הנוכחי של התחייבות ההטבות המוגדרת בניכוי השווי ההוגן של נכסי התוכנית, מדידות מחדש של ההתחייבות נטו נזקפות לרווח כולל אחר.

3. הטבות בגין פיטורין

פיצויי פיטורין לעובדים נזקפים כהוצאה כאשר החברה התחייבה, לפיטורי עובדים לפני הגיעם לגיל הפרישה המקובל והיא אינה יכולה לבטל את ההצעה או כאשר החברה מכירה בעלויות בגין שינוי מבני אשר כולל תשלום של הטבות בגין פיטורין, כמוקדם מביניהם.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

טו. הטבות לעובדים (המשך)

4. הטבות עובד אחרות לטווח ארוך

עובדי החברה זכאים להטבות בגין מענקי הסתגלות. הטבות אלו מטופלות כהטבות אחרות לטווח ארוך מאחר שהחברה צופה כי הטבות אלו ינוצלו, ומחויבות החברה בגין תסולק, במהלך תקופת ההעסקה ולאחר שנה מתום תקופת הדיווח השנתית בה העובדים סיפקו את השירות המתייחס.

ההתחייבות נטו של החברה בגין הטבות עובד אחרות לטווח ארוך המחושבת על בסיס הערכה אקטוארית, הינה בגין סכום ההטבה העתידית המגיעה לעובדים בגין שירותים שהוענקו בתקופה השוטפת ובתקופות קודמות, תוך התחשבות בשיעור עליית שכר צפויה. סכום הטבות אלו מהווה לערכו הנוכחי. שיעור ההיוון נקבע בהתאם לתשואה במועד הדיווח על אגרות חוב קונצרניות צמודות מדד באיכות גבוהה אשר מועד הפרעון שלהן דומה לתקופת המחויבות של החברה.

מידות מחדש של ההתחייבות נטו נזקפות לרווח או הפסד בתקופה בה הן התהוו.

טז. עסקאות תשלום מבוסס מניות

עסקאות המסולקות במכשירים הוניים

עלות העסקאות עם עובדים המסולקות במכשירים הוניים נמדדת לפי השווי ההוגן של המכשירים ההוניים במועד ההענקה. השווי ההוגן נקבע באמצעות שימוש במודל תמחור אופציות מקובל.

עלות העסקאות המסולקות במכשירים הוניים מוכרת ברווח או הפסד יחד עם גידול מקביל בהון על פני התקופה שבה תנאי הביצוע ו/או השירות מתקיימים ומסתיימת במועד שבו העובדים הרלוונטיים זכאים לגמול (להלן - תקופת ההבשלה). ההוצאה המצטברת המוכרת בגין עסקאות המסולקות במכשירים הוניים בתום כל מועד דיווח עד למועד ההבשלה משקפת את מידת חלוף תקופת ההבשלה ואת האומדן הטוב ביותר של החברה לגבי מספר המכשירים ההוניים שיבשילו בסופו של דבר.

הוצאה בגין הענקות שאינן מבשילות בסופו של דבר אינה מוכרת, למעט הענקות שההבשלה שלהן תלויה בתנאי שוק אשר מטופלות כהענקות שהבשילו ללא קשר לקיום תנאי השוק, וזאת בהנחה שכל שאר תנאי ההבשלה (שירות ו/או ביצוע) התקיימו.

כאשר החברה מבצעת שינויים בתנאים של הענקה המסולקת במכשירים הוניים, מוכרת הוצאה נוספת מעבר להוצאה המקורית שחושבה, בגין כל שינוי המגדיל את השווי ההוגן הכולל של התגמול המוענק או שמיטיב עם העובד לפי השווי ההוגן במועד השינוי.

ביטול הענקה המסולקת במכשיר הוני, מטופלת כאילו הבשילה לתאריך הביטול וההוצאה שטרם הוכרה בגין הענקה מוכרת מיידית. עם זאת, אם ההענקה שבוטלה מוחלפת בהענקה חדשה ומיועדת כהענקה חלופית לתאריך בו הוענקה, ההענקה המבוטלת וההענקה החדשה תטופלנה שתיהן כשינוי של ההענקה המקורית כמתואר לעיל.

יז. הפרשות

הפרשה בהתאם ל-37 IAS מוכרת כאשר לחברה קיימת מחויבות בהווה (משפטית או משתמעת) כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר, צפוי שיידרש שימוש במשאבים כלכליים על מנת לסלק את המחויבות וניתן לאמוד אותה באופן מהימן. כאשר החברה צופה שחלק או כל ההוצאה תוחזר לחברה, כגון בחוזה ביטוח, החזר יוכר כנכס נפרד, רק במועד בו קיימת וודאות למעשה לקבלת הנכס. ההוצאה תוכר בדוח רווח והפסד בניכוי החזר ההוצאה.

תביעות משפטיות

הפרשה בגין תביעות מוכרת כאשר לחברה מחויבות קיימת (משפטית או משתמעת) כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר; יותר סביר מאשר לא (more likely than not) כי החברה תידרש למשאביה הכלכליים לסילוק המחויבות וניתן לאמוד את המחויבות באופן מהימן. כאשר השפעת ערך הזמן הינה מהותית, נמדדת הפרשה בהתאם לערכה הנוכחי. בעת בחינת הצורך בהכרה בהפרשות ובכימותן, מסתייעת הנהלת החברה ביועציה המשפטית.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יח. הכרה בהכנסה

1. פרמיות

(א) פרמיות במגזר ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך ובמגזר ביטוח בריאות, לרבות פרמיות חסכון ולמעט תקבולים בגין חוזי השקעה נרשמות כהכנסות בהגיע מועד גבייתן. ביטולים נרשמים במועד קבלת ההודעה מבעל הפוליסה, או באופן יזום על ידי החברה עקב פיגורים בתשלום, בכפוף להוראות כל דין. השתתפות המבוטחים ברווחים מנוכה מהפרמיות.

(ב) פרמיות בביטוח כללי נרשמות כהכנסות על בסיס דוחות תפוקה חודשיים. הפרמיות מתייחסות בעיקרן לתקופת ביטוח של שנה. ההכנסות מפרמיה ברוטו ושינויים בפרמיה שטרם הורווחה בגינה, נרשמים בסעיף פרמיות שהורווחו, ברוטו.

פרמיות בענף רכב חובה נזקפות לרווח והפסד בעת פירעון הפרמיה אך לא לפני תחילת תקופת הביטוח הואיל והכיסוי הביטוחי מותנה בתשלום הפרמיה.

פרמיות מפוליסות שתחילת הביטוח שלהן לאחר תאריך המאזן נרשמים כהכנסות מראש.

ההכנסות שנכללו בדוחות הכספיים הינן לאחר ביטולים שנתקבלו מבעלי פוליסות, ובניכוי ביטולים והפרשות עקב אי פירעון דמי הביטוח, בכפוף להוראות כל דין.

2. דמי ניהול

דמי ניהול בגין חוזי ביטוח תלויי תשואה:

דמי הניהול מחושבים בהתאם להנחיות המפקח בשיעורים קבועים מסכום צבירת החיסכון של המבוטחים בתיק המשתתף ברווחים וכוללים דמי ניהול קבועים בלבד.

3. עמלות

הכנסות מעמלות מביטוח משנה בביטוח כללי, חיים ובריאות נזקפות בעת התהוותן.

ט. רווחים/הפסדים מהשקעות נטו, הכנסות מימון והוצאות מימון

רווחים/הפסדים מהשקעות נטו והכנסות מימון כוללים הכנסות ריבית והפרשי הצמדה בגין נכסי חוב, הכנסות מדיבידנדים, רווחים/הפסדים נטו ממכירת נכסים פיננסיים, שינויים בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד, רווחים/הפסדים ממטבע חוץ, שינויים בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה והכנסות מדמי שכירות של נדל"ן להשקעה.

רווחים/הפסדים ממימוש השקעות המחושבים כהפרש בין תמורת המימוש נטו ובין העלות המקורית או העלות המופחתת ומוכרים בעת קרות אירוע המכירה. הכנסות ריבית מוכרות עם צבירתן, באמצעות שיטת הריבית האפקטיבית. הכנסות מדיבידנדים מוכרות במועד בו מוקנית לחברה הזכות לקבלת תשלום. באם מתקבל הדיבידנד בגין מניות סחירות, מכירה החברה בהכנסות מדיבידנד ביום האקס.

הוצאות מימון כוללות הוצאות ריבית והפרשי הצמדה על כתבי התחייבות נדחים שהתקבלו, ריבית והפרשי שער על פקדונות מבטחי משנה ועל יתרות מבטחי משנה. עלויות האשראי נזקפות לדוח רווח והפסד לפי שיטת הריבית האפקטיבית.

רווחים והפסדים מהפרשי שער ושינויים בשווי ההוגן של ההשקעות מדווחים בנטו.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כ. הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות הנהלה וכלליות מסווגות להוצאות עקיפות ליישוב תביעות (הנכללות בסעיף תשלומים ושינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה), להוצאות הקשורות ברכישה (הנכללות בסעיף עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות) וליתרת הוצאות הנהלה וכלליות אחרות הנכללות בסעיף זה. הסיווג נערך בהתאם למודלים פנימיים של החברה המבוססים על הוצאות ישירות שנזקפו והוצאות עקיפות שהועמסו.

כא. מסים על הכנסה

תוצאות המס בגין מסים שוטפים או נדחים נזקפות לרווח או הפסד, למעט אם הן מתייחסות לפריטים הנזקפים לרווח כולל אחר או להון.

1. מסים שוטפים

חבות בגין מסים שוטפים נקבעת תוך שימוש בשיעורי המס וחוקי המס שחוקקו או אשר חקיקתם הושלמה למעשה, עד לתאריך הדיווח, וכן התאמות נדרשות בקשר לחבות המס לתשלום בגין שנים קודמות.

2. מסים נדחים

מסים נדחים מחושבים בגין הפרשים זמניים בין הסכומים הנכללים בדוחות הכספיים לבין הסכומים המובאים בחשבון לצורכי מס.

יתרות המסים הנדחים מחושבות לפי שיעור המס הצפוי לחול כאשר הנכס ימומש או ההתחייבות תסולק, בהתבסס על חוקי המס שחוקקו או אשר חקיקתם הושלמה למעשה עד לתאריך הדיווח.

בכל תאריך דיווח נכסי מסים נדחים נבחנים ובמידה שלא צפוי ניצולם הם מופחתים, הפסדים מועברים והפרשים זמניים ניתנים לזיכוי, בגינם לא הוכרו נכסי מסים נדחים, נבחנים בכל תאריך דיווח ובמידה שניצולם צפוי מוכר נכס מס נדחה מתאים.

מסים נדחים מקוזזים אם קיימת זכות חוקית לקיזוז נכס מס שוטף כנגד התחייבות מס שוטפת והמסים הנדחים מתייחסים לאותה ישות החייבת במס ולאותה רשות מס.

כב. רווח למניה

רווח למניה מחושב על ידי חלוקה של הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות החברה במספר המניות הרגילות המשוקלל הקיים בפועל במהלך התקופה.

מניות רגילות פוטנציאליות נכללות בחישוב הרווח המדולל למניה במידה שהשפעתן מדללת את הרווח למניה מפעילויות נמשכות. מניות רגילות פוטנציאליות שהומרו במהלך התקופה נכללות ברווח המדולל למניה רק עד למועד ההמרה, ומאותו מועד נכללות ברווח הבסיסי למניה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כג. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה שלפני יישומם

1. IFRS 9 - מכשירים פיננסיים

בחודש יולי 2014 ה-IASB פירסם את הנוסח המלא והסופי של IFRS 9 - מכשירים פיננסיים, המחליף את IAS 39 - מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה. IFRS 9 (להלן - התקן) מתמקד בעיקר בסיווג ובמדידה של נכסים פיננסיים והוא חל על כל הנכסים הפיננסיים שבתחולת IAS 39. התקן קובע כי בעת ההכרה לראשונה כל הנכסים הפיננסיים יימדדו בשווי הוגן. בתקופות עוקבות יש למדוד מכשירי חוב בעלות מופחתת רק אם מתקיימים שני התנאים המצטברים הבאים:

- הנכס מוחזק במסגרת מודל עסקי שמטרתו היא להחזיק בנכסים על מנת לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים הנובעים מהם.
- על פי התנאים החוזיים של הנכס הפיננסי, החברה זכאית, במועדים מסויימים, לקבל תזרימי מזומנים המהווים אך ורק תשלומי קרן ותשלומי ריבית על יתרת קרן.

כמו כן התקן כולל מודל חדש למדידת ירידת ערך של נכסים פיננסיים.

המדידה העוקבת של כל יתר מכשירי החוב והנכסים הפיננסיים האחרים תהיה על פי שווי הוגן. התקן קובע הבחנה בין מכשירי חוב אשר ימדדו בשווי הוגן דרך רווח או הפסד ומכשירי חוב שימדדו בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר.

נכסים פיננסיים שהינם מכשירים הוניים יימדדו בתקופות עוקבות בשווי הוגן, וההפרשים ייזקפו לרווח והפסד או לרווח (הפסד) כולל אחר, על פי בחירת החברה לגבי כל מכשיר ומכשיר. אם מדובר במכשירים הוניים המוחזקים למטרות מסחר, חובה למדוד אותם בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

לעניין גריעה ובנושא התחייבויות פיננסיות קובע התקן את אותן הוראות שנדרשות לפי הוראות IAS 39 לגבי גריעה ולגבי התחייבויות פיננסיות שלא נבחרה לגביהן חלופת השווי ההוגן.

לפי התקן, סכום השינוי בשווי ההוגן של ההתחייבות - שמיחוס לשינויים בסיכון האשראי - ייזקף לרווח כולל אחר. כל יתר השינויים בשווי ההוגן ייזקפו לרווח או הפסד.

התקן כולל דרישות חדשות בנוגע לחשבונאות גידור.

החברה החלה בהיערכות ליישום התקן ובוחנת את ההשפעה האפשרית של התקן, אך אין ביכולתה, בשלב זה, לאמוד את השפעתו על הדוחות הכספיים המאוחדים.

התקן ייושם החל מהתקופות השנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2018.

2. תיקונים ל-IAS 7 דוח על תזרימי מזומנים, בדבר גילויים נוספים לגבי התחייבויות פיננסיות

בינואר 2016 פרסם ה-IASB תיקונים ל-IAS 7 דוח על תזרימי מזומנים (להלן - התיקונים) אשר דורשים מתן גילויים נוספים לגבי התחייבויות פיננסיות. התיקונים דורשים להציג את התנועה בין יתרת הפתיחה ליתרת הסגירה של התחייבויות פיננסיות, לרבות השינויים הנובעים מתזרימי מזומנים מפעילות מימון, מרכישת או איבוד שליטה במוחזקות, משינויים בשערי חליפין ומשינויים בשווי הוגן.

התיקונים ייושמו החל מהתקופות השנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2017 או לאחריו. לא נדרש לכלול גילויים כאמור בהתייחס למספרי השוואה לתקופות הקודמות למועד התחילה של התיקונים.

החברה תכלול את הגילויים הנדרשים בדוחותיה הכספיים הרלוונטיים.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כג. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

3 IFRS 16 חכירות

בינואר 2016 פרסם ה- IASB את תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 16 בדבר חכירות (להלן – התקן החדש).
בהתאם לתקן החדש, חכירה מוגדרת כחווה, או חלק מחווה, אשר מעביר בתמורה לתשלום את זכות השימוש בנכס לתקופת זמן מוגדרת.
להלן עיקרי התקן החדש:

- התקן החדש דורש מחוכרים להכיר בכל החכירות בנכס מול התחייבות בדוח על המצב הכספי (פרט למקרים מסוימים) באופן דומה לטיפול החשבונאי בחכירה מימונית בהתאם לתקן הקיים- IAS 17 חכירות.
- חוכרים יכירו בהתחייבות בגין תשלומי החכירה ומנגד יכירו בנכס זכות-שימוש. כמו כן, החוכרים יכירו בהוצאות ריבית ובהוצאות פחת בנפרד.
- תשלומי חכירה משתנים שאינם תלויים במדד או בריבית אשר מבוססים על ביצוע או שימוש (לדוגמה, אחוז מהפדיון) יוכרו כהוצאה מצד החוכרים או כהכנסה מצד המחכירים במועד היווצרותם.
- במקרה של שינוי בתשלומי חכירה משתנים הצמודים למדד, על החוכר להעריך מחדש את ההתחייבות בגין החכירה כאשר השפעת השינוי תיזקף לנכס זכות-שימוש.
- התקן החדש כולל שני חריגים שבהם החוכרים רשאים לטפל בחכירות בהתאם לטיפול החשבונאי הקיים בהתייחס לחכירות תפעוליות וזאת במקרה של חכירות נכסים בעלי ערך כספי נמוך או במקרה של חכירות לתקופה של עד שנה.
- הטיפול החשבונאי מצד המחכיר נותר ללא שינוי מהותי לעומת התקן הקיים, קרי, סיווג כחכירה מימונית או כחכירה תפעולית.

התקן החדש ייושם החל מהתקופות השנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2019.

התקן החדש מאפשר לחוכרים לבחור בגישת יישום למפרע מלאה או בגישת יישום למפרע חלקי עם הקלות מסוימות בגין החכירות שיהיו קיימות במועד המעבר, אשר לפיה לא תידרש הצגה מחדש של מספרי ההשוואה.

להערכת החברה, לתקן לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

כד. להלן שיעורי השינוי של מדד המחירים לצרכן ושער החליפין של הדולר:

שער חליפין יציג של הדולר ארה"ב	מדד המחירים לצרכן		
	מדד ידוע	מדד בגין	
%	%	%	
(1.5)	(0.3)	(0.2)	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016
0.3	(0.9)	(1.0)	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015
12.0	(0.1)	(0.2)	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014

באור 3: - מגזרי פעילות

א. החברה פועלת במגזרי הפעילות הבאים:

1. מגזר ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך

מגזר ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך כולל את ענפי ביטוח חיים והוא מתמקד בעיקר בחיסכון לטווח ארוך (במסגרת פוליסות ביטוח חיים לסוגיהן) וכן בכיסויים ביטוחיים של סיכונים שונים כגון: מוות, נכות, אובדן כושר עבודה ועוד.

2. מגזר ביטוח בריאות

מגזר ביטוח בריאות כולל ביטוח הוצאות רפואיות, תאונות אישיות, ניתוחים השתלות, מחלות קשות נח"ל ועוד.

3. מגזר ביטוח כללי

מגזר הביטוח הכללי כולל את ענפי החבויות והרכוש. בהתאם להוראות המפקח מפורט מגזר הביטוח הכללי לפי ענפי רכב חובה, רכב רכוש, ענפי רכוש ואחרים וענפי חבויות אחרים.

- ענף רכב חובה

ענף רכב חובה מתמקד בכיסוי אשר רכישתו על ידי בעל הרכב או הנוהג בו היא חובה על פי דין ואשר מעניק כיסוי לנזק גוף (לנהג הרכב, לנוסעים ברכב או להולכי רגל) כתוצאה משימוש ברכב מנועי.

- ענף רכב רכוש

ענף רכב רכוש מתמקד בכיסוי נזקי רכוש לרכב המבוטח ונזקי רכוש שהרכב המבוטח יגרום לצד שלישי.

- ענפי רכוש ואחרים

יתר ענפי הרכוש שאינם רכב וחבויות ובעיקר ענף דירות.

- ענפי חבויות אחרים

ענפי החבויות מיועדים לכיסוי של חבויות המבוטח בגין נזק שהוא יגרום לצד שלישי. ענפים אלו כוללים: אחריות כלפי צד ג', אחריות מעבידים ואחריות מקצועית.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. להלן תוצאות מגזרי הפעילות:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016					
סך הכל	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
אלפי ש"ח					
2,019,035	-	1,582,478	182,756	253,801	פרמיות שהורווחו ברוטו
94,323	-	55,711	10,135	28,477	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
1,924,712	-	1,526,767	172,621	225,324	פרמיות שהורווחו בשייר
83,780	25,940	46,619	1,089	10,132	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
6,513	-	-	-	6,513	הכנסות מדמי ניהול
17,604	-	3,654	1,758	12,192	הכנסות מעמלות
2,032,609	25,940	1,577,040	175,468	254,161	סך כל ההכנסות
1,537,172	-	1,331,496	76,569	129,107	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
68,742	-	52,440	6,999	9,303	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
1,468,430	-	1,279,056	69,570	119,804	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
273,371	-	194,760	38,670	39,941	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
122,436	4,341	74,780	21,006	22,309	הוצאות הנהלה וכלליות
13,745	13,610	46	-	89	הוצאות מימון
646	646	-	-	-	הוצאות אחרות
1,878,628	18,597	1,548,642	129,246	182,143	סך כל ההוצאות
153,981	7,343	28,398	46,222	72,018	רווח לפני מסים על ההכנסה
(1,120)	-	(738)	(202)	(180)	הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
152,861	7,343	27,660	46,020	71,838	סה"כ רווח כולל לפני מסים על ההכנסה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. להלן תוצאות מגזרי הפעילות (המשך):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

לא מיוחס		ביטוח חיים		
סך הכל	למגזרי פעילות	ביטוח כללי	בריאות	והיסכון ארוך טווח
אלפי ש"ח				
1,734,636	-	1,349,098	155,108	230,430
92,606	-	55,859	11,065	25,682
1,642,030	-	1,293,239	144,043	204,748
52,404	760	38,244	3,141	10,259
7,119	-	-	-	7,119
15,115	-	3,419	2,004	9,692
1,716,668	760	1,334,902	149,188	231,818
1,124,251	-	947,653	55,315	121,283
63,429	-	41,811	5,699	15,919
1,060,822	-	905,842	49,616	105,364
249,173	-	182,855	30,378	35,940
121,931	8,449	76,457	17,137	19,888
15,002	14,907	95	-	-
207	207	-	-	-
1,447,135	23,563	1,165,249	97,131	161,192
269,533	(22,803)	169,653	52,057	70,626
(546)	-	(376)	(90)	(80)
268,987	(22,803)	169,277	51,967	70,546

פרמיות שהורווחו ברוטו	230,430	155,108	1,349,098	-	1,734,636
פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה	25,682	11,065	55,859	-	92,606
פרמיות שהורווחו בשייר	204,748	144,043	1,293,239	-	1,642,030
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון	10,259	3,141	38,244	760	52,404
הכנסות מדמי ניהול	7,119	-	-	-	7,119
הכנסות מעמלות	9,692	2,004	3,419	-	15,115
סך כל ההכנסות	231,818	149,188	1,334,902	760	1,716,668
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו	121,283	55,315	947,653	-	1,124,251
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח	15,919	5,699	41,811	-	63,429
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר	105,364	49,616	905,842	-	1,060,822
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות	35,940	30,378	182,855	-	249,173
הוצאות הנהלה וכלליות	19,888	17,137	76,457	8,449	121,931
הוצאות מימון	-	-	95	14,907	15,002
הוצאות אחרות	-	-	-	207	207
סך כל ההוצאות	161,192	97,131	1,165,249	23,563	1,447,135
רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה	70,626	52,057	169,653	(22,803)	269,533
הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה	(80)	(90)	(376)	-	(546)
סה"כ רווח (הפסד) כולל לפני מסים על ההכנסה	70,546	51,967	169,277	(22,803)	268,987

פרמיות שהורווחו ברוטו

פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה

פרמיות שהורווחו בשייר

רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

הכנסות מדמי ניהול

הכנסות מעמלות

סך כל ההכנסות

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין

חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו

חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים

ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין

חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה

אחרות

הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות מימון

הוצאות אחרות

הוצאות אחרות

סך כל ההוצאות

רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה

הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה

סה"כ רווח (הפסד) כולל לפני מסים על

ההכנסה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. להלן תוצאות מגזרי הפעילות (המשך):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014					
סך הכל	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
אלפי ש"ח					
1,546,301	-	1,196,318	130,746	219,237	פרמיות שהורווחו ברוטו
88,925	-	52,337	12,485	24,103	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
1,457,376	-	1,143,981	118,261	195,134	פרמיות שהורווחו בשייר
89,816	21,138	36,547	1,947	30,184	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
7,224	-	-	-	7,224	הכנסות מדמי ניהול
17,343	-	4,375	2,420	10,548	הכנסות מעמלות
1,571,759	21,138	1,184,903	122,628	243,090	סך כל ההכנסות
963,944	-	774,530	49,935	139,479	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
17,356	-	1,262	6,746	9,348	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
946,588	-	773,268	43,189	130,131	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
241,678	-	179,417	28,059	34,202	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
113,459	12,573	64,273	15,940	20,673	הוצאות הנהלה וכלליות
13,064	12,978	86	-	-	הוצאות מימון
584	584	-	-	-	הוצאות אחרות
1,315,373	26,135	1,017,044	87,188	185,006	סך כל ההוצאות
256,386	(4,997)	167,859	35,440	58,084	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
2,063	-	1,459	276	328	רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה
258,449	(4,997)	169,318	35,716	58,412	סה"כ רווח (הפסד) כולל לפני מסים על ההכנסה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ג. להלן הרכב נכסים והתחייבויות מגזרי הפעילות:

ליום 31 בדצמבר 2016

ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח					לא מיוחס למגזרי פעילות	סך הכל
בריאות					ביטוח כללי אלפי ש"ח	
נכסים						
נכסים בלתי מוחשיים					121,564	121,564
הוצאות רכישה נדחות					84,491	262,828
נדל"ן להשקעה					75,085	219,810
נכסי ביטוח משנה					153,638	172,555
פרמיות לגבייה					453,482	454,819
השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה					-	502,479
השקעות פיננסיות אחרות:						
נכסי חוב סחירים					232,075	490,146
נכסי חוב שאינם סחירים					849,733	1,026,327
מניות					4,501	9,002
אחרות					64,973	129,946
סך כל השקעות פיננסיות אחרות					1,151,282	1,655,421
מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה					-	10,740
מזומנים ושווי מזומנים אחרים					465,568	559,952
נכסים אחרים					97,538	149,590
סך כל הנכסים					2,481,084	4,109,758
סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה					-	513,219
התחייבויות						
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה					2,275,740	2,415,177
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה					-	507,303
התחייבויות פיננסיות					-	351,310
התחייבויות אחרות					222,457	302,565
סך כל ההתחייבויות					2,498,197	3,576,355

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ג. להלן הרכב נכסים והתחייבויות מגזרי הפעילות: (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2015

ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח					לא מיוחס למגזרי פעילות	סך הכל
					ביטוח כללי אלפי ש"ח	
					בריאות	
נכסים						
נכסים בלתי מוחשיים					-	98,917
הוצאות רכישה נדחות					95,223	229,280
נדל"ן להשקעה						203,660
נכסי ביטוח משנה					13,931	164,347
פרמיות לגבייה					1,015	364,465
השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה					499,510	499,510
השקעות פיננסיות אחרות:						
נכסי חוב סחירים					15,456	562,559
נכסי חוב שאינם סחירים					42,854	1,055,640
מניות					-	17,177
אחרות					-	189,345
סך כל השקעות פיננסיות אחרות					58,310	1,824,721
מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה					15,519	15,519
מזומנים ושווי מזומנים אחרים					25,712	244,068
נכסים אחרים					1,164	93,201
סך כל הנכסים					710,384	3,737,688
סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה					515,029	515,029
התחייבויות						
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה					76,819	2,067,528
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה					509,923	509,923
התחייבויות פיננסיות					-	301,423
התחייבויות אחרות					33,746	327,156
סך כל ההתחייבויות					620,488	3,206,030

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ד. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016					
ביטוח כללי					
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים (*)	ענפי חבויות ואחרים (**) (**) סך הכל	סך הכל	
אלפי ש"ח					
468,499	1,018,956	172,779	17,452	1,677,686	פרמיות ברוטו
20,795	2,197	31,917	1,197	56,106	פרמיות ביטוח משנה
447,704	1,016,759	140,862	16,255	1,621,580	פרמיות בשייר
18,243	68,685	7,012	873	94,813	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה בשייר
429,461	948,074	133,850	15,382	1,526,767	פרמיות שהורווחו בשייר
32,553	10,952	2,249	865	46,619	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
-	-	3,654	-	3,654	הכנסות מעמלות
462,014	959,026	139,753	16,247	1,577,040	סך כל ההכנסות
485,833	766,092	68,841	10,730	1,331,496	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
42,466	1,275	7,461	1,238	52,440	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
443,367	764,817	61,380	9,492	1,279,056	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
55,874	113,693	23,173	2,020	194,760	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
22,668	44,376	6,905	831	74,780	הוצאות הנהלה וכלליות
-	-	46	-	46	הוצאות מימון
521,909	922,886	91,504	12,343	1,548,642	סך כל ההוצאות
(59,895)	36,140	48,249	3,904	28,398	רווח (הפסד) כולל לפני מסים על הכנסה
(189)	(464)	(78)	(7)	(738)	הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
(60,084)	35,676	48,171	3,897	27,660	רווח כולל לפני מסים על ההכנסה
1,521,049	616,287	102,287	36,117	2,275,740	התחייבות בגין חוזי ביטוח ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2016
1,375,502	617,311	94,558	34,731	2,122,102	התחייבות בגין חוזי ביטוח בשייר ליום 31 בדצמבר, 2016

(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר נתונים מענפי ביטוח דירות אשר הפעילות בגינם מהווה כ-93% מסך הפרמיות בענפים אלו.
 (**) ענפי חבויות ואחרים כוללים בעיקר נתונים מענפי חבות צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה כ-94% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ד. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי: (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015					
ביטוח כללי					
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים (*)	ענפי חבויות ואחרים (**) (*)	סך הכל	
אלפי ש"ח					
414,478	833,401	159,156	11,784	1,418,819	פרמיות ברוטו
24,074	1,705	29,671	1,068	56,518	פרמיות ביטוח משנה
390,404	831,696	129,485	10,716	1,362,301	פרמיות בשייר
14,128	47,698	4,793	2,443	69,062	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה בשייר
376,276	783,998	124,692	8,273	1,293,239	פרמיות שהורווחו בשייר
24,793	9,774	3,232	445	38,244	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
-	-	3,419	-	3,419	הכנסות מעמלות
401,069	793,772	131,343	8,718	1,334,902	סך כל ההכנסות
293,042	575,552	73,675	5,384	947,653	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
27,225	4,147	9,870	569	41,811	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
265,817	571,405	63,805	4,815	905,842	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
52,560	105,922	23,077	1,296	182,855	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
21,552	45,366	8,841	698	76,457	הוצאות הנהלה וכלליות
-	-	95	-	95	הוצאות מימון
339,929	722,693	95,818	6,809	1,165,249	סך כל ההוצאות
61,140	71,079	35,525	1,909	169,653	רווח לפני מסים על ההכנסה
(101)	(229)	(43)	(3)	(376)	הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
61,039	70,850	35,482	1,906	169,277	רווח כולל לפני מסים על ההכנסה
1,314,487	497,530	99,195	27,192	1,938,404	התחייבות בגין חוזי ביטוח ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2015
1,183,951	494,917	90,036	26,106	1,795,010	התחייבות בגין חוזי ביטוח בשייר ליום 31 בדצמבר, 2015

(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר נתונים מענפי ביטוח דירות אשר הפעילות בגינם מהווה כ-92% מסך הפרמיות בענפים אלו.
 (**) ענפי חבויות ואחרים כוללים בעיקר נתונים מענפי חבות צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה כ-93% מסך פרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ד. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי: (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014					
ביטוח כללי					
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים (*)	ענפי חבויות ואחרים (**) (אלפי ש"ח)	סך הכל	
379,424	723,004	144,802	9,448	1,256,678	פרמיות ברוטו
23,079	1,049	27,282	944	52,354	פרמיות ביטוח משנה
356,345	721,955	117,520	8,504	1,204,324	פרמיות בשייר
14,780	40,739	4,363	461	60,343	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה בשייר
341,565	681,216	113,157	8,043	1,143,981	פרמיות שהורווחו בשייר
22,565	10,939	2,689	354	36,547	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
-	-	4,375	-	4,375	הכנסות מעמלות
364,130	692,155	120,221	8,397	1,184,903	סך כל ההכנסות
237,580	479,509	52,129	5,312	774,530	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
(3,099)	(3)	3,820	544	1,262	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
240,679	479,512	48,309	4,768	773,268	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
52,933	99,992	25,060	1,432	179,417	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
18,759	37,539	7,485	490	64,273	הוצאות הנהלה וכלליות
-	-	86	-	86	הוצאות מימון
312,371	617,043	80,940	6,690	1,017,044	סך כל ההוצאות
51,759	75,112	39,281	1,707	167,859	רווח לפני מסים על ההכנסה
432	875	142	10	1,459	הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
52,191	75,987	39,423	1,717	169,318	רווח כולל לפני מסים על ההכנסה
1,310,529	441,469	85,203	22,081	1,859,282	התחייבות בגין חוזי ביטוח ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2014
1,190,552	441,466	78,679	19,058	1,729,755	התחייבות בגין חוזי ביטוח בשייר ליום 31 בדצמבר, 2014

(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר נתונים מענפי ביטוח דירות אשר הפעילות בגינם מהווה כ-92% מסך הפרמיות בענפים אלו.
 (**) ענפי חבויות ואחרים כוללים בעיקר נתונים מענפי חבות צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה כ-92% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 4 - נכסים בלתי מוחשיים

ההרכב ותנועה:

תוכנות מחשב אלפי ש"ח	
	<u>שנת 2016</u>
	<u>עלות</u>
146,982	יתרה ליום 1 בינואר, 2016
41,057	תוספות במשך השנה (*)
(8,995)	גריעות במשך השנה (**)
179,044	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016
	<u>הפחתה שנצברה</u>
48,065	יתרה ליום 1 בינואר, 2016
18,410	תוספות במשך השנה
(8,995)	גריעות במשך השנה (**)
57,480	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016
121,564	עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר, 2016
	<u>שנת 2015</u>
	<u>עלות</u>
118,472	יתרה ליום 1 בינואר, 2015
34,653	תוספות במשך השנה (*)
(6,143)	גריעות במשך השנה (**)
146,982	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2015
	<u>הפחתה שנצברה</u>
36,999	יתרה ליום 1 בינואר, 2015
17,209	תוספות במשך השנה
(6,143)	גריעות במשך השנה (**)
48,065	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2015
98,917	עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר, 2015

(*) תוספות בגין תוכנות מחשב כוללות היוון הוצאות בגין פיתוח עצמי: בשנת 2016 בסך של כ- 27,044 אלפי ש"ח ובשנת 2015 בסך של כ- 23,052 אלפי ש"ח.

(**) גריעות של נכסים, שאינם בשימוש, שהופחתו במלואם.

באור 5: - הוצאות רכישה נדחות

א. הרכב:

31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח		
95,223	104,923	ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (ראה סעיף ב' להלן)
56,371	73,414	ביטוח בריאות (ראה סעיף ב' להלן)
77,686	84,491	ביטוח כללי
229,280	262,828	

ב. התנועה בהוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח וביטוח בריאות:

ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח		
בריאות		
אלפי ש"ח		
47,832	85,133	יתרה ליום 1 בינואר, 2015
32,902	33,344	תוספות (הוצאות רכישה)
(14,364)	(8,643)	הפחתה שוטפת
(9,999)	(14,611)	הפחתה בגין ביטולים
56,371	95,223	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2015
49,261	35,780	תוספות (הוצאות רכישה)
(18,545)	(9,641)	הפחתה שוטפת
(13,673)	(16,439)	הפחתה בגין ביטולים
73,414	104,923	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016

באור 6: - רכוש קבוע

א. הרכב ותנועה

שנת 2016

שיפורים במושכר	ריהוט וציוד	מחשבים אלפי ש"ח	כלי רכב	סך הכל
27,446	21,963	31,765	19,065	100,239
638	568	8,719	8,870	18,795
(6,700)	(84)	(9,362)	-	(16,146)
-	-	-	(6,624)	(6,624)
21,384	22,447	31,122	21,311	96,264
15,698	13,924	16,920	4,460	51,002
2,156	1,837	5,014	3,067	12,074
(6,700)	(84)	(9,362)	-	(16,146)
-	-	-	(2,708)	(2,708)
11,154	15,677	12,572	4,819	44,222
10,230	6,770	18,550	16,492	52,042

עלות

יתרה ליום 1 בינואר, 2016

תוספות

גריעות (*)

מכירות

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016

פחת שנצבר

יתרה ליום 1 בינואר, 2016

תוספות

גריעות (*)

מכירות

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016

יתרת עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר, 2016

שנת 2015

שיפורים במושכר	ריהוט וציוד	מחשבים אלפי ש"ח	כלי רכב	סך הכל
26,295	20,251	27,350	17,621	91,517
1,151	1,929	4,997	4,857	12,934
-	(217)	(582)	-	(799)
-	-	-	(3,413)	(3,413)
27,446	21,963	31,765	19,065	100,239
13,276	11,832	12,185	2,876	40,169
2,422	2,309	5,317	2,907	12,955
-	(217)	(582)	-	(799)
-	-	-	(1,323)	(1,323)
15,698	13,924	16,920	4,460	51,002
11,748	8,039	14,845	14,605	49,237

עלות

יתרה ליום 1 בינואר, 2015

תוספות

גריעות (*)

מכירות

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2015

פחת שנצבר

יתרה ליום 1 בינואר, 2015

תוספות

גריעות (*)

מכירות

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2015

יתרת עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר, 2015

(*) גריעות של נכסים, שאינם בשימוש, שהופחתו במלואם.

באור 7: - השקעות בחברות מוחזקות

מידע בדבר חברות המוחזקות במישרין על ידי החברה

חברה מאוחדת

היקף ההשקעה בחברה אלפי ש"ח	סכומים שהעמידה החברה לחברה מאוחדת אלפי ש"ח	זכויות החברה בהון ובזכות ההצבעה %	מדינת התאגדות	הערה
1	-	100	ישראל	(1) איי.די.איי הנפקות (2010) בע"מ

(1) חברת איי.די.איי הנפקות (2010) בע"מ (להלן - איי.די.איי הנפקות) הוקמה על ידי החברה ביום 15 באוגוסט 2010 לצורך גיוס מקורות מימון בישראל עבור החברה באמצעות הנפקה (ציבורית ופרטית) של תעודות התחייבות ו/או אגרות חוב ו/או שטרי הון, אשר תמורתן תופקד בחברה לשימוש על-פי שיקוליה ועל אחרייתה ואשר החברה ערבה לפרעונם. ראו באור 24 להלן בדבר הנפקת תעודות התחייבות על ידי איי.די.איי הנפקות ודירוגן.

באור 8: - נדל"ן להשקעה

א. הרכב ותנועה:

2015	2016	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
-	203,660	יתרה ליום 1 בינואר
		<u>תוספות במשך השנה</u>
200,410	-	רכישות (1)
14,330	474	עלויות והוצאות שהונו
214,740	474	סה"כ תוספות
(11,080)	15,676	התאמת שווי הוגן
203,660	219,810	יתרה ליום 31 בדצמבר

(1) ביום 29 ביולי 2015 (להלן: "מועד החתימה") התקשרה החברה בהסכמים עם צדדים שלישיים בלתי קשורים לחברה ולבעלי השליטה בה (להלן: "המוכרים") לרכישת זכויותיהם בחלק מבניין משרדים בתל אביב המכונה "בית פסגות" (להלן: "הנכס" ו-"ההסכמים" או "העסקה", בהתאמה ולפי העניין). רכישת הזכויות כוללת גם את רכישת זכויות והתחייבויות המוכרים בהתאם להסכמי שכירות קיימים בנכס, לכ-30 שוכרים בהסכמי שכירות שונים, לתקופות שכירות שונות עד לשנת 2024 (להלן: "השוכרים").

לאחר שלב ההתקשרות הראשוני, ניהלה החברה גם מו"מ והגיעה להסכמה עם צד שלישי המחזיק ביתרת הזכויות בנכס (ריטו) הן על חלוקת הזכויות בו והן על ניהול משותף של הנכס. עם סיום המו"מ הנ"ל עומדות זכות החברה בנכס על 50% מכל שטחו (כ-11,000 מ"ר), אשר החברה שילמה תמורתן סך כולל של כ-215 מליון ש"ח כולל הוצאות רכישה (הוצאות הרכישה נזקפו לדוח רווח והפסד), ואשר היא זכאית בגינם לדמי שכירות מהשוכרים בסך של כ-14.5 מליון ש"ח בשנה.

לאחר שהתקיימו כל התנאים המתלים שנקבעו בין הצדדים, הושלמה העסקה כך שהחברה מחזיקה ב-50% מהזכויות בנכס.

באור 8: - נדל"ן להשקעה (המשך)

ב. מדידת שווי הוגן של נדל"ן להשקעה

1. תהליכי הערכה המיושמים בחברה וטכניקות הערכה ששימשו לקביעת השווי ההוגן

נדל"ן להשקעה נמדד על בסיס השווי ההוגן כפי שנקבע בהערכת שווי שבוצעה על ידי מר אברהם כץ, שהינו מעריך שווי חיצוני בלתי תלוי שהוא בעל כישורים מקצועיים מוכרים וניסיון רב בנוגע למיקום וסוג הנדל"ן שהוערך. השווי ההוגן נקבע בהתבסס על עסקאות שנערכו לאחרונה בשוק ביחס לנדל"ן דומה ובמיקום דומה לזה של הנדל"ן שבבעלות החברה, וכן בהתבסס על אומדן תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים מהנכס. באמידת תזרימי המזומנים הובא בחשבון הסיכון המובנה שלהם והם מהווים בשיעור תשואה המשקף את הסיכונים הגלומים בתזרימי המזומנים אשר נקבע בהתחשב בתשואה המקובלת בשוק המקרקעין תוך התאמה למאפיינים הספציפיים של הנכס ורמת הסיכון של ההכנסות הצפויות ממנו.

2. הנחות משמעותיות ששימשו בהערכת השווי

31 בדצמבר		
2015	2016	
		נדל"ן להשקעה
97	102	דמי שכירות חזויים למ"ר לחודש
1.1%	0.3%	שטחים פנויים להשכרה (ב-%)

3. היררכיית שווי הוגן

מדידת השווי הוגן הינה ברמה 3 בהיררכיית השווי ההוגן.

4. נתונים משמעותיים שאינן ניתנים לצפיה

להלן פרטים בדבר שיעורי ההיוון ששימשו לצורך קביעת השווי ההוגן:

31 בדצמבר		
2015	2016	
		סוג הנכס:
		משרדים בישראל
אלפי ש"ח		
7.25% - 7.5%	7.2%	

5. ניתוח רגישות

שיעור ההיוון מהווה אומדן משמעותי בקביעת השווי ההוגן משום ששינוי בו ישפיע באופן מהותי על השווי של הנדל"ן להשקעה. בניית רגישות להלן מוצגת ההשפעה של שינוי בשיעור ההיוון בשיעורים המפורטים:

31 בדצמבר		
2015	2016	
		אלפי ש"ח
(11,420)	(14,200)	עליה של 0.5%
13,080	16,300	ירידה של 0.5%

באור 8: - נדל"ן להשקעה (המשך)

ג. הסכומים שהוכרו בדוח רווח והפסד (למעט השינויים בשווי הוגן).

2015	2016
אלפי ש"ח	
5,374	15,405
(118)	(435)
5,256	14,970

הכנסות שכירות
הוצאות תפעוליות ישירות
סה"כ הכנסות שכירות

באור 9: - חייבים ויתרות חובה

הרכב:

31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
26,249	26,870
9,924	9,949
1,929	2,330
276	232
3,348	7,798
2,234	1,071
4	637
43,964	48,887

הוצאות מראש
חברות ביטוח ותווכני ביטוח
מבוטחים
ריבית ודיבידנד לקבל
הכנסות לקבל
מקדמות לספקים
אחרים

באור 10: - פרמיות לגבייה

א. הרכב:

31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
366,650	457,669
(2,185)	(2,850)
364,465	454,819
26,040	33,306

פרמיות לגבייה (*)
בניכוי הפרשה לחובות מסופקים (ב)
סך הכל פרמיות לגבייה
(*) כולל המחאות לגבייה והוראות קבע

לעניין תנאי הצמדה של הפרמיה לגבייה, ראה באור 34'ג' להלן.
לעניין פרמיה לגבייה מצדדים קשורים, ראה באור 35'א'.

ב. להלן התנועה בהפרשה לחובות מסופקים:

אלפי ש"ח
1,774
411
2,185
665
2,850

יתרה ליום 1 בינואר, 2015
שינוי בהפרשה
יתרה ליום 31 בדצמבר, 2015
שינוי בהפרשה
יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016

באור 10: - פרמיות לגבייה (המשך)

ג. גיול:

31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
358,874	447,940
2,968	4,215
622	667
278	380
3,868	5,262
362,742	453,202
1,723	1,617
364,465	454,819

פרמיה לגבייה שערכה לא נפגם

ללא פיגור

בפיגור (*):

מתחת ל-90 ימים

בין 90 ל-180 ימים

מעל 180 ימים

סך הכל פרמיה לגבייה שערכה לא נפגם

פרמיה לגבייה שערכה נפגם (**)

סך הכל פרמיה לגבייה

(*) כולל בעיקר חובות בפיגור במגזר הביטוח הכללי.

(**) לאחר הפרשה לחובות מסופקים.

באור 11: - השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה

א. פירוט הנכסים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד:

ליום 31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח		
391,274	385,468	נכסי חוב סחירים
9,875	6,330	נכסי חוב שאינם סחירים
20,895	20,642	מניות
77,466	90,039	השקעות פיננסיות אחרות
499,510	502,479	סך הכל השקעות פיננסיות
15,519	10,740	מזומנים ושווי מזומנים
515,029	513,219	סך הכל נכסים עבור חוזים תלויי תשואה

לעניין החשיפה בגין נכסים עבור חוזים תלויי תשואה ראה באור 34 בדבר ניהול סיכונים.

ב. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

הטבלה שלהלן מציגה ניתוח מכשירים פיננסיים המוצגים בשווי הוגן. הרמות השונות הוגדרו באופן הבא:

- רמה 1 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש במחירים מצוטטים (לא מתואמים) בשוק פעיל למכשירים זהים.
- רמה 2 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים נצפים, ישירים או בלתי ישירים, שאינם כלולים ברמה 1 לעיל.
- רמה 3 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים שאינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.

ליום 31 בדצמבר 2016				
סך הכל	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
אלפי ש"ח				
385,468	-	-	385,468	השקעות פיננסיות:
6,330	235	6,095	-	נכסי חוב סחירים
20,642	8,000	-	12,642	נכסי חוב שאינם סחירים
90,039	8,155	-	81,884	מניות
502,479	16,390	6,095	479,994	השקעות פיננסיות אחרות
				סך-הכל

ליום 31 בדצמבר 2015				
סך הכל	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
אלפי ש"ח				
391,274	-	-	391,274	השקעות פיננסיות:
9,875	-	9,875	-	נכסי חוב סחירים
20,895	1,333	-	19,562	נכסי חוב שאינם סחירים
77,466	5,834	-	71,632	מניות
499,510	7,167	9,875	482,468	השקעות פיננסיות אחרות
				סך-הכל

באור 11: - השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

ג. התנועה בנכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן המסווגים לרמה 3

אלפי ש"ח	
7,167	יתרה ליום 1 בינואר 2016
8,663	רכישות
325	סך הרווחים שהוכרו ברווח והפסד
235	העברות אל רמה 3 (*)
16,390	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016
325	סך הרווחים לתקופה שנכללו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר 2016
3,984	יתרה ליום 1 בינואר 2015
3,593	רכישות
(744)	מכירות
334	סך הרווחים שהוכרו ברווח והפסד
7,167	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015
376	סך הרווחים לתקופה שנכללו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר 2015

במהלך השנים לא היו מעברים בין רמה 1 לרמה 2.

(*) בגין נכסי חוב אשר הופסק בגינם השימוש בציטוט והועברו לרמה 3.

באור 12: - השקעות פיננסיות אחרות

א. ההרכב:

ליום 31 בדצמבר 2016			
סך הכל	מוצגות בעלות מופחתת אלפי ש"ח	מוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד	
490,146	-	490,146	נכסי חוב סחירים (1)
1,026,327	1,026,327	-	נכסי חוב שאינם סחירים (2)
9,002	-	9,002	מניות (4)
129,946	-	129,946	אחרות (5)
1,655,421	1,026,327	629,094	סך הכל

באור 12: - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

א. ההרכב:

ליום 31 בדצמבר 2015		
סך הכל	מוצגות בעלות מופחתת אלפי ש"ח	מוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד
562,559	-	562,559
1,055,640	1,055,640	-
17,177	-	17,177
189,345	-	189,345
1,824,721	1,055,640	769,081

נכסי חוב סחירים (1)

נכסי חוב שאינם סחירים (2)

מניות (4)

אחרות (5)

סך הכל

(1) נכסי חוב סחירים

ליום 31 בדצמבר			
2015	2016	2015	2016
עלות מופחתת		הערך בספרים	
אלפי ש"ח			
292,185	298,288	292,537	298,130
269,904	189,122	270,022	192,016
562,089	487,410	562,559	490,146

אגרות חוב ממשלתיות

נכסי חוב אחרים:

נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב סחירים

(2) נכסי חוב שאינם סחירים

ההרכב:

ליום 31 בדצמבר			
2015	2016	2015	2016
שווי הוגן		הערך בספרים	
אלפי ש"ח			
330,708	281,506	324,974	276,979
780,206	762,357	730,666	749,348
1,110,914	1,043,863	1,055,640	1,026,327
		2,396	3,822

שאינם ניתנים להמרה

מוצגים בעלות מופחתת, למעט

פיקדונות בבנקים

פיקדונות בבנקים

סך הכל נכסי חוב שאינם ניתנים להמרה

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד
(במצטבר)

באור 12: - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

א. ההרכב: (המשך)

(3) פרטים בדבר ריבית והצמדה בגין נכסי חוב

31 בדצמבר	
2015	2016
ריבית אפקטיבית	
אחוזים	

נכסי חוב סחירים

בסיס הצמדה

צמוד למדד המחירים לצרכן

שקלי

צמוד מט"ח

1.24

0.48

3.15

1.98

0.41

3.51

31 בדצמבר	
2015	2016
ריבית אפקטיבית	
אחוזים	

נכסי חוב שאינם סחירים

בסיס הצמדה

צמוד למדד המחירים לצרכן

שקלי

2.59

1.59

2.91

0.78

(4) מניות

ליום 31 בדצמבר			
2015	2016	2015	2016
עלות		הערך בספרים	
אלפי ש"ח			
15,828	7,187	17,177	9,002

מניות סחירות

(5) השקעות פיננסיות אחרות

ליום 31 בדצמבר			
2015	2016	2015	2016
עלות		הערך בספרים	
אלפי ש"ח			
121,748	44,279	140,813	48,060
49,244	84,388	48,532	81,886
170,992	128,667	189,345	129,946

השקעות פיננסיות סחירות

השקעות פיננסיות שאינן סחירות

סך הכל השקעות פיננסיות אחרות

השקעות פיננסיות אחרות כוללות בעיקר השקעות בתעודות סל, קרנות השקעה, תשתיות, אופציות.

לגבי התחייבויות החברה להשקעה בקרנות השקעה, ראה באור 36 להלן.

באור 12: - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

(6) מכשירים נגזרים

להלן סכום החשיפה, נטו לנכס הבסיס, המוצג במונחי דלתא של העסקאות הפיננסיות שנעשו לתאריך הדוח הכספי:

31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
16	-

מטבע זר

ב. שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי

השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד וכן של נכסי חוב פיננסיים שאינם סחירים אשר מידע לגבי השווי ההוגן ניתן לצרכי באור בלבד נקבעים באמצעות היותן אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שיערי ההיוון מתבססים בעיקרם על התשואות של אגרות חוב ממשלתיות והמרווחים של אגרות חוב קונצרני כפי שנמדדו בבורסה לני"ע בתל אביב. ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברה שזכתה במכרז, שפורסם על ידי משרד האוצר, להקמה ולתפעול של מאגר ציטוטי מחירים ושיערי ריבית לגופים מוסדיים.

להלן הריבית הממוצעת המשוקללת בגין כל אחת מקבוצות הדרוג:

31 בדצמבר	
2015	2016
אחוזים	

נכסים פיננסיים:

עבור נכסי חוב שאינם סחירים - בארץ, לפי דירוג מקומי (*):

1.3	2.1	AA ומעלה
0.9	0.9	A
11.7	1.4	BBB
16.1	9.4	לא מדורג

(*) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג "מעלות" ו"מדרוג". נתוני חברת מדרוג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא A כולל A- ועד A+.

באור 12: - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ג. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

הטבלה שלהלן מציגה ניתוח מכשירים פיננסיים המוצגים בשווי הוגן. הרמות השונות הוגדרו באופן הבא:

- רמה 1 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש במחירים מצוטטים (לא מתואמים) בשוק פעיל למכשירים זהים.
- רמה 2 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים נצפים, ישירים או בלתי ישירים, שאינם כלולים ברמה 1 לעיל.
- רמה 3 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים שאינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.

היתרה בדוחות הכספיים של מזומנים, פרמיות לגביה, חייבים ויתרות חובה, תואמת או קרובה לשווי ההוגן שלהם.

ליום 31 בדצמבר 2016			
רמה 1	רמה 2	רמה 3	סך-הכל
אלפי ש"ח			
490,146	-	-	490,146
9,002	-	-	9,002
48,060	-	81,886	129,946
547,208	-	81,886	629,094
-	1,038,517	5,346	1,043,863

נכסי חוב סחירים

מניות

השקעות פיננסיות אחרות

סך הכל

נכסי חוב שאינם סחירים אשר ניתן גילוי של שווים ההוגן (12א'2 לעיל)

ליום 31 בדצמבר 2015			
רמה 1	רמה 2	רמה 3	סך-הכל
אלפי ש"ח			
562,559	-	-	562,559
17,177	-	-	17,177
140,829	-	48,516	189,345
720,565	-	48,516	769,081
-	1,110,914	-	1,110,914

נכסי חוב סחירים

מניות

השקעות פיננסיות אחרות

סך הכל

נכסי חוב שאינם סחירים אשר ניתן גילוי של שווים ההוגן (12א'2 לעיל)

באור 12: - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ד. התנועה בנכסים פיננסים הנמדדים בשווי הוגן והמסווגים לרמה 3

אלפי ש"ח	
48,516	יתרה ליום 1 בינואר 2016
35,041	רכישות
(1,671)	סך ההפסדים שהוכרו ברווח והפסד
81,886	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016
	סך ההפסדים לתקופה שנכללו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר 2016
(1,671)	
16,962	יתרה ליום 1 בינואר 2015
36,242	רכישות
(3,469)	מכירות
(1,219)	סך ההפסדים שהוכרו ברווח והפסד
48,516	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015
	סך ההפסדים לתקופה שנכללו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר 2015
(1,078)	

במהלך השנים 2016 ו-2015 לא היו מעברים בין רמה 1 לבין רמה 2.

ה. החברה לא מציגה נספח "מידע נוסף אודות השקעות פיננסיות אחרות" מכיוון שהמידע הנדרש מופיע בבאור לעיל.

ו. גיול השקעות בנכסי חוב פיננסים לא סחירים

ליום 31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
1,055,162	1,020,834
	נכסי חוב שערכם לא נפגם ללא פיגור
2,874	9,315
(2,396)	(3,822)
	נכסי חוב שערכם נפגם, ברוטו הפרשה להפסד
478	5,493
1,055,640	1,026,327
	נכסי חוב שערכם נפגם, נטו
	סך הכל נכסי חוב לא סחירים

באור 13: - מזומנים ושווי מזומנים

א. מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה

31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח		
15,519	10,740	מזומנים למשיכה מיידית

המזומנים בתאגידים הבנקאיים נושאים, לתום תקופת הדיווח, ריבית שוטפת המבוססת על שיעורי ריבית בגין הפקדות יומיות 0.01% (ליום 31 בדצמבר, 2015 0.01%).

ב. מזומנים ושווי מזומנים אחרים

31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח		
22,241	65,033	מזומנים ופקדונות למשיכה מיידית
221,827	494,919	פקדונות לזמן קצר
244,068	559,952	

המזומנים בתאגידים הבנקאיים נושאים, לתום תקופת הדיווח, ריבית שוטפת המבוססת על שיעורי ריבית בגין הפקדות יומיות 0.06%-0.1% (ליום 31 בדצמבר 2015 0.12%-0.13%).

פקדונות אחרים בתאגידים בנקאיים הינם לתקופות של בין שבוע לשלושה חודשים. הפקדונות נושאים ריבית בשיעור 0.4%-0.45% (ליום 31 בדצמבר 2015 0.06%-0.3%).

באשר לתנאי הצמדה וריבית של המזומנים והפקדונות לזמן קצר ראו באור 34.

באור 14: - הון ודרישות הון

א. הרכב הון המניות

הרכב:

31 בדצמבר		
2016		
מונפק	ונפרע	
רשום	רשום	
500,000,000	14,674,913	מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ג. כ"א
31 בדצמבר		
2015		
מונפק	ונפרע	
רשום	רשום	
500,000,000	14,428,941	מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ג. כ"א

באור 14: - הון ודרישות הון (המשך)

ב. התנועה בהון המניות

ההון המונפק והנפרע:

1 ש"ח	
ערך נקוב	
14,188,097	יתרה 1 בינואר, 2015
240,844	מימוש כתבי אופציה למניות
14,428,941	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2015
245,972	מימוש כתבי אופציה למניות
14,674,913	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016

ג. זכויות הנלוות למניות

1. זכויות הצבעה באסיפה הכללית, זכות לדיבידנד, זכויות בפירוק החברה וזכות למינוי הדירקטורים בחברה.
2. סחירות בבורסה לניירות ערך בתל-אביב.

ד. קרן הון בגין עסקאות עם בעלי שליטה

הקרן נובעת מהטבה של בעל השליטה בחברה בגין מתן שטר הון ללא הצמדה וריבית לחברה המהווה במהותו השקעת בעלים.

ה. דיבידנדים:

הדיבידנדים הבאים הוכרזו ושולמו על ידי החברה:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2014	2015	2016	
130,000	150,000	100,000	דיבידנד (באלפי ש"ח)
9.32	10.48	6.93	דיבידנד למניה (בש"ח)

לעניין דיבידנד שהוכרז לאחר תאריך המאזן ראו באור 37 להלן.

באור 14: - הון ודרישות הון (המשך)

ו. ניהול ודרישות הון

1. ההון הנדרש והקיים של החברה

ההון הנדרש והקיים של החברה נקבע בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח) התשנ"ח-1998 על תיקוניהן (להלן - תקנות ההון) והנחיות המפקח.

להלן נתונים בדבר ההון הנדרש והקיים של החברה:

31 בדצמבר 2015	31 בדצמבר 2016	
אלפי ש"ח		
622,073	699,139	הסכום הנדרש על פי תקנות והנחיות המפקח (א)
		הסכום הקיים המחושב על פי תקנות ההון:
531,658	533,403	הון ראשוני בסיסי
297,833	347,426	הון משני מורכב (ב)
829,491	880,829	סך ההון הקיים המחושב על פי תקנות ההון
207,418	181,690	עודף

פעולות הוניות לאחר תאריך המאזן

(100,000)	(50,000)	דיבידנד שהוכרז (ראו באור 37)
		השפעה על הון ראשוני
(10,061)	(25,157)	השפעה על הון משני
97,357	106,533	עודף בהתחשב באירועים לאחר תאריך הדיווח
		(א) הסכום הנדרש כולל דרישות הון בגין:
182,538	215,416	פעילות בביטוח כללי
151,384	178,277	הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים ובביטוח מפני מחלות ואישפוז
106,374	121,737	בגין סיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים
6,933	1,088	נכסים בלתי מוכרים כהגדרתם בתקנות ההון ולפי הנחיות המפקח
89,129	87,966	נכסי השקעה ונכסים אחרים
44,617	46,430	סיכונים קטסטרופה בביטוח כללי
41,098	48,225	סיכונים תפעוליים
622,073	699,139	

(ב) לעניין הנפקת אגרות חוב אשר תמורתן משמשות כהון עצמי מורכב של החברה, ראו באור 24 להלן.

באור 14: - הון ודרישות הון (המשך)

ו. ניהול ודרישות הון (המשך)

2. Solvency II

בחודש פברואר 2017 פורסמה והועברה לוועדת הכספים של הכנסת טיוטת חוזר בדבר הוראות ליישום משטר כושר פירעון מבוסס Solvency II (להלן – "החוזר"). החוזר בא לכונן משטר כושר פירעון חדש לחברות ביטוח בישראל. זאת, בהתבסס על הוראות דירקטיבה EC/2009/138, המכונה "Solvency II" (להלן – "הדירקטיבה"), שאומצה על ידי האיחוד האירופי ומיושמת החל מינואר 2016 בכל המדינות החברות בו.

הדירקטיבה כוללת בחינה מקיפה של סיכונים להם חשופות חברות ביטוח וסטנדרטים לניהולם ומדידתם, ומבוססת על שלושה נדבכים – נדבך ראשון כמותי שעניינו יחס כושר פירעון מבוסס סיכון, נדבך שני איכותי, הנוגע לתהליכי בקרה פנימיים, לניהול סיכונים, לממשל תאגידי ולתהליך הערכה עצמי של סיכונים וכושר פירעון (ORSA) ונדבך שלישי הנוגע לקידום משמעת שוק, גילוי ודיווח.

בדעת המפקחת לפרסם הנחיות לעניין ניהול הון וקביעת יעד הון פנימי, לעניין סקר פערים שעל חברות הביטוח יהיה לבצע ביחס למערך ניהול הסיכונים, הבקורות והממשל התאגידי ונייר התייעצות לקידום תהליך להערכה עצמית של סיכונים וכושר פירעון.

החוזר מבוסס על הנדבך הכמותי לפי הדירקטיבה והוראותיה הנלוות, תוך התאמה לשוק בישראל. הנדבך הכמותי ייושם בישראל החל מ-30 ביוני 2017. יחד עם זאת, חברות ביטוח תידרשנה לעמוד, בשלב זה, גם במשטר הקיים לפי תקנות ההון.

בהתאם לדירקטיבה קיימות שתי רמות של דרישות הון:

- ההון הנדרש לשמירה על כושר הפרעון של חברת ביטוח (להלן – SCR). ה-SCR רגיש לסיכונים ומבוסס על חישוב צופה פני עתיד על בסיס ההנחיות ליישום משטר כושר הפרעון החדש. דרישה זו נועדה להבטיח התערבות מדויקת ועתית של רשויות הפיקוח.
- רמה מינימלית של הון (להלן – MCR או "סף הון").

החוזר כולל הוראות דיווח לממונה במקרים בהם החברה אינה עומדת או חוששת שלא תעמוד ברמות ההון האמורות וכן הוראות להגשת תוכנית להבטחת עמידתה ברמות ההון האמורות.

בהתאם לחוזר, סף ההון יהיה שווה לסכום הנדרש לפי תקנות ההון אך לא יותר מ-45% מה-SCR ולא פחות מ-25% מה-SCR.

החוזר כולל, בין היתר, **הוראות מעבר ליישום Solvency II**, המבוססות על הדירקטיבה שעיקרן:

- (א) עמידה בדרישות ההון (SCR):
- ההון הנדרש לכושר פירעון של חברת ביטוח בתקופה שתחילתה ביום 30 ביוני 2017 וסיומה ביום 31 בדצמבר 2021 (להלן – "תקופת הפריסה") לא יפחת מהשיעורים הבאים:

שיעור מה-SCR	תקופה
60%	30 ביוני 2017
65%	31 בדצמבר 2017
70%	31 בדצמבר 2018
80%	31 בדצמבר 2019 ו-30 ביוני 2020
90%	31 בדצמבר 2020 ו-30 ביוני 2021
100%	31 בדצמבר 2021

באור 14: - הון ודרישות הון (המשך)

1. ניהול ודרישות הון (המשך)

2. Solvency II (המשך)

(ב) דרישת הון מוקטנת על סוגים מסוימים של השקעות המוחזקות ע"י המבטח בכל מועד דיווח, כאשר דרישה זו תלך ותגדל באופן הדרגתי במשך 7 שנים עד שדרישת ההון בגין השקעות אלו תגיע לשיעורה המלא.

כחלק מההיערכות ליישום המודל, בוצעו, עפ"י הנחיית האוצר, מספר תרגילים (IQIS - סימולציות של השפעת הדירקטיבה על הונו של המבטח בהינתן תמהיל העסקים והמאזן הקיימים שלו) שמטרתם לכייל את המודל. התרגיל האחרון שבוצע התייחס ליום 31 בדצמבר 2015 (להלן IQIS5) והיה מבוסס על תקנות סופיות והנחיות טכניות ליישום שפרסמה הנציבות האירופית וכן על חוזר הנחיה לביצוע שפרסמה המפקחת בחודש אפריל 2016.

על פי תרגיל IQIS5 שביצעה החברה, המבוסס על תמהיל ההשקעות וההתחייבויות הביטוחיות ליום 31 בדצמבר 2015, ללא התחשבות בהוראות המעבר כפי שנכללו בחוזר לחברה עודף הון בשיעור של 106%.

תוצאת תרגיל IQIS 5 האמורה לעיל מבוססת על הנחיות IQIS 5 ואיננה מעודכנת להוראות החוזר, השונות בנושאים מסוימים מההנחיות ליישום IQIS 5. החוזר הסופי, לאחר אישורו על ידי ועדת הכספים, עשוי לכלול שינויים נוספים בחלק מסעיפיו לעומת ההנחיות ששימושו בחישוב IQIS 5.

כפוף לאמור לעיל, תוצאת תרגיל IQIS5 מהווה אינדיקציה מסוימת להשפעת משטר כושר פרעון מבוסס סולבנסי II ומשקפת בעיקר, דרישות ההון גבוהות יותר ביחס לדרישות ההון הקיימות בגין סיכונים פיננסיים (הן בתיק הנוסטרו והן בתיק המשתתף) וביטוחיים (בין היתר אריכות חיים, ביטולים ותחלואה).

הסכומים לעיל אינם כוללים את השפעת פעילות החברה במהלך שנת 2016 ותוצאותיה על תמהיל ההשקעות וההתחייבויות הביטוחיות וכן השפעות אקסוגניות כגון שינוי של עקום הריבית חסרת הסיכון ושינויים רגולטוריים המשפיעים על הסביבה העסקית.

יודגש כי למודל, במתכונתו הנוכחית, רגישות גבוהה מאוד לשינויים במשתני שוק ואחרים ולפיכך מצב ההון המשתקף ממנו עשוי להיות תנודתי מאוד.

כאמור על פי הנחיית הפיקוח, בוצעו מספר תרגילים מהווים סימולציות של השפעת הדירקטיבה על הונו של המבטח שמטרתם לכייל את המודל ולהתאימו. אי לכך, ייתכן שהתוצאות בפועל יהיו שונות מתוצאות התרגילים. יחד עם זאת, וכמפורט לעיל, החברה נערכת לעמידה במשטר ההון החדש בהתאם לאינדיקציות המתקבלות מתוצאות התרגילים.

יובהר כי הנתונים הכמותיים שנכללו בקשר עם תוצאות תרגיל IQIS בגין נתוני סוף שנת 2015 לא בוקרו על ידי רואי החשבון של החברה.

באור 14: - הון ודרישות הון (המשך)

ז. דיבידנד

בחודש אוגוסט 2016 פרסמה הממונה מכתב בדבר חלוקה דיבידנד על ידי חברת ביטוח (להלן - "המכתב") הבא במקום מכתב קודם מחודש דצמבר 2011. בהתאם למכתב, חברת ביטוח לא רשאית לחלק דיבידנד אלא אם לאחר ביצוע החלוקה יש לחברה יחס הון עצמי מוכר להון עצמי נדרש ("יחס כושר פרעון") בשיעור של 115% לפחות לפי תקנות ההון הקיימות (טרם ההפחתה בגין הקלה שניתנה בגין הפרש מקורי המיוחס לרכישת פעילות של קופות גמל וחברות מנהלות) ויחס כושר פרעון בשיעורים הנקובים להלן לפי תרגיל הערכה הכמותי המעודכן ליישום משטר כושר פרעון חדש (IQIS5), או לפי הנחיות ליישום הנדבך הראשון במשטר כושר הפרעון החדש, כשהוא מחושב ללא הוראות המעבר. יחס כושר הפרעון הנדרש, לאחר ביצוע החלוקה, יהיה לפחות בשיעורים הבאים:

- עד וכולל הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2017 – 115%.
- עד וכולל הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018 – 120%.
- החל מהדוחות הכספיים ליום 31 במרס 2019 – 130%.

תרגיל IQIS5 כמפורט לעיל, משקף יחס כושר פרעון בשיעור של כ-206% כשהוא מחושב ללא הוראות מעבר. שיעור זה גבוה מיחס כושר הפרעון הנדרש על פי המכתב כאמור.

על חברת הביטוח למסור לממונה בתוך עשרה ימי עסקים ממועד החלוקה תחזית רווח שנתית של החברה לשנתיים העוקבות למועד חלוקת הדיבידנד; תכנית שרות חוב מעודכנת של החברה שאושרה על ידי דירקטוריון החברה, וכן תכנית שרות חוב מעודכנת של חברת האחזקות המחזיקה בחברה שאושרה על ידי דירקטוריון חברת האחזקות; תכנית ניהול הון שאושרה על ידי דירקטוריון החברה; פרוטוקול הדיון בדירקטוריון החברה בו אושרה חלוקת הדיבידנד, בצרוף חומר הרקע לדיון.

ח. לפרטים בדבר מימוש אופציות ראו באור 32 להלן.

באור 15: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה

31 בדצמבר					
2015	2016	2015	2016	2015	2016
שייר		ביטוח משנה אלפי ש"ח		ברוטו	
62,888	65,506	13,931	12,007	76,819	77,513
45,283	55,014	7,022	6,910	52,305	61,924
1,795,010	2,122,102	143,394	153,638	1,938,404	2,275,740
1,903,181	2,242,622	164,347	172,555	2,067,528	2,415,177

ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח בריאות (ראה באור 19 להלן)
חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (ראה באור 17 להלן)
סך הכל התחייבויות בגין חוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה

באור 16: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

31 בדצמבר		
2015	2016	
ברוטו ושייר		
אלפי ש"ח		
		ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח:
483,951	482,965	חוזי ביטוח
31,205	30,352	חוזי השקעה
515,156	513,317	
5,233	6,014	בניכוי סכומים המופקדים בחברה במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת לעובדי החברה
509,923	507,303	סך הכל התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

בחוזי ביטוח תלויי תשואה תגמולי הביטוח שלהם זכאי המוטב תלויים או צמודים לתשואה שמניבות השקעות מסוימות של החברה בניכוי דמי ניהול.

בחוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה תגמולי הביטוח שלהם זכאי המבוטח אינם תלויים ברווח או הפסד מהשקעות שבצעה החברה.

ההבחנה בין חוזים תלויי תשואה לבין חוזים שאינם תלויי תשואה נעשית ברמת הכיסוי הבודד, כך שישנן פוליסות ביטוח עם מספר כיסויים אשר חלקם תלויי תשואה וחלקם אינם תלויי תשואה.

באור 17: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי

א. 1. ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי לפי סוגים

31 בדצמבר					
2015	2016	2015	2016	2015	2016
שייר		ביטוח משנה		ברוטו	
		אלפי ש"ח			
187,947	207,063	-	-	187,947	207,063
1,022,110	1,203,170	131,622	146,933	1,153,732	1,350,103
1,210,057	1,410,233	131,622	146,933	1,341,679	1,557,166
445,019	520,716	5,508	5,902	450,527	526,618
139,934	191,153	6,264	803	146,198	191,956
584,953	711,869	11,772	6,705	596,725	718,574
1,795,010	2,122,102	143,394	153,638	1,938,404	2,275,740
21,281	24,843	-	-	21,281	24,843
54,478	57,606	1,927	2,042	56,405	59,648
75,759	82,449	1,927	2,042	77,686	84,491
1,188,776	1,385,390	131,622	146,933	1,320,398	1,532,323
530,475	654,263	9,845	4,663	540,320	658,926
1,719,251	2,039,653	141,467	151,596	1,860,718	2,191,249
1,183,950	1,375,502	130,536	145,546	1,314,487	1,521,049

ענפי רכב חובה וחבויות

הפרשה לפרמיה שטרם

הורווחה

תביעות תלויות והפרשה

לפרמיה בחסר

סך הכל ענפי רכב חובה (**)

וחבויות

ענפי רכוש ואחרים

הפרשה לפרמיה שטרם

הורווחה

תביעות תלויות

סך הכל ענפי רכוש ואחרים

(ראה ב2 להלן)

סך הכל התחייבויות בגין חוזי

ביטוח הכלולים במגזר ביטוח

כללי

הוצאות רכישה נדחות :

ענפי רכב חובה וחבויות

ענפי רכוש ואחרים

סך הכל הוצאות רכישה

נדחות

התחייבויות בגין חוזי ביטוח

כללי בניכוי הוצאות רכישה

נדחות:

ענפי רכב חובה וחבויות

(ראה באור 17)

ענפי רכוש ואחרים (ראה

17 ב2 להלן)

סך הכל התחייבויות בחוזי

ביטוח כללי בניכוי הוצאות

רכישה נדחות

(**) מתוך זה סך

ההתחייבויות בגין ענף רכב

חובה

באור 17: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי: (המשך)

א. 2. ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי לפי שיטות חישובן

31 בדצמבר						
2015	2016	2015	2016	2015	2016	
שייר		ביטוח משנה		ברוטו		
אלפי ש"ח						
1,162,044	1,394,323	137,886	147,736	1,299,930	1,542,059	הערכות אקטואריות: גב' ליאת כהן (*)
						<u>הפרשות על בסיס הערכות אחרות</u>
<u>632,966</u>	<u>727,779</u>	<u>5,508</u>	<u>5,902</u>	<u>638,474</u>	<u>733,681</u>	הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה
<u>1,795,010</u>	<u>2,122,102</u>	<u>143,394</u>	<u>153,638</u>	<u>1,938,404</u>	<u>2,275,740</u>	סך כל ההתחייבויות הביטוח בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי

(*) ראו הצהרת האקטוארית המצורפת כנספח לדוחות הכספיים.

באור 17: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי: (המשך)
ב. תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזרי ביטוח כללי, בניכוי הוצאות רכישה נדחות:

1. ענפי רכב חובה וחבויות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2015	2016	2015	2016	2015	2016
שייר		ביטוח משנה		ברוטו	
		אלפי ש"ח			
1,186,990	1,188,776	122,999	131,622	1,309,989	1,320,398
353,283	419,862	12,316	18,491	365,599	438,353
(9,623)	(3,595)	(1,037)	(398)	(10,660)	(3,993)
(10,615)	52,148	19,508	25,615	8,893	77,763
333,045	468,415	30,787	43,708	363,832	512,123
(8,505)	(10,122)	-	(18)	(8,505)	(10,140)
(214,689)	(261,679)	(14,718)	(28,379)	(229,407)	(290,058)
(223,194)	(271,801)	(14,718)	(28,397)	(237,912)	(300,198)
5,194	-	3,077	-	8,271	-
(49,557)	-	(5,523)	-	(55,080)	-
(140)	-	(548)	-	(688)	-
(44,503)	-	(2,994)	-	(47,497)	-
(63,562)		(4,452)		(68,014)	
1,188,776	1,385,390	131,622	146,933	1,320,398	1,532,323

יתרה לתחילת השנה (1)

עלות התביעות המצטברת בגין שנת חיתום שוטפת (2)

שינוי ביתרות לתחילת שנה כתוצאה מהצמדה למדד

שינוי באומדן עלות התביעות המצטברת בגין שנות חיתום קודמות (4)

סך השינוי בעלות התביעות המצטברת

תשלומים לשוב תביעות במהלך השנה:

בגין שנת חיתום שוטפת

בגין שנות חיתום קודמות

סך תשלומים לתקופה (3)

צבירה בגין שנת חיתום שוטפת

צבירה שנזקפה לרווח בגין שנת החיתום ששוחזרה

יתרת השינוי בצבירה

סך שינוי בצבירה לתקופה

השפעת שינויים בעתודות ביטוח בביטוח כללי (ראה באור 2(ד)(4))

יתרה לסוף השנה

1. יתרות הפתיחה והסגירה כוללות: תביעות תלויות, צבירה, פרמיה שטרם הורווחה ובניכוי הוצאות רכישה נדחות.
2. עלות התביעות המצטברת (Ultimate) הינה: יתרת תביעות תלויות (ללא צבירה), הפרשה לפרמיה בחסר, פרמיה שטרם הורווחה ובניכוי הוצאות רכישה נדחות בתוספת סך תשלומי התביעות כולל הוצאות ישירות ועקיפות לשוב תביעות.
3. התשלומים כוללים הוצאות עקיפות לשוב תביעות (הנהלה וכלליות הנרשמות בתביעות) בייחוס לשנות החיתום
4. השינוי באומדן עלות התביעות המצטברות בברוטו ובמשנה בגין שנות חיתום קודמות נובע בעיקר מענף רכב חובה בגין השפעת התיקון לתקנות ההיוון. לפירוט ראו ביאור 34(2).

באור 17: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי: (המשך)

ב. תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזרי ביטוח כללי, בניכוי הוצאות רכישה נדחות (המשך):

2. ענפי רכוש ואחרים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2015	2016	2015	2016	2015	2016
שייר		ביטוח משנה		ברוטו	
		אלפי ש"ח			
468,330	530,475	5,888	9,845	474,218	540,320
643,535	827,807	14,132	6,106	657,667	833,913
(8,325)	(1,609)	(114)	2,630	(8,439)	1,021
635,210	826,198	14,018	8,736	649,228	834,934
(549,157)	(659,392)	(7,704)	(4,093)	(556,861)	(663,485)
(90,248)	(115,587)	(1,730)	(10,104)	(91,978)	(125,691)
(639,405)	(774,979)	(9,434)	(14,197)	(648,839)	(789,176)
49,827	72,569	(627)	279	49,200	72,848
16,513	-	-	-	16,513	-
530,475	654,263	9,845	4,663	540,320	658,926

יתרה לתחילת השנה (1)

עלות התביעות המצטברת בגין אירועים בשנת הדוח (2)
שינוי בעלות התביעות המצטברות בגין אירועים שקדמו
לשנת הדוח

סך השינוי בעלות מצטברת

תשלומים לישוב תביעות במהלך השנה (3)

בגין אירועים של שנת הדוח

בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח

סך תשלומים (4)

שינוי בהפרשה לפרמיה שטרם הורווחה, נטו מהוצאות רכישה
נדחותהשפעת שינויים בעתודות ביטוח בביטוח כללי (ראו באור
ה(2)(ד)4))

יתרה לסוף השנה

1. יתרות הפתיחה והסגירה כוללות: תביעות תלויות בתוספת פרמיה שטרם הורווחה ובניכוי הוצאות רכישה נדחות.
2. עלות התביעות המצטברת בגין אירועים בשנת הדוח כוללת את יתרת תביעות תלויות לסוף שנת הדוח בתוספת סך תשלומי התביעות בתקופת הדוח לרבות הוצאות ישירות ועקיפות לישוב תביעות.
3. תשלומים לישוב תביעות במהלך השנה כוללים תשלומים בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח ובתוספת השינוי ביתרת תביעות תלויות בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח.
4. התשלומים לישוב תביעות כוללים הוצאות ישירות ועקיפות ליישובן (הוצאות הנהלה וכלליות הנרשמות בתביעות) בייחוס לשנות הנזק.

באור 17: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי: (המשך)

ג(1).בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, ברוטו בענפי ביטוח רכב חובה וחבויות (1):

ליום 31 בדצמבר 2016									
שנת חיתום									
סך הכל	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2016*)									
	10,140	8,480	7,131	6,559	5,314	6,568	8,717	4,192	3,499
		44,656	33,847	30,402	26,977	24,524	27,724	27,141	30,368
			92,774	78,327	67,857	64,512	59,315	60,445	62,165
				138,576	112,073	102,870	99,880	95,418	92,310
					145,330	126,980	127,187	124,461	126,614
						154,037	148,894	147,643	151,215
							184,395	167,462	173,349
								183,279	194,341
									204,349
									176,827
	438,353	373,243	341,910	312,065	293,920	282,480	285,534	273,071	248,469
		377,971	351,448	315,042	300,500	288,923	298,727	290,001	274,015
			333,595	329,925	307,354	294,623	304,969	295,191	278,458
				305,630	252,351	230,479	239,375	228,719	242,729
					260,529	229,356	230,342	219,002	234,621
						243,647	232,134	216,623	230,089
							240,138	216,623	230,089
								213,845	221,363
									220,680
									196,443
46,928					(8,178)	(13,168)	(763)	14,874	22,049
3.30%					(3.24%)	(5.71%)	(0.32%)	6.50%	9.08%
2,830,830	438,353	377,971	333,595	305,630	260,529	243,647	240,138	213,845	220,680
1,334,362	10,140	44,656	92,774	138,576	145,330	154,037	184,395	183,279	204,349
1,496,468	428,213	333,315	240,821	167,054	115,199	89,609	55,743	30,566	16,330
35,855									
1,532,323									

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים לרבות צבירה) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה (**)

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

עודף (חסר) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה (***)

שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים

עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר 2016

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2016

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2006

סה"כ התחייבויות בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה וחבויות בניכוי הוצאות רכישה נדחות ליום 31 בדצמבר 2016

(*) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

(**) אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

(***) הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה להערכת התביעות המצטברות. נכון ליום 31 בדצמבר 2016 נובע בעיקרו משינויים בעתודות ביטוח בביטוח כללי לפי בחינה שביצעה החברה בענפי רכוש ואחרים, אי הוודאות לגבי סכום והעיתוי של עלות התביעות נפתרת, בדרך כלל, תוך שנה. לפיכך לא ניתן מידע בדבר התפתחות התביעות בענפים אלו.

באור 17: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי: (המשך)

ג(2).בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, בשייר עצמי, בענפי ביטוח רכב חובה וחבויות (1):

ליום 31 בדצמבר 2016										
שנת חיתום										
סך הכל	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2016*)										
	10,122	8,480	7,131	6,565	5,313	6,565	8,717	4,189	3,497	6,588
תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:										
לאחר שנה ראשונה		44,638	33,838	30,402	26,970	24,509	27,296	27,125	30,356	28,413
לאחר שנתיים			91,739	78,317	67,442	64,323	58,838	60,417	62,138	58,395
לאחר שלוש שנים				132,996	107,987	102,341	94,507	92,708	92,237	88,928
לאחר ארבע שנים					141,176	126,225	121,799	123,879	119,060	114,470
לאחר חמש שנים						148,500	140,840	144,642	141,282	130,449
לאחר שש שנים							162,843	163,434	155,708	142,842
לאחר שבע שנים								178,698	173,845	148,822
לאחר שמונה שנים									183,013	155,581
לאחר תשע שנים										158,541
לאחר עשר שנים										
אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים לרבות צבירה) בסוף השנה:										
לאחר שנה ראשונה (**)	419,862	357,897	326,877	299,715	278,414	267,207	264,388	256,271	230,794	214,666
לאחר שנתיים		347,791	321,979	293,309	275,391	265,893	263,499	258,729	236,053	219,136
לאחר שלוש שנים			299,806	300,749	282,220	272,024	269,771	264,635	241,247	223,625
לאחר ארבע שנים				275,805	234,100	216,108	210,187	205,539	202,688	189,838
לאחר חמש שנים					244,222	214,245	207,884	204,083	201,582	178,273
לאחר שש שנים						230,208	208,438	207,717	199,216	180,732
לאחר שבע שנים							209,133	199,662	193,541	175,660
לאחר שמונה שנים								207,375	196,773	172,129
לאחר תשע שנים									198,043	171,587
לאחר עשר שנים										174,310
עודף (חוסר) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה (***)	(4,831)				(10,123)	(14,100)	1,054	(1,836)	4,645	15,528
שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים	(0.38%)				(4.32%)	(6.52%)	0.50%	(0.89%)	2.29%	8.18%
עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר 2016	2,606,555	419,862	347,791	299,806	275,805	244,222	230,208	209,133	198,043	174,310
תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2016	1,252,266	10,122	44,638	91,739	132,996	141,176	148,500	162,843	178,698	183,013
יתרת התביעות התלויות	1,354,289	409,741	303,153	208,067	142,809	103,046	81,708	46,290	28,677	15,769
תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2006	31,101									
סה"כ התחייבויות בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה וחבויות בניכוי הוצאות רכישה נדחות ליום 31 בדצמבר 2016	1,385,390									

(*) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

(**) אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

(***) הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה להערכת התביעות המצטברות. נכון ליום 31 בדצמבר 2016 נובע בעיקרו משינויים בעתודות ביטוח בביטוח כללי.

(1) לפי בחינה שביצעה החברה בענפי רכוש ואחרים, אי הוודאות לגבי סכום והעיתוי של עלות התביעות נפתרת, בדרך כלל, תוך שנה. לפיכך לא ניתן מידע בדבר התפתחות התביעות בענפים אלו.

באור 17: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי: (המשך)

(3).בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, ברוטו בענף ביטוח רכב חובה (1):

ליום 31 בדצמבר 2016										
שנת חיתום										
סך הכל	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2016 (*)										
	10,036	8,184	6,873	6,402	5,300	6,555	8,716	4,179	3,497	6,588
		43,589	33,508	30,124	26,904	24,381	27,643	27,077	30,330	28,404
			91,563	77,963	67,062	64,216	58,977	60,317	61,989	58,370
				137,934	111,066	102,314	99,463	95,042	91,955	99,816
					144,118	126,366	126,649	123,895	125,916	124,995
						153,260	148,171	146,690	150,161	141,368
							183,543	166,508	172,164	158,279
								182,233	193,156	165,439
									203,165	172,882
										175,983
	427,270	363,382	333,795	306,671	289,839	278,858	282,574	270,114	246,100	236,410
		368,301	343,210	309,529	296,380	285,182	295,683	286,570	271,153	267,671
			327,379	324,245	303,142	290,807	301,870	291,576	275,441	270,237
				302,587	250,205	228,842	237,323	226,555	241,183	227,374
					257,948	227,728	228,502	217,404	233,098	209,963
						241,526	230,580	215,097	228,740	207,716
							238,045	205,328	218,994	197,421
								212,130	219,898	193,077
									219,182	192,249
										194,954
47,699					(7,742)	(12,683)	(722)	14,425	22,001	32,420
3.38%					(3.09%)	(5.54%)	(0.30%)	6.37%	9.12%	14.26%
2,789,322	427,270	368,301	327,379	302,587	257,948	241,526	238,045	212,130	219,182	194,954
1,325,423	10,036	43,589	91,563	137,934	144,118	153,260	183,543	182,233	203,165	175,983
1,463,898	417,234	324,712	235,816	164,653	113,830	88,266	54,502	29,898	16,017	18,971
33,087										
1,496,985										

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים לרבות צבירה) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה (**)

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

עודף (חסור) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה (***)

שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים

עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר 2016

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2016

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2006

סה"כ התחייבויות בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה בניכוי הוצאות

רכישה נדחות ליום 31 בדצמבר 2016

(*) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

(**) אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

(***) הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה להערכת התביעות המצטברות. נכון ליום 31 בדצמבר 2016 נובע בעיקרו משינויים בעתודות ביטוח בביטוח כללי.

(1) לפי בחינה שביצעה החברה בענפי רכוש ואחרים, אי הוודאות לגבי סכום והעיתוי של עלות התביעות נפתרת, בדרך כלל, תוך שנה. לפיכך לא ניתן מידע בדבר התפתחות התביעות בענפים אלו

ג(4). בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, בשייר עצמי, בענף ביטוח רכב חובה(1):

תביעות (מצטבר) בסוף השנה:
לאחר שנה ראשונה
לאחר שנתיים
לאחר שלוש שנים
לאחר ארבע שנים
לאחר חמש שנים
לאחר שש שנים
לאחר שבע שנים
לאחר שמונה שנים
לאחר תשע שנים
לאחר עשר שנים
אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים לרבות צבירה) בסוף השנה:
לאחר שנה ראשונה (**)
לאחר שנתיים
לאחר שלוש שנים
לאחר ארבע שנים
לאחר חמש שנים
לאחר שש שנים
לאחר שבע שנים
לאחר שמונה שנים
לאחר תשע שנים
לאחר עשר שנים
עודף (חסר) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה (***)
שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים
עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר 2016
תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2016
יתרת התביעות התלויות
תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2006
סה"כ התחייבויות בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה בניכוי הוצאות
רכישה נדחות ליום 31 בדצמבר 2016

75 - λ

באור 17: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי: (המשך)

ג(5). נתונים מצטברים בדבר שנות חיתום בענפי ביטוח רכב חובה:

שנת חיתום						
2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
אלפי ש"ח						
293,814	303,086	319,444	345,616	380,627	414,935	471,139
70,802	49,500	43,978	(10,296)	(3,518)	504	(28,142)
39,710	35,964	31,641	23,974	16,689	11,887	4,923

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016:

פרמיות ברוטו

רווח (הפסד) כולל בשייר

בגין שנת החיתום מצטבר

השפעת ההכנסות

מהשקעות מצטבר על

הרווח הכולל המצטבר

בשייר בגין שנת החיתום

ג(6). נתונים מצטברים בדבר שנות חיתום בענף ביטוח חבויות אחרות:

שנת חיתום						
2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
אלפי ש"ח						
3,213	4,075	4,808	6,295	9,377	11,670	17,573
1,185	1,741	1,929	1,268	467	1,122	1,515
466	481	444	442	413	320	183

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016:

פרמיות ברוטו

רווח כולל בשייר בגין שנת

החיתום מצטבר

השפעת ההכנסות

מהשקעות מצטבר על

הרווח הכולל המצטבר

בשייר בגין שנת החיתום

באור 18: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

א. פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה לפי חשיפות

נתונים ליום 31 בדצמבר, 2016:

סך הכל	פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות ללא מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה	
	קבוצתי	פרט	משנת 2004	עד שנת 2003
	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
2,032	-	-	2,032	-
260,934	-	-	260,758	176
219,999	-	-	162,688	57,311
77,513	3,871	62,198	9,738	1,706
560,478	3,871	62,198	435,216	59,193
30,352	-	-	26,339	4,013
590,830	3,871	62,198	461,555	63,206
513,317	-	-	451,817	61,500
77,513	3,871	62,198	9,738	1,706
590,830	3,871	62,198	461,555	63,206

(א) לפי חשיפה ביטוחית:
התחייבויות בגין חוזי ביטוח קצבה ללא מקדמים מובטחים קצבה עם מקדמים מובטחים: מחודש יוני 2001
הוני (ללא אופציה לקצבה) מרכיבי סיכון אחרים סך הכל בגין חוזי ביטוח התחייבויות בגין חוזי השקעה סך הכל

(ב) לפי חשיפה פיננסית:
תלוי תשואה שאינו תלוי תשואה סך הכל

נתונים ליום 31 בדצמבר, 2015:

סך הכל	פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות ללא מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה	
	קבוצתי	פרט	משנת 2004	עד שנת 2003
	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
1,358	-	-	1,358	-
258,474	-	-	258,304	170
224,119	-	-	160,426	63,693
76,819	2,519	63,569	9,745	986
560,770	2,519	63,569	429,833	64,849
31,205	-	-	26,799	4,406
591,975	2,519	63,569	456,632	69,255
515,156	-	-	446,887	68,269
76,819	2,519	63,569	9,745	986
591,975	2,519	63,569	456,632	69,255

(א) לפי חשיפה ביטוחית:
התחייבויות בגין חוזי ביטוח קצבה ללא מקדמים מובטחים קצבה עם מקדמים מובטחים: מחודש יוני 2001
הוני (ללא אופציה לקצבה) מרכיבי סיכון אחרים סך הכל בגין חוזי ביטוח התחייבויות בגין חוזי השקעה סך הכל

(ב) לפי חשיפה פיננסית:
תלוי תשואה שאינו תלוי תשואה סך הכל

באור 18: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016

פוליסות ללא מרכיב חסכון סיכון הנמכר כפוליסה בודדת			פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה		
סך הכל	קבוצתי	פרט אלפי ש"ח	משנת 2004	עד שנת 2003	
פרמיות ברוטו:					
58,983	-	-	56,918	2,065	מרכיב החיסכון
194,818	1,675	183,775	7,887	1,481	אחר
253,801	1,675	183,775	64,805	3,546	סך הכל
6,513	-	-	5,665	848	דמי ניהול קבועים
128,595	3,208	55,291	66,238	3,858	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
512	-	-	459	53	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה
72,018	(1,999)	70,588	2,389	1,040	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים
(180)	(1)	(130)	(46)	(3)	הפסד כולל אחר מעסקי ביטוח חיים
71,838	(2,000)	70,458	2,343	1,037	רווח (הפסד) כולל מעסקי ביטוח חיים
4,278	-	-	4,180	98	תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו ישירות לעתודות ביטוח
47,252	-	41,704	5,548	-	פרמיה משוננת בגין חוזי ביטוח - עסק חדש
488	-	-	488	-	פרמיה משוננת בגין חוזי השקעה - עסק חדש
2,655	-	-	2,423	232	העברות מהחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
2,477	-	-	2,477	-	פרמיה חד פעמית בגין חוזי ביטוח

1. הגדלות בפוליסות קיימות אינן נכללות במסגרת הפרמיה המשוננת בגין עסק חדש, אלא במסגרת תוצאות הפעילות של הפוליסה המקורית.

באור 18: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות (המשך)

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2015

סך הכל	קבוצתי	פרט אלפי ש"ח	פוליסות הכוללות	
			מרכיב חיסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה	פוליסות ללא מרכיב חיסכון סיכון הנמכר כפוליסה בודדת
			עד שנת 2003	משנת 2004
פרמיות ברוטו:				
מרכיב החיסכון			2,362	57,008
אחר			1,683	7,654
סך הכל			4,045	64,662
דמי ניהול קבועים			994	6,125
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו			3,494	63,642
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה			55	293
רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים			1,660	3,210
הפסד כולל אחר מעסקי ביטוח חיים			(2)	(22)
רווח (הפסד) כולל מעסקי ביטוח חיים			1,658	3,188
תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו ישירות לעתודות ביטוח			102	6,566
פרמיה משוננת בגין חוזי ביטוח - עסק חדש			-	3,789
פרמיה משוננת בגין חוזי השקעה - עסק חדש			-	1,278
העברות מהחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה			476	2,160

1. הגדלות בפוליסות קיימות אינן נכללות במסגרת הפרמיה המשוננת בגין עסק חדש, אלא במסגרת תוצאות הפעילות של הפוליסה המקורית.

באור 18: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות (המשך)

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2014

פוליסות ללא מרכיב חסכון סיכון הנמכר כפוליסה בודדת			פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה		
סך הכל	קבוצתי	פרט	משנת 2004	עד שנת 2003	
אלפי ש"ח					
67,020	-	-	64,074	2,946	פרמיות ברוטו:
152,217	1,583	140,344	8,449	1,841	מרכיב החיסכון
219,237	1,583	140,344	72,523	4,787	אחר
7,224	-	-	6,159	1,065	סך הכל
137,966	13	42,476	88,854	6,623	דמי ניהול קבועים
1,513	-	-	1,260	253	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
58,084	1,465	53,211	1,801	1,607	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה
328	-	213	108	7	רווח מעסקי ביטוח חיים
58,412	1,465	53,424	1,909	1,614	רווח כולל אחר מעסקי ביטוח חיים
5,278	-	-	5,222	56	רווח מעסקי ביטוח חיים
35,781	-	31,960	3,821	-	תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו ישירות לעתודות ביטוח המשך
985	-	-	985	-	פרמיה משוננת בגין חוזי ביטוח - עסק חדש
3,394	-	-	2,957	437	פרמיה משוננת בגין חוזי השקעה - עסק חדש
					העברות מהחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה

1. הגדלות בפוליסות קיימות אינן נכללות במסגרת הפרמיה המשוננת בגין עסק חדש, אלא במסגרת תוצאות הפעילות של הפוליסה המקורית.

באור 18: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

ג. מידע אודות תשואות ודמי ניהול בגין התחייבויות תלויות תשואה

שנה	תשואה שנתית ממוצעת נומינלית 5 שנים		תשואה שנתית נומינלית ברוטו					סלי השקעות:
	דמי ניהול	לפני דמי ניהול	2016	2015	2014	2013	2012	
אלפי ש"ח	דמי ניהול	דמי ניהול	%					
1,776	3.1	4.6	2.0	1.1	4.8	5.8	9.5	אג"ח (לשעבר אג"ח 80)
2,683	2.4	3.9	1.3	0.7	4.8	4.9	8.2	אג"ח ממשלת ישראל (לשעבר אג"ח ממשלתי 75%)
222	2.6	3.8	(0.3)	1.0	5.0	5.6	8.2	אג"ח ממשלתי 60% (*)
129	4.5	5.8	(1.1)	2.6	8.5	10.4	9.3	אג"ח ממשלתי 50% (*)
1,496	4.5	6.0	2.5	1.8	7.1	9.0	10.0	כללי
207	-	-	1.3	-	-	-	-	מסלול לבני 50 ומטה (**)
6,513								סך הכל

(*) בחודש אפריל, 2016 מיזגה החברה את מסלול אג"ח ממשלתי 60% לתוך מסלול אג"ח ממשלת ישראל וכן את מסלול אג"ח ממשלתי 50% לתוך מסלול אג"ח. (***) פעילות המסלול החלה בחודש אוגוסט 2016.

ד. מידע אודות העברות כספים

1. לחברה לא קיימות העברות מגופים אחרים.

2. העברות מהחברה לגופים אחרים:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח		
69	60	העברות לחברות ביטוח אחרות
596	1,232	העברות לקרנות פנסיה
1,971	1,363	העברות לקופות גמל
2,636	2,655	סך כל העברות מהחברה

באור 19: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח בריאות

א(1). פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח לפי חשיפה פיננסית

נתונים ליום 31 בדצמבר 2016			שאינו תלוי תשואה
ז"א	ז"ק	סה"כ	
אלפי ש"ח			
57,288	4,636	61,924	
57,288	4,636	61,924	

נתונים ליום 31 בדצמבר 2015			שאינו תלוי תשואה
ז"א	ז"ק	סה"כ	
אלפי ש"ח			
50,390	1,915	52,305	סה"כ
50,390	1,915	52,305	

הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות לז"א הינו תאונות אישיות ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל.

א(2). פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח לפי חשיפה ביטוחית

לחברה אין קצבאות בתשלום בשלב זה וכל מרכיבי ההתחייבויות כאמור בסעיף א(1) מתייחסים למרכיבי סיכון אחרים.

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות

נתונים לשנה שהסתיימה ביום			
31 בדצמבר 2016			
ז"א	ז"ק	סה"כ	
אלפי ש"ח			
171,785*	11,000	182,785	פרמיות ברוטו
67,937	8,632	76,569	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
45,815	407	46,222	רווח מעסקי ביטוח בריאות
(197)	(5)	(202)	רווח כולל אחר מעסקי ביטוח בריאות
45,618	402	46,020	סך הכל הרווח הכולל מעסקי ביטוח בריאות
56,765	-	56,765	פרמיה משוננת - עסק חדש

(*) כולל בעיקר פוליסות פרט.

באור 19: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח בריאות (המשך)

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות (המשך)

נתונים לשנה שהסתיימה ביום

31 בדצמבר 2015

ז"א	ז"ק	סה"כ
אלפי ש"ח		
146,443 (*)	8,708	155,151
48,997	6,318	55,315
51,354	703	52,057
(88)	(2)	(90)
51,266	701	51,967
43,160	-	43,160

פרמיות ברוטו

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

רווח מעסקי ביטוח בריאות

הפסד כולל אחר מעסקי ביטוח בריאות

סך הכל רווח כולל מעסקי ביטוח בריאות

פרמיה משוננת - עסק חדש

(*) כולל בעיקר פוליסות פרט.

נתונים לשנה שהסתיימה ביום

31 בדצמבר 2014

ז"א	ז"ק	סה"כ
אלפי ש"ח		
125,465 (*)	5,408	130,873
45,691	4,244	49,935
35,384	56	35,440
270	6	276
35,654	62	35,716
36,664	-	36,664

פרמיות ברוטו

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

רווח מעסקי ביטוח בריאות

רווח כולל אחר מעסקי ביטוח בריאות

סך הכל רווח כולל מעסקי ביטוח בריאות

פרמיה משוננת - עסק חדש

(*) כולל בעיקר פוליסות פרט.

באור 20: - תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים תלויי תשואה ושאנים תלויי תשואה וחוזי השקעה וביטוח בריאות

נכסי ביטוח משנה בביטוח בריאות	בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח			
		סך הכל אלפי ש"ח	השקעה	חוזי ביטוח	
8,863	55,697	592,691	28,535	564,156	יתרה ליום 1 בינואר 2015
-	-	6,507	348	6,159	ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעה (1)
-	-	67,919	6,668	61,251	גידול בגין פרמיות שנזקפו להתחייבויות (2)
-	-	(7,119)	(412)	(6,707)	קיטון בגין דמי ניהול מצבירה
-	-	(67,314)	(3,934)	(63,380)	קיטון בגין תביעות, פדיונות ותום תקופה
-	-	4,292	-	4,292	שינויים בגין שינוי בהנחות
(1,841)	(3,392)	(5,001)	-	(5,001)	שינויים אחרים (3)
7,022	52,305	591,975	31,205	560,770	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015
-	-	9,235	512	8,723	ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעה (1)
-	-	66,855	4,278	62,577	גידול בגין פרמיות שנזקפו להתחייבויות (2)
-	-	(6,513)	(371)	(6,142)	קיטון בגין דמי ניהול מצבירה
-	-	(67,469)	(5,272)	(62,197)	קיטון בגין תביעות, פדיונות ותום תקופה
-	-	195	-	195	שינויים בגין שינוי בהנחות
(112)	9,619	(3,448)	-	(3,448)	שינויים אחרים (3)
6,910	61,924	590,830	30,352	560,478	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016

1. ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות -סעיף זה כולל ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות בגין היתרה לתחילת השנה, בתוספת ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות בגין הפרמיות לחסכון בלבד שנרשמו בתקופת הדו"ח.
2. גידול בגין פרמיות שנזקפו להתחייבויות - פרמיה זו איננה כוללת את כל הפרמיה שנרשמה כהכנסה בחברה. הפרמיה כוללת את הפרמיה לחסכון וחלק מהפרמיה במוצרים בעלי פרמיה קבועה.
3. שינויים אחרים - הסעיף כולל שינויים בעתודה בגין תביעות תלויות, רזרבה לתביעות עתידיות, IBNR (על פי ההנחות שהיו בשימוש בסוף השנה הקודמת). בנוסף הסעיף כולל גם את השפעת הריבית, הפרשי ההצמדה ורווחי ההשקעה שלא נכללו בסעיף "ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות", כגון: ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעה על תשלומי תביעות ועל פרמיות שאינן חסכון.

באור 21: - מסים על ההכנסה

א. חוקי המס החלים על חברות הקבוצה

1. כללי

החברה וחברה מאוחדת הינן "מוסד כספי" כהגדרתו בחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975. המס החל על הכנסות של מוסדות כספיים מורכב ממס חברות וממס רווח.

2. חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985 (להלן – החוק)

על החברה חל, עד לתום שנת 2007, חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985. על-פי החוק, נמדדו התוצאות לצורכי מס כשהן מותאמות לשינויים במדד המחירים לצרכן.

בחודש פברואר 2008 התקבל בכנסת תיקון לחוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985 שקבע כי תחולתו של חוק התיאומים תסתיים בשנת המס 2007, ומשנת המס 2008 לא יחולו עוד הוראות החוק, למעט הוראות המעבר שמטרתן למנוע עיוותים בחישובי המס. החל משנת 2008, נמדדות התוצאות לצורכי מס בערכים נומינליים למעט תיאומים מסוימים בגין שינויים במדד המחירים לצרכן בתקופה שעד ליום 31 בדצמבר 2007. התיקון לחוק כולל בין היתר את ביטול התוספת והניכוי בשל אינפלציה והניכוי הנוסף בשל פחת (לנכסים בני פחת שנרכשו לאחר שנת מס 2007) החל משנת 2008.

3. הסדרי מס ייחודים לענף הביטוח

(א) הסכמים עם שלטונות המס

בין התאחדות חברות הביטוח לבין שלטונות המס קיים הסכם (להלן - הסכם המס) המתחדש ומתעדכן מדי שנה, המסדיר סוגיות מס ייחודיות לענף בגין שנות המס עד וכולל 2015. ההפרשה למס בדוחות הכספיים המאוחדים נערכה בהתאם לעקרונות ההסכם האמור לעיל. ההסכם מתייחס, בין היתר, לנושאים הבאים:

א. הוצאות רכישה נדחות (DAC)

הוצאות ישירות של חברות ביטוח לרכישת חוזי ביטוח חיים, בגין שנות חיתום עד וכולל 2014, יותרו בניכוי לצורכי מס בחלקים שווים בפריסה על פני ארבע שנים ובגין שנות חיתום 2015 עד 2020 על פני עשר שנים. הוצאות שבוטלו תותרנה בשנת הביטול. הוצאות רכישה נדחות בביטוח מפני מחלות ואשפוז מופחתות על פני תקופה של שש שנים, בדומה לשיעור ההפחתה בספרים.

ב. ייחוס הוצאות להכנסות מועדפות

להכנסות החייבות בשיעורי מס מופחתים ולהכנסות הפטורות ממס המתקבלות בחברות הביטוח ("הכנסות מועדפות") יתבצע ייחוס הוצאות שמשמעותו הפיכת חלק מההכנסות המועדפות להכנסות חייבות במס מלא, בהתאם לשיעור הייחוס. שיעור הייחוס שנקבע בהסכם תלוי במקור הכספים המניבים את ההכנסות המועדפות.

ג. הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות

יבוצע תאום חלקי של ההפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות בתחום ביטוח כללי ובריאות, בגין כל שנת חיתום החל משנת 2013 עד שנת 2020, והסכום שתואם יוכר לצורכי מס במשך שלושת שנות המס הבאות.

באור 21: - מסים על ההכנסה (המשך)

א. חוקי המס החלים על חברות הקבוצה (המשך)

3. הסדרי מס ייחודים לענף הביטוח (המשך)

(ב) המס החל על ביטול העתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים

בחוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2007) התשס"ז-2007 מיום 11 בינואר 2007, נקבעו כללים לגבי המס החל על ביטול העתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים שנכללה בדוחות הכספיים עד ליום 31 בדצמבר 2006. על-פי הכללים, חלק העתודה המחושב בגובה 0.17% מסכום הביטוח בסיכון, בשייר עצמי, הקיים בביטוח חיים ואשר בגינו הוגדרה דרישת הון, יהיה פטור ממס. בהסכם המיסוי הענפי צוין כי בבסיס הפטור עומדת דרישת ההון, שבאה לידי ביטוי כאמור לעיל, ובמידה ותבטל או תקטן דרישת ההון ידונו הצדדים בהשלכות המס הנובעות מכך, ככל שישנן.

ב. שיעורי המס החלים על החברה

1. המס הסטטוטורי החל על מוסדות כספיים ובכללם הקבוצה מורכב ממס חברות וממס רווח.
2. בחודש נובמבר 2015 פורסם צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים (תיקון), התשע"ו-2015 אשר קבע כי שיעור מס השכר החל על מוסדות כספיים יעמוד על 17% מהשכר ששולם בעד עבודה בחודש אוקטובר ואילך ומס הרווח יעמוד על 17% מהרווח שהופק. ההוראה לגבי מס הרווח בשנת המס 2015 תחול לגבי החלק היחסי מהרווח בשנה זו.
3. בינואר 2016 אושר החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 216) (הפחתת שיעור מס חברות), התשע"ו-2016, אשר כולל הפחתת שיעור מס החברות מ-26.5% ל-25%. תחילתו של תיקון זה ביום 1 בינואר 2016. בהתאם לתיקון האמור שיעור המס הכולל שיחול על מוסדות כספיים, ובכלל זה החברה, החל משנת 2016 יעמוד על 35.90%.
4. בחודש דצמבר 2016, אושר חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2017 ו-2018), התשע"ז-2016. אשר יכנס לתוקפו ביום 1 בינואר 2017. במסגרת זאת, אושרה, בין היתר, הורדת מס חברות משיעור של 25% ל-24% החל מינואר 2017 ולשיעור של 23% החל מינואר 2018 ואילך. בהתאם לתיקון האמור שיעור המס הכולל שיחול על מוסדות כספיים, ובכלל זה החברה, בשנת 2017 יעמוד על 35.04% והחל מינואר 2018 על 34.19%.
5. להלן שיעורי המס הסטטוטוריים החלים על מוסדות כספיים ובכללם החברה בעקבות השינוי האמור:

שנה	שיעור מס חברות	שיעור מס רווח	שיעור מס כולל במוסדות כספיים
		%	
2014	26.5	18.00	37.71
2015	26.5	17.75 (*)	37.58 (**)
2016	25.0	17.00	35.90
2017	24.0	17.00	35.04
2018 (ראו 4 להלן)	23.0	17.00	34.19

(*) שיעור מס משוקלל.

(**) לעומת שיעור מס של 37.71% ערב פרסום התיקון.

השינויים האמורים בשיעור מס חברות הביאו, בשנת 2016, להקטנת יתרות העתודה למסים נדחים, נטו ליום 31 בדצמבר 2016 בסך של כ-1,365 אלפי ש"ח כנגד הקטנת הוצאות מסים בסך של כ-1,365 אלפי ש"ח.

באור 21: - מסים על ההכנסה (המשך)

ג. שומות מס

לחברה הוצאו שומות מס סופיות עד וכולל שנת המס 2012.

ד. מסים על הכנסה הכלולים בדוחות רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		
100,031	98,090	51,618
(797)	(1,710)	-
(1,211)	5,430	2,078
-	(305)	(1,365)
98,023	101,505	52,331

מסים שוטפים
מיסים בגין שנים קודמות
מסים נדחים המתייחסים ליצירה והיפוך של הפרשים
זמניים, ראו גם ו', ז' להלן
התאמת יתרות המיסים הנדחים בעקבות שינוי
בשיעורי המס

ה. מסים על הכנסה המתייחסים לסעיפי רווח כולל אחר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		
778	(201)	(364)
-	(2)	(19)
778	(203)	(383)

מיסים על הכנסה (הטבת מס)
התאמת יתרות המיסים הנדחים בעקבות שינוי
בשיעורי המס
סה"כ

ו. מסים על הכנסה המתייחסים לסעיפי הון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		
-	17,682	-

השפעה מצטברת, נטו, ליום 31 בדצמבר 2015 של
שינויים בעתודות ביטוח ביטוח כללי (ראו באור
2(ה)(2)(ד)(4))

באור 21: - מסים על ההכנסה (המשך)

ז. מסים נדחים

סך הכל	אחרים	פיננסיים	נכסים	הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים
אלפי ש"ח				
(15,968)	4,644	(1,497)	(19,115)	יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 1 בינואר 2015
(5,430)	974	(5,254)	(1,150)	שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד
307	(54)	79	282	השפעת השינוי בשיעור המס
201	201	-	-	שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר
(20,890)	5,765	(6,672)	(19,983)	יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2015
(2,078)	(6,546)	4,208	260	שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד
1,384	(43)	283	1,144	השפעת השינוי בשיעור המס
364	364	-	-	שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר
(21,220)	(460)	(2,181)	(18,579)	יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2016

לחברה הפסדי הון לצורכי מס המסתכמים לסך של כ-1,386 אלפי ש"ח בגינם לא הוכרו נכסי מסים נדחים בהיעדר צפי לניצולם בעתיד הנראה לעין. המסים הנדחים מוצגים בדוח על המצב הכספי בנטו בסעיף התחייבויות בגין נכסים נדחים.

ח. מס תיאורטי

להלן מובאת התאמה בין סכום המס, שהיה חל אילו כל ההכנסות וההוצאות, הרווחים וההפסדים בדוח רווח והפסד היו מתחייבים במס לפי שיעור המס הסטטוטורי, לבין סכום מסים על ההכנסה שנזקף בדוח רווח והפסד:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2014	2015	2016	
אלפי ש"ח			
256,386	269,533	153,981	רווח לפני מסים על ההכנסה
37.71%	37.58%	35.90%	שיעור המס הסטטוטורי הכולל החל על מוסדות כספיים
96,688	101,289	55,275	מס מחושב לפי שיעור המס הסטטוטורי הכולל של מוסד כספי
			עלייה (ירידה) במסים על ההכנסה הנובעת מהגורמים הבאים:
2,239	1,511	928	הוצאות שאינן מותרות בניכוי לצורכי מס
(262)	(59)	(68)	הכנסות פטורות
-	(290)	(1,006)	הכנסות משכר דירה פטורות ממס רווח
-	1,016	(2,334)	תוספת בגין אי החלת מס רווח בחישוב נכסי מס נדחה
-	(305)	(1,365)	שינוי במסים נדחים בעקבות שינוי שיעורי מס
155	55	161	הפסדי הון שבגינם לא נוצר מס נדחה
(797)	(1,710)	-	מסים בגין שנים קודמות
-	(2)	740	אחרים
98,023	101,505	52,331	מסים על ההכנסה
38.23%	37.66%	33.99%	שיעור מס אפקטיבי ממוצע

באור 22: - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים

הטבות לעובדים כוללות הטבות לטווח קצר, הטבות לאחר סיום העסקה, הטבות אחרות לטווח ארוך והטבות בגין פיטורין. באשר לתשלומים מבוססי מניות, ראו באור 32 להלן.

הטבות אחרות

החברה נוהגת להעניק לכלל עובדי המטה שלה מענקים שנתיים בהתאם לקריטריונים שהיא קובעת ובכללם עמידת החברה ביעדיה, ועמידת כל אחת מיחידות החברה ביעדיה הפרטניים, הנגזרים מיעדי החברה ומקדמים את השגתם. לכל דרגי הניהול בחברה יעדים אישיים שהם נדרשים לעמוד בהם כתנאי לקבלת מענק שנתי. במסגרת זו נקבעה גם תוכנית תגמול ייעודית לקבוצת המנהלים הבכירה של החברה, על בסיס תלת-שנתי החל משנת 2015 ולפיה, בכפוף לעמידה ביעדים שנתיים ותלת-שנתיים של הכנסות, Embedded Value (EV), רווח לפני מס ורווח נקי, תהיה קבוצה זו זכאית לקבלת סכום מענק שמסגרתו הכוללת נקבעה מראש, בחלוקה מדורגת שעקרונותיה נקבעו מראש על פני שלוש שנות התוכנית.

הטבות העובדים לזמן קצר והטבות אחרות מוצגות במסגרת סעיף זכאים ויתרות זכות.

הטבות לאחר סיום העסקה

דיני העבודה וחוק פיצויי פיטורין בישראל מחייבים את החברה לשלם פיצויים לעובד בעת פיטורין או פרישה או לבצע הפקדות שוטפות בתוכנית הפקדה מוגדרת, לפי סעיף 14 כמתואר להלן. התחייבויות החברה בשל כך מטופלות כהטבות לאחר סיום העסקה.

חישוב התחייבות החברה בשל הטבות לעובדים מתבצע על פי הסכם העסקה בתוקף ומבוסס על תחזית משכורת העובד ותקופת העסקתו יוצרים את הזכות לקבלת הפיצויים.

ההטבות לעובדים לאחר סיום העסקה, ממומנות, בדרך כלל, על ידי הפקדות המסווגות כתוכנית להטבה מוגדרת, או כתוכנית להפקדה מוגדרת, כמפורט להלן:

תוכניות להפקדה מוגדרת

לגבי חלק מתשלומי הפיצויים, חלים תנאי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, התשכ"ג-1963, על-פיו הפקדותיה השוטפות של החברה בקרנות פנסיה ו/או בפוליסות בחברות ביטוח, פוטרות אותה מכל התחייבות נוספת לעובדים, בגינם הופקדו הסכומים כאמור לעיל. הפקדות אלו וכן הפקדות בגין תגמולים מהוות תוכניות הפקדה מוגדרת.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2014	2015	2016
	אלפי ש"ח	
6,620	7,793	10,592

הוצאות בגין תוכניות להפקדה מוגדרת

תוכנית הטבה מוגדרת

החלק של תשלומי הפיצויים שאינו מכוסה על ידי הפקדות בתוכניות להפקדה מוגדרת, כאמור לעיל, מטופל על ידי החברה כתוכנית להטבה מוגדרת לפיה מוכרת התחייבות בגין הטבות עובדים ובגינה החברה מפקידה סכומים בקופות מרכזיות לפיצויים ובפוליסות ביטוח מתאימות.

באור 22: - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

א. שינויים בהתחייבויות להטבה מוגדרת ובשווי הוגן של נכסי תוכנית

שנת 2016

יתרה ליום 1 בינואר, 2016	עלות שירות שוטף	הוצאות ריבית, נטו	עלות שירות עבר והשפעת סילוקים	סה"כ הוצאות שנזקפו לרווח או הפסד בתקופה	תשלומים מהתוכנית	נכסי תוכנית (למעט סכומים שהוכרו בהוצאות ריבית נטו)	הפסד (רווח) בגין מדידה מחדש ברווח כולל אחר				הפקדות על ידי המעביד	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016
							תשואה על נכסי תוכנית (למעט סכומים שהוכרו בהוצאות ריבית נטו)	הפסד (רווח) אקטוארי בגין שינויים בהנחות הפיננסיות	הפסד (רווח) אקטוארי בגין סטיות בניסיון עבר	סה"כ השפעה על רווח כולל אחר בתקופה		
39,933	13,890	1,219	581	15,690	(5,178)	-	(798)	1,459	661	-	51,106	התחייבויות להטבה מוגדרת
1,923	-	58	-	58	-	-	30	29	59	-	2,040	התחייבויות להסתגלות
(26,072)	-	(917)	-	(917)	3,048	218	182	-	400	(12,051)	(35,592)	שווי הוגן של נכסי תוכנית
15,784	13,890	360	581	14,831	(2,130)	218	(586)	1,488	1,120	(12,051)	17,554	התחייבויות נטו בגין הטבות לעובדים

שנת 2015

יתרה ליום 1 בינואר, 2015	עלות שירות שוטף	הוצאות ריבית, נטו	עלות שירות עבר והשפעת סילוקים	סה"כ הוצאות שנזקפו לרווח או הפסד בתקופה	תשלומים מהתוכנית	נכסי תוכנית (למעט סכומים שהוכרו בהוצאות ריבית נטו)	הפסד (רווח) בגין מדידה מחדש ברווח כולל אחר				הפקדות על ידי המעביד	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2015
							תשואה על נכסי תוכנית (למעט סכומים שהוכרו בהוצאות ריבית נטו)	הפסד (רווח) אקטוארי בגין שינויים בהנחות הפיננסיות	הפסד (רווח) אקטוארי בגין סטיות בניסיון עבר	סה"כ השפעה על רווח כולל אחר בתקופה		
30,642	11,367	1,021	622	13,010	(4,711)	-	539	453	992	-	39,933	התחייבויות להטבה מוגדרת
1,946	-	55	-	55	-	-	(12)	(66)	(78)	-	1,923	התחייבויות להסתגלות
(21,460)	-	(788)	-	(788)	3,932	(299)	(69)	-	(368)	(7,388)	(26,072)	שווי הוגן של נכסי תוכנית
11,128	11,367	288	622	12,277	(779)	(299)	458	387	546	(7,388)	15,784	התחייבויות נטו בגין הטבות לעובדים

באור 22: - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

ב. ההנחות האקטואריות העיקריות בקביעת ההתחייבות בגין תוכנית להטבה מוגדרת

2015	2016	
%		
3.28	3.61	שיעור ההיוון של התחייבויות התוכנית
3.92	4.19	שיעור התשואה הצפויה על נכסי התוכנית
1.69 – 5.00	1.69 – 5.00	שיעור עליית שכר צפויה

ג. סכומים, עיתוי ואי וודאויות של תזרימי מזומנים עתידיים

להלן שינויים אפשריים הנחשבים לסבירים לסוף תקופת הדיווח, להנחות האקטואריות, בהנחה שיתר ההנחות האקטואריות נותרו ללא שינוי:

השינוי במחויבות להטבה מוגדרת אלפי ש"ח
--

ליום 31 בדצמבר 2016:

מבחן רגישות לשינוי בשיעור עליית שכר צפויה

השינוי כתוצאה מ:

שיעור עליית שכר צפוי של 1% 2,284

מבחן רגישות לשינוי שיעור ההיוון של התחייבות
ונכסי התכנית

השינוי כתוצאה מ:

עליית שיעור היוון של 0.5% (800)
ירידת שיעור היוון של 0.5% 944

באור 23: - זכאים ויתרות זכות

31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח		
27,020	34,094	עובדים והתחייבויות אחרות בשל שכר ומשכורת
19,878	21,023	הוצאות לשלם
48,559	55,757	ספקים ונותני שירותים
12,171	12,218	מוסדות ורשויות ממשלתיות
122	128	חברות קשורות
1,927	2,042	הוצאות רכישה נדחות בגין ביטוח משנה
		חברות ביטוח ותוכני ביטוח:
20,276	17,905	פקדונות מבטחי משנה
16,865	14,560	חשבונות אחרים
37,141	32,465	סך הכל חברות ביטוח
47,239	57,330	מבוטחים
55,980	45,232	פרמיה מראש
688	3,502	אחרים
250,725	263,791	

באור 24: - התחייבויות פיננסיות

באור זה מספק מידע בדבר התנאים החוזיים של ההתחייבות הפיננסיות. למידע נוסף בדבר החשיפה של החברה לסיכונים ריבית, מטבע חוץ ונזילות, ראו באור 34.

א. התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת - פרטים נוספים

ליום 31 בדצמבר 2016

סוג הון	סדרה ב'	סדרה ג'	סדרה ד'	הרחבה סדרה ד'
משני	משני	משני	משני	משני
מועד הנפקה	11.2010	12.2012	7.2014	8.2016
סכום מקורי (באלפי ש"ח)	51,000	120,000	126,775	46,000
גורם מנפיק	איי.די.איי. הנפקות	איי.די.איי. הנפקות	איי.די.איי. הנפקות	איי.די.איי. הנפקות
דירוג החוב וחברה מדרגת	מידרוג A2 (דירוג ביום ההנפקה A3)	מידרוג A2 (דירוג ביום ההנפקה A3)	מידרוג A2	מידרוג A2
תנאי הצמדה	צמוד למדד המחירים לצרכן	צמוד למדד המחירים לצרכן	לא צמוד	לא צמוד
סחיר/לא סחיר	סחיר	סחיר	סחיר	סחיר
ריבית נקובה	5% קבועה	4.3% קבועה	4.35% קבועה	4.35% קבועה
ריבית אפקטיבית	4.57%	4.54%	4.55%	2.99%
ערך בספרים (באלפי ש"ח)	53,836	119,355	128,031	50,088
שווי הוגן (באלפי ש"ח) (*)	57,344	133,752	137,551	49,910
מועדי תשלום הקרן	בתשלום אחד, בדצמבר 2021	בתשלום אחד, בדצמבר 2023	בתשלום אחד, בינואר 2025	בתשלום אחד, בינואר 2025
מועדי תשלום הריבית	בחודשים יוני ודצמבר של כל אחת מהשנים 2011 עד 2021 (כולל)	בחודשים יוני ודצמבר של כל אחת מהשנים 2013 עד 2023 (כולל)	בחודשים יוני ודצמבר של כל אחת מהשנים 2015 עד 2025 (כולל)	בחודשים יוני ודצמבר של כל אחת מהשנים 2015 עד 2025 (כולל)
זכות לפדיון מוקדם	כן (ראה א2 להלן)	כן (ראה א2 להלן)	כן (ראה א2 להלן)	כן (ראה א2 להלן)

(*) שווי הוגן ברמה 1.

פרמיה והוצאות הנפקה שטרם הופחתו

יתרת רכיב ההתחייבויות ליום 31 בדצמבר 2016 הינה בתוספת פרמיה בסך של 3,583 אלפי ש"ח ובניכוי הוצאות הנפקה בסך של 2,489 אלפי ש"ח המופחתות לפי שיטת הריבית האפקטיבית.

באור 24: - התחייבויות פיננסיות (המשך)

א. התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת - פרטים נוספים (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2015			
סדרה ב'	סדרה ג'	סדרה ד'	
משני	משני	משני	סוג הון
11.2010	12.2012	7.2014	מועד הנפקה
51,000	120,000	126,775	סכום מקורי (באלפי ש"ח)
איי.די.איי הנפקות	איי.די.איי הנפקות	איי.די.איי הנפקות	גורם מנפיק
מידרוג - A2 (דירוג ביום ההנפקה A3)	מידרוג - A2 (דירוג ביום ההנפקה A3)	מידרוג - A2	דירוג החוב וחברה מדרגת
צמוד למדד המחירים לצרכן	צמוד למדד המחירים לצרכן	לא צמוד	תנאי הצמדה
סחיר	סחיר	סחיר	סחיר/לא סחיר
5% קבועה	4.3% קבועה	4.35% קבועה	ריבית נקובה
4.57%	4.54%	4.55%	ריבית אפקטיבית
54,096	119,496	127,831	ערך בספרים (באלפי ש"ח)
58,854	133,320	135,573	שווי הוגן (באלפי ש"ח) (*)
בתשלום אחד, בדצמבר 2021	בתשלום אחד, בדצמבר 2023	בתשלום אחד, בינואר 2025	מועדי תשלום הקרן
בחודשים יוני ודצמבר של כל אחת מאחת מהשנים 2011 עד 2021 (כולל)	בחודשים יוני ודצמבר של כל אחת מהשנים 2013 עד 2023 (כולל)	בחודשים ינואר ויולי של כל אחת מהשנים 2015 עד 2025 (כולל)	מועדי תשלום הריבית
כן (ראה א2 להלן)	כן (ראה א2 להלן)	כן (ראה א2 להלן)	זכות לפדיון מוקדם

(*) שווי הוגן ברמה 1

פרמיה והוצאות הנפקה שטרם הופחתו

יתרת רכיב ההתחייבויות ליום 31 בדצמבר 2015 הינה בתוספת פרמיה בסך של 623 אלפי ש"ח ובניכוי הוצאות הנפקה בסך של 3,026 אלפי ש"ח המופחתות לפי שיטת הריבית האפקטיבית.

באור 24: - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ב. החברה תהיה רשאית לפדות בפדיון מוקדם, מלא או חלקי, באישורו מראש של המפקח על הביטוח ובתנאים שיקבע, את תעודות ההתחייבות (סדרה ב'), תעודות התחייבות (סדרה ג') ותעודות ההתחייבות (סדרה ד') כעבור 8 שנים ממועד הנפקתן (להלן: "המועד הראשון לפדיון מוקדם"). לאחר המועד הראשון לפדיון מוקדם, ביחס לכל סדרה, תהיה החברה רשאית לפדות בפדיון מוקדם, מלא או חלקי, את תעודות ההתחייבות מהסדרה הרלבנטית, במועד כל תשלום ריבית. ככל שלא תנצל החברה את זכותה לפדות בפדיון מוקדם איזו מתעודות ההתחייבות במועד הראשון לפדיון מוקדם ביחס לכל סדרה, תשולם תוספת ריבית למחזיקי תעודות ההתחייבות הרלוונטיות על הריבית אותה נושאות תעודות ההתחייבות הרלוונטיות באותה עת, בגין יתרת התקופה בשיעור של 50% ממרווח הסיכון המקורי שנקבע בהנפקה ביחס לתעודות ההתחייבות (סדרה ב'), של תעודות ההתחייבות (סדרה ג') ושל תעודות התחייבות (סדרה ד'), בהתאמה. על אף האמור, אם שיעור ההון המוכר של החברה לאחר הפדיון המוקדם יעלה על 120% מההון המינימאלי הנדרש מהחברה, תוכל החברה לבצע פדיון מוקדם ללא צורך באישורו המוקדם של המפקח על הביטוח.

31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
2,967	3,883
-	53,613
53,873	-
-	119,140
244,583	174,674
301,423	351,310
297,833	347,426

להלן מועדי הפרעון:

שנה ראשונה

שנה שניה

שנה שלישית

שנה רביעית

שנה חמישית ואילך

תעודות התחייבויות המהוות הון משני מורכב (ראו באור 14)

באור 24: - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ג. תעודות ההתחייבות הינן בעלות מאפיינים מיוחדים כמפורט להלן:

1. נסיבות משהות

בהתקיימן של "נסיבות משהות להון משני מורכב" ידחו תשלום קרן ו/או תשלומי ריבית בגין תעודות ההתחייבות (סדרה ב', סדרה ג' וסדרה ד') אשר תמורתן הוכרה על ידי המפקח על הביטוח כהון משני מורכב.

"נסיבות משהות להון משני מורכב" בהתאם להוראות המפקח על הביטוח משמען: התקיימות אחת או יותר מהנסיבות הבאות:

ביחס לדחיית תשלום ריבית - היעדר רווחים ראויים לחלוקה בחברה, כמשמען בחוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן: "חוק החברות"), וזאת על פי הדוחות הכספיים האחרונים (שנתיים או רבעוניים) שקדמו למועד פירעון הריבית הרלוונטי;

ביחס לדחיית תשלום קרן ו/או תשלומי ריבית - (1) סכום ההון העצמי המוכר של החברה ירד אל מתחת להון המינימאלי הנדרש ממנה (על פי הוראות הדין החלות על החברה על פי הנחיות המפקח על הביטוח (להלן: "ההסדר התחיקתי")), וזאת על פי הדוחות הכספיים האחרונים (שנתיים או רבעוניים) שקדמו למועד פירעון הריבית ו/או הקרן הרלוונטי; (2) דירקטוריון החברה הורה על דחיית תשלום ריבית או על דחיית תשלום קרן, אם קבע כי יש חשש ממשי קרוב ליכולתה של החברה לעמוד בהון המינימאלי הנדרש ממנה (על פי ההסדר התחיקתי) ובלבד שהתקבל לכך אישור המפקח על הביטוח מראש; (3) דירקטוריון החברה הורה על דחיית תשלום ריבית ו/או על דחיית תשלום קרן, אם קבע כי יש חשש ממשי קרוב ליכולתה של החברה לפרוע במועדן התחייבויות שדרגת הקדימות שלהן גבוהה מזו של תעודות ההתחייבות, ובלבד שהתקבל לכך אישור המפקח על הביטוח מראש (4) המפקח על הביטוח הורה על דחיית תשלום קרן ו/או ריבית עקב פגיעה משמעותית בהון העצמי המוכר של החברה או אם ראה כי יש חשש ממשי קרוב ליכולתה של החברה לעמוד בהון המינימאלי הנדרש ממנה (על פי ההסדר התחיקתי).

2. שימוש בתמורת ההנפקה של תעודות ההתחייבות:

תמורת ההנפקה של תעודות ההתחייבות הופקדה לשימושה של החברה. על-פי שיקוליה ובאחריותה לשלם לבעלי תעודות ההתחייבות את הסכומים המגיעים להם על-פי תנאי תעודות ההתחייבות. התחייבותה של החברה בקשר עם תעודות ההתחייבות כאמור, אינה ניתנת לביטול והיא בדרגה שווה לכתבי התחייבות נדחים שהנפיקה ו/או תנפיק החברה ובעלת מעמד נדחה לעומת שאר התחייבויותיה של החברה כלפי נושיה.

3. שיעבודים:

בהתאם לשטר הנאמנות, תעודות ההתחייבות אינן מובטחות בשעבוד כלשהו. החברה הבת תהא רשאית להנפיק כתבי התחייבות נוספים וכן סדרות נוספות של אגרות חוב ו/או כתבי התחייבות, שתעמודנה בדרגת בטחון עדיפה, זהה או נחותה לתעודות ההתחייבות, וכן להנפיק כתבי התחייבות נדחים וסדרות של כתבי התחייבות נדחים.

ד. דירוג

ביום 15 באוגוסט 2016 הודיעה מדרוג על אשרור דירוג האיתנות הפיננסית של החברה (IFSR) על Aa3 ואת אשרור דירוג כתבי התחייבויות הנדחים סדרות ב', ג' ו- ד' על דירוג A2 וקביעת אופק דירוג יציב. כמו כן, הודיעה על מתן דירוג A2 בגין הרחבת אגרות חוב סדרה ד'. בחודש דצמבר 2016 אשררה מדרוג את דירוג האיתנות הפיננסית (IFSR) של החברה ואת דירוג כתבי התחייבות הנדחים לעיל.

באור 25: - פרמיות שהורווחו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016		
שייר	ביטוח משנה אלפי ש"ח	ברוטו
225,324	28,477	253,801
172,621	10,135	182,756
1,621,580	56,106	1,677,686
2,019,525	94,718	2,114,243
(94,813)	(395)	(95,208)
1,924,712	94,323	2,019,035

פרמיות בביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
פרמיות בביטוח בריאות
פרמיות בביטוח כללי
סך הכל פרמיות
שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורווחה (*)
סך הכל פרמיות שהורווחו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015		
שייר	ביטוח משנה אלפי ש"ח	ברוטו
204,748	25,682	230,430
144,086	11,065	155,151
1,362,301	56,518	1,418,819
1,711,135	93,265	1,804,400
(69,105)	(659)	(69,764)
1,642,030	92,606	1,734,636

פרמיות בביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
פרמיות בביטוח בריאות
פרמיות בביטוח כללי
סך הכל פרמיות
שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורווחה (*)
סך הכל פרמיות שהורווחו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014		
שייר	ביטוח משנה אלפי ש"ח	ברוטו
195,134	24,103	219,237
118,388	12,485	130,873
1,204,324	52,354	1,256,678
1,517,846	88,942	1,606,788
(60,470)	(17)	(60,487)
1,457,376	88,925	1,546,301

פרמיות בביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
פרמיות בביטוח בריאות
פרמיות בביטוח כללי
סך הכל פרמיות
שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורווחה (*)
סך הכל פרמיות שהורווחו

(*) השינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורווחה נובע בעיקר מביטוח כללי.

באור 26: - רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2014	2015	2016	
אלפי ש"ח			
			<u>רווחים מנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות</u>
			<u>תלויות תשואה</u>
			השקעות פיננסיות:
13,083	607	1,171	נכסי חוב סחירים
284	282	193	נכסי חוב שאינם סחירים
2,705	3,277	1,004	מניות
11,324	2,168	6,455	אחרות
303	11	59	מזומנים ושווי מזומנים
27,699	6,345	8,882	סך הכל רווחים מנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות תלויות תשואה, נטו
			<u>רווחים (הפסדים) מנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות שאינן תלויות תשואה, הון ואחרים:</u>
			הכנסות מנדל"ן להשקעה:
-	(11,080)	15,676	שערוך נדל"ן להשקעה
-	5,256	14,970	הכנסות שוטפות בגין נדל"ן להשקעה
-	(5,824)	30,646	סך הכל הכנסות מנדל"ן להשקעה
			רווחים (הפסדים) מהשקעות פיננסיות, למעט ריבית הפרשי הצמדה הפרשי שער ודיבידנד בגין:
17,045	(5,128)	7,385	נכסים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד
(1,770)	29,992	6,114	נכסים המוצגים בעלות מופחתת (א)
15,275	24,864	13,499	הכנסות ריבית (*) והפרשי הצמדה מנכסים פיננסיים שאינם בשווי הוגן דרך רווח והפסד
28,588	14,832	19,090	הכנסות ריבית, הפרשי הצמדה ושער מנכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד
14,140	7,174	8,771	רווח (הפסד) מהפרשי שער בגין השקעות שאינן נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד ומנכסים אחרים
727	(270)	601	הכנסות מדיבידנד
3,387	5,283	2,291	סך הכל רווחים מהשקעות נטו והכנסות מימון
89,816	52,404	83,780	(*) בהכנסות הנ"ל כלולה ריבית בגין נכסים פיננסיים אשר אינם מוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד שערכם נפגם
504	40	218	

באור 26: - רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון (המשך)

א. רווחים (הפסדים) מהשקעות בגין נכסים המוצגים בעלות מופחתת

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		
(106)	27,879	7,540
(1,664)	2,113	(1,426)
(1,770)	29,992	6,114

רווחים (הפסדים) נטו ממימוש נכסים
המוצגים בעלות מופחתת
עלויות (ירידות) ערך, נטו שנזקפו לרווח
והפסד
סך הכל רווחים (הפסדים) מהשקעות בגין
נכסים המוצגים בעלות מופחתת

באור 27: - הכנסות מדמי ניהול

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		
6,849	6,707	6,142
375	412	371
7,224	7,119	6,513

דמי ניהול קבועים בגין חוזי ביטוח חיים
דמי ניהול קבועים בגין חוזי השקעה
סך הכל הכנסות מדמי ניהול

באור 28: - תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2014	2015	2016	
אלפי ש"ח			
			בגין חוזי ביטוח חיים:
			תביעות ששולמו ותלויות בגין מקרי מוות, נכות ואחרים
41,952	50,264	57,845	בניכוי ביטוח משנה
8,991	15,827	9,510	
32,961	34,437	48,335	פוליסות שמועדן תם
-	-	2,477	פוליסות שנפדו
66,076	63,380	59,720	סך כל התביעות
99,037	97,817	110,532	גידול בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים (למעט שינוי בתלויות) בשייר
29,581	7,199	8,760	גידול בהתחייבויות בגין חוזי השקעה בשל מרכיב התשואה
1,513	348	512	סך כל התשלומים והשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים וחוזי השקעה בשייר
130,131	105,364	119,804	סך כל התשלומים והשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי:
			ברוטו
774,530	947,653	1,331,496	ביטוח משנה
1,262	41,811	52,440	בשייר
773,268	905,842	1,279,056	סך כל התשלומים והשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות:
			ברוטו
49,935	55,315	76,569	ביטוח משנה
6,746	5,699	6,999	בשייר
43,189	49,616	69,570	סך כל התשלומים והשינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
946,588	1,060,822	1,468,430	

באור 29: - עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2014	2015	2016	
אלפי ש"ח			
236,138	250,365	290,382	הוצאות רכישה:
(13,535)	(21,240)	(33,548)	הוצאות רכישה
222,603	229,125	256,834	שינוי בהוצאות רכישה נדחות
7,338	7,842	9,658	סך הוצאות רכישה
11,737	12,206	6,879	עמלות שוטפות אחרות
241,678	249,173	273,371	הוצאות שיווק אחרות
			סך הכל הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

באור 30: - הוצאות הנהלה וכלליות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2014	2015	2016	
אלפי ש"ח			
234,834	254,779	282,544	שכר עבודה ונלוות
6,076	2,321	586	תשלום מבוסס מניות
23,403	30,164	30,484	פחת והפחתות
48,829	50,301	53,111	אחזקת משרדים ותקשורת
68,648	67,071	79,328	שיווק ופרסום
5,920	5,878	3,653	דמי ניהול לחברה האם (ראה באור 135)
15,383	15,604	18,224	עמלות כרטיסי אשראי ובנקים
3,792	3,798	3,671	אחזקת רכב
7,271	7,693	11,482	ייעוץ משפטי ומקצועי
16,941	22,301	19,195	אחרות
431,097	459,910	502,278	סך הכל (**)
			בניכוי:
69,763	75,408	82,581	סכומים שסווגו בסעיף שינוי בהתחייבויות
			ותשלומים בגין חוזי ביטוח
247,875	262,571	297,261	סכומים שסווגו בסעיף עמלות, הוצאות שיווק
113,459	121,931	122,436	והוצאות רכישה אחרות
			הוצאות הנהלה וכלליות
37,830	46,128	49,314	(**) הוצאות הנהלה וכלליות
			כוללות הוצאות בגין מיכון בסך

באור 31: - הוצאות מימון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2014	2015	2016	
אלפי ש"ח			
12,978	13,970	13,610	הוצאות ריבית והפרשי הצמדה בגין:
-	937	-	כתבי התחייבות נדחים
86	95	135	הוצאות ריבית מס הכנסה
13,064	15,002	13,745	הוצאות ריבית למבטחי משנה
			סך הכל הוצאות מימון

באור 32: - תשלום מבוסס מניות

א. הוצאה שהוכרה בדוחות הכספיים

ההוצאה שהוכרה בדוחות הכספיים בעבור שירותים שהתקבלו מעובדים:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2014	2015	2016	
אלפי ש"ח			
6,076	2,321	586	סך ההוצאה שהוכרה מעסקאות תשלום מבוסס מניות

ב. תוכניות תשלום מבוסס מניות בחברה

(1) ביום 21 בדצמבר 2011 החליט דירקטוריון החברה לאמץ תכנית להקצאת אופציות לשנת 2012 לעובדים, יועצים, נותני שירותים ודירקטורים של החברה, בהתאם לחוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 132), התשס"ב-2002 (להלן: "התכנית").

בהמשך לאמור לעיל, ביום 21 באוגוסט 2012 המליצה וועדת הביקורת לדירקטוריון החברה לאשר את הקצאת האופציות מכוח תוכנית האופציות של החברה לנושאי משרה בה (להלן: "הניצעים"), בהתאם לחוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 132), התשס"ב-2002.

בהתאם לאמור, ביום 29 באוגוסט 2012, אישר דירקטוריון החברה הקצאה, ללא תמורה, של 775,702 אופציות למנכ"ל, הניתנות למימוש ל-775,702 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ג. כ"א של החברה ו-542,990 אופציות בסה"כ ל-8 נושאי משרה בחברה הניתנות למימוש ל-542,990 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ג. כ"א של החברה. האופציות המוקצות היוו במועד ההקצאה (בהנחת מימוש מלא) כ-8.6% מהונה המונפק והנפרע של החברה. האופציות אינן רשומות למסחר בבורסה (להלן: "האופציות המוקצות"). האופציות הוקצו לנאמן, בהתאם להוראות סעיף 102 לפקודת מס הכנסה.

באור 32: - תשלום מבוסס מניות (המשך)

ב. תוכניות תשלום מבוסס מניות בחברה (המשך)

(1) (המשך)

להלן פרטים אודות האופציות המוקצות:

1. מחיר המימוש של האופציות המוקצות הינו 45.12 ש"ח, צמוד למדד המחירים לצרכן.
2. האופציות שהוקצו ניתנות למימוש בכפוף לתנאי התכנית וכן בכפוף להתרחשותם של אחד או יותר מן האירועים הבאים: (1) מיזוג ו/או רכישה ו/או ארגון מחדש של החברה עם או לתוך חברה אחרת, כאשר החברה איננה ממשיכה להתקיים ו/או לפעול (אף אם לא נמחק רישומה מרשם החברות) ו/או שינוי ו/או העברה בפועל של השליטה בחברה מידי צור שמיר אחזקות בע"מ ו/או חברות בשליטתה (במישרין ו/או בעקיפין) לצד ג' כלשהו (להלן: "עסקה"); (2) מניות החברה נרשמו למסחר בבורסה מוכרת או מערכת מסחר ו/או זירת מסחר בינ"ל.

ביום 13 באוגוסט 2013 הפכה החברה לחברה ציבורית אשר מניותיה רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ והחל משנת 2013 החליטה החברה להכריז בהוצאות בגין התקופה 29 באוגוסט 2012 ועד ליום 31 בדצמבר 2013.

בכפוף לאמור לעיל ולהלן, האופציות תהיינה ניתנות למימוש על ידי כ"א מהניצעים, בהתאם למועדי הבשלה כדלקמן:

- א. 50% מהאופציות המוקצות, שהוקצו לכ"א מהניצעים, תהיינה ניתנות למימוש על ידו, החל מיום 21 במאי 2014.
- ב. 25% מהאופציות המוקצות, שהוקצו לכ"א מהניצעים, תהיינה ניתנות למימוש על ידו, החל מיום 21 במאי 2015.
- ג. 25% מהאופציות המוקצות, שהוקצו לכ"א מהניצעים, תהיינה ניתנות למימוש על ידו, החל מיום 21 במאי 2016.

מועד הפקיעה של האופציות המוקצות הינו ביום 21 במאי 2017.

במקרה של סיום יחסי עובד מעביד רשאי יהיה הניצע לממש את האופציות, אשר מועד הבשלתן חל לפני סיום יחסי עובד מעביד, עד תום 6 חודשים ממועד סיום היחסים כאמור. האופציות אשר מועד הבשלתן המצוין לעיל טרם חל עד למועד סיום יחסי עובד ומעביד יפקעו. במקרה של סיום יחסי עובד מעביד בגין הרשעה ו/או מעילה ו/או הפרת חובת אמונים ו/או סירוב לקיים הוראה סבירה של הממונים ו/או מעשה או מחדל אשר מזיקים משמעותית לחברה ו/או פיטורין בנסיבות בהן אין לעובד זכאות לפיצויי פיטורין מלאים, יפקעו האופציות מיידית.

הסכמי האופציות עם הניצעים כוללים הוראות שונות, לרבות הוראות בדבר האצת הבשלה, פדיון על ידי החברה וכן מנגנוני התאמות, בין היתר, במקרים של התרחשות עסקה, שינוי בהון המניות המונפק של החברה (לרבות פיצול הון, איחוד הון או אירוע דומה), חלוקת מניות הטבה, דיבידנדים והנפקת זכויות (להלן - "העסקה").

3. מנגנון המימוש

הניצע יהיה זכאי לבחור בין מימוש האופציות בדרך מימוש רגילה ביחס לכל כמות אופציות שהבשילה כולה או חלקה לבין מנגנון מימוש נטו (היינו באופן שבפועל הניצע לא ישלם לחברה את מחיר המימוש אלא יוקצו לו כנגד תשלום ערכן הנקוב של מניות בכמות שתשקף את מרכיב ההטבה הגלום באותן אופציות שימומשו).

באור 32: - תשלום מבוסס מניות (המשך)

ג. תנועה במשך השנה

להלן טבלה הכוללת את מספר האופציות למניות, את הממוצע המשוקלל של מחיר המימוש שלהן ואת השינויים שנעשו בתוכניות אופציות לעובדים במשך השנה השוטפת:

2014		2015		2016		
ממוצע משוקלל של מחיר המימוש	מספר האופציות	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש	מספר האופציות	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש	מספר האופציות	
45.13	1,241,192	42.45	620,596	39.46	310,298	אופציות למניות לתחילת השנה
-	-	-	-	-	-	אופציות שהוענקו במהלך השנה 1
-	-	-	-	-	-	אופציות למניות שחולטו במשך השנה
43.89	(620,596)	40.67	(310,298)	37.79	(310,298)	אופציות למניות שמומשו במשך השנה (*)
-	-	-	-	-	-	אופציות למניות שפקעו במהלך השנה
-	-	-	-	-	-	ויתור על אופציות
42.45	620,596	39.46	310,298	-	-	אופציות למניות לסוף השנה

(*) הממוצע המשוקלל של מחיר המניה, בגין כתבי אופציה שמומשו בשנת 2016 הינו 185 ש"ח.

ד. ביום 26 במאי 2016 מומשו 310,298 אופציות בלתי סחירות על מניות החברה ל-245,972 מניות בנות 1 ש"ח ע.נ. של החברה המהוות 1.67% מהון המניות המונפק והנפרע ומזכויות ההצבעה לאחר ההנפקה. ביום 30 במאי 2016 התקבלה התמורה בסך של כ-245,972 ש"ח. נכון למועד הדוחות הכספיים לא נותרו כל אופציות בידי מי מנושאי המשרה של החברה.

ה. מדידת השווי ההוגן של האופציות למניות המסולקות במכשירים הוניים

החברה משתמשת במודל הבינומי למדידת השווי ההוגן של האופציות למניות המסולקות במכשירים הוניים.

להלן טבלה המציגה את נתוני מניות החברה אשר שימשו אותה במדידת השווי ההוגן של האופציות למניות המסולקות במכשירים הוניים:

תוכנית 2012

תנודתיות צפויה במחירי המניה	31.48%
שיעור ריבית חסרת סיכון	1.1%
משך החיים החזוי של האופציות למניות	4.4 שנים

בהתאם לנתונים לעיל, השווי ההוגן של האופציות שהוענקו למנכ"ל וליתר נושאי המשרה בחברה הינם 12,830 אלפי ש"ח, ו-9,589 אלפי ש"ח בהתאמה.

באור 33: - רווח למניה

רווח בסיסי למניה

חישוב הרווח הבסיסי למניה התבסס על הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות מחולק בממוצע המשוקלל של מספר המניות הרגילות כדלהלן:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		
158,363	168,028	101,650

רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות (בנות
1 ש"ח ע.ג.)

מספר מניות באלפים		
13,759	14,188	14,429
153	148	148
13,912	14,336	14,577

ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות

יתרה ליום 1 בינואר

השפעת מניות שהונפקו במהלך השנה

ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות
ששימשו לצורך חישוב רווח בסיסי למניה

רווח מדולל למניה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		
158,363	168,028	101,650

רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות (בנות
1 ש"ח ע.ג.)

מספר מניות באלפים		
13,912	14,336	14,577
369	232	98
14,282	14,568	14,675

ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות
ששימש לצורך חישוב רווח בסיסי למניה

השפעת מניות רגילות פוטנציאליות מדללות

ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות
ששימש לצורך חישוב רווח מדולל למניה

באור 34: - ניהול סיכונים

כללי

במסגרת פעילותה השוטפת חשופה החברה למגוון רחב של סיכונים, כאשר התממשותם עלולה לפגוע בשווי ההוגן של נכסיה ו/או לעלייה בהתחייבויותיה, להפר את יציבותה ולפגוע ביכולתה לקיים את התחייבויותיה ללקוחותיה. לפיכך חשוב ליצור בחברה תשתית מתאימה להבנה, זיהוי ומדידה של הסיכונים אליהם היא חשופה ולניטור שוטף שלהם, תשתית לקבלת החלטות ולקביעת מדיניות וכן להבטחת מסגרת דיווחים מתאימה. מערכת בקרה וניהול זו מהווה מרכיב מרכזי וחיוני לניהול התקין של החברה ולהבטחת יכולתה לקיים את התחייבויותיה.

החברה פועלת במגזרי הפעילות העיקריים הבאים: ביטוח כללי, ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח וביטוח בריאות.

פעילויות החברה חושפות אותה לסיכונים הבאים:

- סיכוני שוק;
- סיכוני נזילות;
- סיכונים ביטוחיים;
- סיכוני אשראי;
- סיכונים תפעוליים.

בנוסף, עצם היות החברה חברת ביטוח ישירה דיגיטלית חושפת אותה לסיכונים הבאים:

- סיכוני מוניטין;
- סיכוני אבטחת מידע וסייבר;
- סיכונים אסטרטגיים.

לסיכונים אלה נלווים סיכונים כלליים כגון: סיכונים משפטיים, סיכוני רגולציה, סיכונים עיסקיים (כדוגמת שינוי בטעמי הציבור וכו') וסיכונים גיאוגרפיים.

א. דרישות חוקיות

על גופים מוסדיים מוטלת חובה חוקית למנות מנהל סיכונים שתפקידיו העיקריים הינם:

- זיהוי הסיכונים הביטוחיים והפיננסים המהותיים לחוסנו של המבטח ולעמידה בחבותו למבוטחים קיימים ועתידיים, לרבות סיכונים מהותיים הנובעים מהנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות תלויות תשואה (משתתפות ברווחים).
 - כימות החשיפה והערכת ההשפעה הפוטנציאלית של הסיכונים המהותיים שזוהו לפי אמות מידה שיוגדרו ע"י המבטח ולתקופות עתידיות שיקבעו.
 - הערכת ההון העצמי הנדרש (ההון הכלכלי) מחברת הביטוח לצורך נשיאה בסיכונים המהותיים תוך התייחסות למידת המתאם בין הסיכונים השונים.
 - דיווח תקופתי למנהל הכללי, לדירקטוריון ולוועדות ההשקעה בדבר הסיכונים.
 - מתן התייחסות לסיכונים הגלומים במוצרים חדשים, שינויי תקנון, כניסה לתחום השקעות חדש ובעת התקשרות בעסקה שעל פי קביעת הדירקטוריון יש לה פוטנציאל להשפעה מהותית על התוצאות העסקיות של הגוף המוסדי או על כספי לקוחותיו.
- החברה מינתה מנהל סיכונים אשר פועל, בין השאר, ליישום הדרישות הרגולטוריות בתחום זה.

א. דרישות חוקיות (המשך)

- דרישות רגולטוריות שונות לעניין ניהול הסיכונים חלות על החברה והעיקריות שבהן:
- חוזר 1-9-2014, פרק 10 לקודקס הרגולציה בנושא "ניהול סיכונים בגופים מוסדיים".
- דרישה לקביעת מדיניות חשיפה לסיכונים, תקרות חשיפה, נהלים וכלים למדידה ולבקרת הסיכונים.
- הוראות לעניין ניהול סיכונים האשראי, הערכתם והבקרה עליהם.
- הוראות לעניין ניהול החשיפה למבטחי משנה.
- הוראות לעניין הטיפול בקטגוריות ספציפיות של סיכונים תפעוליים: מעילות והונאות, אבטחת מידע, מיקור חוץ, ציות ובקרה על דיווח כספי (SOX).
- חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981.

לעניין משטר כושר פירעון מבוסס סיכונים ברוח דירקטיבת Solvency II ראו ביאור 14.

לעניין דרישות חוקיות ומדיניות ניהול ההון ראו ביאור 114'.

ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים

מדיניות ניהול הסיכונים של החברה מכוונת להבטיח חשיפה מבוקרת לסיכונים לעיל, תוך עמידה בדרישות הרגולטוריות ותאבון סיכון שנקבעו מראש ומתוך שמירה על יעדיה העסקיים של החברה ועל איתנותה הפיננסית.

החברה פועלת ליישום מסגרת של ניהול סיכונים כולל (Enterprise Risk Management), במטרה ליצור מודעות לסיכון בכל פעילויותיה, ליצור יכולת להערכת הסיכונים השונים, להטמיע את מדידת הסיכונים בתהליכים העסקיים ולהתאים את החשיפה הכוללת לתאבון הסיכון ולסיבולת הסיכון של החברה. במסגרת זו ננקטות פעולות לבניית תשתית תהליכית לטיפול בסיכונים העיקריים אליהם חשופה החברה. מבוצע זיהוי, מיפוי, הערכה וכימות של סיכונים פיננסיים, ביטוחיים ותפעוליים והערכת הבקרות על סיכונים אלה לרוחב הפעילויות של החברה, תוך שיפור מתמיד ביכולת הכימות של הסיכונים השונים.

ניהול הסיכונים בחברה מבוסס על שלושה "קווי הגנה":

- קו הגנה ראשון - היחידות העסקיות:

היחידות העסקיות אחראיות לזיהוי, הערכה, ניטור, הפחתה ודיווח על הסיכונים המובנים במוצרים, בפעילויות, בתהליכים ובמערכות הנתונות לאחריותם ולבקרתם. אחריות זו כוללת, בין השאר, הגדרת תהליכים, נהלים פנימיים וקבלת החלטות. הגורמים העסקיים נעזרים ביחידות תומכות, ביניהן אקטואריה, כספים, יעוץ משפטי, ציות, יחידת הבקרה, ביטוח משנה ומערכות מידע.

- קו הגנה שני - יחידת ניהול סיכונים

יחידת ניהול סיכונים, משלימה את פעילות ניהול הסיכונים של הגורמים העסקיים ואחראית על גיבוש מסגרת העבודה לניהול הסיכונים בחברה, על פיתוח כלים ושיטות להערכת הסיכונים וכן להערכת הסיכון הכולל אליו היא חשופה. יחידת ניהול סיכונים עוסקת באופן בלתי תלוי בגיבוש המלצות להנהלה ולדירקטוריון בדבר רמת הסיכון הכוללת והלימות ההון, בניתוח ודיווח על רמת החשיפה לסיכונים, באישור מוצרים והתקשרויות עסקיות משמעותיות מהיבט הסיכון וביישום הוראות הממונה בדבר ניהול סיכונים. כחלק חשוב מתפקידה, יחידת ניהול סיכונים מאתגרת את זיהוי והערכת הסיכונים של הגורמים העסקיים ואת הפעולות הננקטות על ידם לטיפול בסיכון ומסייעת בחיזוק יכולות הגורמים העסקיים לזיהוי והערכת סיכונים, לניהולם ובקרתם. יחידת ניהול הסיכונים (אשר כוללת את תחומי SOX, אבטחת מידע וסייבר) פועלת בשיתוף פעולה עם היחידות התומכות בניהם, יחידת הבקרה, ארגון ושיטות, אקטואריה, כספים, ייעוץ משפטי וביטוחי משנה.

ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

- קו הגנה שלישי ביקורת פנים:

אחראית על ביצוע ביקורות עצמאיות ובלתי תלויות ומאתגרת את התהליכים הפנימיים, הבקורות, הנהלים והמערכות בכל תהליכי העבודה של החברה.

במסגרת ההיערכות ליישום משטר כושר פירעון, המבוסס על עקרונות סולבנסי II בישראל, פועלת החברה במטרה ליצור יכולת להערכה עצמית של ההון הכלכלי הנדרש לפעילותה. בשלב הראשון, בהתבסס על מתודולוגית הגישה הסטנדרטית בנדבך הראשון של סולבנסי II, עורכת החברה סקרים כמותיים ובהמשך נערכת החברה ליישום הנדבך השני.

החברה רואה במתודולוגיה זו בסיס להערכת הסיכון הכולל אליו היא חשופה, על בסיס כלכלי, ובוחנת את הלימות ההון הכלכלי המוערך שלה ביחס לסיכון כולל זה. בנוסף, החברה בונה תהליכים לבחינה של הלימות ההון שלה אל מול הסיכון הכולל, גם בהתייחס להשפעת השינויים בגורמי הסיכון על הונה הרגולטורי המוכר, הנקבע בהתבסס על דוחותיה הכספיים. בחינה כזו מבוצעת על בסיס תרחישים לגורמי סיכון ומספקת לחברה אינדיקציה לגבי הלימות ההון ביחס לסיכונים.

דירקטוריון החברה מספק עקרונות כתובים לניהול הסיכונים הכולל, וקובע מדיניות בדבר תאבון סיכון וחשיפות לסיכונים השונים (כגון סיכוני ביטוח, ביטוח משנה, סיכון שער חליפין, סיכון שיעור ריבית, סיכון אשראי, וכן שימוש במכשירים פיננסיים שונים), דרכי המדידה שלהם, המגבלות לסיכונים השונים ודרכי הבקרה והדיווח על סיכונים אלו. הדירקטוריון עוקב אחר עמידה במגבלות שנקבעו באמצעות הדיווחים המוגשים לו.

מדיניות ניהול הסיכונים של החברה נועדה לתמוך בהשגת יעדיה העסקיים ושמירה על איתנותה הפיננסית תוך הערכת ההפסדים העלולים לנבוע מהחשיפה לסיכונים העומדים בפני החברה כתוצאה מפעילותה העסקית והגבלת הפסדים אלו בהתאם לתאבון הסיכון ומדיניות שנקבעה, זאת תוך התייחסות לשינויים החלים בסביבה העסקית ובהנחיות ודרישות הרגולציה.

בין היתר מקבל דירקטוריון החברה ממנהלי התחומים השונים מידע בדבר:

- (1) גודל ההפסד המירבי הצפוי כתוצאה מהחשיפה לנזק בודד גדול או הצטברות נזקים בגין אירוע גדול במיוחד, כמו גם החשיפה להשתנות בלתי צפויה של גורמי סיכון, ברמת וודאות נתונה בתקופה של שנה.
- (2) השפעת האמצעים הננקטים ע"י החברה לפיזור, הקטנה או הגבלה של הסיכונים הביטוחיים, הן באמצעות נהלי חיתום וכללים לקבלת עסקים והן באמצעות הסדרי ביטוח משנה, להקטנת ההפסד הצפוי האמור כתוצאה מהחשיפה לסיכונים הביטוחיים.
- (3) השפעתן הפוטנציאלית של החשיפות לסיכונים הביטוחיים המהותיים על המצב הכספי העתידי של החברה וההון העצמי הנדרש כנגד סיכונים אלו (הון כלכלי) וזאת בהתחשב בפעולות החברה להקטנת/הגבלת הסיכונים, לרבות הסדרי ביטוח משנה.

מערך ניהול הסיכונים

החברה מינתה מנהל סיכונים אשר פועל ליישום המדיניות בתחום זה.

ניהול הסיכונים בחברה מרוכז על ידי מחלקת ניהול הסיכונים בהתאם למדיניות שאושרה על ידי הדירקטוריון ובהתאמה לדרישות המפקח. החברה רואה בניהול הסיכונים פעילות הדורשת ניהול אקטיבי של הפחתת סיכונים בחברה באמצעות בחינה ואיתור תהליכים רגישים וביצוע התאמות נדרשות בתוכנית העבודה הרב שנתית.

ניהול הסיכונים הינו פעילות חוצת-חברה המבוססת על אחריות הגורמים העיסקיים בחברה לסיכונים הנלקחים על ידם. מחלקת ניהול סיכונים אחראית על ריכוז הנושאים העיקריים, בשיתוף עם יחידות האחראיות בתחומים השונים. היחידות התומכות כוללות בין היתר את אקטואריה, השקעות, ביטוח משנה, חשבות, אבטחת מידע, ייעוץ משפטי יחידת הבקרה, ארגון ושיטות וביקורת פנימית. נושאים עיקריים אלו כוללים בין היתר זיהוי, מיפוי, הערכה, מדידה ודיווח על סיכונים שוטפים ומיוחדים (לועדות השקעה, דירקטוריון, פורום ניהול הסיכונים וכו'), יישום מערך להערכת הסיכונים וניהולם ויישום הוראות הרגולציה בכל הקשור לניהול סיכונים בתחומי השונים.

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

בחברה קיימים פורומים שונים לניהול סיכונים. הפורומים מתכנסים על בסיס תקופתי לצורך זיהוי והערכה של סיכונים והערכת הבקורות והכלים לניהולם וכן הגדרת תאבון הסיכון שלהם. תהליכי העבודה בחברה מוסדרים על ידי נהלים והחברה פועלת לשיפור מתמיד של תהליכי העבודה ומערכי הבקרה והדיווח.

החברה משקיעה באמצעים רבים לשיפור מערכי הבקרה במוקדי הסיכון השונים. כמו כן, החברה משקיעה משאבים נכבדים בהקצאת והכשרת כוח אדם איכותי ומקצועי, במחשוב ובתהליכי עבודה בתחום ניהול הסיכונים, תוך ציות לרגולציה, והינה מחייבת ויישום מטרות ומדיניות החברה בתחום ניהול הסיכונים.

להלן יתוארו מדיניות ותהליכי עבודה המתייחסים לזיהוי, מדידה והערכה, בקרה והפחתה, ניטור ודיווח של הסיכונים השונים להם חשופה החברה:

סיכוני השוק

הסיכון שהשווי ההוגן או תזרימי המזומנים העתידיים של נכסים פיננסיים, התחייבויות פיננסיות או התחייבויות ביטוחיות ישתנו כתוצאה משינויים במחירי שוק. סיכוני שוק כוללים, בין היתר, סיכונים הנובעים משינויים בשערי הריבית, בשערי מניות, במדד המחירים לצרכן ובשערי החליפין של מטבע חוץ.

החברה מנהלת את השקעותיה בהתאם להוראות הדין, מדיניות ההשקעה ומדיניות ניהול הסיכונים שאושרה על ידי הדירקטוריון וועדות ההשקעה של נכסי הפוליסות המשתתפות ברווחים וכן של תיקי הנכסים של הנוסטרו. הדירקטוריון קבע מגבלות חשיפה כוללת (לרבות: אג"ח, הלוואות, מניות וכו') כאשר המגבלות מתייחסות ללווה בודד, קבוצת לוויים, חשיפה לענפים ודירוג.

מחלקת Back \ Middle office השקעות מבקרים באופן שוטף את העמידה במגבלות הדירקטוריון, ועדות ההשקעה ותקנות ההשקעה. ועדות ההשקעה מקבלות דיווחים על החשיפה של תיקי ההשקעות השונים של החברה לשינויים בשוקי הכספים וההון הכוללים כאמור שערי הריבית, שערי אינפלציה ושערי חליפין של מטבע חוץ, לרבות ניהול הנכסים מול ההתחייבויות. בהתייחס לכך, מגדירים מגבלות חשיפה לאפיקי ההשקעה השונים כמסגרות לביצוע ההשקעות על ידי סמנכ"ל ההשקעות של החברה ובכפוף לתקנות דרכי ההשקעה. למידע בדבר החשיפה לבסיסי ההצמדה, ראו סעיף ג' להלן.

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

סיכון נזילות

הסיכון שהחברה תתקשה לקיים מחויבויות הקשורות להתחייבויותיה במועדן ועל מנת לעמוד בהן תידרש לממש את נכסיה במחיר נחות.

סיכוני הנזילות מנוהלים על-ידי יחידת ניהול הסיכונים, הן על ידי מעקב שוטף על מצב מח"מ הנכסים בתיק השקעות מול מח"מ ההתחייבויות בתיק ההשקעה כמו גם כימות ההפסד הצפוי בתרחיש קיצון של מימוש נכסים מידי. הנושא נדון בדירקטוריון ובוועדות ההשקעה של תיקי הנוסטרו ותיקי הפוליסות המשתפות ברווחים. בהתייחס לנתונים אלו, נקבעות מגבלות החשיפה לגורמי הסיכון של הנכסים בתיקים המנוהלים.

בנוסף, צוות Back \ Middle office בשיתוף יחידת ניהול הסיכונים בוחנים השקעות בוחן את יתרות הנכסים הנזילים של החברה, תוך הסתכלות כולל על צרכי הנזילות של החברה.

סיכונים ביטוחיים

סיכוני הביטוח העיקריים נובעים בעיקר מתמחור, חיתום, הערכת רזרבות ביטוחיות וקטסטרופות.

סיכוני הביטוח מנוהלים על-ידי הנהלת אגף אקטואריה בשיתוף מחלקת ביטוח משנה ומנהל הסיכונים. בהתייחס להערכת חשיפות החברה לסיכונים הביטוחיים וכן לסיכון האקטוארי, קובע הדירקטוריון את תאבון הסיכון ומגבלות החשיפה של החברה לסיכונים אלו. כמו כן, בכדי להקטין את החשיפה לסיכונים, החברה מיישמת מדיניות בדיקת תביעות קפדנית, בחינה שוטפת של תהליכי הטיפול בתביעות ומבצעת חקירות לאיתור הונאות. בנוסף, החברה נוקטת במדיניות ניהול אקטיבי שוטף של התביעות, על מנת להקטין את החשיפה להתפתחויות בלתי צפויות העשויות להשפיע עליה לרעה.

החברה נוקטת במדיניות של הגבלת החשיפה לקטסטרופות על ידי קביעת סכומי כיסוי מרביים בחוזים מסוימים וכן על ידי רכישת כיסוי ביטוח משנה מתאים. מטרת מדיניות החיתום וביטוח המשנה הינה, בין היתר, הגבלת החשיפה לקטסטרופות להפסד מרבי שנקבע מראש, בהתאם לתאבון הסיכון של החברה כפי שנקבעו על ידי הדירקטוריון.

סיכוני אשראי של ההשקעות

סיכון להפסד כתוצאה מאי עמידה של לווה בהתחייבויותיו, או כתוצאה משינויים במרווחי האשראי בשוק ההון.

מנוהלים על-ידי סמנכ"ל ההשקעות ומבוקרים על ידי יחידת ניהול הסיכונים בהתאם להוראות הדין ולמדיניות הכוללת של הדירקטוריון וכן של וועדת ההשקעה. המדיניות כוללת מגבלות חשיפה שעיקרן חשיפות ללווה בודד, לקבוצת לווים, חשיפה לדירוגי סיכון אשראי, נזילות, בטוחות וכו'. בקביעת המגבלות כאמור נלקחות בחשבון גם הדרישות הרגולטוריות.

לדוחות ההשקעה של החברה מובאות לאישור גם עסקאות אשראי בהתאם ובכפוף למדרגי הסמכויות על פי מדיניות ההשקעה.

למידע בדבר דירוג האשראי של הנכסים בתיקים המנוהלים, ראה סעיף ו' להלן.

ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

סיכוני אשראי של מבטחי משנה

סיכון להפסד כתוצאה מאי עמידה של מבטח משנה בהתחייבויותיו, או כתוצאה משינויים ברמת הדרג של המבטח. סיכוני מבטחי משנה מנוהלים על ידי מחלקת ביטוח משנה ויחידת ניהול הסיכונים המביאים בפני הדירקטוריון את החשיפה לסיכוני האשראי בגין מבטחי המשנה. הדירקטוריון קובע את מגבלות החשיפה לדירוגי סיכון אשראי של מבטחי המשנה, בין היתר, בהתייחס לסוג הענף הביטוחי זנב ארוך / קצר, למבטח משנה בודד ובהתחשב גם במגבלות הקבועות בהסדר החוקתי. למידע בדבר דירוג יתרות מבטחי משנה, ראה סעיף ז' להלן.

סיכונים תפעוליים

הסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. חלק מהותי מפעילויות החברה נשען על מערכות מידע שונות. היעדר תשתיות מספקות ו/או ליקויים או כשלים במערכות המידע עלול לחשוף את החברה לאי עמידה בדרישות רגולטוריות וכן לכשלים בתפעול התהליכים השונים. מחלקת ניהול סיכונים ביצעה הערכה עצמאית ובלתי תלויה של סיכונים תפעוליים, תוך שימת דגש על סיכוני מעילות והונאות, סיכוני סייבר וסיכוני IT. בנושא ניהול סיכוני מעילות והונאות פועלת החברה בהתאם להוראות חוזר המפקח בעניין הונאות ומעילות ובהתאם למדיניות למניעת מעילות והונאות, אשר אושרה על ידי הדירקטוריון של החברה. מעבר לפעילויות בקרה שוטפות בתהליכי העבודה, פועלות בחברה יחידת בקרה ייעודית אשר מבקרת את תהליכי העבודה השוטפים ובודקת עמידה במגבלות שהוגדרו ובהוראות הדין ומסייעות למנהלי היחידות העסקיות למלא אחריותם בהקשר לסיכונים תפעוליים. בנוסף, קיימות גם בקורות ממוכנות במערכות תפעוליות שמטרתן להגביל חשיפה לסיכון הביטוחי (על ידי מיכון שאלוני חיתום והוצאת שיקול הדעת מנציג המכירות) וכן הגבלת חשיפה לסיכון תפעולי.

סיכוני אבטחת מידע וסייבר

פעילות החברה נשענת על מערכות מידע. זמינות המערכות, מהימנות הנתונים והשמירה על סודיות הנתונים חיוניים לפעילות עסקית תקינה. עם התקדמות הטכנולוגיה, ועליית המדרגה באיומי הסייבר בארץ ובעולם, עולה רמת הסיכון הן לחברה והן ללקוחותיה. החברה נערכת להתמודדות עם איומי הסייבר ומשקיעה משאבים רבים על מנת להגן על שרידות מערכות המידע וכן על נתוני הלקוחות שלה. דירקטוריון החברה אישר מדיניות בנושא אבטחת מידע וסייבר החברה פועלת ליישם תהליכים ובקורות לניהול סיכון הסייבר. בהתאם לחוזר גופים מוסדיים 2010-9-4 "ניהול טכנולוגיות מידע בגופים מוסדיים", וחוזר 2006-9-6 "ניהול סיכוני אבטחת המידע של הגופים המוסדיים" בוצע סקר להערכת ההשפעה הפוטנציאלית של סיכוני IT על תהליכי הליבה בחברה, לרבות התייחסות לאירועים בעלי פוטנציאל לגרימת נזק.

ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)סיכונים משפטיים

בהתייחס לסיכונים משפטיים, כולל סיכוני ציות וניהול מוצרים, היועצת המשפטית של החברה אחראית לניהול הסיכון המשפטי, מסתייעת במידת הצורך בייעוץ משפטי חיצוני ומעניקה תמיכה ומענה לכלל ההיבטים המשפטיים של פעילות החברה. במסגרת זו, ניהול השוטף של הסיכון המשפטי מתבטא בעיקר במתן ייעוץ משפטי שוטף לגורמים הרלוונטיים בחברה בנושאים השונים הכרוכים בפעילות החברה, בהכנת מסמכי התקשרות ופוליסות ביטוח, בניהול הידע המשפטי בחברה, ובכלל זה עדכון הגורמים הרלבנטיים בשינוי הוראות דין ורגולציה לסוגיהם, אשר יש להם השלכה על עבודת החברה, בהתאמת מערך ההסכמים והנהלים לשינויים, וברכוז התביעות הייצוגיות נגד החברה והפיקוח על הגורמים המקצועיים המטפלים בהן מטעם החברה. על מנת לקיים את אחריות החברה למלא את דרישות החוק פועלת בחברה ממונה על ציות ואכיפה, המסייעת לעובדי החברה לקיים את אחריותם לציית להוראות הרלבנטיות להם. בפברואר 2014 החברה אימצה תכנית אכיפה, במסגרת יישום הוראות חוזר ניהול סיכוני ציות בגופים מוסדיים (2013-9-20) ועמדת ממונה קריטריונים להערכת אפקטיביות של תכנית ציות ואכיפה פנימית ומדיניות הממונה ליישומה (ש.ה 2013-57738) ומינתה את הגורמים שיהיו אחראים על יישומה ויפקחו על ביצועה.

מוצרים חדשים

תהליך השקת מוצרים חדשים כולל זיהוי ובחינה מקיפה של הסיכונים הכרוכים במוצר וקביעת הדרכים לניהולם ולבקרה עליהם. כאשר מתעורר חשש כי קיימת הרעה בתוצאות החיתומיות, שמקורה אינו בתנודות אקראיות, נערכות בדיקות מעמיקות, בין השאר, להערכת הסיכון הגלום, ובמידת הצורך מותאמת הערכת הרזרבות. בדיקות דומות מתבצעות בעת חידוש עסקאות.

בקרה על סיכונים

החברה רואה בבקרה אפקטיבית רכיב חשוב במערך ניהול הסיכונים. החברה מפעילה מערך בקרה ארגוני. מערך זה אחראי על ביצוע בקרה על מכלול היבטים בפעילות החברה, בכלל זה בקרה על הסיכונים לסוגיהם.

כמו כן, פעילותם הבלתי תלויה של מחלקת ניהול סיכונים, אגף אקטואריה ואגף כספים מספקת רובד בקרה נוסף על הסיכונים.

בפרט, מחלקת ניהול הסיכונים מבקרת את החשיפה הכוללת לסיכונים בפעילות החברה ומבצע בקרות על סיכוני השוק, אשראי ונזילות, בכלל זה בקרה על עמידה במגבלות לסיכוני שוק בפעילות הנוסטרו והמשתתפות של החברה, במגבלות לחשיפות למבטחי משנה ובמגבלות לסיכוני אשראי שנקבעו במסגרת מדיניות ניהול הסיכונים.

בנוסף המבקרת הפנימית של החברה עורכת ביקורות תקופתיות, בין השאר, בהתבסס על סקרי סיכונים שבוצעו ע"י מחלקת ניהול סיכונים.

ג. סיכוני שוק

סיכון שוק הוא הסיכון שהשווי ההוגן או תזרימי המזומנים העתידיים של נכסים פיננסיים, התחייבויות פיננסיות או התחייבויות ביטוחיות ישתנו כתוצאה משינויים במחירי שוק. סיכוני שוק כוללים, בין היתר, סיכונים הנובעים משינויים בשערי הריבית, בשערי מניות, במדד ובשערי החליפין של מטבע חוץ.

קביעת מדיניות ההשקעות נעשית על ידי ועדות השקעה בהתאם לדין במסגרת מדיניות ההשקעה השנתית. דירקטוריון החברה מגדיר את תאבון הסיכון בכל אחד מהפרמטרים שלהלן. יחידת ניהול סיכונים מוודאת את העמידה במדיניות בהתאם לתיאבון הסיכון שנקבע.

1. חוזים תלויי תשואה

התחייבויות תלויות תשואה הינן התחייבויות בגין חוזים בהם תגמולי הביטוח שלהם, זכאי המוטב, תלויים בתשואה שמניבות השקעות מסוימות של החברה, בניכוי דמי ניהול.

לגבי הנכסים וההתחייבויות בגין מוצרים אלו לא קיימת לחברות הביטוח חשיפה ישירה בגין שינויים בריבית, בשווי ההוגן של ההשקעות או במדד. השפעת התוצאות הכספיות על רווחי חברת הביטוח מצטמצמת לחשיפה הנגזרת מדמי הניהול על היקף הנכסים.

לאור האמור, מבחני הרגישות ומועדי הפירעון של ההתחייבויות המפורטים בסעיפים הבאים אינם כוללים חוזים תלויי תשואה.

2. ניתוחים

לשם ביצוע פעולות חישוב, כימות ובחינת סיכוני שוק עושה החברה שימוש במערכת ממוכנת לניהול סיכונים אשר בין היתר מבצעת את הניתוחים הבאים:

Value at Risk - VaR - הערך הנתון בסיכון. ה-VaR אומד את ההפסד המרבי הצפוי כתוצאה משינויים במחירי השוק, עבור תקופה ורמת בטחון נתונות. ישנן מספר שיטות מקובלות לחישוב ה-VaR, כמו סימולציה היסטורית, סימולציית מונטה קרלו, ושיטת מטריצת השונות המשותפת. הערך הנתון בסיכון מחושב על סמך שינויים בשווי ההוגן או ביתרה החשבונאית של הנכסים. החברה בחרה בשיטת הסימולציה ההיסטורית אשר מדמה את שווי תיק המכשירים הפיננסיים של החברה בתקופה שנבחרה. שווי התיק נבחן מול שינויים במחירי ותשואות השוק על פני רצף של תקופות זמן עבר שנקבעו. הסימולציה ההיסטורית מניחה שמה שקרה בעבר הוא שיתרחש בעתיד.

Asset Liability Management - ALM - ניהול נכסים והתחייבויות הנו תהליך הכולל התאמה דינאמית בין הנכסים וההתחייבויות. זהו תהליך מתמשך של בניה, יישום, בקרה ושינוי אסטרטגיה לגבי הנכסים וההתחייבויות במטרה להשיג יעדים פיננסיים וזאת בהתאם לתאבון הסיכון של הדירקטוריון וועדות ההשקעה, כפי שנקבעו על ידי ALM. כולל דוחות לניתוח פוזיציות החברה במגזרים השונים ואמידת החשיפה בבסיסי ההצמדה והחשיפה לריבית.

הדוחות העיקריים הם:

1. דוח מאזן הצמדה לפי מגזרים.
2. דוח לאמידת המח"מ והשת"פ בכל אחד מהסעיפים.
3. דוח המשווה בין שווי הוגן לשווי חשבונאי.

Stress - תרחישים ובדיקות רגישות. מדובר בבדיקות המיועדות להעריך הפסדים במקרים קיצוניים. בניית התרחישים אמורה לענות על שאלות כגון: כמה ניתן להפסיד בהינתן תרחיש מסוים, איזה מאורע יכול לגרום להפסד גדול במיוחד.

מדדי סיכון - מדובר בבדיקות המיועדות לאמוד את הסיכון היחסי של החברה, באופן שניתן יהיה להשוות בין אפיקי השקעה שונים.

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

ג. סיכוני שוק (המשך)

2. ניתוחים (המשך)

תיק סמן - מאפשר השוואה בין התוצאות החודשיות על בסיס עקבי עבור וועדת ההשקעות. תוצאות ההשוואה מדווחות באופן שוטף לוועדת ההשקעות.

3. מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק

להלן ניתוח רגישות ביחס להשפעת השינוי במשתנים אלה על הרווח (הפסד) לתקופה. ניתוח הרגישות הינו ביחס לערך בספרים של נכסים הפיננסיים, ההתחייבויות הפיננסיות וההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי ההשקעה בגין משתנה הסיכון הרלבנטי נכון לכל מועד דיווח, ובהנחה שכל שאר המשתנים האחרים קבועים. כך, למשל, השינוי בריבית הינו בהנחה שכל הפרמטרים האחרים לא השתנו. ניתוח הרגישות אינו כולל כאמור את השפעתם של חוזים תלויי תשואה כמפורט לעיל. כמו כן, הונח שהשינויים האמורים אינם משקפים ירידת ערך פרמנטית של נכסים המוצגים בעלות מופחתת או של נכסים המוצגים בשווי הוגן ולפיכך, בניתוח הרגישות להלן, לא נכללו בגין נכסים אלו הפסדים מירידת ערך. מבחני הרגישות, מביאים לידי ביטוי השפעות ישירות בלבד ללא השפעות משניות. יצוין גם כי הרגישויות אינן ליניאריות, כך ששינויים גדולים או קטנים יותר ביחס לשינויים שמתוארים להלן אינם בהכרח אקסטרפולציה פשוטה של השפעת אותם שינויים.

ליום 31 בדצמבר 2016

שיעור השינוי בשע"ח של המט"ח (4)		שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן		השקעות במכשירים הוניים (3)		שיעור הריבית (1)	
-10%	+10%	-1%	+1%	-10%	+10%	-1%	+1%
אלפי ש"ח							
(6,214)	6,214	6,352	(6,352)	(9,026)	9,026	(29,023)	38,425

רווח (הפסד)
נקי (2)

ליום 31 בדצמבר 2015

שיעור השינוי בשע"ח של המט"ח (4)		שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן		השקעות במכשירים הוניים (3)		שיעור הריבית (1)	
-10%	+10%	-1%	+1%	-10%	+10%	-1%	+1%
אלפי ש"ח							
(8,625)	8,625	4,516	(4,516)	(12,890)	12,890	1,673	(1,684)

רווח (הפסד)
נקי (2)

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

ג. סיכוני שוק (המשך)

3. מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק (המשך)

(1) ניתוח הרגישות ביחס לשינוי בריבית הינו גם ביחס למכשירים בריבית קבועה וגם ביחס למכשירים בריבית משתנה. ביחס למכשירים בריבית קבועה החשיפה הינה ביחס לערך הפנקסי של המכשיר, וביחס למכשירים עם ריבית משתנה החשיפה הינה ביחס לתזרים המזומנים מהמכשיר הפיננסי.

ניתוחי הרגישות מבוססים על הערך בספרים ולא על שווי כלכלי. על כן במבחני הרגישות לא נלקחו בחשבון, מתוך הנכסים בעלי סיכון ריבית ישיר, נכסי החוב שאינם סחירים הנמדדים בעלות מופחתת ושאיןם נלקחים בחשבון בבדיקת נאותות העתודות, מזומנים ושווי מזומנים, התחייבויות פיננסיות, פקדונות ויתרות מבטחי משנה.

ניתוח הרגישות כולל השפעה אפשרית על התחייבויות בביטוח חיים אשר מהווות בריבית חסרת סיכון.

לגבי ביטוח כללי, בעקבות המעבר לנוהג המיטבי החברה החלה להוון את ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח כללי החל מיום 31 בדצמבר 2015 אולם ליישום זה לא הייתה השפעה על הרווח אשתקד וזאת מאחר שההשפעה נכללה ישירות בהון. ירידה בעתיד בריבית ב-1% תביא לגידול בהתחייבויות אלה ולהקטנת הרווח והרווח הכולל בסך של כ-30 מליון ש"ח אחרי מס. עליה בעתיד בריבית ב-1% תביא לקטון בהתחייבויות אלה ולהגדלת הרווח והרווח הכולל בסך של כ-40 מליון ש"ח אחרי מס. נתוחי הרגישות בגין ביטוח כללי, כאמור לעיל, כוללים השפעת תקנות ההיוון כאמור בבאור 34ה(2).

(2) תוצאות מבחני הרגישות מוצגים נטו לאחר ניכוי השפעת המס, בהתאם לשיעור המס החל בשנת הדיווח.

(3) השקעות במכשירים שאין להם תזרים קבוע, או, שלחלופין, לחברה אין מידע ביחס לתזרים זה.

(4) שיעור השינוי בשע"ח של מטבע חוץ כולל בגין מכשירים פיננסיים שאינם פריטים כספיים.

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

ג. סיכוני שוק (המשך)

4. סיכון ריבית ישיר

סיכון ריבית ישיר הינו הסיכון ששינוי בריבית השוק יגרום לשינוי בשווי ההון של הנכס או ההתחייבות הפיננסית. סיכון זה מתייחס לנכסים שהסליקה שלהם נעשית במזומן. תוספת המילה "ישיר" ממחישה את העובדה ששינוי הריבית יכול להשפיע גם על סוגי נכסים אחרים אבל לא באופן ישיר, כדוגמת השפעת שינוי הריבית על שערי המניות.

להלן יוצג פירוט הנכסים וההתחייבויות לפי החשיפה לסיכוני ריבית:

ליום 31 בדצמבר 2016

סך הכל	תלוי תשואה אלפי ש"ח	שאינו תלוי תשואה	
875,614	385,468	490,146	נכסים עם סיכון ריבית ישיר:
1,032,657	6,330	1,026,327	נכסי חוב סחירים
570,692	10,740	559,952	נכסי חוב שאינם סחירים
172,555	-	172,555	מזומנים ושווי מזומנים
2,651,518	402,538	2,248,980	נכסי ביטוח משנה
1,458,240	110,681	1,347,559	סך כל הנכסים עם סיכון ריבית ישיר
4,109,758	513,219	3,596,539	נכסים ללא סיכון ריבית ישיר (1)
			סך כל הנכסים
351,310	-	351,310	התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר:
17,554	6,014	11,540	התחייבויות פיננסיות (2)
2,922,480	507,303	2,415,177	התחייבויות בשל הטבות לעובדים
3,291,344	513,317	2,778,027	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
285,011	-	285,011	סך כל ההתחייבויות עם סיכון ריבית ישיר
533,403	-	533,403	התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר (3)
4,109,758	513,317	3,596,441	הון
533,403	(98)	533,501	סך כל ההון וההתחייבויות
			סך כל הנכסים בניכוי התחייבויות

- (1) נכסים שאין להם סיכון ריבית ישיר – כוללים: נדל"ן להשקעה, מניות, נכסים בלתי מוחשיים, הוצאות רכישה נדחות, רכוש קבוע וכן קבוצות מאזניות של נכסים פיננסיים אשר סיכון הריבית בגינם נמוך יחסית (פרמיות לגביה, יתרות שוטפות של חברות ביטוח, חייבים ויתרות חובה).
- (2) ההתחייבויות הפיננסיות של החברה כוללות שלוש סדרות של אגרות חוב סחירות.
- (3) התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר כוללות מיסים נדחים וזכאים ויתרות זכות.

הערות:

בגין יתר השקעות החברה במסגרת עסקי ביטוח חיים קיימת חשיפה לשערי ריבית שישרו בעת מיחזור ההשקעות אשר משך החיים שלהן עשוי להיות נמוך מאורך החיים הממוצע של ההתחייבויות הביטוחיות.

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

ג. סיכוני שוק (המשך)

4. סיכון ריבית ישיר (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2015		
סך הכל	תלוי תשואה אלפי ש"ח	שאינו תלוי תשואה
953,833	391,274	562,559
1,065,515	9,875	1,055,640
259,587	15,519	244,068
164,347	-	164,347
2,443,282	416,668	2,026,614
1,294,406	98,361	1,196,045
3,737,688	515,029	3,222,659
301,423	-	301,423
15,784	5,233	10,551
2,577,451	509,923	2,067,528
2,894,658	515,156	2,379,502
311,372	-	311,372
531,658	-	531,658
3,737,688	515,156	3,222,532
531,658	(127)	531,785

נכסים עם סיכון ריבית ישיר:

נכסי חוב סחירים

נכסי חוב שאינם סחירים

השקעות פיננסיות אחרות

מזומנים ושווי מזומנים

נכסי ביטוח משנה

סך כל הנכסים עם סיכון ריבית ישיר

נכסים ללא סיכון ריבית ישיר (1)

סך כל הנכסים

התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר:

התחייבויות פיננסיות (2)

התחייבויות בשל הטבות לעובדים

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה

סך כל ההתחייבויות עם סיכון ריבית ישיר

התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר (3)

הון

סך כל ההון וההתחייבויות

סך כל הנכסים בניכוי התחייבויות

(1) נכסים שאין להם סיכון ריבית ישיר – כוללים: נדל"ן להשקעה, מניות, נכסים בלתי מוחשיים, הוצאות רכישה נדחות, רכוש קבוע וכן קבוצות מאזניות של נכסים פיננסיים אשר סיכון הריבית

בגינם נמוך יחסית (פרמיות לגביה, יתרות שוטפות של חברות ביטוח, חייבים ויתרות חובה).

(2) ההתחייבויות הפיננסיות של החברה כוללות שלוש סדרות של אגרות חוב סחירות.

(3) התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר כוללות מיסים נדחים וזכאים ויתרות זכות.

הערות:

בגין יתר השקעות החברה במסגרת עסקי ביטוח חיים קיימת חשיפה לשערי ריבית שישררו בעת מיחזור ההשקעות אשר משך החיים שלהן עשוי להיות נמוך מאורך החיים הממוצע של ההתחייבויות הביטוחיות.

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

ג. סיכוני שוק (המשך)

5. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה

ליום 31 בדצמבר 2016					
סך הכל	נכסים בגין חוזים תלויי תשואה	פריטים לא פיננסים ואחרים	במטבע חוץ או בהצמדה אליו (*)	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד
אלפי ש"ח					
121,564	-	121,564	-	-	-
262,828	-	262,828	-	-	-
52,042	-	52,042	-	-	-
219,810	-	219,810	-	-	-
172,555	-	-	-	166,653	5,902
454,819	-	-	-	46,073	408,746
97,548	-	26,870	-	48,661	22,017
השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה					
502,479	502,479	-	-	-	-
השקעות פיננסיות אחרות:					
490,146	-	-	4,650	180,995	304,501
1,026,327	-	-	-	402,072	624,255
9,002	-	-	-	-	9,002
129,946	-	-	43,321	31,781	54,844
1,655,421	-	-	47,971	614,848	992,602
סך הכל השקעות פיננסיות					
10,740	10,740	-	-	-	-
מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה					
559,952	-	-	47,688	-	512,264
4,109,758	513,219	683,114	95,659	876,235	1,941,531
סך כל הנכסים					

(*) עיקר החשיפה למט"ח מתייחסת לדולר ארה"ב.

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

ג. סיכוני שוק (המשך)

5. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2016						
בש"ח לא צמוד	בש"ח צמוד למדד	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	פריטים לא פיננסים ואחרים	התחייבויות בגין חוזים תלויי תשואה	סך הכל	
אלפי ש"ח						
-	-	-	533,403	-	533,403	סך הכל הון כתבי התחייבויות נדחים
178,119	173,191	-	-	-	351,310	התחייבויות בגין חוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה
733,967	1,681,210	-	-	-	2,415,177	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
-	-	-	-	507,303	507,303	התחייבויות מסים נדחים
-	-	-	21,220	-	21,220	התחייבות בשל הטבות לעובדים, נטו
11,540	-	-	-	6,014	17,554	זכאים ויתרות זכות
261,749	-	-	2,042	-	263,791	סך הכל התחייבויות
1,185,375	1,854,401	-	23,262	513,317	3,576,355	סך הכל הון והתחייבויות
1,185,375	1,854,401	-	556,665	513,317	4,109,758	סך הכל חשיפה מאזנית
756,156	(978,166)	95,659	126,449	(98)	-	

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

ג. סיכוני שוק (המשך)

5. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2015						
בש"ח לא צמוד	בש"ח צמוד למדד	במטבע חוץ או בהצמדה אליו(*)	פריטים לא פיננסים ואחרים	נכסים בגין חוזים תלויי תשואה	סך הכל	
אלפי ש"ח						
-	-	-	98,917	-	98,917	נכסים בלתי מוחשיים
-	-	-	229,280	-	229,280	הוצאות רכישה נדחות
-	-	-	49,237	-	49,237	רכוש קבוע
-	203,660	-	-	-	203,660	נדל"ן להשקעה
5,508	158,839	-	-	-	164,347	נכסי ביטוח משנה
321,360	43,105	-	-	-	364,465	פרמיות לגבייה
17,715	-	-	26,249	-	43,964	חייבים ויתרות חובה
-	-	-	-	499,510	499,510	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
-	-	-	-	-	-	השקעות פיננסיות אחרות:
339,562	218,122	4,875	-	-	562,559	נכסי חוב סחירים
556,769	498,871	-	-	-	1,055,640	נכסי חוב שאינם סחירים
14,455	-	2,722	-	-	17,177	מניות
64,660	-	124,685	-	-	189,345	אחרות
975,446	716,993	132,282	-	-	1,824,721	סך הכל השקעות פיננסיות
-	-	-	-	15,519	15,519	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
238,175	-	5,893	-	-	244,068	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
1,558,204	1,122,597	138,175	403,683	515,029	3,737,688	סך כל הנכסים

(*) עיקר החשיפה למט"ח מתייחסת לדולר ארה"ב.

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

ג. סיכוני שוק (המשך)

5. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2015						
בש"ח לא צמוד	בש"ח צמוד למדד	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	פריטים לא פיננסים ואחרים	התחייבויות בגין חוזים תלויי תשואה	סך הכל	
אלפי ש"ח						
-	-	-	531,658	-	531,658	סך הכל הון כתבי התחייבויות נדחים
127,830	173,593	-	-	-	301,423	התחייבויות בגין חוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה
638,474	1,429,054	-	-	-	2,067,528	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
-	-	-	-	509,923	509,923	התחייבויות מסים נדחים
-	-	-	20,890	-	20,890	התחייבות בשל הטבות לעובדים, נטו
10,551	-	-	-	5,233	15,784	התחייבויות בגין מיסים שוטפים זכאים ויתרות זכות
-	39,757	-	-	-	39,757	סך הכל התחייבויות
248,798	-	-	1,927	-	250,725	סך הכל הון והתחייבויות
1,025,653	1,642,404	-	98,675	515,156	3,206,030	סך הכל חשיפה מאזנית
1,025,653	1,642,404	-	630,333	515,156	3,737,688	
532,551	519,807	(138,175)	150,792	127	-	

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

ג. סיכוני שוק (המשך)

6. פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות במכשירים הוניים:

ליום 31 בדצמבר 2016

%	סך הכל	בחר"ל	נסחרות	
			במדד	נסחרות במדד
מסה"כ			מניות	ת"א 100
			היתר	
אלפי ש"ח				
11.0	986	-	986	-
26.9	2,423	-	-	2,423
36.4	3,282	-	988	2,294
8.7	780	-	-	780
1.0	87	-	87	-
16.0	1,444	-	1,444	-
100	9,002	-	3,506	5,497

ענף משק:

בנקים
שרותי מידע
בינוי ונדל"ן
ביטחונות
ביוטכנולוגיה
אלקטרוניקה ואופטיקה
סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2015

%	סך הכל	בחר"ל	נסחרות	
			במדד	נסחרות במדד
מסה"כ			מניות	ת"א 100
			היתר	
אלפי ש"ח				
32.5	5,575	-	807	4,768
20.4	3,508	2,722	-	786
17.7	3,048	-	962	2,087
11.2	1,932	-	-	1,932
9.5	1,632	-	-	1,632
7.4	1,273	-	1,273	-
1.2	208	-	208	-
100.0	17,177	2,722	3,250	11,205

ענף משק:

בנקים
תוכנה ואינטרנט
בינוי ונדל"ן
ביטחונות
שרותי מידע
אלקטרוניקה ואופטיקה
ביוטכנולוגיה
סך הכל

ד. סיכוני נזילות

סיכון נזילות הינו הסיכון שהחברה תידרש לממש את נכסיה במחיר נחות על מנת לעמוד בהתחייבויותיה.

1. חברה חשופה לסיכונים הנובעים מאי הוודאות לגבי המועד בו תידרש החברה לשלם תביעות והטבות אחרות למבוטחים ביחס להיקף הכספים שיהיו זמינים לכך באותו מועד. אולם, חלק ניכר מהתחייבויותיה הביטוחיות במגזר ביטוח חיים אינן חשופות לסיכון הנזילות בגלל אופיים של חוזי הביטוח כמתואר להלן.
יצוין, עם זאת, כי צורך אפשרי לגיוס מקורות באופן בלתי צפוי ובזמן קצר עשוי לחייב מימוש נכסים משמעותי באופן מהיר ומכירתם במחירים שלא בהכרח ישקפו את שווי השוק שלהם.
2. חוזים תלויי תשואה בביטוח חיים – על פי תנאי החוזים זכאים בעליהם לקבל את שווי ההשקעות האמורות ותו לא. לפיכך אם ערך ההשקעות ירד מכל סיבה שהיא תהיה במקביל ירידה זהה בגובה התחייבויות החברה.
3. סיכון הנזילות של החברה נובע בעיקר מיתרת הנכסים שאינם כנגד חוזים תלויי תשואה. נכסים אלו מהווים כ-88% (כ-3,597 מליון ש"ח) מכלל נכסי החברה.
מתוך יתרת הנכסים האמורה, סך של כ-1,050 מליון ש"ח הינם מזומנים ונכסים סחירים הניתנים למימוש מיידי.
4. על פי כללי ההשקעה על החברה להחזיק בנכסים נזילים כהגדרתם בכללי ההשקעה, כנגד ההון העצמי וכנגד התחייבויות אחרות, בסכום שלא יפחת מ-30% מסכום ההון העצמי המזערי הנדרש ממנה, בהתאמות המפורטות בכללי השקעה.

ניהול נכסים והתחייבויות

החברה מנהלת את נכסיה והתחייבויותיה בהתאם לדרישות חוק הפיקוח על תקנותיו.

הטבלאות להלן מרכזות את מועדי הפירעון המשוערים של סכומי ההתחייבויות הביטוחיות והפיננסיות הבלתי מהוונות של החברה. היות ומדובר בסכומים בלתי מהוונים הרי שאין התאמה בינם לבין יתרות ההתחייבויות הביטוחיות במאזן.

- (1) מועדי הפירעון המשוערים של ההתחייבויות בביטוח חיים וחסכון ארוך טווח וביטוח בריאות נכללו בטבלאות כדלקמן:

כספי חסכון – מועדי פירעון חוזיים, למשל גיל הפרישה, ללא הנחות ביטולים, בהנחה שכל החסכון יימשך כהוני ולא כקצבה.

עתודה מפרמיה- לפי תאריך תום הכיסוי הביטוחי.

אובדן כושר עבודה בתשלום – על בסיס אומדן אקטוארי .

תביעות תלויות ו- I.B.N.R – מדווח תחת העמודה "ללא מועד פירעון מוגדר".

- (2) מועדי הפירעון המשוערים של ההתחייבויות בביטוח כללי ברוטו מחושבים על בסיס אומדן אקטוארי המקצה לסך ההתחייבויות הבלתי מהוונות מועד משוער על פי ניסיון תשלומי התביעות בעבר. סך ההתחייבויות כוללות גם עתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

- (3) מועדי הפירעון של כתבי התחייבויות נדחים והתחייבויות בגין חוזי השקעה נכללו על בסיס מועדי הפירעון החוזיים. בחוזים בהם הצד שכנגד רשאי לבחור את עיתוי התשלום של סכום, ההתחייבות נכללת על בסיס של המועד המוקדם ביותר שבו החברה יכולה להידרש לשלם את ההתחייבות.

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

ד. סיכוני נזילות

התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים ובריאות (*)

ללא מועד פרעון מוגדר	ללא מועד פרעון מוגדר	מל 15 שנים	מל 10 שנים ועד 15 שנים	מל 5 שנים ועד 10 שנים	מל שנה ועד 5 שנים	עד שנה	
סך הכל	סך הכל	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
139,437	96,562	6,988	3,513	8,642	14,697	9,035	ליום 31 בדצמבר 2016
129,124	92,368	5,998	3,673	7,930	13,167	5,988	ליום 31 בדצמבר 2015

(*) לא כולל חוזים תלויי תשואה.

התחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי

ללא מועד פרעון מוגדר	ללא מועד פרעון מוגדר	מל 5 שנים	מל 3 שנים ועד 5 שנים	מל שנה ועד 3 שנים	עד שנה	
סך הכל	סך הכל	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
2,228,153	-	322,170	361,685	680,010	864,287	ליום 31 בדצמבר 2016
1,903,475	-	296,986	318,925	561,683	725,881	ליום 31 בדצמבר 2015

כתבי התחייבות נדחים והתחייבויות בגין חוזי השקעה תלויי תשואה

מל 10 שנים	מל 5 שנים ועד 10 שנים	מל שנה ועד 5 שנים	עד שנה (*)	ערך בספרים	
סך הכל	סך הכל	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
417,435	-	180,291	221,791	15,353	ליום 31 בדצמבר 2016: כתבי התחייבויות נדחים
30,352	-	-	-	30,352	התחייבויות בגין חוזי השקעה תלויי תשואה
373,408	-	137,805	222,228	13,375	ליום 31 בדצמבר 2015: כתבי התחייבויות נדחים
31,205	-	-	-	31,205	התחייבויות בגין חוזי השקעה תלויי תשואה

(*) התחייבויות בגין חוזי השקעה תלויי תשואה עומדים לפירעון לפי דרישה. התחייבויות אלו סוגו כעומדות לפירעון עד שנה למרות שמועדי פירעונן בפועל עשויים להיות בשנים מאוחרות יותר.

ה. סיכונים ביטוחיים

הסיכונים הביטוחיים הם בסיס העסק של החברה. סיכונים אלה כוללים בין היתר:

- סיכוני חיתום: הסיכון לשימוש בתמחיר שגוי כתוצאה מליקויים בתהליך החיתום ומהפער בין הסיכון בעת התמחור וקביעת הפרמיה, לבין ההתרחשות בפועל כך שהפרמיות הנגבות אינן מספיקות לכיסוי תביעות עתידיות והוצאות. הפערים עשויים לנבוע משינויים מקריים בתוצאות העסקיות ומשינויים בעלות התביעה הממוצעת ו/או בשכיחות התביעות כתוצאה מגורמים שונים.

- סיכוני רזרבה: הסיכון להערכה לא נכונה של ההתחייבויות הביטוחיות אשר עלולה לגרום לכך שהרזרבות האקטואריות אינן מספקות לכיסוי כל ההתחייבויות הביטוחיות והתביעות. המודלים האקטואריים על פיהם בן היתר מעריכה החברה את התחייבויותיה הביטוחיות, מבוססים על כך שדפוס ההתנהגות והתביעות בעבר מייצג את העתיד לקרות. חשיפת החברה מורכבת מהסיכונים הבאים:

- (1) סיכון מודל – הסיכון לבחירת מודל שגוי לתמחור ו/או להערכת ההתחייבויות הביטוחיות;
- (2) סיכון פרמטר – הסיכון לשימוש בפרמטרים שגויים וביניהם הסיכון שהסכום שישולם עבור סילוק ההתחייבויות הביטוחיות של החברה, או שמועד סילוק ההתחייבויות הביטוחיות, יהיה שונה מזה הצפוי.

- סיכון קטסטרופה: החשיפה לסיכון שאירוע בודד בעל השפעה רבה (קטסטרופה) כגון מלחמה, טרור, נזקי טבע או רעידת אדמה, יביא להצטברות נזקים בהיקף גבוה. אירוע הקטסטרופה המהותי אליו חשופה החברה בארץ הינו רעידת אדמה.

גודל ההפסד הביטוחי המרבי הצפוי בעסקי ביטוח כללי, כתוצאה מהחשיפה לנזק בודד גדול או הצטברות נזקים בגין אירוע גדול במיוחד בהסתברות נזק מירבי (MPL) של כ-1.9% הינה כ-1,951 מיליון ש"ח ברוטו ו-25 מיליון ש"ח בשייר עצמי.

לעניין נתונים בדבר מוצרי הביטוח השונים אשר בגינם נוצר למבטח חשיפה לסיכון ביטוחי ראו פירוט ההתחייבויות הביטוחיות לפי סיכוני ביטוח בבאור 34 – נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי, בבאור 18א' - פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים וחוזי השקעה לפי חשיפה ביטוחית.

(1) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח חיים ובריאות

כללי

להלן תיאור מוצרי הביטוח השונים והשיטות וההנחות המשמשות לחישוב ההתחייבויות בגינם בהתאם לסוג המוצר.

באופן כללי בהתאם להוראות המפקח ההתחייבויות הביטוחיות מחושבות על ידי אקטואר, על-פי שיטות אקטואריות מקובלות ובאופן עקבי לשנה קודמת. ההתחייבויות מחושבות בהתאם לנתוני הכיסויים הרלוונטיים, כגון: גיל ומין המבוטח, תקופת הביטוח, מועד תחילת הביטוח, סוג הביטוח. פרמיה תקופתית וסכום הביטוח.

השיטות האקטואריות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות

1. תוכניות ביטוח מסוג "מסלולי השקעה":

בתוכניות ביטוח מסוג "מסלולי השקעה" קיים מרכיב חיסכון מזוהה. העתודה הבסיסית והעיקרית היא בגובה החיסכון שנצבר בתוספת תשואה בהתאם לתנאי הפוליסה כדלקמן:

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכונים ביטוחיים (המשך)

(1) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח חיים ובריאות (המשך)

ההנחות העיקריות המשמשות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות (המשך)

- קרן צמודה לתשואת תיק השקעות (חוזים תלויי תשואה).

בגין מרכיבים ביטוחיים המצורפים לפוליסות אלו (אי כושר עבודה, מקרה מוות וכו') מחושבת התחייבות ביטוחית בנפרד כאמור להלן.

1. מוצרי סיכון טהור עם פרמיה קבועה (בעיקר משכנתא בפרמיה קבועה ואובדן כושר עבודה) עתודה זו מחושבת לכל כיסויי כהיוון של תזרים המזומנים בגין התביעות הצפויות, בניכוי הפרמיות העתידיות הצפויות. חישוב זה מבוסס על ההנחות לפיהן תומחרו המוצרים כולל שיעור הריבית (להלן ריבית תעריפית) לוח התמורה או התחלואה. החישוב נעשה על ידי חישוב תיאורטי, הידוע בשם "Net premium Reserve" לפיו במקום להתחשב בהוצאות ועמלות באופן ישיר, החישוב מבוסס על "פרמיה נטו" אשר כוללת את העלות הצפויה במרכיב התביעות בלבד ואינה כוללת את השיעור הכלול בתעריף עבור העמלות וההוצאות וזאת לפי הנחות החישוב.

2. תביעות מתמשכות בתשלום:

- בתביעות בתשלום מסוג אובדן כושר עבודה העתודה מחושבת לפי מקדמי הרזרבה של מבטחי משנה המתבססים על גיל המבוטח ביום התביעה, ותק התביעה וצפי לתקופת תשלום עתידית של התביעה.

- בתביעות בתשלום מסוג הכנסה למשפחה, בה החברה מתחייבת לתשלום הקצבה עד לסיום תקופת הביטוח, העתודה מחושבת כהיוון יתרת התשלומים לתאריך הדוח הכספי בריבית היוון התואמת את שיעור הריבית חסרת סיכון לטווח ארוך.

3. התחייבויות בגין גמלאות המשולמות

התחייבויות בגין גמלאות משולמות לכל החיים בגין פוליסות בתוקף (משולמות ומסולקות) שטרם הגיעו לשלב מימוש הגמלא או הגיעו לגיל פרישה וטרם התחיל התשלום בפועל, כוללות עתודה בסיסית המשקפת את ערך הפדיון שנצבר לזכות המבוטח ועתודה משלימה לגמלאות.

העתודה המשלימה לגמלאות מחושבת בהתאם להסתברות למשיכת גמלא ובהתאם לתוחלת החיים הצפויה על בסיס לוחות תמותה עדכניים וכן על פי שיעורי ביטולים צפויים ושיעורי ההיוון הרלוונטיים בתיק הגמלא עד למועד הפרישה. אומדנים אלו מחושבים בהתאם לניסיון החברה בשילוב עם נתונים שפורסמו על ידי המפקח. שינויים בהנחות לגבי שיעור ההיוון, תוחלת החיים, שיעורי הביטולים, שיעור המבוטחים שיבחרו במשיכת גמלא ו/או שינויים אחרים ישפיעו על ההתחייבויות האמורות.

ההפרשה לעתודה המשלימה לגמלאות מבוצעת באופן הדרגתי על ידי שימוש בפקטור היוון K, הנקבע כך שביא לצבירה הדרגתית נאותה של העתודה עד למועד הפרישה הצפוי.

פקטור זה מוגבל עד לשיעור ההכנסות העתידיות הצפויות מדמי ניהול או ממרווח פיננסי הנובעים מהשקעות המוחזקות כנגד עתודת הביטוח בשל הפוליסה או מתשלומי פרמיות בניכוי ההוצאות המתייחסות לפוליסה. באופן דומה תחושב הפרשה הדרגתית גם עבור פרמיות שתקבלנה בעתיד במסגרת הפוליסות וזאת ממועד קבלת הפרמיות. הסכום להשלמה שייפרס בעתיד באמצעות K אינו מהותי.

4. עתודות ל- IBNR (תביעות אשר ארעו וטרם דווחו) במוצרי סיכון טהור, מחלות קשות, הוצאות רפואיות ותאונות אישיות מחושבות בהתבסס על ניסיון מצטבר בתיק תוך שימוש במודלים סטטיסטיים עם מרווח שמרנות כמקובל לחישוב עתודות.

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכונים ביטוחיים (המשך)

(1) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח חיים ובריאות (המשך)

5. ההתחייבות הביטוחית בגין ביטוח קבוצתי מורכבת מעתודה ל-IBNR (תביעות אשר אירעו אך טרם דווחו), הפרשה להמשכיות והפרשה להפסדים עתידיים, ככל שנדרשת.
6. ההתחייבות בגין תביעות תלויות בביטוח חיים ובריאות מבוססות על הערכות של מחלקת תביעות וכוללות הוצאות עקיפות.

ההנחות העיקריות המשמשות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות

1. שיעור ההיוון

בגין מוצרי סיכון טהור עם פרמיה קבועה הריבית המשמשת להיוון הינה בשיעור 2.5%, צמודה.

שיעור ההיוון יכול להשתנות כתוצאה משינויים מהותיים בשיעור הריבית שוק לטווח ארוך.

שינויים בשיעור הריבית לטווח הארוך עלולה להגדיל או להקטין את עתודות הביטוח כתוצאה מהצורך בהעמדת עתודה נוספת במסגרת בדיקת נאותות העתודות (LAT). החברה בדקה את נאותות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח (LAT) ומצאה כי בהתחשב בגובה העתודות הקיימת, אין צורך בהשלמה הנובעת מ-LAT.

2. שיעורי תמותה ותחלואה

(א) שיעורי התמותה ששימשו לחישוב התחייבויות ביטוחיות בגין תמותה של מבוטחים לפני הגיעם לגיל פרישה (כלומר לא כולל תמותה של מבוטחים מקבלי קצבאות זקנה ומקבלי פיצוי חודשי אי כושר עבודה או סיעוד) זהים, בדרך כלל, לשיעורים אשר שימשו לקביעת התעריף.

(ב) ההתחייבות לקצבאות המשולמות לכל החיים מחושבת בהתאם ללוחות תמותה עדכניים.

עליה בהנחה של שיעור התמותה, עקב עליה בשיעור התמותה בפועל לרמה העולה על ההנחה הקיימת, תביא לגידול בהתחייבויות ביטוחיות בגין תמותה של מבוטחים לפני הגיעם לגיל פרישה ולקיטון ההתחייבות לקצבאות המשולמות לכל החיים.

יצוין כי בעשורים האחרונים קיימת מגמה הפוכה של הגדלת תוחלת החיים וקיטון בשיעור התמותה. הנחת התמותה המשמשת לחישוב ההתחייבות לקצבה לוקחת בחשבון הנחה בגין גידול עתידי בתוחלת החיים.

לחברה אין קצבאות בתשלום בשלב זה.

(ג) שיעורי התחלואה מתייחסים לשכיחות של מקרי תביעה בגין תחלואה ממחלות קשות, אובדן כושר עבודה, ניתוחים ואשפוז, נכות מתאונה וכיוצ"ב. שיעורים אלה נקבעו על בסיס ניסיון החברה או מחקרים של מבטחי משנה. בענף אובדן כושר עבודה נקבעת תקופת תשלום הקצבאות בהתאם לניסיון החברה או מחקרים של מבטחי משנה.

ככל שההנחה לגבי שיעור התחלואה תעלה כך תגדל ההתחייבות הביטוחית בגין תחלואה ממחלות קשות, אובדן כושר עבודה, ניתוחים ואשפוז ונכות מתאונה.

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכונים ביטוחיים (המשך)

(1) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח חיים ובריאות (המשך)

ההנחות העיקריות המשמשות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות (המשך)

3. שיעורי לקיחת גמלא

חוזי ביטוח חיים, הכוללים מרכיב חיסכון, התנהלו, בגין כספים שהופקדו עד שנת 2008 בשני מסלולים: מסלול הוני או מסלול קצבתי. בחלק מהחוזים המבוטח רשאי לבחור את המסלול במועד הפרישה. היות וסכום ההתחייבות הביטוחית שונה בכל אחד משני מסלולים אלו, מוטל על החברה לקבוע את שיעור הפוליסות בהן יבחרו המבוטחים במסלול הגמלא. שיעור זה נקבע על פי הנחיות הפיקוח תוך התאמה לניסיון החברה.

4. שיעורי ביטולים

שיעור הביטולים משפיע על ההתחייבויות הביטוחיות, בגין חלק מביטוחי הבריאות וכן על קצבאות המשולמות לכל החיים בתקופה שלפני התחלת התשלומים. ביטולי חוזי ביטוח יכולים לנבוע מביטול פוליסות היזום על ידי החברה עקב הפסקת תשלומי הפרמיות או פדיונות פוליסות לבקשת בעליהן. ההנחות לגבי שיעורי הביטולים מבוססות על ניסיון החברה והן מבוססות על סוג המוצר, משך החיים של המוצר ומגמות מכירה.

5. שיעורי המשכיות

ישנם ביטוחי חיים קבוצתיים בהם זכאים המבוטחים להמשיך ולהיות מבוטחים באותם תנאים גם אם החוזה הקולקטיבי לא יחודש. בגין אופציה זו של המבוטחים קיימת לחברה התחייבות המבוססת על הנחות לגבי שיעורי המשכיות של הביטוחים הקולקטיבים ושיעורי המשכיות של החוזים עם המבוטחים לאחר סיום החוזה הקולקטיבי. ככל ששיעור ההסתברות שהחוזה הקולקטיבי לא יחודש (שיעור המשכיות גבוה יותר) כך גדלה ההתחייבות הביטוחית עקב המשך ביטוח בתנאים קודמים, ללא התאמת החיתום לשינוי במצבו הבריאותי של המבוטח.

6. ניתוחי רגישות בביטוח חיים ובריאות

ליום 31 בדצמבר 2016 ו-2015

שיעור הביטולים (פדיונות, סילוקים והקטנות)							
שיעור לקיחת גמלא (*)		שיעור תחלואה (*)		שיעור תמותה (*)		שיעור (פדיונות, סילוקים והקטנות)	
-5%	+5%	-10%	+10%	-10%	+10%	-10%	+10%
-	-	-	-	-	-	-	-

רווח (הפסד)

(*) נבחן הצורך בהגדלת עתודה הנובעת מחישוב נאותות העתודה בתנאי התרחישים שלעיל. בבדיקה נמצא כי אין השפעה על הרווח והפסד בתרחישים אלו.

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכונים ביטוחיים (המשך)

(1) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח חיים ובריאות (המשך)

שינויים באומדנים ובהנחות העיקריות ששימשו בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות

1. השינויים בשנת 2016 נובעים בעיקר מעדכון הנחות שיעור ריבית ההיוון המשמשות בקביעת העתודה לתביעות מתמשכות בתשלום בגין תביעות אובדן כושר עבודה והכנסה למשפחה אשר התבססו, בין השאר, על מחקר מבטחי משנה. כתוצאה מכך חל גידול בהתחייבויות הביטוחיות (לאחר השפעת ביטוח המשנה) בסך של כ-163 אלפי ש"ח וקיטון באותו סכום ברווח לפני מיסים על הכנסה.

2. בדיקת נאותות העתודות (LAT)

בחודש אוגוסט 2015 פורסם חוזר ביטוח שעניינו אופן חישוב בדיקת נאותות העתודות (LAT) בביטוח חיים ובריאות ("חוזר ה-LAT"). החוזר מתייחס לנושאים הבאים:

- הנחיות מדידה לגבי שני מאפיינים של תזרימי המזומנים העתידיים: חוסר נזילות (באמצעות פרמיית אי נזילות) וסיכונים ביטוחיים אשר אינם ניתנים לפיזור ("Cost of non-hedgeable risks", CNHR).
- בחירת הנחות דמוגרפיות לצורך חישוב האומדנים השוטפים תעשה ברמה של "Best Estimate" תוך הפעלת שיקול דעת.
- הנחת הריבית והתשואה המתאימה תהיה על פי עקום הריביות חסר סיכון לתאריך הדיווח.
- שימוש בשווי העדכני של נכסים שאינם נמדדים בספרים בשווי הוגן (למעט אג"ח מיועדות).

החברה בדקה את נאותות העתודה בהתאם לחוזר ומצאה כי אין צורך בהפרשה נוספת.

(2) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי

(1). תיאור תמציתי של ענפי הביטוח העיקריים בהם היא פועלת

החברה כותבת חוזי ביטוח בתחומי הביטוח הכללי בעיקר בענפי רכב חובה, רכב רכוש, דירות, עסק וחבויות.

פוליסת ביטוח רכב חובה מכסה את בעל הפוליסה והנוהג מפני כל חבות שהם עשויים לחוב לפי חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים תשל"ה-1975 בשל נזק גוף שנגרם כתוצאה משימוש ברכב מנועי לנהג ברכב, לנוסעים ברכב, או להולכי רגל שנפגעו על ידי הרכב. תביעות בביטוח רכב חובה מתאפיינות ב"זנב ארוך" (LONG TAIL) דהיינו לעיתים חולף זמן רב ממועד קרות האירוע ועד מועד הסילוק הסופי של התביעה. התעריף לביטוח רכב חובה מחייב אישור של המפקח על הביטוח ומפורסם באתר האינטרנט של המפקח. התעריף הינו דיפרנציאלי, מבוסס על פרמטרים המומלצים על ידי המפקח.

ביטוחי חבויות מיועדים לכיסוי חבותו של מבוטח בגין נזק שהוא עלול לגרום לצד שלישי. סוגי הביטוח העיקריים הינם: ביטוח אחריות כלפי צד ג', ביטוח אחריות מעבידים ואחריות מקצועית. בדרך כלל תביעות בתחום החבויות מתאפיינות ב-"זנב ארוך" (LONG TAIL) דהיינו לעיתים חולף זמן ארוך ממועד קרות האירוע ועד מועד הסילוק הסופי של התביעה.

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכונים ביטוחיים (המשך)

(2) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(1). תיאור תמציתי של ענפי הביטוח העיקריים בהם היא פועלת (המשך)

פוליסות לביטוח מקיף ולביטוח צד ג' בענף רכב רכוש מעניקות למבוטח כיסוי לנזקים לרכוש. הכיסוי בדרך כלל מוגבל לשווי הרכב הניזוק, והכיסוי בגין צד שלישי מוגבל בנוסף לסכום המצוין בפוליסה. הפוליסה בכללותה חייבת אישור על ידי המפקח על הביטוח. התעריף גם הוא מחייב אישור. התעריף הינו תעריף אקטוארי, בחלקו דיפרנציאלי, דהיינו מותאם לסיכון ולא אחיד לכלל המבוטחים. התעריף האמור מבוסס על מספר פרמטרים, בחלקם קשורים לרכב המבוטח בפוליסה (כגון סוג הרכב, שנת ייצור, וכיו"ב) ובחלקם קשורים לאפיוני המבוטח והנוהג ברכב (גיל הנהג, ניסיון תביעות וכו'). תהליך החיתום משולב באופן ממוכן בתהליך ההפקה של הפוליסות, מתבצע בחלקו באמצעות התעריף עצמו ובחלקו באמצעות מערכת נהלים, נועד לבדוק את ניסיון התביעות של המבוטח וכולל בין היתר הצגת אישור העדר תביעות ממבטח קודם במשך שלוש שנים אחרונות והצגת אישור מיגון עדכני.

במרבית המקרים, הפוליסות בביטוחי רכב רכוש מונפקות לפרק זמן של שנה. כמו כן, במרבית המקרים, תביעות בגין פוליסות אלו מתבררות בסמוך למועד קרות מקרה הביטוח.

ביטוחי דירות רכוש ועסק רכוש מיועדים להעניק למבוטח כיסוי כנגד נזק פיזי לרכושו ואובדן רווחים עקב הנזק לרכושו.

הסיכונים העיקריים המכוסים בפוליסות דירות רכוש ועסק רכוש הינם סיכונים אש, התפוצצות, פריצה, רעידת אדמה ונזקי טבע. ביטוחי הרכוש כוללים לעיתים כיסוי לנזקי אובדן רווחים עקב הנזק הפיזי שנגרם לרכוש. במרבית המקרים, תביעות בגין פוליסות אלו מתבררות בסמוך למועד קרות מקרה הביטוח.

(2) עקרונות חישוב ההערכה האקטוארית בביטוח כללי

כללי

(א) ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי כוללות את המרכיבים העיקריים הבאים:

- הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה
- הפרשה לפרמיה בחסר
- תביעות תלויות
- ובניכוי - הוצאות רכישה נדחות.

ההפרשה לפרמיה שטרם הורווחה והוצאות הרכישה הנדחות מחושבים בדרך שאינה תלויה בהנחות כלשהן ולכן אינן חשופות לסיכון הרזרבה. לעניין האופן בו מחושבות הפרשות אלה ראה באור מדיניות חשבונאית.

(ב) בהתאם להוראות המפקח התביעות התלויות מחושבות על ידי אקטואר, על-פי שיטות אקטואריות מקובלות באופן עקבי לשנה הקודמת. בחירת השיטה האקטוארית המתאימה לכל ענף ביטוח ולכל שנת אירוע/חיתום, נקבעת על סמך שיקול דעת לפי מידת ההתאמה של השיטה לענף ולעיתים נעשה שילוב בין השיטות השונות. ההערכות מתבססות בעיקרן על ניסיון העבר של התפתחות תשלומי התביעות ו/או התפתחות סכום התשלומים וההערכות הפרטניות. ההערכות כוללות הנחות בדבר עלות התביעה הממוצעת, עלויות הטיפול בתביעות, שכיחות התביעות ועיתוי ביצוע התשלומים. תשלומי התביעות כוללים הוצאות ישירות ועקיפות ליישוב תביעות.

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכונים ביטוחיים (המשך)

(2) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(2) עקרונות חישוב ההערכה האקטוארית בביטוח כללי (המשך)

ג) השימוש בשיטות אקטואריות המבוססות על התפתחות התביעות מתאים בעיקר כאשר קיים מידע יציב ומספק בתשלומי התביעות ו/או בהערכות הפרטניות כדי להעריך את סך עלות התביעות הצפויה. כאשר המידע הקיים בניסיון התביעות בפועל אינו מספק, משתמש האקטואר לעיתים, בחישוב המשקלל בין אומדן ידוע (בחברה ו/או בענף) כגון Loss Ratio ו- Risk premium לבין התפתחות התביעות בפועל. משקל גדול יותר ניתן להערכה המבוססת על ניסיון ככל שהזמן עובר ומצטבר מידע נוסף על התביעות.

ד) כן נכללות הערכות איכותיות ושיקול דעת באשר למידה שמגמות העבר לא ימשכו בעתיד. לדוגמה: עקב אירוע חד פעמי (לדוגמה נזק טבע חריג בהיקפו), שינויים פנימיים, כגון שינוי בתמהיל התיק, במדיניות החיתום ונוהלי הטיפול בתביעות וכן בגין השפעת גורמים חיצוניים כגון פסיקה משפטית, חקיקה וכו'. כאשר שינויים כאמור לעיל, לא באו לידי ביטוי באופן מלא בניסיון העבר, האקטואר מעדכן את המודלים ו/או מבצע הפרשות ספציפיות על סמך הערכות סטטיסטיות ו/או משפטיות לפי העניין.

ה) בתביעות גדולות בעלות אופי לא סטטיסטי, העתודה נקבעת (בברוטו ובשייר) על סמך חוות דעת מומחי החברה, ובהתאם להמלצות יועציהם המשפטיים.

ו) חלקם של מבטחי המשנה בתביעות התלויות נאמד בהתחשב בסוג ההסכם (יחסי/בלתי יחסי) וניסיון התביעות בפועל.

ז) הערכת התביעות התלויות עבור חלק החברה בפול מתבססת על חישוב שבוצע על ידי הפול.

(3) פירוט השיטות האקטוארית בענפי הביטוח העיקריים

מודלים אקטואריים המשמשים בקביעת התחייבויות תלויות בביטוח כללי:

Chain ladder/Link Ratio

שיטות אלו מתבססות על התפתחות התביעות ההיסטוריות (התפתחות התשלומים ו/או התפתחות סך התביעות וכן התפתחות כמות התביעות), כדי להעריך את ההתפתחות הצפויה לתביעות קיימות ועתידיות. תנאי הכרחי לשימוש בשיטות אלה הנו קיום מידע מספיק של תביעות שאירעו בעבר על מנת להעריך את סך כל התביעות הצפויות. ההבדל בין שתי השיטות נובע מדרך חישוב ממוצע ההתפתחות (ממוצע פשוט או ממוצע משוקלל).

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכונים ביטוחיים (המשך)

(2) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(3) פירוט השיטות האקטואריות בענפי הביטוח העיקריים (המשך)

Bornhuetter Ferguson

שיטה זו משלבת בין אומדן מוקדם (אפריורי) הידוע בחברה או בענף ואומדן נוסף המבוסס על התביעות עצמן. האומדן המוקדם משתמש בדרך כלל בפרמיות ושיעור הנזקים להערכת סך כל התביעות. האומדן השני משתמש בניסיון התביעות בפועל, על סמך שיטות אחרות (כגון: chain ladder). הערכת התביעות המשולבת משקללת את שני האומדנים. ככל שהזמן עובר ומצטבר מידע נוסף על התביעות ניתן משקל גדול יותר להערכה המבוססת על ניסיון התביעות בפועל. השימוש בשיטה זו מתאים בעיקר במקרים בהם אין מספיק מידע וביניהם לתקופת החשיפה הטריה. שימוש בשיטה זו דורש תשומת לב האקטואר בבחירת התקופה לפיה יחושב האומדן המוקדם, על האומדן להיות מהימן מספיק וכן רלוונטי דיו לתקופה האמורה.

(א) ענף רכב רכוש

המודל בו החברה משתמשת הינו Link Ratio המבוסס על העלות המצטברת (תשלומים + תלויות) בפועל (כולל גביית השתתפות עצמית), להוציא תשלומי שיבוב, ברמת רבעון נזק. הנתונים הינם ברמת ברטו.

ברבעוני נזק אחרונים החברה משתמשת בשיטת Bornhuetter Ferguson המבוססת על תביעה גלומה.

עבור תשלומי שיבוב נעשה חישוב נפרד (ברמת שנת נזק) המבוסס גם הוא על העלות המצטברת בפועל ברמת שנת נזק. לחברה יש את הניסיון הנדרש על מנת לבחון התפתחות תשלומי שיבוב באופן סטטיסטי ולהעריך את ההפרשות בכלים אקטואריים.

(ב) ענף רכב חובה

ההתחייבות של ענף רכב חובה מחולקות לארבע:

1. הפרשות בניכוי ביטוח משנה מסוג עודף הפסדים (excess of loss) (למעט נזקים שמקורם בתיק אישי ישיר חברה לביטוח בע"מ לתקופת חיתום עד 31 במרס 2001).
2. הפרשות בגין ביטוח משנה מסוג עודף הפסדים (excess of loss) (למעט נזקים שמקורם בתיק אישי ישיר חברה לביטוח בע"מ לתקופת חיתום עד 31 במרס 2001).
3. הפרשות בגין נזקים שמקורם בתיק אישי ישיר חברה לביטוח בע"מ, לתקופת חיתום עד 31 במרס 2001.
4. הפרשות בגין חלקו של המבטח בנזקי חברת הפול.

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכונים ביטוחיים (המשך)

(2) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(3) פירוט השיטות האקטואריות בענפי הביטוח העיקריים (המשך)

(ב) ענף רכב חובה (המשך)

עבור מרכיב ההפרשות הראשון חושבו שתי שיטות ונעשה ביניהן מיצוע כדלקמן:

- השיטה הראשונה מבוססת על התפתחות תשלומים נטו הנה מיצוע בין שניים מתוך ארבעה מודלים בסיסיים ברמת שנות חיתום, שלושה מהם לפי שיטת Link Ratio והרביעי לפי שיטת Chain Ladder. התוצאות הסופיות הינן ממוצע של שניים מתוך ארבעת המודלים. בשנות החיתום האחרונות משתמשת החברה בשיטת Bornhuetter Ferguson על בסיס תביעה גלומה על מנת לאמוד את הרזרבות.

- השיטה השנייה מבוססת התפתחות תשלומי תביעות ותלויות נטו הנה מחושבת לפי שיטת Chain Ladder. בשנות החיתום האחרונות משתמשת החברה בשיטת Bornhuetter Ferguson על בסיס תביעה גלומה על מנת לאמוד את הרזרבות.

המיצוע בין שתי השיטות, האחת על בסיס תביעות משולמות והשניה על בסיס תביעות משולמות ותביעות תלויות נטו מגביל את ה-IBNR לסכום גדול שווה לאפס על מנת לוודא כי ההערכות האקטואריות לא תהיינה נמוכות מסך הערכת מחלקת תביעות.

בשתי השיטות ישנה התייחסות מיוחדת וזהה עבור התביעות הגדולות. מכיוון שהמודל המחשב את הרזרבות נטו מבוסס על נתוני שייר בלבד אזי מחשבת החברה רזרבות נוספת בעבור תביעות שיתפתחו לכדי מקסימום השייר.

ההפרשות בגין ביטוח משנה מבוססות התפתחות תשלומי תביעות ותלויות כאשר בסיס הנתונים כולל את כל התביעות שהוערכו מעבר למיליון ש"ח.

ההפרשות בגין נזקים שמקורם בתיק אישי ישיר חברה לביטוח בע"מ מחושבות על בסיס נתוני התביעות בתיק אישי ישיר.

ההפרשות בגין חלקו של המבטח בנזקי הפול מבוססות על הערכתו של אקטואר חברת הפול לגבי סך התביעות התלויות של הפול, וההוצאות הישירות הנובעות מהן ליום 31 בדצמבר 2016 (כולל הפרשה לתביעות שעליהן טרם התקבל דיווח).

(ג) ענף דירות

המודל בו החברה משתמשת הוא Link Ratio על בסיס עלות מצטברת של התביעות. המודל מיושם ברמת רבעון נזק והנתונים המשמשים בו הם ברמת התביעות ברוטו.

ברבעוני הנזק האחרונים נעשה שימוש בשיטת Bornhuetter Ferguson המבוססת על תביעה גלומה.

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכונים ביטוחיים (המשך)

(2) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(3) פירוט השיטות האקטואריות בענפי הביטוח העיקריים (המשך)

(ד) ענפים מקובצים

בין הענפים המקובצים ניתן למנות את ענף בתי עסק, חבות צד ג', חבות מעבידים, אחריות מקצועית ובנקים למשכנתאות. עבור ענפים אלו בהם קבעה האקטוארית כי לא ניתן ליישם מודל אקטוארי עקב העדר מובהקות סטטיסטית, נכללו תביעות תלויות המסתמכות על הערכות מומחים חיצוניים ועובדי אגף תביעות וכן בתוספת IBNR ככל שנדרש.

(ה) חישוב הוצאות עקיפות לשוב תביעות

בהתאם לכללי ה-IFRS, מחושבת הפרשה להוצאות עקיפות לשוב תביעות לגבי כל התביעות התלויות ללא תלות בשנת החיתום. החישוב מתבסס על שיטת המח"מ שבבסיסה מייחסת הוצאות עקיפות לפי מח"מ ברמת הענף.

(ו) החל מיום 31 בדצמבר 2015 בוחנת החברה את נאותות ההתחייבויות בביטוח כללי על פי עקרונות הנוהג המיטבי שנכללו בעמדת הממונה מחודש ינואר 2015.

בהתאם לעקרונות אלו:

- (1) עתודה שחושבה על ידי אקטואר, תחשב כ"עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח" אם קיים סיכוי סביר למדי ("fairly likely") כי ההתחייבות הביטוחית שנקבעה תספיק לכיסוי התחייבויות המבטח. לגבי תביעות תלויות בענפי חובה וחבויות הבחינה של "סיכוי סביר למדי" תכוון לאומדן הסתברות של 75% לפחות. יחד עם זאת, ככל שישנן מגבלות בניתוח הסטטיסטי, יפעיל האקטואר שיקול דעת ויתכן שימוש בשיטות אקטואריות מקובלות.
- בבדיקת עקרון זה כהגדרתו בחוזר בצעה החברה את החישוב של הסיכון הרנדומלי והסיכון הסיסטמי. הסיכון הסיסטמי חושב לאחר שמופו מרב ההשפעות האפשריות הפנימיות והחיצוניות על ההתחייבויות.
- עבור ענפי חובה וחבויות החברה העמידה עתודה על מנת להיות בטוחה כי הינה הולמת לנדרש בחוזר.
- (2) שיעור היוון תזרים המזומנים - ריבית היוון המתאימה לבחינת נאותות ההתחייבויות בביטוח כללי תבוסס על עקום ריבית חסרת סיכון תוך התאמתו לאופיין הבלתי נזיל של ההתחייבויות הביטוחיות ובהתחשב באופן שיערוך הנכסים העומדים כנגד התחייבויות אלו.
- (3) קיבוץ - לצורך חישוב מרווחים בגין חוסר הוודאות בענפים סטטיסטיים (כהגדרתם בחוזר), יש להתייחס לכל ענף בנפרד, אך ניתן לקבץ את הסיכונים מכל שנות החיתום (או נזק).

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכונים ביטוחיים (המשך)

(2) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(4) ההנחות העיקריות שנלקחו לצורך ההערכה האקטוארית

- (א) בוצע היוון להתחייבויות התלויות לפי שיעור ריבית שנתי המבוססת על עקום ריבית חסרת סיכון בתוספת 50% פרמית אי נזילות. שיעור ההיוון יכול להשתנות כתוצאה משינויים בשיעור הריבית חסרת הסיכון. אם שיעור ההיוון שילקח בחשבון לצורך חישוב ההתחייבויות הביטוחיות יהיה נמוך יותר, אזי ההתחייבויות תגדלנה ולהיפך.
- (ב) לא נכללה תוספת בגין מרווח לסיכון (סטיית תקן) בבסיס העתודה בענפי רכב חובה וחבויות אך קיימים מרווחי שמרנות מפצים בשיטת החישוב הנוכחית של החברה.
- (ג) הנחת היסוד בכל המודלים האקטוארים הנה שהתפתחות התביעות בעבר משקפת התנהגות דומה בעתיד.

(5) רגישות ההפרשות לשינויים בהנחות

- ההערכה האקטוארית כפופה לאי וודאות משמעותית. האומדנים האקטואריים לחיזוי התביעות התלויות, מתייחסים לתוחלת התביעות. בגלל האופי הסטוכסטי של תשלומי התביעות, יש אפשרות של סטיות סביב התוחלת. בנוסף לכך, האומדן הסטטיסטי מבוסס על הנחות שונות, אשר לא בהכרח יתממשו. במידה ויחול שינוי באופן סילוק התביעות או לחילופין בהיקף התביעות המדווחות, עלול להיווצר פער בין ההערכה האקטוארית לבין התוצאה בפועל. גם שינוי בגובה התשואה, עלול לגרום לפערים בין ההערכות לתוצאה בפועל.
- היות והמודל האקטוארי מבוסס על ניסיון העבר, הרי ששינוי לא צפוי בהנחות המודל או בהתנהגות התביעות, יגרמו לשינוי בעתודה.
- יצויין שסיכונים אלו נלקחו בחשבון תחת דרישות עמדת הממונה באומדנים לסיכונים הסיסטמטיים.

(6) שינויים בהנחות העיקריות ששימשו בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות בגין חוזי ביטוח כללי:

- (א) בעקבות בחינת נאותות ההתחייבויות בביטוח כללי על פי עקרונות הנוהג המיטבי בשנת 2015, מצאה החברה כי נדרש להשלים עתודות על פי עקרונות הנוהג המיטבי בענפים רכב חובה, ענפי רכוש וחבויות ובהתאם לכך החברה מהוות את תשלומי התביעות העתידיים בענפים אלו. ההיוון הינו לפי עקום ריבית חסרת סיכון תוך התאמתו להתחייבויות הביטוחיות ובהתחשב באופן שיערוך הנכסים העומדים כנגד התחייבויות אלו. השינוי בעקום הריבית חסרת הסיכון בתקופת הדוח הביאה להגדלת ההתחייבויות הביטוחיות בענפים האמורים בסך של כ-4,322 אלפי ש"ח.

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכונים ביטוחיים (המשך)

(2) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(6) שינויים בהנחות העיקריות ששימשו בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות בגין חוזי ביטוח כללי (המשך):

(ב) ריבית היוון קצבאות ביטוח לאומי

בהתאם לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה-1995, (להלן: "החוק") מוקנית למוסד לביטוח לאומי ("מל"ל") זכות תביעה מצד שלישי להשבת גמלאות ששילם או עתיד לשלם, אם המקרה משמש עילה גם לחייב צד שלישי לפי פקודת הנזיקין או חוק הפל"ד ("זכות שיבוב"), כלומר המל"ל יכול לתבוע את חברות הביטוח בגין כספים אשר שילם או עתיד לשלם למבוטחיהן. גובה הערך המהוון של הקצבאות שישולמו לנפגעי תאונות עבודה ואופן היוון של אותן קצבאות, נקבע בתקנות הביטוח הלאומי (היוון), התשל"ח-1978 ("התקנות").

בשנת 2016 פורסמו תיקון לתקנות ("התיקון") הכולל, בין היתר עדכון של לוחות התמורה ושל שיעורי ההיוון לצורך חישוב הקצבאות האמורות. בהתאם לתיקון יעמוד שיעור הריבית לצורך היוון קצבה שנתית על 2% במקום 3% שהיו קבועים בתקנות ערב תיקון. כמו כן קובע התיקון כי לוחות התמורה ושיעורי היוון הקצבאות יעודכנו שוב ב-1 בינואר 2020 (להלן - מועד העדכון) ובכל ארבע שנים שלאחר מועד זה לפי ממוצע פשוט ארבע שנתי של הממוצעים החודשיים של שיעורי התשואה החודשיים של כל אגרות החוב הממשלתיות. העדכון האמור לא יעודכן ביותר מ-1 נקודת אחוז בכל תקופה של ארבע שנים.

בחודש ספטמבר 2016 פורסם תיקון לתיקון האמור לפיו נדחה מועד כניסת התיקון בשנה אחת, ללא דחייה של מועד העדכון.

להערכת הנהלת החברה, בהתבסס גם על חוות דעת יועציה המשפטיים, לא בהכרח יאמצו בתי המשפט בתביעות נזקי גוף חובה וחבויות את ריבית ההיוון שנקבעה בתקנות ההיוון של הביטוח הלאומי, ומשכך, ביצעה החברה אומדן של ההשלכה האפשרית בהתאם להערכתה אותן. האומדן בגין השינוי הצפוי בשיעורי ריבית ההיוון חושב בהתאם להערכת מועדי סילוק התביעות בחברה בעתיד וכולל את שיעורי ריבית היוון שנקבעו בתקנות ואת שיעורי ריבית היוון המבוססים על חוות דעת יועציה המשפטיים של החברה כאמור לעיל.

בהתאם לכך הגדילה החברה את ההפרשות, במהלך שנת 2016, בענף רכב חובה בסך של כ-46,117 אלפי ש"ח בשייר לפני מס ובענפי חבויות בסך של כ-727 אלפי ש"ח בשייר לפני מס.

יודגש כי בשלב זה קיימת אי ודאות גבוהה בקשר להשפעת העדכון האמור, ככל שתהיה השפעה כזו בכלל, על התחייבויות החברה, שכן לתאריך הדוחות ולמועד פרסומם, לא חל שינוי בפסיקת בתי המשפט ולא בתשלומי התביעות הנוכחיים בחברה למרות פרסום התקנות. כמו כן, יתכן שהעדכון הצפוי של שיעור הריבית במסגרת תקנות ההיוון של הביטוח הלאומי, ב-1 בינואר 2020, יהיה שונה מאומדן החברה.

לאור האמור יתכן שהתפתחות התביעות בעתיד תהיה שונה משמעותית מאומדני החברה ובהתאם לכך יתכן שהחברה תידרש לעדכן את הערכותיה בהמשך.

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

ו. מידע בדבר סיכוני אשראי

סיכון אשראי הוא סיכון לחדלות פירעון של הלווה וסיכון לירידה באיכות האשראי שלו. החברה משקיעה חלק מנכסיה באגרות חוב ממשלתיות וקונצרניות, סחירות ושאינן סחירות, ובפיקדונות בבנקים. משום כך יש ביציבות גופים אלה ובשווי הביטחונות שהועמדו, כדי להשפיע על שווי אגרות החוב והפיקדונות שהופקדו על-ידי החברה.

1. חלוקת נכסי חוב על פי מיקומם

ליום 31 בדצמבר 2016			
סך הכל	שאינם סחירים	סחירים	
אלפי ש"ח			
1,511,823	1,026,327	485,496	בארץ
4,650	-	4,650	בח"ל
1,516,473	1,026,327	490,146	סך הכל נכסי חוב

ליום 31 בדצמבר 2015			
סך הכל	שאינם סחירים	סחירים	
אלפי ש"ח			
1,613,324	1,055,640	557,684	בארץ
4,875	-	4,875	בח"ל
1,618,199	1,055,640	562,559	סך הכל נכסי חוב

ראו גם פירוט הנכסים בחלוקה לדירוגים להלן.

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

1. מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

2. פירוט נכסים בחלוקה לדרוגים

1.א. נכסי חוב

דרוג מקומי(*)				
ליום 31 בדצמבר 2016				
סך הכל	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB עד A	AA ומעלה
298,130	-	-	-	298,130
187,366	-	-	35,626	151,740
485,496	-	-	35,626	449,870
60,683	-	5,542	3,488	51,653
749,348	-	-	105,760	643,588
16	16	-	-	-
216,249	216,249	-	-	-
31	31	-	-	-
1,026,327	216,296	5,542	109,248	695,241
1,511,823	216,296	5,542	144,874	1,145,111

נכסי חוב בארץ

נכסי חוב סחירים:

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות

סך הכל נכסי חוב סחירים בארץ

נכסי חוב שאינם סחירים:

אגרות חוב קונצרניות

פיקדונות בבנקים ובמוסדות פיננסיים

נכסי חוב אחרים לפי בטחונות:

הלוואות על פוליסות

בטחונות אחרים

לא מובטחים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בארץ

סך הכל נכסי חוב בארץ

דירוג בינלאומי(*)				
ליום 31 בדצמבר 2016				
סך הכל	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB	A ומעלה
4,650	-	-	4,650	-

נכסי חוב סחירים בחו"ל

אגרות חוב קונצרניות

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטוחנים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

1. מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

2. פירוט נכסים בחלוקה לדרוגים (המשך)

א.1 נכסי חוב (המשך)

דרוג מקומי(*)

ליום 31 בדצמבר 2015

סך הכל	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB עד A	AA ומעלה
292,537	-	191	72,176	292,537
265,147	-	191	72,176	192,780
557,684	-	191	72,176	485,317
95,007	-	-	10,947	84,060
730,666	-	-	-	730,666
48	48	-	-	-
229,468	229,468	-	-	-
451	451	-	-	-
1,055,640	229,967	-	10,947	814,726
1,613,324	229,967	191	83,123	1,300,043

נכסי חוב בארץ

נכסי חוב סחירים:

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות

סך הכל נכסי חוב סחירים

בארץ

נכסי חוב שאינם סחירים:

אגרות חוב קונצרניות

פיקדונות בבנקים ובמוסדות

פיננסיים

נכסי חוב אחרים לפי

בטחונות:

הלוואות על פוליסות

בטחונות אחרים

לא מובטחים

סך הכל נכסי חוב שאינם

סחירים בארץ

סך הכל נכסי חוב בארץ

דירוג בינלאומי(*)

ליום 31 בדצמבר 2015

סך הכל	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB	A ומעלה
4,875	-	-	4,875	-

נכסי חוב סחירים בחו"ל

אגרות חוב קונצרניות

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטוחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

1. מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

2. פירוט נכסים בחלוקה לדרוגים (המשך)

א.2. סיכוני אשראי בגין נכסים אחרים (בארץ)

מידע נוסף

דירוג מקומי (*)					חייבים ויתרות חובה, למעט יתרות מבטחי משנה מזומנים ושווי מזומנים סה"כ
ליום 31 בדצמבר 2016					
סך הכל	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB עד A	AA ומעלה	
41,695	41,695	-	-	-	
559,952	(2)	-	118,172	441,782	
601,647	41,693	-	118,172	441,782	

דירוג מקומי (*)					חייבים ויתרות חובה, למעט יתרות מבטחי משנה מזומנים ושווי מזומנים סה"כ
ליום 31 בדצמבר 2015					
סך הכל	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB עד A	AA ומעלה	
36,574	36,574	-	-	-	
244,068	3,280	-	33,629	207,159	
280,642	39,854	-	33,629	207,159	

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

1. מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

3. מידע נוסף בדבר סיכוני אשראי

- (א) החברה מסתמכת על דרוגים שהתקבלו מחברות דרוג.
- (ב) קיים שוני בסולמות דרוג בין נכסי חוב בארץ לבין נכסי חוב בחו"ל. יצוין, כי בהתאם לחוזר שוק ההון 2008-6-1, בדבר פרסום סולם המרה בין סולם הדירוג הישראלי לסולם הדירוג הבינלאומי, הורה המפקח כי עד ליום 1 בינואר 2009 על חברות הדירוג שקיבלו אישור מהממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון לפעול כחברה מדרגת בהתאם לחוזר שוק ההון 2004/1, לפרסם סולם המרה בין הדרוג המקומי לבין סולם הדירוג הבינלאומי.
- (ג) מידע בדבר סיכוני אשראי בבאור זה אינו כולל את הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה המוצגים בבאור נפרד.
- (ד) לעניין יתרות פרמיה לגבייה בסך 454,819 ראו באור 10 לעיל.

4. פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות בנכסי חוב פיננסים סחירים ושאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר 2016

סיכון אשראי מאזני		
סכום	%	
אלפי ש"ח		
870,172	57.4	בנקים (כולל פקדונות)
216,296	14.3	הלוואות לאנשים פרטיים
16,994	1.1	תשתיות וכבישים
19,851	1.3	נדל"ן ובינוי
9,083	0.6	השקעות ואחזקות
10,123	0.7	תקשורת ומדיה
12,360	0.8	ביטוח
20,540	1.4	אנרגיה
34,632	2.3	מסחר
8,292	0.5	כימיה, גומי ופלסטיק
1,218,343	80.3	
298,130	19.7	אגרות חוב ממשלתיות
1,516,473	100.0	סך הכל

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

ו. מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

4. פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות בנכסי חוב פיננסים סחירים ושאינם סחירים (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2015

סיכון אשראי מאזני		
סכום	%	
אלפי ש"ח		
951,798	58.8	בנקים (כולל פקדונות)
229,966	14.2	הלוואות לאנשים פרטיים
17,659	1.1	תשתיות וכבישים
29,487	1.8	נדל"ן ובינוי
11,551	0.7	השקעות ואחזקות
11,375	0.7	תקשורת ומדיה
10,771	0.7	ביטוח
21,420	1.3	אנרגיה
41,635	2.6	מסחר
1,325,662	81.9	
292,537	18.1	אגרות חוב ממשלתיות
1,618,199	100.0	סך הכל

ז. ביטוח משנה

1. החברה מבטחת חלק מעסקיה בביטוח משנה, שרובו נעשה באמצעות מבטחי משנה בחו"ל. עם זאת, ביטוח המשנה אינו משחרר את המבטחים הישירים מחובתם כלפי מבטחיהם על פי פוליסות הביטוח.

לחברה אין תלות במבטחי משנה כלשהם. הסדרי ביטוח המשנה בהם התקשרה החברה מעבירים סיכון ביטוחי למבטחי המשנה. עם זאת, התחייבויות מבטחי המשנה כלפי החברה אינן משחררות את החברה ממחויבויותיה כלפי מבטחיה. בביטוח משנה משולמת פרמיה למבטחי המשנה, ותמורתה מבטחי המשנה משלמים תגמולים בגין תביעות, וכן עמלות.

החברה חשופה לסיכונים הנובעים מאי וודאות לגבי יכולת מבטחי המשנה לשלם את חלקם בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח (נכסי ביטוח המשנה) ואת חובותיהם בגין תביעות ששולמו. חשיפה זו מנוהלת על ידי מעקב שוטף אחר מצבם של מבטחי המשנה בשוק העולמי וכן אחר קיום התחייבויותיהם הכספיות.

החברה חשופה לריכוז סיכון אשראי למבטח משנה בודד, עקב מבנה שוק ביטוח המשנה והכמות המוגבלת של מבטחי משנה בעלי דירוג מספק.

בהתאם להנחיית המפקח קובע דירקטוריון החברה, אחת לשנה, מסגרות חשיפה מרביות למבטחי המשנה, עימם התקשרה ו/או תתקשר החברה, המבוססות על דירוגם הבינלאומי. חשיפות אלו מנוהלות בחברה על ידי הערכה פרטנית של כל אחד ממבטחי המשנה באופן נפרד ובהתאם לתאבון הסיכון של החברה.

כמו כן, חשיפות החברה מפוזרות בין מבטחי משנה שונים, והעיקריות שבהן הינן למבטחי משנה המדורגים בדירוגים בינ"ל גבוהים.

נכסי ביטוח משנה									
ביטוח כללי									
תביעות תלויות				פרמיה שטרם הורווחה		סך פרמיות למבטחי		קבוצת דירוג	
פיקדונות				בביטוחי		יתרות בחובה (זכות) נטו (ב)			
סה"כ חשיפה (א)	מבטחי משנה	בביטוח חבויות	בביטוח רכוש	רכוש וחבויות	בביטוח בריאות	בביטוח חיים	משנה לשנת 2016		
אלפי ש"ח									
17,307	581	17,057	173	590	-	-	66	3,518	AA ומעלה
712	6,171	570	-	-	5,498	4,642	(3,827)	17,419	Caisse Centrale de Reassurance SA
18,389	492	17,296	162	531	-	-	892	4,257	Swiss Reinsurance Co
28,464	2,086	27,585	294	767	178	1,516	209	9,618	R+V Versicherung AG
(438)	4,856	2,636	(75)	296	797	5,484	(4,719)	23,339	SCOR
64,433	14,186	65,145	554	2,184	6,473	11,642	(7,379)	58,151	אחרים
84,885	3,719	80,949	249	3,718	59	365	3,265	35,660	סה"כ
(148)	-	-	-	-	378	-	(526)	906	A
844	-	839	-	-	-	-	5	-	BBB
150,015	17,905	146,933	803	5,902	6,910	12,007	(4,635)	94,718	נמוך מ- BBB - או לא מדורג(ו)
									סה"כ

AA ומעלה

Caisse Centrale de Reassurance SA

Swiss Reinsurance Co

R+V Versicherung AG

SCOR

אחרים

סה"כ

A

BBB

נמוך מ-BBB - או לא מדורג(ו)

סה"כ

נכסי ביטוח משנה								
ביטוח כללי								
סה"כ חשיפה (א)	פיקדונות מבטחי משנה	תביעות תלויות		סך פרמיות למבטחי משנה לשנת 2015			יתרות בחובה (זכות) נטו (ב)	קבוצת דירוג
		בביטוח חבויות	בביטוח רכוש	פרמיה שטרם הורוחה בביטוחי רכוש וחבויות אלפי ש"ח	בביטוח בריאות	בביטוח חיים		
16,880	563	16,222	187	551	-	-	483	4,150
1,568	7,398	762	(1)	-	5,759	5,026	(2,580)	18,685
16,122	450	15,271	173	496	-	-	632	4,078
26,155	2,034	24,627	316	716	112	1,590	828	8,051
3,408	6,242	3,221	396	276	767	6,793	(1,803)	19,366
64,133	16,687	60,103	1,071	2,039	6,638	13,409	(2,440)	54,330
79,820	3,589	70,885	5,193	3,469	43	522	3,297	37,973
(228)	-	-	-	-	341	-	(569)	962
671	-	634	-	-	-	-	37	-
144,396	20,276	131,622	6,264	5,508	7,022	13,931	325	93,265

AA ומעלה

Caisse Centrale de Reassurance SA

Swiss Reinsurance Co

R+V Versicherung AG

SCOR

אחרים

סה"כ

A

BBB

נמוך מ-BBB - או לא מדורג(ו)

סה"כ

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

ז. ביטוח משנה (המשך)

הערות:

- (א) סך הכל החשיפה למבטחי המשנה הינה: סך כל חלקם של מבטחי משנה בעתודות הביטוח ובתביעות תלויות, בניכוי הפיקדונות שנתקבלו ממבטחי המשנה כערבות להתחייבויותיהם ובתוספת (בניכוי) היתרות בחובה (בזכות) נטו.
- (ב) החברה לא הפרישה השנה ושנה קודמת בגין חובות מסופקים
- (ג) הדירוג נקבע בעיקרו לפי חברת הדירוג S&P, במקרים בהם לא ניתן דירוג על ידי S&P, נקבע על ידי הנמוך מבין דירוגי חברות דירוג AMBest, Fitch ו Moody's והומר הדירוג לפי מפתח שנקבע בתקנות דרכי ההשקעה.
- (ד) סך-כל החשיפה של מבטחי המשנה בביטוח כללי לאירוע רעידת אדמה בהסתברות נזק של 1.9% (MPL) הינה 1,976 מיליוני ש"ח (שנת 2015 - 1,669 מיליוני ש"ח) ממנה חלקו של מבטח המשנה המשמעותי ביותר בחשיפה זו הינו 16% (שנת 2015 - 21%).
- (ה) לא קיימים מבטחי משנה נוספים על אלו אשר פורטו לעיל אשר החשיפה בגינם עולה על 10% מהחשיפה הכוללת של מבטחי משנה או שהפרמיה בגינם עולה על 10% מסך הפרמיות לביטוח משנה לשנת 2016.
- (ו) בקבוצה הלא מדורגת נכללות יתרות בגין תביעות תלויות באמצעות ברוקרים עד וכולל שנת 2002 אשר החשיפה בגינם 844 אלפי ש"ח. (שנת 2015 - 671 אלפי ש"ח).

ח. סיכון גיאוגרפי

הרכב:

ליום 31 בדצמבר 2016

אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב קונצרניות	מניות	תעודות סל	נדל"ן להשקעה	השקעות אחרות (*)	סה"כ
אלפי ש"ח						
298,130	252,699	9,002	20,140	219,810	1,607,718	2,407,499
-	-	-	27,920	-	20,002	47,922
-	-	-	-	-	48,162	48,162
-	-	-	-	-	35,756	35,756
-	-	-	-	-	27,460	27,460
-	-	-	-	-	40,939	40,939
298,130	252,699	9,002	48,060	219,810	1,780,037	2,607,738

ליום 31 בדצמבר 2015

אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב קונצרניות	מניות	תעודות סל	נדל"ן להשקעה	השקעות אחרות (*)	סה"כ
אלפי ש"ח						
292,537	365,029	14,455	27,740	203,660	1,253,326	2,156,747
-	-	2,722	104,098	-	23,006	129,826
-	-	-	-	-	44,320	44,320
-	-	-	-	-	30,130	30,130
-	-	-	2,244	-	27,687	29,931
-	-	-	6,731	-	39,111	45,842
292,537	365,029	17,177	140,813	203,660	1,417,580	2,436,796

(*) השקעות אחרות כוללות נכסי ביטוח משנה, מזומנים והשקעות פיננסיות אחרות שלא נכללו בטורים האחרים.

ט. מידע בדבר השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה

1. פירוט הרכב השקעות לפי בסיס הצמדה

ליום 31 בדצמבר 2016				
סך הכל	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
אלפי ש"ח				
10,740	3,114	-	7,626	מזומנים ושווי מזומנים
479,994	61,152	34,332	384,510	נכסים סחירים
22,485	7,148	6,283	9,054	נכסים בלתי סחירים
513,219	71,414	40,615	401,190	סך כל הנכסים
ליום 31 בדצמבר 2015				
סך הכל	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
אלפי ש"ח				
15,519	141	-	15,378	מזומנים ושווי מזומנים
482,468	57,550	38,526	386,392	נכסים סחירים
17,042	5,833	9,830	1,379	נכסים בלתי סחירים
515,029	63,524	48,356	403,149	סך כל הנכסים

באור 34: - ניהול סיכונים (המשך)

ט. מידע בדבר השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

2. סיכון אשראי עבור נכסים בארץ

ליום 31 בדצמבר 2016

סך הכל (**)	לא מדורג	דרוג מקומי (*)		
		נמוך מ-BBB	BBB עד A	AA ומעלה
		אלפי ש"ח		
338,214	-	-	-	338,214
45,640	-	-	12,161	33,479
6,330	-	282	861	5,187
390,184	-	282	13,022	376,880

נכסי חוב בארץ:

אגרות חוב ממשלתיות

נכסי חוב אחרים - סחירים

נכסי חוב אחרים - בלתי סחירים

סך הכל נכסי חוב בארץ

ליום 31 בדצמבר 2015

סך הכל (**)	לא מדורג	דרוג מקומי (*)		
		נמוך מ-BBB	BBB עד A	AA ומעלה
		אלפי ש"ח		
338,823	-	-	-	338,823
50,760	-	40	16,330	34,390
9,875	-	45	1,077	8,753
399,458	-	85	17,407	381,966

נכסי חוב בארץ:

אגרות חוב ממשלתיות

נכסי חוב אחרים - סחירים

נכסי חוב אחרים - בלתי סחירים

סך הכל נכסי חוב בארץ

(*) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינם חברות הדירוג "מעלות" ו"מדורג". נתוני חברת מדורג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(**) הערך בספרים מהווה קירוב לסיכון האשראי המירבי. לפיכך, טור סך הכל מייצג סיכון אשראי מירבי.

3. סיכון אשראי עבור נכסים בחו"ל

דרוג בינלאומי (*)				
ליום 31 בדצמבר 2016				
סך הכל (**)	לא מדורג	דרוג מקומי (*)		
		נמוך מ-BBB	BBB	A ומעלה
		אלפי ש"ח		
1,614	-	-	1,466	148
דרוג בינלאומי (*)				
ליום 31 בדצמבר 2015				
סך הכל (**)	לא מדורג	דרוג מקומי (*)		
		נמוך מ-BBB	BBB	A ומעלה
		אלפי ש"ח		
1,691	-	-	1,536	155

סך הכל נכסי חוב בחו"ל

סך הכל נכסי חוב בחו"ל

(*) המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינם חברות הדירוג אשר אושרו על-ידי המפקח S&P, Moody's ו-Fitch. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(**) הערך בספרים מהווה קירוב לסיכון האשראי המירבי. לפיכך, טור הסך הכל מייצג סיכון אשראי מירבי.

באור 35: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

א. ההרכב:

ליום 31 בדצמבר 2016

בעל שליטה (החברה האם)	בעלי עניין וצדדים קשורים אחרים	אלפי ש"ח	
-	(490)		זכאים ויתרות זכות
98	103		פרמיות לגביה

ליום 31 בדצמבר 2015

בעל שליטה (החברה האם)	בעלי עניין וצדדים קשורים אחרים	אלפי ש"ח	
-	(504)		זכאים ויתרות זכות
17	-		חייבים ויתרות חובה
68	221		פרמיות לגביה

ב. עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016

בעל שליטה (החברה האם)	בעלי עניין וצדדים קשורים אחרים	אלפי ש"ח	בדבר תנאים ראוי סעיף	
3,653	-		ו (1)	דמי ניהול
-	112		ו (4)	דמי תפעול
-	5,950		ו (3)	שכר דירה
3,653	6,062			

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

בעל שליטה (החברה האם)	בעלי עניין וצדדים קשורים אחרים	אלפי ש"ח	בדבר תנאים ראוי סעיף	
5,878	-		ו (1)	דמי ניהול
-	250		ו (4)	דמי תפעול
-	6,033		ו (3)	שכר דירה
5,878	6,283			

באור 35: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ב. עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014

בעל שליטה (החברה האם)	בעלי עניין וצדדים קשורים אחרים	בדבר תנאים ראו סעיף	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
5,920	-	ו (1)	דמי ניהול
-	577	ו (4)	דמי תפעול
88	6,162	ו (3)	שכר דירה
6,008	6,739		

נושאי משרה ובעלי שליטה בחברה עשויים לרכוש, מידי פעם, חוזי ביטוח, חוזי השקעה או מוצרים פיננסיים אחרים שהופקו על ידי החברה וזאת בתנאי שוק ובמהלך העסקים הרגיל. עסקאות אלו אינן מפורטות לעיל.

ג. הטבות לאנשי מפתח ניהוליים המועסקים בחברה

מנכ"ל החברה זכאי, בנוסף לשכר, להטבות שלא במזומן (כגון רכב). כמו כן החברה מפקידה עבורו כספים במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2014		2015		2016	
מספר אנשים	סכום	מספר אנשים	סכום	מספר אנשים	סכום
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1	8,506	1	5,376	1	5,945

הטבות לזמן קצר

ד. הטבות לצדדים קשורים ולבעלי עניין אחרים שאינם מועסקים בחברה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2014		2015		2016	
מספר אנשים	סכום	מספר אנשים	סכום	מספר אנשים	סכום
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
8	974	5	909	7	883

שכר דירקטורים

ה. מינוי ואישור תנאי העסקה של מנכ"ל החברה

ביום 25 במאי 2008 אישרו ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה את מינויו של מר רביב צולר כמנהל הכללי של החברה, בתוקף מיום 1 במאי 2008. להלן תמצית תנאי העסקתו:

שכרו החודשי של המנכ"ל, בעקבות עדכון מיום 16 במאי 2010 שאושר ע"י ועדת הביקורת והדירקטוריון עמד, החל ביום 1 במאי 2010, על 135,000 ש"ח בסיס ועוד 34,000 ש"ח שהוגדרו כמקדמה על חשבון הבונוס. בישיבת ועדת התגמול מיום 3 באוגוסט 2016 נקבע כי יש לראות גם בתשלום זה מרכיב קבוע בשכרו, לכל דבר ועניין. בנוסף, יקבל המנכ"ל תשלום חודשי של 3,000 דולר ארה"ב כנגד התחייבות לאי תחרות במהלך 18 חודשים שיחלו במועד סיום היחסים בינו לבין החברה. השכר צמוד לעליה במדד המחירים לצרכן ובנוסף זכאי המנכ"ל לתנאים סוציאליים כמקובל: רכב צמוד, טלפון סלולארי והחזר הוצאות מלא בגין הוצאות סבירות שיישא בהן בקשר עם מילוי תפקידו. הצדדים יהיו רשאים להביא את הסכם העסקה לידי סיום בהודעה מוקדמת של 6 חודשים.

באור 35: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ה. מינוי ואישור תנאי העסקה של מנכ"ל החברה (המשך)

בהתאם להמלצת ועדת התגמול, אושרה תוכנית תגמול לשנים 2015-2017 אשר כוללת, בין היתר, פריסה של תשלום התגמול בגין כל שנת זכאות על פני 4 שנים. לפי תנאי התוכנית - בכפוף לעמידה ביעדים שנתיים ותלת-שנתיים שהעיקריים שבהם הינם תשואה על ההון, EV, רווח לפני מס ורווח נקי, יהיה המנכ"ל זכאי לקבל סכום בונוס שמסגרתו הכוללת נקבעה מראש, בחלוקה מדורגת שעקרונותיה נקבעו מראש, וזאת - על פני שלוש שנות התוכנית. מענק המנכ"ל מחושב כמכפלה של שיעור העמידה של החברה ביעדי החברה השנתיים בבונוס המירבי לכל שנה, כאשר התשלום בפועל של המענק השנתי נפרס באופן שרק 50% ממנו משולם בכל אחת מהשנים והיתרה נפרסת בקו ישר על פני שלוש השנים הבאות, בכפוף לעמידה ברף התשלום שנקבע על ידי החברה במדיניות התגמול שלה.

במסגרת פרסום מדיניות התגמול של החברה מיום 22 ביוני 2014, הצהירה החברה כי בכוונתה להחיל על מדיניות זו, במועד התחולה הרלוונטי, את התקרה בגובה עלות השכר המרבית הנקובה בתזכיר "הצעת חוק תגמול נושאי משרה במוסדות פיננסיים (אישור מיוחד והגבלת הוצאות בשל תגמול חריג)", התשע"ד-2014, קרי 3.5 מליון ש"ח, אלא אם גובה התקרה ישתנה במסגרת החוק שיתקבל כחוק בכנסת, שאז תבוצע ההתאמה הנדרשת. משהתקרה שנקבעה עומדת על 2.5 מליון ש"ח החל מה-12 באוקטובר 2016 ולא יותר מפי 35 משכרו הריאלי של עובד החברה המשתכר את דרגת השכר הנמוכה ביותר בחברה, זו התקרה החלה על שכר המנכ"ל החל מאותו מועד (חלק יחסי של התקרה בהתאם לתקופה).

מענק המנכ"ל חושב רק בגין התקופה שעד 12 באוקטובר 2016, שאז נכנס לתוקף חוק שכר הבכירים, כאמור לעיל וקבע תקרה מירבית לשכר. התשלום בפועל של המענק האמור נפרס באופן שרק 50% מהמענק בגין שנת הדוח ישולם בשנת 2017, ביחד עם שליש נוסף מיתרת הבונוס הנדחה של שנת 2015 (שמחציתה הראשונה שולמה בשנת הדוח) ושנדרש לפי חוזר הפיקוח לפרוס את תשלומי בקו ישר על פני שלוש שנים בכפוף לעמידה ברף התשלום שנקבע על ידי החברה במדיניות התגמול שלה ושחל בגין 2016. הסכום המוצג בטבלה לעיל הוא סך הבונוס שישולם בשנת 2017 הכולל את שני הסכומים הנ"ל (50% בגין ביצועי 2016 ועוד 1/3 מ-50% הבונוס הנדחה לו זכאי בגין ביצועי שנת 2015 ושחלקו הראשון שולם בשנת הדוח) וכן את ההפרשה על יתרת הבונוס הנדחה שתשלום בשנים הבאות.

יצוין כי בסעיף ג' לעיל נכללה הפרשה לבונוס בסך 0.7 מלש"ח בגין שנת 2016 אשר כפופה לאישור ועדת התגמול והדירקטוריון.

ו. הכנסות והוצאות מצדדים קשורים ומבעלי עניין

1. הסכם ניהול

בין החברה לחברה האם היה הסכם ניהול מאז 6 באפריל 2008, לפיו, תמורת שירותי ניהול ויעוץ המפורטים בהסכם תשלם החברה לחברה האם תשלום חודשי השווה ל-0.065% מסך הנכסים של החברה על פי המאזן השנתי המבוקר האחרון, צמוד למדד המחירים לצרכן ובתוספת מע"מ כדון. ביום 15 בפברואר 2012 אושר, הן בועדת הביקורת והן בדירקטוריון החברה, תיקון בתנאי עסקה זו המיטיב עם החברה, לפיו, החל מיום 12 ביולי 2012 ואילך, במקום אופן החישוב הקודם, יעמדו דמי הניהול על סכום קבוע של כ-23.5 מליון ש"ח לשנה בתוספת הצמדה למדד ומע"מ כדון (הסכום הנ"ל נגזר מתנאי ההסכם המקורי על בסיס המאזן ליום 31 בדצמבר 2011). ביום 21 באוגוסט 2012, על רקע העברת חלק משירותי הייעוץ שניתנו לחברה על ידי החברה האם לתוך החברה עצמה, אושר בועדות הביקורת והדירקטוריון תיקון נוסף להסכם במסגרתו הופחתו דמי הניהול פעם נוספת לסך של כ-22.6 מיליון ש"ח בתוספת הצמדה ומע"מ כאמור. ההסכם יובא לבחינה מחודשת של ועדת הביקורת מדי שנה גם בהעדר בקשה של מי מהצדדים לבטלו.

ביום 29 ביולי 2013, בהמשך לעסקת ההשקעה בחברה על ידי באטרי ולקראת הפיכתה של החברה לחברה ציבורית ורצונה להפחית את התלות בשייר אחזקות וכן לאור הגברת עצמאותה של החברה, בין היתר באמצעות העברת מערך ניהול ביטוחי המשנה והפיקוח והבקרה על האקטואריה וניהול הסיכונים מהשקעות פיננסיות אל החברה; הקמת מחלקת השקעות בחברה במהלך שנת 2013 לשם ניהול עצמאי של תיקי השקעות הנוסטרו והמשתתפות תחת פיקוח ועדת השקעות; ובשל קביעת מנגנונים לשימור הנהלת החברה – החליטו החברה ושייר אחזקות להפחית את היקף שירותי הניהול משייר אחזקות לחברה באופן שהחברה תשא בדמי ניהול בגובה של 417,000 ש"ח בתוספת מע"מ כדון לחודש, צמוד למדד שהתפרסם ביום 15 ליולי 2013 והוצאות נלוות שונות כנגד קבלתם משייר אחזקות של שירותי יו"ר דירקטוריון (באמצעות מר מוקי שנידמן) ושל סגן יו"ר דירקטוריון (באמצעות מר דורון שנידמן). ההסכם כולל הוראות נלוות שונות - הכל כאמור בהסכם הניהול.

באור 35: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

1. הכנסות והוצאות מצדדים קשורים ומבעלי עניין (המשך)

1. הסכם ניהול (המשך)

ביום 8 במאי 2016, החברה וחברת האם החליטו לתקן את תנאי הסכם הניהול בהתאם להוראות הדין שנכנסו לאחרונה לתוקף בקשר תגמול נושאי משרה וחברי דירקטוריון ולרבות הוראות הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון בהקשר זה, כך שתשלומי החברה לחברת האם בקשר עם שירותי דירקטורים יתאמו להוראות החדשות. תוקפו של הסכם זה, הוא מיום 1 ביוני 2016 ולמשך 3 שנים ממועד תחילתו והוא מחליף מתאריך זה את הסכם הניהול במתכונתו הקודמת. בגין השירותים שיוענקו ע"י מר משה (מוקי) שניידמן ישולם ע"י החברה לחברת האם סך חודשי של כ- 130,000 ש"ח, צמוד למדד. אך בכל מקרה לא יותר מפי 9 משכר דח"צ הנוכח בכל הישיבות שהדין דורש ולא יותר מפי 35 משכרו הריאלי של עובד החברה המשתכר את דרגת השכר הנמוכה ביותר בחברה. בגין השירותים שיוענקו ע"י מר דורון שניידמן ומר יוסי קוצ'יק ישולם ע"י החברה לחברה האם בהתאם להוראות הדין החלות על דח"צ.

2. שיפוי וביטוח דירקטורים ונושאי משרה

תקנות החברה מאפשרות שיפוי וביטוח של דירקטורים ונושאי משרה על פי דין. בהתאם לכך, קבעה החברה מדיניות שיפוי והחליטה לבטח את אחריותם של נושאי משרה, והכל בכפוף להוראות הדין ולהגבלות נוספות.

מדיניות שיפוי, כאמור לעיל, קיימת גם לנושאי משרה על פי דין בחברות מאוחדות.

הסכום ששולם עבור שיפוי וביטוח נושאי המשרה בחברה ובחברות המאוחדות:

לשנה שהסתיימה ביום

31 בדצמבר

2014	2015	2016	
אלפי ש"ח			
295	320	296	עבור ביטוח דירקטורים ונושאי משרה
252	226	231	עבור ביטוח מעילות

3. הסכם לשכירת משרדים מחברה קשורה

מאז חודש אפריל 2006 פועלת החברה ממשרדים המצויים בבית אדגר ברח' אפעל 35 פתח-תקוה. בית אדגר נמצא בבעלות משותפת בחלקים שווים של אדגר השקעות ופיתוח בע"מ (שהינה חברה בת של חברת האם, ומוחזקת על ידי צור שמיר אחזקות בע"מ - בעלת השליטה בחברה האם) מצד אחד, ושל מספר חברות בקבוצת כלל - כשבראשן כלל חברה לביטוח בע"מ, מצד שני (להלן כולן ביחד: "המשכיר"). בהסכם השכירות נקבע כי תקופת השכירות היא ל-10 שנים (עד אפריל 2016) ונקבעו מדרגות מחיר למ"ר על פני השנים אשר הוצמדו למדד. המחיר למ"ר משרדים לשנת 2012 עמד על כ-75 ש"ח למ"ר. כן נקבע כי לחברה תהיה אופציה לשכור שטחים נוספים באותם תנאים. ביום 26 בדצמבר 2012 עודכן הסכם השכירות כך שמחיר השכירות למ"ר משרדים הופחת ל-70 ש"ח למ"ר משרדים מיום 1 בינואר 2013 וכן הווארחה תקופת השכירות ב-10 שנים, עד ליום 31 במרס 2026 באותם תנאים מעודכנים. עדכון ההסכם אושר על ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון בישיבותיהם מיום 19 בדצמבר 2012. נכון לתאריך אישור הדוח, שוכרת החברה שטחים בסך כולל של כ-10,452 מ"ר. לחברה גם הסכם לשימוש בחדרי ישיבות והסעדה בבניין, ובמגרש חניה הסמוך לבניין אשר נרכש על ידי אדגר במהלך התקופה שבה החברה שכרה אותו לצרכיה. שני ההסכמים הם בתנאי שוק וההתקשרות בהם אושרה על ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון.

4. הסכם עם חברה קשורה - שירותי תפעול

בגין שירותי הגביה שמעניקה חברת מימון ישיר מקבוצת ישיר (2006) בע"מ (להלן - מימון ישיר) עבור תיק הלוואות מימון ישיר שבבעלות החברה, משלמת החברה דמי תפעול חודשיים בהתאם למספר הלוואות התקפות בתחילת אותו חודש. כמו כן נקבע מנגנון אשר מזכה את מימון ישיר בתגמול נוסף במידה ושיעור נזקי האשראי נמוכים מ-1.3%.

5. ישנם תשלומי פרמיות המשולמים על ידי צדדים קשורים המבוטחים בחברה בסכומים לא מהותיים.

א. בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות

בשנים האחרונות ניכר גידול משמעותי בהיקף הבקשות לאישור תובענות ייצוגיות המוגשות נגד חברות שונות ובכמות התובענות שהוכרו כייצוגיות. זאת, כחלק מגידול כללי של בקשות לאישור תובענות כייצוגיות בכלל, לרבות כנגד חברות העוסקות בתחומי העיסוק של החברה, אשר נובע בעיקרו מחקיקת חוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006 (להלן - "חוק תובענות ייצוגיות"). מגמה זו מגדילה באופן מהותי את פוטנציאל החשיפה של החברה להפסדים במקרה של קבלת תביעה ייצוגית כנגדה.

בקשות לאישור תובענות כייצוגיות מוגשות באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות. ההליך הדיוני בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות נחלק לשני שלבים עיקריים: ראשית, שלב הדיון בבקשה לאישור התובענה כייצוגית (להלן - "בקשת האישור" או "שלב האישור"). אם בקשת האישור נדחת באופן חלוט - תם שלב הדיון ברמה הייצוגית. על החלטה בשלב האישור ניתן להגיש בקשת רשות ערעור לערכאות הערעור. בשלב השני, אם בקשת האישור מתקבלת, תבורר התובענה הייצוגית לגופה (להלן - "שלב התובענה כייצוגית").

על פסק דין בשלב התובענה כייצוגית ניתן להגיש ערעור לערכאות הערעור. במסגרת המנגנון לפי חוק תובענות ייצוגיות קיימים, בין היתר, הסדרים ספציפיים לעניין הסכמי פשרה, הן בשלב האישור והן בשלב התובענה כייצוגית, וכן הסדרים לעניין הסתלקות התובע מבקשת האישור או מהתובענה הייצוגית.

הבקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות שאושרו כייצוגיות, המפורטות להלן, מצויות בשלבים שונים של התדיינות.

בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות, המפורטות להלן, אשר בהן, להערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") כי טענות ההגנה של החברה תתקבלנה והבקשה לאישור התובענה כייצוגית תידחה, לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים. בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות בהן ביחס לתביעות, כולן או חלקן, יותר סביר מאשר לא כי טענות ההגנה של החברה ידחו, בחלקן או במלואן, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה. בהליכים אשר מצויים בשלב ראשוני ולא ניתן להעריך את סיכויי ההליך, לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים. במקרה בו, במי מההליכים הנ"ל, יש לחברה נכונות לפשרה, נכללה הפרשה בגובה הנכונות לפשרה.

בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות המתוארות בסעיפים 1 ו-7 להלן, אשר אושרו כייצוגיות על ידי בית המשפט המחוזי נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה, אלא אם להערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטית שקיבלה, יותר מסביר מאשר לא ("more likely than not") כי טענות ההגנה של החברה בתביעה לגופה תתקבלנה, והתובענה, על אף שהיא מנוהלת כייצוגית, תידחה.

באור 36: - התחייבויות תלויות, התקשרויות וערבויות (המשך)

א. בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

1. ביום 7 בדצמבר 2011 הוגשה לביהמ"ש המחוזי מרכז תביעה כנגד החברה וכן בקשה לאישורה כתובענה ייצוגית בטענה שהחברה נוהגת לחדש את ביטוחי הרכב-רכוש של לקוחותיה ללא אישורם, שלא כדין, וכאשר הם מבקשים לבטל את החידוש מוזרזת להם הפרמיה שנגבתה ללא תוספת הפרשי הצמדה וריבית. כמו כן, מי שמחודשת לו הפוליסה כאמור ללא יצירת קשר עם החברה, אינו נהנה מהנחות חידוש שהיה מקבל בקלות לו היה יוצר קשר עם החברה.

התביעה הוגשה בשם שתי קבוצות. אחת, המורכבת מכל לקוחות החברה אשר פוליסת הרכב רכוש שלהם חודשה באופן אוטומטי ללא קבלת הסכמתם הפוזיטיבית. לגביהם מבוקש להשיב להם את מלוא הפרמיה או – לגבי מי שיוכח כי רצו בחידוש, להשיב להם את גובה ההנחה שהיו מקבלים לכאורה לו היה נוצר איתם קשר בחידוש, בגובה של 11.5% מסכום הפרמיה; הקבוצה השנייה מורכבת מכל לקוחות החברה אשר החברה השיבה להם כספים בערכים נומינליים בלבד, ללא הפרשי הצמדה וריבית, לרבות בגין חידוש אוטומטי של פוליסת ביטוח לגביהם מבוקשת השבת ההפרשים האמורים.

התביעה האישית עמדה על סך 5,441 ש"ח והבקשה לאישורה כייצוגית העמידה את סך התביעה בהתייחס לחברה על 200,000 אלפי ש"ח.

ביום 27 באוקטובר 2016 הכריע בית המשפט בבקשה לאישור ודחה אותה הן לגבי הטענה לאי חוקיות החידוש האוטומטי, והן לגבי הטענות להנחות והטבות שהיו המחדשים מקבלים לו היו מבצעים את החידוש באופן אקטיבי. הבקשה לאישור כייצוגית התקבלה ביחס לטענה שבמקרה של ביטול חידוש על ידי מבטח הוא היה זכאי להחזר הפרמיה, ככל שלא הושבה לו, וביחס לטענה שלהחזר כזה היה על החברה לצרף לא רק הצמדה אלא גם ריבית. התקבלו טענות לוואי שונות נוספות אך ללא משמעות כספית לאור קביעת בית המשפט שאין בצידן נזק למבוטחים. בית המשפט לא הורה על הגשת הגנה נגד התביעה אלא רק על פרסום מודעה מתאימה ותיאום מועדים לצורך קביעת מועד קדם משפט, שבמועד פרסום הדוחות - טרם נקבע בשל הגשת בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון על ידי המבקשים ביום 30 בנובמבר 2016 על החלטת בית המשפט בבקשת האישור. בית המשפט העליון קבע כי הסיווג הנכון של ההליך הוא ערעור והורה על הסבתו והשלמת האגרה בהתאם על ידי המערערים. טרם נקבע מועד דיון בערעור זה.

2. ביום 6 בדצמבר 2012 הוגשה לביהמ"ש המחוזי מרכז תביעה נגד החברה וכנגד 6 חברות ביטוח נוספות וכן בקשה לאישורה כתובענה ייצוגית, בטענה שתעריף ביטוח החובה ו/או הרכוש לבעלי רכב פנאי שטח ומיניוואנים משנת ייצור שעד 2007 (ועד כולל) מחושב כרכב מסחרי למרות שהם מוגדרים על ידי משרד התחבורה כרכב פרטי, סיווג שאם יוחל גם בביטוח – יוזיל את תעריף ביטוח החובה והרכוש לכלי רכב אלה בעשרות אחוזים.

חברי הקבוצה אותם מבקשים המבקשים לייצג הינם כל מבטחי החברה, אשר בוטחו אצלה בביטוח חובה ו/או רכוש החל מיום 9 בינואר 2007, מועד כניסתו לתוקף של תיקון מס' 3 לתקנות התעבורה, אשר ברישיון הרכב שברשותם ו/או היה ברשותם במועדים הרלוונטיים לבקשה, מופיע הסיווג M-1, ואשר נגבתה מהם פרמיית ביטוח על בסיס ההנחה כי רכבם הינו מסחרי ולא פרטי.

סכום תביעתם האישית של המבקשים עומד על 14,577 ש"ח. סכום התובענה הייצוגית לכלל המשיבות מוערך בסך של כ-550,213 אלפי ש"ח. סכום התובענה הייצוגית הנתבע מהחברה הינו 42,071 אלפי ש"ח בגין ביטוח חובה ו-54,244 אלפי ש"ח בגין ביטוח רכוש.

לאחר סיום שלב ההוכחות בבקשה נקבעו מועדים להגשת סיכומי הצדדים בבקשה. נכון ליום 1 בפברואר 2016 הוגשו סיכומי הצדדים. נכון לתאריך הדוח ולמועד פרסומו, התיק ממתיק למתן פסק דין בבקשת האישור.

באור 36: - התחייבויות תלויות, התקשרויות וערבויות (המשך)

א. בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כיצוגיות (המשך)

3. ביום 13 בינואר 2013 הוגשה לביהמ"ש המחוזי מרכז תביעה כנגד החברה, נגד הפול וכנגד 14 חברות ביטוח נוספות ובקשה לאישור התביעה כתובענה ייצוגית בטענה כי הפול, והמשיבות כשותפות במימונו, גבו ממבוטחיהן פרמיות ביתר ושללא כדין במסגרת רכישת ביטוח חובה במצבים בהם המבוטחים שילמו את דמי הביטוח המצויינים בתעודה באיחור לעומת תאריך תחילת הביטוח הנקוב בתעודת הביטוח, שכן על פי האמור בתעודה, הביטוח נכנס לתוקף בתאריך התחילה או במועד התשלום בפועל – לפי המאוחר.

בתביעה התבקש, בין היתר, סעד כספי כלפי המשיבות להשבת דמי ביטוח שנגבו בגין תקופה לגביה לא ניתן כיסוי ביטוחי בפועל.

קבוצת התובעים אשר בשמם רצתה המבקשת לפעול הוגדרה כקבוצת מבוטחי כל 15 הנתבעות בביטוחי רכב חובה, אשר שילמו את הפרמיה לאחר תאריך התחילה הנקוב בתעודת הביטוח שהונפקה להם, בתקופה בת 7 שנים שקדמו להגשת התובענה. לחילופין מוגדרת הקבוצה כקבוצת מבוטחי הפול בלבד בביטוחי רכב חובה, אשר שילמו את הפרמיה באיחור כאמור, בתקופה בת 7 שנים שקדמו להגשת התובענה.

בעקבות הנחיה של ביהמ"ש תוקן כתב התביעה ביום 16 בפברואר 2014. במסגרת זו נתבעו רק 8 חברות, ובכללן הפול, וסכומי התביעה הועמדו על הסכומים הבאים:

סכום התובענה האישית כנגד החברה הועמד על 73.29 ש"ח, סכום התובענה הנתבעת כנגד כלל חברי הקבוצה הועמד בבקשה המתוקנת על 26,732 אלפי ש"ח, מתוכם סכום התובענה כלפי הפול בלבד הועמד על כ-3,422 אלפי ש"ח מבלי שצוין הסכום הנתבע מהחברה בשם כל מבוטחיה הרלוונטיים.

ביום 5 באפריל 2016 דחה בית המשפט את הבקשה לאישור התובענה הייצוגית ללא חיוב של התובעים בהוצאות. ביום 5 ביוני 2016 או בסמוך לכך הגישו התובעים ערעור על ההחלטה. ביום 10 באוקטובר 2016 ובהתאם להמלצת בית המשפט העליון, הערעור נמחק ללא צו להוצאות. בכך הסתיים בירור התובענה.

4. ביום 12 בספטמבר 2013 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תביעה נגד החברה וכנגד חברת ביטוח נוספת וכן בקשה לאישורה כתובענה ייצוגית, בטענה כי המשיבות גבו ממבוטחיהן פרמיות ביתר ושללא כדין, בגין דמי ביטוח חובה של כלי רכב, מכיוון שגבו דמי ביטוח לפי גיל הנהג בעת כריתת חוזה הביטוח ולא באופן יחסי ביחס לגילו במהלך כל תקופת הביטוח.

קבוצת התובעים אשר בשמם ביקשו המבקשות לפעול הוגדרה על ידי המבקשות כקבוצת כל מי שהתקשר עם המשיבות בחוזה ביטוח חובה לרכב, ושילם דמי ביטוח ביתר כתוצאה מחישוב גילו של הנהג הצעיר הנוהג דרך קבע ברכב, נכון למועד כריתת חוזה הביטוח ולא באופן יחסי לתקופת הביטוח.

סכום התובענה האישית של המבקשת הוערך בכ-258.5 ש"ח. סכום התובענה של כלל חברי הקבוצה הוערך בסך של כ-36,750 אלפי ש"ח, מתוכם סכום התובענה כלפי החברה הוערך בסך של כ-8,750 אלפי ש"ח.

ביום 3 בנובמבר 2016 ניתן פסק דין אשר דחה כליל את הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. בכך הסתיימה התובענה.

באור 36: - התחייבויות תלויות, התקשרויות וערבויות (המשך)

א. בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

5. ביום 10 בנובמבר 2013 הוגשה לבית המשפט המחוזי תל אביב תביעה נגד החברה וכן בקשה לאישורה כתובענה ייצוגית, שבמסגרתה נטען כי קיים שוני בין סכומי ביטוח הכבודה המוצגים בחלקים שונים של פוליסת ביטוח נסיעות לחו"ל של החברה, באופן שסכום הביטוח לפיו משלמת החברה בפועל נמוך מהסכום המירבי שמוצג כמגבלת הכיסוי ובאופן הגורר, לפי הטענה, חישוב שגוי של הפרמיה על ידי החברה.

קבוצת התובעים אשר בשמם מעוניין המבקש לפעול הוגדרה על ידו כקבוצת כל מי שכרת חוזה ביטוח עם המשיבה לנסיעות לחו"ל הכולל מרכיב של ביטוח כבודה.

הבקשה לא כללה פירוט של הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה. הנזק האישי הנטען כלפי החברה הינו בסך של בין 48.25 ש"ח לבין 50.16 ש"ח.

ביום 26 במאי 2016 הגישו הצדדים בקשה לביטול דיון ההוכחות הקבוע בתיק, בשל הסכמה ביניהם לסיים את התיק בהסתלקות. ביום 10 ביולי 2016 נתן בית המשפט פסק דין המוחק את התביעה ואת הבקשה לאשרה כייצוגית ללא צו להוצאות. בכך הסתיימה התובענה.

6. ביום 8 בינואר 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו כנגד החברה וכנגד שתי חברות ביטוח נוספות, תביעה כספית ובקשה לאשרה כתובענה ייצוגית בטענה שתעריף ביטוח רכב מקיף מחושב על ידי החברה לפי שווי רכב "מלא" במועד רכישת הביטוח או בסמוך לכך, ללא התחשבות במשתנים מיוחדים המביאים להפחתת שווי כר במועד רכישת הפוליסה, אשר לטענת המבקשים היו צריכים להביא להפחתה בהתאמה של גובה הפרמיה.

חברי הקבוצה אותם מבקשים המבקשים לייצג הינם כל בעלי הפוליסות בשבע השנים שקדמו להגשת התביעה, שרכשו ביטוח מקיף מהמשיבות בעבור רכב שלגביו מתקיימים משתנים מיוחדים לפי הפוליסה, ושבפוליסת הביטוח נכתב כי בעת מקרה ביטוח מסוג אובדן גמור או אובדן להלכה יופחת מערך הרכב שיעור מסוים, בלא להפחית את דמי הביטוח בהתאם.

הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה מסתכם לפי אומדן המבקשים בסכום של 200,000 אלפי ש"ח. הנזק האישי הנטען כלפי החברה הינו בסך של כ-350 ש"ח.

ביום 2 בפברואר 2016 הושלמה הגשת תגובות הצדדים זה לזה. ביום 1 בדצמבר 2016 הגישה המפקחת על הביטוח את עמדתה ביחס לסוגיות בתיק. לאור הסכמת הצדדים כי ההכרעה בסוגיה היא משפטית, הועבר התיק להכרעת בית המשפט ביום 27 בדצמבר 2016. נכון לתאריך הדוח ולמועד פרסומו, התיק ממתין למתן פסק דין בבקשת האישור.

7. ביום 7 במאי 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תביעה כנגד החברה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית בטענה שהחברה גובה מגברים בלבד השתתפות עצמית בגין הפעלת שירות של החלפת גלגל במקרה של תקר ואילו נשים פטורות ממנה, באופן הפוגע בשוויון בניגוד לדין.

חברי הקבוצה אותם מבקש התובע לייצג הינם: (1) גברים שעשו בפועל שימוש בשירות החלפת גלגל ושילמו השתתפות עצמית; (2) כל הציבור שנחשף לפרסום של החברה בדבר השירות הנ"ל בשל היותו, לפי הטענה, מפלה.

הנזק האישי הנטען כלפי הנתבעת הינו בסך של 65 אלפי ש"ח שהוא הסכום שניתן, לפי הטענה, לתבוע כפיצוי ללא הוכחת נזק מכוח חוק איסור ההפליה. כתוצאה מכך, הסכום הנתבע כנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצות הוא 108,000 אלפי ש"ח אשר כולל גם תביעה בשם גברים שעשו שימוש בשירות וזכאים לפי הטענה להשבת שיעור ההשתתפות העצמית.

באור 36: - התחייבויות תלויות, התקשרויות וערבויות (המשך)

א. בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

7. (המשך)

ביום 30 באוגוסט 2016 ניתנה החלטת בית המשפט המאשרת את הבקשה לדיון כייצוגית בעילה של הפרת חוק איסור הפליה. הקבוצה שבשמה תנוהל התובענה הייצוגית, בהתאם להגדרת בית המשפט הינה: (1) לקוח החברה אשר בשבע השנים שקדמו למועד הגשת התובענה ביקש להזמין שירות של החלפת גלגל מכוח כתב השירות של החברה, הכולל שירות זה ונדרש לשלם תמורתו סכום של 80 ש"ח, וזאת בין אם הזמין את השירות ובין אם לאו; (2) מבוטח החברה בביטוח רכב מקיף אשר נחשף ב-7 השנים שקדמו להגשת התביעה למדיניות המפלה של החברה בקשר למתן שירותי דרך מסוג החלפת גלגל בפטור מתשלום לנשים בלבד, ואשר סבל בעקבות זאת נזק נפשי סובייקטיבי של השפלה ופגיעה בכבוד בגין ההפליה.

ביום 14 בדצמבר 2016 הגישה המשיבה כתב ההגנה לתביעה ודיון קדם משפט התקיים ביום 8 בפברואר 2017. טרם נקבע מועד לדיון נוסף בתביעה.

8. ביום 23 ביוני 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים כנגד החברה וכנגד 6 חברות ביטוח נוספות תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית בטענה שתעריף ביטוח החיים להבטחת הלוואת דיור (משכנתא) מחושב על בסיס סכום ביטוח גבוה מיתרת ההלוואה לבנק באופן שבידי החברה עודף פרמיה לעומת הסכום שאותו תחוייב לשלם בבוא העת.

חברי הקבוצה אותם מבקשים התובעים לייצג הינם כל מי שבוטחו אצל מי מהחברות בשבע השנים שקדמו להגשת התביעה, בפוליסת ביטוח חיים לצורך ביטוח הלוואת משכנתא אותה נטלו באחד מהבנקים למשכנתאות בישראל, ואשר סכום הביטוח בפוליסה הנ"ל עלה, במהלך התקופה האמורה, על גובה יתרת ההלוואה בבנק וכתוצאה מכך הם מהווים לכאורה תשלומי פרמיה ביתר.

סכום התובענה האישית הועמד על כ-389 ש"ח וסכום התובענה של כלל חברי הקבוצה כלפי החברה הועמד על כ-15,158 אלפי ש"ח. סכום התובענה כלפי כלל חברות הביטוח הועמד על כ-1,182,285 אלפי ש"ח.

ביום 5 בינואר 2015 הגישה החברה תשובה לבקשת האישור. ביום 23 במרס 2016 הגישה המפקחת על הביטוח את עמדתה ביחס לסוגיות בתיק. דיון קדם משפט נקבע ליום 4 ביוני 2017.

9. ביום 27 באוקטובר 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תביעה כנגד החברה ובקשה לאשרה כייצוגית בטענה שהחברה גובה דמי פריסת תשלומים בביטוחים אישיים בשיעור גבוה מהמוסכם בפוליסה ומהמותר על פי דין.

חברי הקבוצה אותם ביקשו התובעים לייצג הינם כל מי שבוטחו בחברה בשבע השנים שקדמו להגשת התביעה ואשר נגבו מהם דמי אשראי ו/או דמי פריסת תשלומים בשיעור העולה על שיעור הריבית השנתית שהוצג להם ו/או בשיעור העולה על תקרת דמי האשראי החוקית לפי הנחיות הפיקוח.

סכום התובענה האישית הועמד על כ-18 ש"ח וסכום התובענה של כלל חברי הקבוצה כלפי החברה הועמד על כ-58,548 אלפי ש"ח.

ביום 19 באפריל 2015 הגישו הצדדים בקשה לאישור הסדר פשרה ובקשה למתן הוראות על פיו. הודעה בקשר עם ההסדר פורסמה בעיתונות בהתאם להנחית בית המשפט בימים 5 ו-14 במאי, 2015. ביום 12 באוקטובר 2015 הוגשה לבית המשפט על ידי הצדדים בקשה ליתן תוקף של פסק דין להסכם הפשרה. ביום 6 בדצמבר 2015, אישר בית המשפט את הסדר הפשרה ונתן לו תוקף של פסק דין. ביום 17 ביולי 2016 הגישה החברה הודעה בדבר השלמת ביצוע הסדר הפשרה וביום 23 באוגוסט 2016 ניתנה על ידי בית המשפט החלטה בדבר אישור השלמת הסדר הפשרה. בכך הסתיימה התובענה.

באור 36: - התחייבויות תלויות, התקשרויות וערבויות (המשך)

א. בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

10. ביום 8 בספטמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה לאישור תובענה כייצוגית כנגד החברה בטענה שהחברה מפרה את חובתה לצרף ריבית צמודה כדין בגין תגמולי ביטוח המשולמים על ידה, כפי שהמבקשת מפרשת את ההוראה.

חברי הקבוצה אשר בשמם מעוניינת המבקשת לפעול הינם כל מי שקיבל במהלך שבע השנים שקדמו הגשת תובענה זו, או למצער – במהלך שלוש השנים שקדמו להגשה, ועד לקבלת פסק דין בתביעה זו, תגמולי ביטוח מהחברה מבלי שצורפה לתגמולי הביטוח ריבית בהתאם לחישוב ופרשנות המבקשת את הוראות הדין בנושא.

סכום התובענה האישית של המבקשת עומד על 47.83 ש"ח - במקרה בו הריבית מחושבת החל ממועד קרות מקרה הביטוח, או 20.98 ש"ח - במקרה בו הריבית מחושבת החל מתום 30 ימים מיום מסירת התביעה. סכום התובענה הייצוגית מוערך בסכום של כ-30,000 אלפי ש"ח.

בקשה זו הוגשה כנגד החברה לאחר שבקשה דומה נגד מספר חברות ביטוח כבר אושרה כייצוגית בבית המשפט המחוזי. בקשת המבקש לאיחוד הדיון בבקשה לאישור עם הדיון בתובענות הייצוגיות שכבר אושרו ככאלה – נדחתה ביום 24 בנובמבר 2016. ביום 31 באוקטובר 2016 הגישה את תשובתה לבקשה לאישור התובענה כייצוגית. על המבקש להגיש תגובתו אליה עד ליום 19 במרס 2017. טרם נקבע דיון קדם משפט בבקשה.

11. ביום 29 בספטמבר 2015 הוגשה לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב כנגד החברה תביעה ובקשה לאשרה כייצוגית בטענה שהחברה מפרה הוראות דין שונות לגבי חישוב שכר והפרשות פנסיוניות לעובדיה.

המבקשים מבקשים לייצג קבוצות עובדים שונות בהתייחס לכל אחת מטענות ההפרה שהם מייחסים לחברה, ביחס לתקופה של שבע השנים שקדמו להגשת התובענה.

סכום התובענה הייצוגית מוערך על ידי המבקשים בסך כולל של כ-13,699 אלפי ש"ח.

ביום 2 במרס 2017 התקיים דיון הוכחות בתיק והתיק קבוע כעת להגשת סיכומים לצורך מתן החלטה בבקשה לאישור.

12. ביום 25 בנובמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד החברה ונגד 5 חברות ביטוח נוספות בטענה שהחברה מחייבת חיילי מילואים בפרמיית ביטוח מלאה וביתר, בהתעלם מהעובדה שניתן להם כיסוי ביטוחי חלקי וחסר, ששוויו נמוך מהפרמיה הנגבית בשל העדר כיסוי ביטוחי בתקופות שירות המילואים שלהם.

חברי הקבוצה אשר בשמם מעוניינת המבקשת לפעול הם כל מי שהיתה או שנמצאת בבעלותו פוליסת ביטוח שכללה החרגה שעניינה שירות מילואים וששילם לחברה בשבע השנים שקדמו לבקשה ועד למועד אישורה כייצוגית, פרמיות ביטוח בתקופה בה היה המבוטח מצוי בשירות מילואים.

סך הנזק הקבוצתי מוערך על ידיה עמותה ב"עשרות מיליוני ש"ח" והפיצוי שנדרש על ידי המבקשת על מאמציה במסגרת ההליך הינו בשיעור של 5% מהסכום שיושב לחברי הקבוצה.

ביום 18 בספטמבר 2016 התקיים דיון קדם משפט, במסגרתו נקבע כי על המבקשת למסור הודעה בדבר המשך וצורת ניהול התובענה וזאת לאחר איחוד הדיון בבקשה לאישור ביחד עם ת"צ 15-09-19607, בקשה לאישור תובענה ייצוגית שעילותיה זהות לבקשה לאישור שהוגשה נגד החברה. על המבקשת ליתן הודעה כאמור עד ליום 1 באפריל 2017.

באור 36: - התחייבויות תלויות, התקשרויות וערבויות (המשך)

א. בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

13. ביום 9 בפברואר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד החברה בטענה שהחברה אינה משיבה את הפרש דמי ביטוח חובה שנובעים מהחלפת רכב במהלך תקופת הביטוח, בהתאם להפרש התעריפים הרלוונטי.

חברי הקבוצה שבשמים ביקש המבקש לפעול הם כל מבוטחי החברה שביטלו פוליסת ביטוח חובה וזכאים להחזר יחסי של דמי הביטוח בהתאם להוראות הדין, וזאת במהלך 7 השנים שקדמו להגשתה.

סך התביעה האישית של המבקש עמד על 77 ש"ח וסכום הנזק המוערך על ידו לכל חברי הקבוצה עמד על 7,000 אלפי ש"ח.

ביום 22 בספטמבר 2016 הוגשה לבית המשפט בקשת הסתלקות מוסכמת מן ההליך וביום 28 בספטמבר 2016 ניתן פסק דין המאשר את בקשת ההסתלקות בכפוף להגשת תצהיר לגבי התנהלות המשיבה בסוגיה זו. ביום 13 באוקטובר 2016 אישר בית המשפט כי קיבל תצהיר כמבוקש וקבע כי הבקשה לאישור ותביעתו האישית של המבקש נמחקות. בכך הסתיימה התובענה.

14. ביום 19 באפריל 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד, בקשה לאישור תובענה כייצוגית נגד החברה בטענה שהחברה פגעה בפרטיותם של לקוחותיה וחשפה מידע רגיש שלהם כאשר דיווחים שנתיים שנשלחו על ידי הלקוחות כללו גם מידע על לקוחות אחרים ולא דאגה לעדכן את הלקוחות בכך שתקלה כזו אירעה ולתקן אותה.

חברי הקבוצה שבשמים מעוניינים המבקשים לפעול הם כל מי שהחברה פגעה בפרטיותו וחשפה את פרטיו ו/או מידע רגיש אודותיו לצד שלישי בניגוד לדין, לרבות חוק הגנת הפרטיות וההסכמים בין הצדדים.

סך התביעה האישית של המבקשים עומד על 1000 ש"ח בגין נזק לא ממוני והם מעריכים את סכום הפיצוי ההולם לקבוצה כולה בסכום העולה על 2,500 אלפי ש"ח.

החברה טרם הגישה תשובתה לבקשה זו וטרם נקבע קדם משפט בבקשה.

15. ביום 7 באוגוסט 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד בקשה לאישור תובענה כייצוגית נגד החברה ונגד 7 חברות ביטוח נוספות בטענה דומה לזו המפורטת בסעיף 4 לעיל, לפיה אי עדכון תעריף הביטוח במהלך תקופת הביטוח כאשר התעריף בעת רכישת הפוליסה התבסס על נתון של גיל וותק נהיגה שמטבעו התעדכן במהלך תקופת הביטוח אינו לגיטימי.

עילות התביעה הנטענות הן היות חוזה הביטוח שנערך כך פסול, לא חוקי וסותר את תקנת הציבור, מבטח סיכון שהתבטל, עשיית עושר ולא במשפט, אי גילוי, הפרת חובה חקוקה, חוסר תום לב ועוד.

חברי הקבוצה אותם מבקשים המבקשים לייצג הינם כל מי שרכש ביטוח מאת מי מהנתבעות ואשר במהלך תקופת הביטוח השתנה גילו, או בשל משך הזמן בו החזיק ברישיון נהיגה היה זכאי להפחתה בתעריף פרמית הביטוח, אך המבטחת לא הפחיתה את דמי הביטוח (הפרמיה) בהתאם, בשבע השנים האחרונות.

ביום 8 בדצמבר 2016 הוגשה בקשה מוסכמת לתיקון הבקשה באופן שהיא תתייחס לביטוח רכב רכוש בלבד, וזאת לאור הכרעת בית המשפט בתביעה המפורטת בסעיף 4 לעיל, ובעקבות אישור בית המשפט הוגשה בקשה מתוקנת לאישור כייצוגית ביום 17 בינואר 2017, במסגרתה הופחת סכום התביעה האישית לסכום הנקוב מטה.

הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה ביחס לכל הנתבעות ביחד מסתכם לפי אומדן המבקשים בסכום של כ-100,000 אלפי ש"ח. הנזק האישי הנטען כלפי החברה הינו בסך של 242.37 ש"ח.

הסעדים המבוקשים הינם: השבת סכומים שנגבו לפי הטענה ביתר ושלא כדין, מתן צו המורה על הפסקת התנהלות זו וסעדים נלווים שונים.

החברה טרם הגישה תשובתה לבקשה זו והיא אמורה לעשות כן עד ליום 10 באפריל 2017. דיון קדם משפט נקבע ליום 4 במאי 2017.

באור 36: - התחייבויות תלויות, התקשרויות וערבויות (המשך)

א. בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

16. ביום 1 בדצמבר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד בקשה לאישור תובענה כייצוגית נגד החברה בטענה שהחברה מחדשת את פוליסת ביטוח הדירה של מבוטחיה תוך העלאת דמי הביטוח וזאת ללא קבלת הסכמה של המבוטחים הן לחידוש הפוליסה והן להעלאת דמי הביטוח.

עילות התביעה הנטענות הן הפרת חובה חקוקה, הפרת חוזרי הפיקוח בנושא חידושים, הפרת חוק חוזה ביטוח, עשיית עושר ולא במשפט, הפרת חובות תום לב ועוד.

חברי הקבוצה אותם מעוניין המבקש לייצג הינו כל מי שהחברה האריכה להם את פוליסת ביטוח הדירה ללא הסכמתם ו/או כל מי שחויבו בדמי ביטוח בגין הארכת פוליסת הדירה ללא הסכמתם לרבות מי שדמי הביטוח שלהם התייקרו ללא קבלת הסכמתם.

הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה ביחס לחברה לא צוין. הנזק האישי הנטען כלפי החברה הינו בסך של 1,890 ש"ח.

הסעדים המבוקשים הינם: השבת סכומים שנגבו לפי הטענה ביתר ושלא כדין, מתן צו המורה על הפסקת התנהלות זו וסעדים נלווים שונים.

החברה הגישה תשובתה לבקשה זו ביום 5 במרס 2017. דיון קדם משפט נקבע ליום 30 באפריל 2017.

17. ביום 1 בדצמבר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד בקשה לאישור תובענה כייצוגית נגד החברה בטענה דומה לטענה בסעיף 4 וסעיף 15 לעיל, לפיה אי עדכון תעריף הביטוח במהלך תקופת הביטוח כאשר התעריף בעת רכישת הפוליסה התבסס על נתון של גיל וותק נהיגה שמטבעו התעדכן במהלך תקופת הביטוח אינו לגיטימי. התביעה הוגשה במקור כנגד 4 חברות. נכון למועד פרסום הדוחות הוגשו תביעות זהות נגד מספר רב של חברות ביטוח נוספות.

עילות התביעה הנטענות הן הפרת חובות תום לב, זהירות ואמון מוגבר החלים לטענת המבקשים על חברות ביטוח, עשיית עושר ולא במשפט, אי גילוי, הפרת חובה חקוקה, ועוד.

חברי הקבוצה אותם מבקשים המבקשים לייצג הינם כל מי שרכש ביטוח חובה מקיף או צד שלישי לרכב מאת מי מהנתבעות במהלך 7 השנים שקדמו להגשת התביעה, ואשר במהלך תקופת הביטוח השתנה גילו, או בשל משך הזמן בו החזיק ברישיון נהיגה היה זכאי להפחתה בתעריף פרמית הביטוח, אך המבטחת נמנעה מלהפחית לו את דמי הביטוח (הפרמיה) בהתאם, למרות הפרקטיקה הנוהגת אצלה בעניין זה.

הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה ביחס לחברה מסתכם לפי אומדן המבקשים בסכום של 12,250 אלפי ש"ח. הנזק האישי הנטען כלפי החברה הינו בסך של 225.76 ש"ח.

הסעדים המבוקשים הינם: השבת סכומים שנגבו לפי הטענה ביתר ושלא כדין, מתן צו המורה על שינוי התנהלות זו וגילוי ויישום המדיניות הנטענת ביחס לכל המבוטחים וסעדים נלווים שונים.

החברה טרם הגישה תשובתה לבקשה זו והיא אמורה לעשות כן עד ליום 24 באפריל 2017. דיון קדם משפט נקבע ליום 22 ביוני 2017.

באור 36: - התחייבויות תלויות, התקשרויות וערבויות (המשך)

א. בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

18. ביום 20 בדצמבר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד בקשה לאישור תובענה כייצוגית נגד החברה בטענה שהחברה גובה את מלוא דמי הביטוח ברכב מקיף בעקבות פיצוי המבוטח על אובדן מוחלט של רכבו, גם אם אירוע האובדן אירע לפני תום תקופת הביטוח ועל אף שחווה הביטוח מתבטל עקב קרות אותו מקרה ביטוח. לדעת המבקש המשמעות היא גביית פרמיה לשנה שלמה על אף שהכיסוי הביטוחי ניתן רק ביחס לחלק מאותה השנה.

עילות התביעה הנטענות הן הפרת סעיפים שונים של חוק חוזה ביטוח ושל דיני החוזים הכלליים, עשיית עושר ולא במשפט, ועוד.

חברי הקבוצה אותם מעוניין המבקש לייצג הינו כל מי שבוטח בחברה בביטוח מקיף לרכב, אשר נגרם לרכבו אירוע מסוג אובדן גמור או אובדן גמור להלכה, ואשר החברה גבתה ממנו דמי ביטוח מלאים בגין התקופה שלאחר ביטול הסכם הביטוח עקב מקרה הביטוח האמור, בין אם באמצעות הפחתה מתגמולי הביטוח ובין אם בדרך אחרת.

הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה ביחס לחברה מסתכם לפי אומדן המבקש בסכום של 40,000 אלפי ש"ח. הנזק האישי הנטען כלפי החברה הינו בסך של 1673.86 ש"ח.

הסעדים המבוקשים הינם: השבת סכומים שנגבו לפי הטענה ביתר ושלא כדין, מתן צו המורה על שינוי התנהלות זו ביחס לכל המבוטחים וסעדים נלווים שונים.

החברה טרם הגישה תשובתה לבקשה זו והיא אמורה לעשות כן עד ליום 27 במרס 2017. דיון קדם משפט נקבע ליום 10 ביולי 2017.

19. ביום 17 בינואר 2017 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד בקשה לאישור תובענה כייצוגית נגד החברה בטענה שבעת חידוש הביטוח למי שרכבו ביטוח מקיף לרכב שכלל כיסוי חדש תמורת ישן, שונה הכיסוי לחדש עד 15% אחוז למרות שבמייל החידוש הוצהר שאין שינוי בכיסויים מול שנה קודמת.

עילות התביעה הנטענות הן הפרת דיני החוזים הכלליים, הטעיה כהגדרתה בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים ביטוח, חוסר תום במשא ומתן, עשיית עושר ולא במשפט ועוד.

חברי הקבוצה אותם מעוניין המבקש לייצג הינו כל מי שהיה מבוטח בחברה בביטוח רכב מקיף עם כיסוי "חדש תמורת ישן" ואשר חידשו אצלה את הביטוח בעקבות קבלת הודעת דוא"ל בדבר החידוש במסגרתה הוצהר כי תנאי הכיסוי הביטוחי בפוליסה המתחדשת זהים לכיסוי שנרכש בשנה קודמת, וזאת בשבע השנים שקדמו להגשת הבקשה, או כל הגדרה אחרת של הקבוצה.

הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה ביחס לחברה לא צוין. הנזק האישי הנטען כלפי החברה הינו בסך של 44,173 ש"ח.

הסעדים המבוקשים הינם: השלמת סכומי הפיצוי לחברי הקבוצה שנגרם להם מקרה ביטוח רלוונטי לכיסוי לעומת הסכום ששולם להם בפועל ולחילופין, השבת דמי הביטוח שנגבו ביתר לפי הטענה ושלא כדין, וסעדים נלווים שונים.

החברה טרם הגישה תשובתה לבקשה זו והיא אמורה לעשות כן עד ליום 17 באפריל 2017 או בסמוך לכך. דיון קדם משפט נקבע ליום 19 ביולי 2017.

באור 36: - התחייבויות תלויות, התקשרויות וערבויות (המשך)

ב. הליכים משפטיים אחרים

ביום 15 במרס 2012 הוגשה כנגד החברה, כנגד שני נושאי משרה בה וכנגד שני המותגים שלה (הנתבעים) תביעה כספית לבית המשפט המחוזי בתל אביב על סך של כ-2,500 אלפי ש"ח וכן דרישה לצו מניעה קבוע וסעדים נלווים. התביעה הוגשה על ידי לשכת סוכני הביטוח בישראל ו-8 סוכני ביטוח, בטענה שמסע הפרסום של מותג תשעה מליון של החברה מהווה לשון הרע נגד סוכני הביטוח, תחרות בלתי הוגנת ועשיית עושר ולא במשפט. בקשה לצו מניעה זמני שהוגשה כשנה קודם לכן על ידי לשכת סוכני הביטוח ומספר סוכנים כנגד מסע הפרסום של החברה התבססה על טענות דומות ונדחתה אז מכל וכל, אך בכתב התביעה נטען כי על אף זאת יש לתביעה עילה, לדעת מגישה. הנתבעים הגישו כתב הגנה ובקשה לסילוק על הסף. בעקבות בקשת הנתבעים, הורה ביהמ"ש ביום 26 בנובמבר, 2012 על מחיקת מותגי החברה מהתובענה וקבע כי נושא ההוצאות יידון בתום ההליך. בהמשך צורף לתביעה כנתבע נוסף עוד נושא משרה בחברה.

ביום 11 באפריל 2016 ניתן פסק דין של בית המשפט במסגרתו קבע בית המשפט כי לתובעים קמות עילות של תיאור כוזב מכוח חוק עוולות מסחריות, התשנ"ט-1997 ושל תחרות בלתי הוגנת מכוח דיני עשיית עושר ולא במשפט, אך דחה את כל יתר עילות התביעה הנטענות ובתוך כך גם את טענת התובעים בנוגע לעילת פרסום לשון הרע.

בית המשפט קבע עוד כי התובעים אינם זכאים לפיצויים כלשהם מכיוון שלא הוכח שנגרם להם נזק ממנוי וכי ככל שנגרם להם נזק לא ממנוי הרי שהוא זניח. למרות זאת, השית בית המשפט על הנתבעים (ביחד ולחוד) הוצאות בשיעור של כ-351 אלפי ש"ח והורה על מתן צו מניעה קבוע האוסר על הנתבעים:

- א. להמשיך בקמפיין שוקה כפי שהוא בא לידי ביטוי בשנים עשר הסרטונים שצורפו לכתב התביעה ובקמפיין הרדיו הרלוונטי לנ"ל;
- ב. להפיק ו/או לפרסם פרסומות ו/או לצאת בקמפיין בו מוצגים סוכני הביטוח כנהנתנים, מיושנים ומאותגרים טכנולוגית;
- ג. להמשיך ולפרסם קיומו של קשר כביכול בין תשלום פרמיה לחברת ביטוח הכוללת מימון סוכן הביטוח, למחיר המוצע על ידי החברה, בין אם המחיר כולל הנחה ובין אם לאו.

ביום 19 באפריל 2016 הגישו הנתבעים ערעור על פסק הדין לבית המשפט העליון ביחד עם בקשה לעיכוב ביצועו עד להכרעה בערעור. התובעים הגישו ערעור משלהם ביחס לאותו פסק דין והדין בשניהם אוחד ונקבע ליום 28 בדצמבר 2016.

שתי בקשות נוספות שהגישו התובעים לפי פקודת ביזיון בית משפט בחודשים אוגוסט-ספטמבר 2016, בהן נטען כי הנתבעים ממשיכים להפר את פסק הדין על ידי שידור פרסומות שנוגדות את הנחיות פסק הדין נידונו בבית המשפט המחוזי בתל אביב ביום 26 באוקטובר והן הסתיימו במחיקתן במסגרת הסכמה דיונית בין הצדדים שתהיה בתוקף עד למועד הדיון בערעור בבית המשפט העליון. ביום 28 בדצמבר 2016 התקיים דיון בערעורים המאוחדים בבית המשפט העליון שלאחריהם הוגש טיעון משלים קצר על ידי התובעים. הערעורים ממתינים כעת להכרעה אשר נכון לתאריך הדוח ולמועד פרסום הדוחות, טרם ניתנה.

ג. טבלה מסכמת

להלן טבלה מסכמת של הסכומים הנתבעים במסגרת בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות, תובענות שאושרו כתביעות ייצוגיות ותביעות מהותיות אחרות כנגד החברה, כפי שצוינו על ידי התובעים בכתבי הטענות אשר הוגשו מטעמם. מובהר כי הסכום הנתבע אינו מהווה בהכרח כימות של סכום החשיפה המוערכת על ידי החברה, שכן המדובר בהערכות מטעם התובעים אשר דינן להתברר במסגרת ההליך המשפטי. עוד מובהר כי הטבלה להלן אינה כוללת הליכים שהסתיימו, לרבות בהליכים שהסתיימו לאחר תום תקופת הדיווח. כל החישובים מבוססים על הנחות והשערות לגבי גודל הקבוצות וסכומי הביטוח הרלוונטיים לנושא החישוב.

באור 36: - התחייבויות תלויות, התקשרויות וערבויות (המשך)

ג. טבלה מסכמת (המשך)

הסכום הנתבע	כמות תביעות	
אלפי ש"ח		
		בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות שאושרו כייצוגיות:
517,922	9	צוין סכום המתייחס לחברה
		התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס סכום ספציפי לחברה
300,000	2	
-	3	לא צוין סכום התביעה
817,922	14	סך הכל

סכום ההפרשה הנכללת בדוחות הכספיים, ליום 31 בדצמבר 2016 בגין כלל הבקשות התלויות הינם בסכומים שאינם מהותיים.

ד. קיימת חשיפה כללית, אשר לא ניתן להעריכה ו/או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על ידי החברה למבוטחים. מורכבות הסדרים אלה טומנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות הנוגעות לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ורגולטוריים. לא ניתן לצפות מראש את סוגי הטענות והפרשנויות שיועלו בתחום זה ואת החשיפה הנובעת מטענות אלה ואחרות.

בנוסף, קיימת חשיפה כללית, הנובעת מכך שכנגד החברה מוגשות, מעת לעת, תלונות לרשויות שונות דוגמת הפיקוח ביחס לזכויות מבוטחים על פי פוליסות ביטוח ו/או הדין. תלונות אלו מטופלות באופן שוטף על-ידי האחראים על פניות הציבור בחברה. הכרעות הרשויות בתלונות אלו, אם וככל שניתנה בהן הכרעה, ניתנות לעיתים כהכרעות רוחביות. לעיתים, הגורמים המתלוננים אף מאיימים כי ינקטו בהליכים משפטיים ביחס לתלונתם, לרבות במסגרת בקשה לאישורם כתביעה ייצוגית. בשלבים ראשוניים אלה לא ניתן להעריך כיצד יתפתחו הליכים אלה וממילא לא ניתן להעריך את החשיפה הפוטנציאלית לגביהן או לגבי עצם פתיחתם של הליכים כאמור. לפיכך, לא נכללה הפרשה בגין החשיפה האמורה.

ה. התחייבויות להשקעה

לחברה התחייבויות להשקעה נוספת בקרנות השקעה אשר סכומה ליום 31 בדצמבר 2016 הינן כ- 14,705 אלפי ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2015: סך של כ-5,691 אלפי ש"ח).

באור 37: - ארועים לאחר תום תקופת הדוח

א. לפרטים בדבר בקשה לאישור תובענה ייצוגית שהוגשה ביום 17 בינואר 2017 ראו ביאור 36 לעיל.

ב. ביום 8 במרס 2017 אישר דירקטוריון החברה חלוקת דיבידנד בסך 50 מיליון ש"ח.

איי.די.איי. חברה לביטוח בע"מ

פרק ד

פרטים נוספים על התאגיד

פרטים נוספים על התאגיד

- שם החברה : איי.די.איי. חברה לביטוח בע"מ (להלן : "החברה")
- מספר חברה ברשם החברות : 513910703
- כתובת : רחוב אפעל 35, קרית אריה, פתח תקווה 49511
- טלפון : 03-5654021
- פקסימיליה : 03-5627257
- כתובת דואר אלקטרוני : pniot@yashir.co.il
- תאריך המאזן : 31.12.2016
- תאריך אישור דוח כספי : 8.3.2017

1.

תקנה 11: רשימת השקעות בחברות בת ובחברות קשורות

שם החברה	סוג מניה	מניות	ערך נקוב	יתרת הלוואות	ערך בדוח הכספי	שיעור החזקה (*)
אלפי ש"ח						
איי.די.איי הנפקות (2010) בע"מ (1)	רגילה 1 ש"ח	1,000	1,000		1,000 ש"ח	100%

(*) שיעור ההחזקה בהון, בזכויות הצבעה ובסמכות למנות דירקטורים.

(1) איי.די.איי הנפקות (2010) בע"מ היא חברת בת שהוקמה באוגוסט 2010 לצורך הנפקת כתבי התחייבות שתמורתם מופקדת בחברה. לפרטים אודות תעודות ההתחייבות האמורות ראו באור 24 לדוחות הכספיים.

2.

תקנה 12: שינויים בהשקעות בחברות בת ובחברות כלולות

אין.

3.

תקנה 13: הכנסות של חברות בנות וחברות כלולות והכנסות מהן

אין.

4.

תקנה 14: רשימת הלוואות

מתן הלוואות אינו אחד מעיסוקיה העיקריים של החברה. יחד עם זאת בשנים קודמות רכשה החברה תיקי הלוואות מממון ישיר מקבוצת ישיר (2006) בע"מ. לפרטים נוספים ראו ביאור 35 לדוחות הכספיים. להלן פירוט קבוצות של יתרות ההלוואות כאמור, לתאריך המאזן:

מספר הלוואים	סכום
391	מ-0 עד 50,000 ש"ח
-	מ-50,001 עד 100,000 ש"ח
-	מ-100,001 עד 200,000 ש"ח

5.

תקנה 20: מסחר בבורסה - ני"ע שנרשמו למסחר - מועדי וסיבות הפסקת מסחר

בתקופת הדו"ח לא חלה הפסקת מסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ (להלן: "הבורסה"). בתקופת הדו"ח, לא נרשמו ניירות ערך למסחר בבורסה, למעט כמפורט להלן:

מועד הרישום למסחר	סוג ניירות הערך	מהות השינוי	כמות ניירות ערך
25.5.2016	מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.נ. כ"א	מימוש אופציות לא רשומות למסחר	245,972

6. תקנה 21: תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה

להלן פירוט התשלומים שהחברה שילמה ו/או התחייבה לשלם ו/או חישה בהתאם לתוכנית התגמול לכל אחד מחמשת בעלי התגמולים הגבוהים ביותר מבין נושאי המשרה הבכירה בחברה או בתאגיד בשליטתה, שכינהו בה בשנת 2016 (באלפי ש"ח):

תגמולים בעבור שירותים					פרטי מקבל התגמולים			
שם	תפקיד	היקף משרה	שיעור החזקה בהון התאגיד	שכר ¹	מענק ²	תשלום מבוסס מניות	אחר ³	סה"כ
צולר רביב ⁴	מנכ"ל	100%	0%	2,993	615	328	102	4,038
סעד רענן	משנה למנכ"ל	100%	0%	1,366	334	44	--	1,744
מיכאל דוד	סמנכ"ל	100%	0%	1,242	222	37	--	1,501
סבן קובי	סמנכ"ל	100%	0%	1,101	258	30	--	1,389
סלע מירב	סמנכ"לית	100%	0%	1,064	233	30	--	1,327

גמול הדירקטורים

החברה משלמת לדירקטורים ולחברים חיצוניים בועדות הדירקטוריון (שאינם דירקטורים) גמול בהתאם לסכומים הנקובים בתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000 וחוזרי הפיקוח בנושא זה. החל מיוני 2016, יו"ר הדירקטוריון מקבל גמול שאינו עולה על פי 9 מגמול דח"צ כהגדרתו

¹ השכר צמוד לעליית מדד המחירים לצרכן. נושאי המשרה לעיל זכאים לתנאים סוציאליים כמקובל, רכב צמוד, טלפון סלולארי והחזר הוצאות, תקופת הודעה מוקדמת בת שלושה חודשים ותקופת הסתגלות בת שלושה חודשים. השכר המפורט מתייחס הן לתשלומים שבוצעו או חושבו והופרשו לצרכי תשלום על ידי החברה והן לתשלומים חלף שכר שבוצעו על ידי ביטוח לאומי מכוח דין (מילואים, חל"ד וכו'). לפירוט בדבר הקצאת אופציות, הלוואות ותנאים נוספים במסגרת הסכם ההעסקה עם מנכ"ל החברה ועם נושאי משרה אחרים (שמימושו הושלם בשנת הדוח) ראו באור 32 לדוחות הכספיים וכן סעיף 4.6.7 לפרק א' של הדוח התקופתי.

² מענק המנכ"ל חושב רק בגין התקופה שעד 12 באוקטובר 2016, שאז נכנס לתוקף חוק שכר הבכירים הנזכר בסעיף 4.6.7 לפרק א', כמכפלה של שיעור העמידה של החברה ביעדי החברה השנתיים עם הבונוס המירבי לכל שנה. מענק המשנה למנכ"ל ומענק הסמנכ"לים חושבו בהתאם לתוכנית התגמול התלת שנתית לשנים 2015-2017 לפיה גובה המענק המירבי לשנת 2016 עומד על 9 משכורות (7.2 משכורות לסמנכ"לים השייכים לפונקציות בקרה כהגדרתה במדיניות התגמול) כשהוא מוכפל בשיעור עמידת כל סמנכ"ל ביעדיו השנתיים, כאשר נוסחת הבונוס מבוססת על 25% שיעור עמידת החברה ביעדיה השנתיים, 55% שיעור עמידת הסמנכ"ל ביעדים השנתיים של האגף שבראשו הוא עומד, ו-20% הערכת מנהל וכפופה לתנאי סף לתשלום כמפורט בסעיף 4.6.7 לפרק א'. התשלום בפועל של המענק השנתי נפרס באופן שרק 50% מהמענק בגין שנת הדוח ישולם בשנת 2017 ביחד עם עוד שליש מה-50% שנדחה מההוצאות לשנת 2015 (שמחציתה הראשונה שולמה לזכאי בשנת הדוח) ושנדרש לפי חוזר הפיקוח לפרוס את תשלומם בקו ישר על פני שלוש שנים בכפוף לעמידה ברף התשלום שנקבע על ידי החברה במדיניות התגמול שלה ושחל בגין 2016. הסכום המוצג בטבלה לעיל הוא סך הבונוס שצפוי שישולם בשנת 2017 והוא כולל את שני הסכומים הנ"ל (50% שחושבו בגין ביצועי 2016 ועוד 1/3 מ-50% הבונוס הנדחה שנושאי המשרה הנ"ל זכאים לו בגין ביצועי שנת 2015 ושחלקו הראשון שולם בשנת הדוח).

³ בעקבות בדיקה והנחיה של ועדת התגמול מאוגוסט 2016, כאמור בביאור 35 לדוחות הכספיים, ביצעה החברה השלמות להפרשות.

⁴ לפרטים נוספים בדבר תנאי העסקתו של מר רביב צולר, ראו ביאור 35 לדוחות הכספיים. כאמור בסעיף 4.6.7 לפרק א', במסגרת פרוסום מדיניות התגמול שלה ביום 22 ביוני 2014 (מס' אסמכתא 01-095433-2014), הצהירה החברה כי כוונתה להחיל על מדיניות זו, במועד התחולה הרלוונטי, את התקרה בגובה עלות השכר המרבית הנקובה בתזכיר "הצעת חוק תגמול נושאי משרה במוסדות פיננסיים (אישור מיוחד והגבלת הוצאות בשל תגמול חריג), התשע"ד-2014", קרי 3.5 מליון ש"ח, אלא אם גובה התקרה ישתנה במסגרת החוק שיתקבל כחוק בכנסת, שאז תבוצע ההתאמה הנדרשת. משהתקרה שנקבעה עומדת על 2.5 מליון ₪ ולא יותר מפי 35 מעלות שכרו של דרג העובדים הזוטר ביותר החל מה-12 באוקטובר 2016, זו התקרה החלה על שכר המנכ"ל החל מאותו מועד (חלק יחסי של התקרה בהתאם לתקופה).

בחוזרי הפיקוח בנושאי תגמול⁵. שירותי היו"ר ושני דירקטורים נוספים ניתנים לחברה מכוח הסכם הניהול שלה עם חברת האם (ראו ביאור 35 לדוחות הכספיים). חבר דירקטוריון נוסף (נציג באטרי) מקבל החזר נסיעות בלבד. דירקטוריון החברה בחן ומצא שכל התשלומים כאמור לעיל הם בהתאם למדיניות התגמול של החברה והנחיות הדין בנושא זה (ראו פירוט בסעיפים 4.1.2 ו-4.6.7 לפרק א' של הדוח התקופתי). בשנת הדו"ח עמד הסך הכולל של הגמול לדח"צים וחברים חיצוניים אחרים על 883 אלפי ש"ח.

7. תקנה 21א: השליטה בתאגיד

לפירוט בנושא זה ראו סעיף 1.3.5 לחלק א' לדוח התקופתי.

8. תקנה 22: עסקאות עם בעלי שליטה

לאור הוראות תקנות 63-64 ו-66(ז) לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון), התשנ"ח-1998 וכן חוזר פיקוח 4-1-2010 (כפי שעודכן במסגרת חוזר 1-1-2011) ולאור אימוץ נוהל עסקאות זניחות על ידי החברה, לא יפורטו כאן עסקאות זניחות כהגדרתן בנוהל וכן עסקאות בסכומים לא מהותיים של דמי ביטוח, עמלה, תביעות ששולמו, יתרות, תביעות תלויות וריבית, המשולמים לצדדים קשורים או המתקבלים מצדדים קשורים במהלך הרגיל של עסקי ביטוח, העסקת עובדים ועסקאות משותפות לחברות קבוצה שנועדו להיטיב את התמורה לחברה ולחברות הקבוצה בזכות ביצוען במשותף ובמרוכז דוגמת מכירה / רכישה של שירותים, מוצרים או ניירות ערך.

על פי נוהל עסקאות זניחות שאומץ על ידי החברה, עסקת בעל שליטה תחשב כעסקה זניחה אם מתקיימים בה כל התנאים הבאים:

- (1) היא איננה עסקה חריגה (כמשמעות המונח בחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות")).
- (2) השפעתה על הפרמטר הרלוונטי (כאמור להלן) הינה בשיעור של פחות מאחוז אחד (1%).
- (3) בכל עסקה או התקשרות העומדת לבחינת רף הזניחות, יבחנו הפרמטרים הרלוונטיים על בסיס הדוחות הכספיים המאוחדים של החברה טרום האירוע כמפורט להלן:
 - (א) יחס נכסים - היקף הנכסים נשוא האירוע (נכסים נרכשים או נמכרים) חלקי סך הנכסים;
 - (ב) יחס התחייבויות - ההתחייבויות נשוא האירוע חלקי סך ההתחייבויות;
 - (ג) יחס הון עצמי - הגידול או הקטון בהון העצמי חלקי ההון העצמי;
 - (ד) יחס פרמיות - הפרמיות נשוא האירוע חלקי סך הפרמיות השנתיות במגזר הפעילות הרלוונטי (ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח, ביטוח בריאות, ביטוח כללי) כשהן מחושבות על בסיס 12 הרבעונים האחרונים שפורסמו לגביהם דוחות כספיים סקורים או מבוקרים;
 - (ה) יחס הכנסות משירותים שונים - היקף ההכנסות נשוא האירוע חלקי סך ההכנסות השנתיות הממוצעות בשלוש השנים האחרונות שאינן מפרמיות, מחושבות על בסיס 12 הרבעונים האחרונים שפורסמו לגביהם דוחות כספיים או מבוקרים;

⁵ עד יוני 2016 החברה שילמה לחברה האם בגין שכר יו"ר הדירקטוריון וסגנו ושירותים נלווים נוספים סך כולל של כ-482 אלפי ש"ח לחודש, צמוד למדד ובתוספת מע"מ כדין.

- (ו) יחס הוצאות בגין שירותים שונים - היקף ההוצאות נשוא האירוע חלקי הוצאות הנהלה וכלליות השנתיות כשהן מחושבות על בסיס 12 הרבעונים האחרונים שפורסמו לגביהם דוחות כספיים סקורים או מבוקרים;
- (ז) יחס רווחים - הרווחים או ההפסדים המשויכים לאירוע חלקי הרווח או ההפסד השנתי הכולל לתקופה (לרבות שינויים בקרנות הון) הממוצע בשלוש השנים האחרונות, מחושב על בסיס 12 הרבעונים האחרונים שפורסמו לגביהם דוחות כספיים סקורים או מבוקרים.
- (4) מבלי לפגוע בצורך להעריך עבור כל אירוע שזניחותו נבחנת איזה מהמדדים לעיל הם הרלוונטיים, ייחשבו המדדים הבאים כרלוונטיים לעסקאות המפורטות להלן:
- (א) רכישת נכס - יחס נכסים;
- (ב) מכירת נכס - יחס רווחים, יחס נכסים;
- (ג) רכישה או מכירה של ביטוח - יחס פרמיות.
- (5) העסקה הינה זניחה גם מבחינה איכותית.
- בבחינת זניחותו של אירוע אשר אמור להתרחש בעתיד יש לבחון, בין היתר, את מידת הסבירות להתממשותו של האירוע.
- לפרטי העסקאות הרלוונטיות ראו ביאור 35 לדוחות הכספיים המצורפים. לגבי פטור שיפוי וביטוח ראו גם סעיף 19 להלן.

9. תקנה 24: החזקות בעלי עניין ונושאי משרה בכירה

לפרטים אודות החזקות בעלי עניין בחברה בניירות ערך של החברה, ראו סעיף 1.3.4 לפרק א' וכן דיווח מיידי של החברה מיום 5 בינואר 2017 מס' אסמכתא 2017-01-002383 (מידע זה מהווה הכללה על דרך ההפניה).

10. תקנה 24א: הון רשום, מונפק וניירות ערך המירים

לפרטים ראו ביאור 14 לדוחות הכספיים.

11. תקנה 24ב: מרשם בעלי המניות

לפרטים אודות מרשם בעלי המניות של החברה ראו סעיף 1.3.4 לפרק א' וכן דיווח מיידי של החברה מיום 26 במאי 2016 מס' אסמכתא 2016-01-034872 (מידע זה מהווה הכללה על דרך ההפניה).

12. תקנה 25א: מען רשום של החברה

המען הרשום של החברה: רחוב אפעל 35, קרית אריה, פתח תקוה 49511, טלפון מספר 03-5654021, פקס מספר 03-5627257. כתובת דואר אלקטרוני: pniot@yashir.co.il.

13. תקנה 26: הדירקטורים של התאגיד

ביום 24 במרס 2016 חודשה כהונת דח"צ – בני ממן - לתקופת כהונה שלישית בחברה (ראו דיווח מיידי מאותו היום מס' אסמכתא 2016-01-013782). ביום 16 ביוני 2016 חודש מינויים של הדירקטורים (שאינם דח"צים) – מוקי שנידמן, דורון שנידמן ומייקל בראון לכהונה של שנה נוספת עד לאסיפה השנתית הבאה. ביום 30 באוקטובר 2016 אישרה האסיפה הכללית של החברה את מינויים של דירקטור רגיל (יוסי קוצ'יק) ושני דח"צים חדשים (אהרון פוגל ויעל אלעד) (ראו דיווח מיידי מס' אסמכתא 2016-01-069372). ראו לעניין רשימת הדירקטורים המלאה של החברה דיווח מיידי מיום 4 בדצמבר 2016 מס' אסמכתא 2016-01-085647.

שם הדירקטור	משה (מוקי) שנידמן, יו"ר	דורון שנידמן	יהושע (שוקי) אברמוביץ'
מס' ת.ז.	53906764	22682140	056557440
תאריך לידה	8/3/1956	24/9/1966	3/9/1960
מען	הרכס 9, סביון	הנוריות 24, הרצליה	הכנסת 49 גבעתיים
נתינות	ישראלית	ישראלית	ישראלית
חברות בוועדות דירקטוריון	ועדת השקעות נוסטרו, ועדת מאזן	ועדת השקעות נוסטרו	ועדת ביקורת, ועדת תגמול, יו"ר ועדת השקעות נוסטרו, ועדת מאזן
דירקטור חיצוני ?	לא	לא	כן
האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה של בעל עניין בחברה	כן – ראו פירוט להלן	כן – ראו פירוט להלן	לא
התאריך שבו החלה כהונתו כדירקטור	*6/4/2008	*6/4/2008	15/5/2014
השכלתו והתעסקותו <u>בחמש השנים האחרונות</u> ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	השכלה אקדמאית חלקית. דירקטור ומנכ"ל צור שמיר אחזקות בע"מ. מנכ"ל ישיר איי.די.איי. אחזקות בע"מ. יו"ר דירקטוריון ביטוח ישיר השקעות פיננסיות בע"מ. מכהן כדירקטור בחברות: ישיר איי.די.איי אחזקות בע"מ, מימון ישיר מקבוצת ישיר (2006) בע"מ, אדגר השקעות ופיתוח בע"מ, אדגר אחזקות בינלאומיות בע"מ, מ.ש. אחדות אחזקות בע"מ ומשה שנידמן שירותי ניהול בע"מ. לשעבר יו"ר דירקטוריון איי.די.איי הנפקות (2010) בע"מ.	תואר ראשון בכלכלה מאוניברסיטת תל אביב. מנכ"ל ביטוח ישיר השקעות פיננסיות בע"מ. יו"ר דירקטוריון בחברות: אדגר השקעות ופיתוח בע"מ, מימון ישיר מקבוצת ישיר (2006) בע"מ וישיר איי.די.איי אחזקות בע"מ. מכהן כדירקטור בחברות: צור שמיר אחזקות בע"מ, אדגר אחזקות בינלאומיות בע"מ, בטא השקעות ופיתוח בע"מ, דורון שנידמן בע"מ, א.ד.ש. אחדות אחזקות בע"מ וביטוח ישיר – השקעות פיננסיות בע"מ. כיהן כדירקטור באנמוי אינטרנשיונל בע"מ.	בוגר בכלכלה וניהול מאוניברסיטת תל אביב, מוסמך במנהל עסקים מאוניברסיטת תל אביב. נשיא אווא פיננסי בע"מ; יו"ר דירקטוריון סומוטו לימיטד ואיי טרייד; מנהל בנורית הגליל השקעות בע"מ. דירקטור בארגמן ברקת השקעות נדל"ן, ירושלים מדיה און לין, מיילסטון שידרוג ותעשייה בע"מ, חברת בניין "הבימה" בע"מ, טרשא גרופ בע"מ, כלנית הגלבע בע"מ, שיפטאגיפט, אורביקס מדיקל, פינק גלדולה בע"מ, מודיעין אנרגיה – שותפות מוגבלת, קבוצת רימון התחדשות עירונית, סילבר פין והחזרית-ניהול החזרי הוצאות בקליק בע"מ. בעבר: מנכ"ל כלל פיננסים בע"מ ודירקטור בחברת אנגיוסלייד בע"מ, אתרוג סוכנות לביטוח ואגייט ר.מ. השקעות וטכנולוגיות רפואיות בע"מ.
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך	לא. יצויין כי הוא בן דוד של דורון שנידמן	לא. יצויין כי הוא בן דוד של משה (מוקי) שנידמן	לא
האם הוא דירקטור שהחברה רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית	לא	לא	כן. בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית כאמור בתקנה (3)2 לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דירקטוריון וועדותיו), תשס"ז-2007 ("תקנות הדירקטוריון וועדותיו").

* מועד צו הפיצול במסגרתו הועברה הפעילות הביטוחית של החברה האם לחברה. משה ודורון שנידמן מונו כדירקטורים בחברה האם ב-1.1.2001.

שם הדירקטור	מייקל בראון	ריבי כהן**	בני ממן	פנינה שנהב
מס' ת.ז.	113571624 [מס' דרכון]	028745073	68591940	053650230
תאריך לידה	29/3/1972	20/8/1971	26/6/1960	4/1/1956
מען	23 Pembroke Rode, Wellesley , MA 02482 USA	יצחק מודעי 19, תל אביב	דקר 18, רמת-גן	רש"י 6 רמת השרון
נתינות	אמריקאית	ישראלית	ישראלית	ישראלית
חברות בוועדות דירקטוריון	לא	יו"ר ועדת ביקורת, יו"ר ועדת תגמול, ועדת השקעות נוסטרו	ועדת ביקורת, ועדת תגמול, יו"ר ועדת מאזן, ועדת השקעות משתתפות	יו"ר ועדת ביקורת ויו"ר ועדת תגמול **, ועדת מאזן
דירקטור חיצוני ?	לא	כן	כן	כן
האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה של בעל עניין בחברה	דירקטור בקרן באטרי	לא	לא	לא
התאריך שבו החלה כהונתו כדירקטור	12/7/2012	29/11/2007	24/03/2010	15/5/2014
השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	תואר ראשון במנהל עסקים מאוניברסיטת ג'ורג'טאון. דירקטור בקרן באטרי ובחברות הבאות: Istra Research, J. Hilburn, Joor, Inc., KeyMe, Mendix Holding B.V., Nitro Software, Panjiva, Inc., Precidian Investments, Q2 Holdings, Inc. Buildscale, Inc., Xenex Disinfection Services.	דוקטורט למשפטים בדיני ביטוח מאוניברסיטת בר אילן. דיקאנית הסטודנטים בקריה האקדמית אונו. דח"צית באוויס השכרת רכב בע"מ. בעבר: דח"צית בישיר-איי.די.איי. אחזקות בע"מ ובדן רכב ותחבורה ד.ר.ת. בע"מ	תואר ראשון בכלכלה מאוניברסיטת תל אביב, תואר שני במנהל עסקים מאוניברסיטת תל אביב. מנכ"ל מנוב ב.מ. ייזום והשקעות בע"מ. בעבר: מנכ"ל תמורה ניהול הסדרים פנסיוניים	בוגרת במדעי החיים מאוניברסיטת תל אביב, מוסמכת במנהל עסקים MBA (שיווק) מאוניברסיטת תל אביב. דירקטורית בתאגיד אלה (תאגיד המחזור), מנכ"לית החברה הכלכלית לפיתוח חולון בע"מ. בעבר: יו"ר דירקטוריון המי"ל (המרכז הישראלי לניהול) וקודם לכן – מנכ"לית המי"ל.
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך	לא	לא	לא	לא
האם הוא דירקטור שהחברה רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית	כן, בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית	כן. בעלת מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח כאמור בתקנה 2(א)(2) לתקנות הדירקטוריון וועדותיו ועומדת בהוראות התקנה האמורה.	כן. בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית כאמור בתקנה 2(3) לתקנות הדירקטוריון וועדותיו ובעל מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח כאמור בתקנה 2(א)(2) לתקנות הדירקטוריון וועדותיו ועומדת בהוראות התקנה האמורה.	כן. בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית כאמור בתקנה 2(3) לתקנות הדירקטוריון וועדותיו.

** סיימה כהונתה כדח"צ ביום 30.10.2016 לאחר סיום שלוש תקופות כהונה. לפרטים ראו דיווח מיידי מיום 2 בנובמבר 2016, מס' אסמכתא: 2016-01-071121. פנינה שנהב החליפה אותה בתפקיד יו"ר ועדת ביקורת ממועד סיום כהונתה של כהן בחברה.

שם הדירקטור	יוסי קוצ'יק	אהרון פוגל	יעל אלעד
מס' ת.ז.	51008035	10176485	059173849
תאריך לידה	14/11/1951	19/4/1947	16/1/1965
מען	האשל 10, נוף ים, הרצליה	תרס"ט 3, תל-אביב	ויסוצקי 3/26, תל-אביב
נתינות	ישראלית	ישראלית	ישראלית
חברות בוועדות דירקטוריון	ועדת מאזן, ועדת השקעות משתתפות	ועדת ביקורת, ועדת תגמול, ועדת מאזן וועדת השקעות נוסטרו	ועדת ביקורת, ועדת תגמול, ועדת מאזן וועדת השקעות נוסטרו
דירקטור חיצוני ?	לא	כן	כן
האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה של בעל עניין בחברה	כן – סגן יו"ר דירקטוריון ביטוח ישיר השקעות פיננסיות	לא	לא
התאריך שבו החלה כהונתו כדירקטור	30/10/2016	30/10/2016	30/10/2016
השכלתו והתעסקותו <u>בחמש השנים האחרונות</u> ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור	תואר ראשון במדעי המדינה ויחסים בינלאומיים ותואר שני מנהל ציבורי מהאוניברסיטה העברית בירושלים. סגן יו"ר דירקטוריון בביטוח ישיר-השקעות פיננסיות בע"מ, יו"ר דירקטוריון בצור שמיר אחזקות בע"מ, דירקטור במימון ישיר מקבוצת ישיר (2006) בע"מ, דירקטור בחברת יוסי קוצ'יק ניהול וייעוץ בע"מ, דירקטור בחברת יוסי קוצ'יק מירב פרסי צדוק אסטרטגיה תקשורתית בע"מ, יו"ר הוועד המנהל במרכז רבין ויו"ר הוועד המנהל בבית יגאל אלון. בעבר שימש דירקטור באדגר השקעות ופיתוח בע"מ, דירקטור בדש אייפקס הולדינגס בע"מ, דירקטור במיטב בית השקעות בע"מ, דירקטור בקבוצת עזריאלי.	תואר ראשון בכלכלה וסטטיסטיקה מהאוניברסיטה העברית בירושלים. יו"ר דירקטוריון תזמורת הפילהרמונית הישראלית וכן בחברת צים שירותי ספנות משולבים בע"מ. כמו כן, הוא חבר בוועד המנהל של אוני ת"א. בעבר שימש כיו"ר דירקטוריון בחברת מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ וכדירקטור בפז חברת נפט בע"מ וחברת הדסית.	תואר ראשון בכלכלה מאוניברסיטת UCLA ותואר שני בכלכלה מאוניברסיטת בראון. מכהנת כסמנכ"ל כספים בא.ש חברה לניהול בע"מ. כמו כן, משמשת כדירקטורית בחברות קסטרו מודל בע"מ, אדוונטק טכנולוגיות(אי.טי) בע"מ, סיטיפס, קונקט, קרן מור ודליה מניות בכורה בע"מ. בעבר כיהנה כיועצת בחברת Rain Partners, כאחראית פיתוח עסקי באר. אף דינאמיקס וכמנהלת השקעות לא סחירות בהראל חברה לביטוח בע"מ.
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד	לא	לא	לא
האם הוא דירקטור שהחברה רואה אותו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית	כן	כן. בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית כאמור בתקנה 2(3) לתקנות הדירקטוריון וועדותיו ובעל מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח כאמור בתקנה 2(2)(א) לתקנות הדירקטוריון וועדותיו ועומד בהוראות התקנה האמורה.	כן. בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית כאמור בתקנה 2(3) לתקנות הדירקטוריון וועדותיו ובעל מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח כאמור בתקנה 2(2)(א) לתקנות הדירקטוריון וועדותיו ועומד בהוראות התקנה האמורה.

14. תקנה 26א: נושאי משרה בכירה של התאגיד בתקופת הדוח

שם	רביב צולר	רענן סעד	דוד מיכאל	ליאת כהן	יורם נזרי
מס' ת.ז.	058415092	057388175	024157729	028942100	022458830
תאריך לידה	7/3/1964	21/12/1961	14/1/1969	5/9/1971	29/6/1966
תפקיד	מנכ"ל	משנה למנכ"ל וממלא מקומו, מנהל אגף שיווק	סמנכ"ל ניהול סיכונים	סמנכ"לית אקטואריה	סמנכ"ל שירות ותפעול
האם ממלא תפקיד בחברת בת, חברה קשורה או בבעל ענין בחברה	כן, יו"ר דירקטוריון באיי.די.איי הנפקות (2010) בע"מ	לא	כן, דירקטור ומנכ"ל באיי.די.איי הנפקות (2010) בע"מ	לא	לא
האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או בעל עניין בחברה	לא	לא	לא	לא	לא
השכלה	בוגר תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה מאוניברסיטת ת"א, ר"ח	תואר ראשון במדעי הטבע ומוסמך למנהל עסקים - שניהם מהאוניברסיטה העברית בירושלים	תואר ראשון במינהל עסקים וחשבונאות, המכללה למינהל, ר"ח	תואר ראשון בסטטיסטיקה וכלכלה מאוניברסיטת ירושלים, לימודי תעודה באקטואריה מאוניברסיטת חיפה, מוסמכת למנהל עסקים מאוניברסיטת תל אביב	לימודי תעודה, חתם מורשה לביטוח חיים (ISR) C.L.U
ניסיון עיסוקי בחמש השנים האחרונות	יו"ר דירקטוריון באיי.די.איי הנפקות (2010) בע"מ, בארטמיס השקעות בע"מ ובפרויקט האתיופי הלאומי (חל"צ). דירקטור במכללה לחינוך גופני ולספורט ע"ש זינמן במכון וינגייט בע"מ (חל"צ), בארטמיס אחזקות בע"מ וב-Mprest systems ltd. בעבר כיהן כדירקטור באליאנס חברה לצמיגים (1992) בע"מ.	משנה למנכ"ל וסמנכ"ל שיווק בחברה	סמנכ"ל כספים בחברה. דירקטור ומנכ"ל באיי.די.איי הנפקות (2010) בע"מ.	סמנכ"לית אקטואריה בחברה	סמנכ"ל תפעול ובקרה בחברה
תאריך תחילת כהונה כנושא משרה בכירה	1/5/2008	1/2006	23/8/2010	1/12/2005	27/3/2006

שם	יעקב סבן	מירב סלע***	טל פריאל-מן	דפנה קליינר	רונית חיוחמו
מס' ת.ז.	025334426	025357104	029494309	022274492	22799704
תאריך לידה	16/5/1973	10/8/1973	16/7/1972	15/1/1966	5/12/1966
תפקיד	סמנכ"ל מכירות	סמנכ"לית שירות לקוחות	סמנכ"לית, יועצת משפטית ומזכירת חברה	סמנכ"לית משאבי אנוש	סמנכ"לית כספים
האם ממלא תפקיד בחברת בת, חברה קשורה או בבעל ענין בחברה	לא	לא	מזכירת חברה באיי.די.איי הנפקות (2010) בע"מ	לא	כן, סמנכ"לית כספים באיי.די.איי הנפקות (2010) בע"מ
האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או בעל עניין בחברה	לא	לא	לא	לא	לא
השכלה	תיכונית	תואר ראשון בלוגיסטיקה וכלכלה מאוניברסיטת בר אילן	תואר ראשון במשפטים מאוניברסיטת תל אביב, עו"ד, LLB	תואר ראשון במדעי המדינה מאוניברסיטת תל אביב, מוסמכת לניהול משאבי אנוש מאוניברסיטת דרבי	תואר ראשון במנהל עסקים וחשבונאות מהמכללה למנהל, רו"ח
ניסיון עיסקי בחמש השנים האחרונות	סמנכ"ל מכירות בחברה.	סמנכ"לית שירות לקוחות בחברה.	סמנכ"לית, יועצת משפטית ומזכירת חברה.	סמנכ"לית משאבי אנוש בחברה.	חשבת החברה וסמנכ"לית הכספים באיי.די.איי הנפקות (2010) בע"מ.
תאריך תחילת כהונה כנושא משרה בכירה	7/2008	5/2007	2/11/2006	1/2006	1/12/2008

*** סיימה כהונתה כנושאת משרה בחברה ביום 1 באוקטובר 2016.

שם	ענת קלמן	ייבגני וולפין	יוסי אפרתי	עמרי גל
מס' ת.ז.	028507259	304031164	028127744	035847532
תאריך לידה	26/1/1971	20/1/1964	29.3.1971	8/11/1980
תפקיד	מבקרת פנים	סמנכ"ל מערכות מידע	סמנכ"ל השקעות	חשב ראשי
האם ממלא תפקיד בחברת בת, חברה קשורה או בבעל עניין בחברה	מבקרת פנים באיי.די.איי הנפקות (2010) בע"מ	לא	לא	לא
האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או בעל עניין בחברה	לא	לא	לא	לא
השכלה	תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה מהאוניברסיטה העברית בירושלים, רו"ח, CIA (מבקרת פנים מוסמכת, ארה"ב)	תואר שני בהנדסת מחשבים מהאוניברסיטה להנדסת רכבות (פוליטכני), סט. פטרסבורג	תואר ראשון בכלכלה מאוניברסיטת בן גוריון, מוסמך למנהל עסקים (MBA) הקריה האקדמית אונו	תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת חיפה
ניסיון עיסקי בחמש השנים האחרונות	מבקרת הפנים של החברה.	מנהל מחלקת פיתוח באגף מערכות מידע	סמנכ"ל השקעות בהכשרה חברה לביטוח בע"מ	חשב ההשקעות בחברה
תאריך תחילת כהונה כנושא משרה	16/3/2008	3/6/2015	1/12/2016	1/10/2016

15. תקנה 26ב': מורשי חתימה עצמאיים

מורשי החתימה העצמאיים בחברה הינם:

- א. מר משה (מוקי) שנידמן, המכהן כיו"ר דירקטוריון החברה.
 - ב. מר דורון שנידמן, המכהן כדירקטור בחברה.
- נוכח הקרבה המשפחתית בין ה"ה המפורטים לעיל, ולאור החלטת החברה בדבר זכויות החתימה בשם החברה, בכוחם של האנשים המפורטים לעיל, בצירוף חותמת החברה או שמה המודפס, לחייב את החברה בחתימתם המשותפת לכל דבר ועניין.

16. תקנה 27: רואה החשבון של התאגיד

קוסט פורר גבאי את קסירר, רואי חשבון מרח' עמינדב 3, תל-אביב.

17. תקנה 28: שינויים בתזכיר או בתקנון התאגדות

ביום 16 ביוני 2016 אישרה האסיפה הכללית של החברה שינוי בתקנון ההתאגדות של החברה כך שעודכן נוסח סעיף 130 לתקנון, שעניינו פטור מאחריות לנושאי משרה. לפרטים ראו דיווח מיידי מיום 9 במאי 2016, מס' אסמכתא 062068-01-2016 ו-19 ביוני 2016 מס' אסמכתא 052323-01-2016).

18. תקנה 29: המלצות והחלטות הדירקטוריון

(א) המלצות הדירקטוריון בפני האסיפה הכללית והחלטותיהם שאינן טעונות אישור האסיפה הכללית בדבר:

1. תשלום דיבידנד: לפירוט ראו ביאור 14 לדוחות הכספיים.
 2. שינוי תקנון החברה: ראו סעיף 17 לעיל.
- (ג) במסגרת אסיפה כללית מיוחדת מיום 24 במרס 2016 אושרה תקופת כהונה שלישית כדח"צ למר בני ממון וכן אושרו מחדש תנאי כהונתו והעסקתו ללא שינוי.
- במסגרת אסיפה כללית מיוחדת מיום 30 באוקטובר 2016 אושר מינויו כדירקטור בחברה של מר יוסי קוצ'יק ומינויים לכהונה ראשונה כדח"צים בחברה של גב' יעל אלעד ומר אהרון פוגל ואושרו תנאי כהונתם והעסקתם (ראו לעניין זה בסעיף 13 לעיל ואת ההפניות לדיווחים המידיים המובאות שם).

19. תקנה 29א: החלטות החברה

פטור, ביטוח והתחייבות לשיפוי:

ביום 23 ביולי 2013 אישרו ועדות התגמול ודירקטוריון החברה וכן האסיפה הכללית של החברה, מתן פטור, שיפוי וביטוח כמפורט להלן:

- א. פטור - מתן פטור לנושא משרה בחברה, בכפוף להוראות ולסייגים שנקבעו בדין בקשר למתן פטור לנושאי המשרה, החברה פוטרת את נושאי המשרה בה לרבות בעלי השליטה בה מראש, מאחריות, כולה או מקצתה, בשל נזק שנגרם או שייגרם עקב הפרת חובת הזהירות של אותם נושאי המשרה כלפיה. פטור זה לא יחול בשל כל אחד מאלה: הפרת חובת אמונים, למעט אם נושא המשרה פעל בתום לב והיה לו יסוד סביר להניח שהפעולה לא תפגע בטובת החברה; הפרת חובת זהירות שנעשתה בכוונה או בפזיזות; פעולה מתוך כוונה להפיק רווח אישי שלא כדין; קנס או כופר שיוטל על נושאי המשרה. נכון למועד הדוח, לכלל נושאי המשרה אושר מתן כתב פטור מאחריות, למעט לנושאי משרה כמפורט בדיווח מיידי מיום 19 במאי 2015, מס' אסמכתא: 067263-01-2015 (מידע זה מהווה הכללה על דרך ההפניה).
- ב. שיפוי - מתן שיפוי מראש לכל נושאי המשרה בחברה ולנושאי משרה בחברות המוחזקות על ידי (המכהנים ככאלו, מטעמה), אשר כיהנו, מכהנים ויכהנו בחברה או בחברות המוחזקות, לפי העניין, באופן הרחב ביותר האפשרי על פי הוראות חוק החברות ותקנון החברה, והוצאת כתבי שיפוי מראש

בהתאם, מעת לעת, לנושאי המשרה כאמור. השיפוי האמור לא יחול על אירועים שאירעו עד ליום 18 במאי 2004, יום הפיכת ישיר אחזקות לחברה ציבורית.

לפרטים אודות כתב שיפוי המקובל בחברה אשר ניתן לדירקטורים ונושאי משרה בה, לרבות דירקטורים ו/או נושאי משרה שהינם בעלי שליטה בה, ראו נספח 1 לפרק 8 לתשקיף החברה מחודש יולי 2013, כפי שפורסם ביום 30 ביולי 2013, מס' אסמכתא 103863-01-2013 (מידע זה מהווה הכללה על דרך ההפניה).

ביום 16 ביוני 2016 אושר תיקון לכתב השפוי והפטור האמור וכן לתקנון החברה בקשר לכך, כמפורט בסעיף 17 לעיל וההפניה לדיווח המידי המובאת שם.

ביום 21 בספטמבר 2016 אישר דירקטוריון החברה, בהמשך לאישור ועדות התגמול והביקורת של החברה, את המשך כיסוי אחריותם של נושאי המשרה בה ובחברות בנות וקשורות שלה בפוליסה לביטוח אחריות נושאי המשרה החברה ובחברות בנות וקשורות שלה (להלן: "**הפוליסה**") בשל חבות שתוטל עליהם עקב פעולה שעשו בחברה ו/או בחברות בנות ו/או בחברות קשורות מתוקף היותם נושאי משרה בהן, לרבות כיסוי להוצאות משפטיות בהתגוננות בפני תביעות כנגדם. הפוליסה מכסה באותו האופן גם את בעלי השליטה בחברה: משה (מוקי) שנידמן ודורון שנידמן. לפוליסה גבולות אחריות של 20 מיליון דולר בגין תביעה אחת או במצטבר בגין כל שנת הביטוח. סכום ההשתתפות העצמית לתביעה עבור החברה נע בין 10,000 דולר ל-50 אלף דולר לפי סוג התביעה. לדירקטורים ולנושאי המשרה אין השתתפות עצמית. הפוליסה נרכשה לתקופה של 12 חודשים, החל מיום 1 באוקטובר 2016 ועד ליום 30 בספטמבר 2017. הפרמיה השנתית הינה בסך של כ-74 אלפי דולר ארה"ב. יובהר, כי פוליסת הביטוח האמורה תכסה גם בשל חבויות, בגין ניתן לבטח, בהתאם לחוק ייעול הליכי האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011. פוליסת הביטוח יכול ותחודש מעת לעת מבלי שינוי מהותי בפרטים האמורים לעיל.

רביב צולר

מנהל כללי

משה (מוקי) שנידמן

יו"ר הדירקטוריון

איי.די.איי חברה לביטוח בע"מ

8 במרס, 2017

איי.די.איי. חברה לביטוח בע"מ

פרק ה

נספחים

הצהרת אקטואר ביטוח חיים

הצהרת אקטואר בענפי ביטוח כללי

הצהרת אקטואר ביטוח בריאות

הצהרת אקטואר לעסקי ביטוח חיים דצמבר 2016

איי.די.איי חברה לביטוח בע"מ

פרק א' – זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי איי.די.איי חברה לביטוח בע"מ ("המבטח") להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בביטוח חיים עבור הדוחות הכספיים של איי.די.איי חברה לביטוח בע"מ (להלן – "ההפרשות") ליום 31 בדצמבר 2016, כפי שמפורט להלן.

אני עובדת שכירה של איי.די. חברה לביטוח בע"מ, התמניתי לתפקיד ביום ה – 01 בפברואר 2013. אין לי קשרים עסקיים עם המבטח, או עם בעל עניין של המבטח או עם בן משפחה של בעל עניין.

פרק ב' – היקף חוות הדעת האקטוארית

1. חוות הדעת האקטוארית

א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.

ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.

ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.

ד. לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.

בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים :

(1) ההפרשה שחושבה בגין עסקים נכנסים. לעניין זה, "עסקים נכנסים" כהגדרתן בתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי חישוב הפרשות לתביעות עתידיות בביטוח כללי), התשמ"ה 1984. אין למבטח עסקים מסוג זה.

(2) ההפרשה שחושבה עבור ביטוחים משותפים בהם החברה אינה מבטח מוביל- אין למבטח עסקים מסוג זה.

2. נתונים המצורפים לפסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

א. פרוט סכומי ההפרשות ברמת הברוטו והנטו

- טפסים 12 א' ו 12 ב' המצורפים להלן להצהרה בנספחים א' ו- ב' בהתאמה מפורטים סכומי ההפרשות באלפי ₪ ברמת הברוטו ורמת השייר כמפורט להלן,
- (1) הפרשה לתביעות תלויות (תביעות שאירעו אך טרם שולמו במלואן, בין אם אושרו ובין אם לאו, למעט תביעות המשולמות כקצבאות כגון : אובדן כושר עבודה והכנסה למשפחה) מבוססת על הערכות של מחלקת תביעות וכוללות הוצאות ישירות ועקיפות.
- הפרשה בגין IBNR (מדווחת ביחד עם התביעות התלויות) בגין תביעות שאירעו אבל לא דווחו, מבוססת על ניסיון החברה עם מרווח לשמרנות עקב הניסיון המוגבל.
- (2) הפרשה (עתודה) הנובעת מתנאי חוזה הביטוח בביטוח חיים בנפרד, לרבות -
- (א) עתודה לתכנית עם צבירה.
- (ב) עתודה בגין פוליסות שאינן כוללות רכיב חסכון.
- הפרשה הנדרשת כאשר חלק מהפרמיה הנגבית בשנים המוקדמות של החוזה מיועדת למתן כיסוי עתידי במועד מאוחר יותר, כגון הפרשה בגין פרמיה קבועה.
- (3) חלק העתודה בגין תביעות בתשלום בגין אובדן כושר עבודה והכנסה למשפחה.
- (4) השלמה הנובעת מבדיקת נאותות העתודה – בבדיקה שנערכה לגבי נאותות העתודה לא נמצא צורך להשלמה נוספת של העתודה.
- (5) אחר – הפרשות נוספות לפי הוראות המפקח, כגון : הפרשה בגין עתודה להשלמת DAC, השלמת העתודה לפוליסות גמלא - לא נמצא צורך להשלמות אלה.

ב. השפעת שינויים/עדכונים על ההפרשות

השפעת השינויים המפורטים להלן על ההפרשות, באלפי ₪, הן ברמת הברוטו והן ברמת הטייפ :

- (1) עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לאחר תום תקופת הדוח הכספי השנתי האחרון – סכום ההתאמה של ההפרשות, אשר נובע מההבדלים בין הנחות בסיס הפרמיה לבין הנחות בסיס ההפרשה – לא נדרשה התאמה מסוג זה בתקופת הדוח.
- (2) עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לפני הדוח הכספי השנתי האחרון – סכום ההתאמה של ההפרשות, אשר נובע משינויים בהנחות, בשיטות או ברמת הפרמיה הצפויה להיגבות, ומתיקונים אחרים הינו 195 אלפי ₪ ברמת הברוטו ו-163 אלפי ₪ ברמת הטייפ.

פרק ג' – חוות הדעת

אני מצהירה ומאשרת כי בענף ביטוח חיים :

1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי :
 - א. הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א – 1981 והתקנות לפיו.
 - ב. הוראות והנחיות המפקח על הביטוח.
 - ג. כללים אקטואריים מקובלים.
2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב' לעיל, הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
3. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
4. ההפרשות המפורטות בפרק ב', מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין חבותו הנובעת מחוזי ביטוח חיים, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' – הערות והבהרות

1. סוגי העתודות וההנחות

פרטים אודות סוגי העתודות, שיעורי הריבית וכו', נכללים בביאור 34 לדוחות הכספיים.

2. אי וודאות סטטיסטית ואקטוארית

ההפרשות המפורטות בפרק ב' נגזרות מהערכות אקטואריות המבוססות על שיעורי תמותה ושיעורי תחלואה המשקפים את ניסיון החברה בפועל או המתבססים על ניסיון מבטחי המשנה. הערכות אלו מהוות הערכות הולמות לעלות התחייבויות המבטח. למרות זאת, יתכן ועלות ההתחייבויות בפועל לא תתפתח במדויק לפי ההערכות, וכמו כן קיימת אפשרות שתהיה גבוהה או נמוכה מהותית מהערכות אלו.

3. חשיפה להתפתחויות ולשינויים עתידיים

בעתיד יתכנו שינויים והתפתחויות בכל הקשור לתנאי שוק ביטוח החיים בישראל, עקב שינויי רגולציה, החלטות בתי דין, התפתחויות טכנולוגיות ושינויים בתנאים חברתיים וסביבתיים. גורמים אלו לא ניתנים לחיזוי מראש ועשויים להשפיע על העלות הסופית של התביעות ולכן על ההערכה האקטוארית להפרשות.

F.I.L.A.A אירנה ויירו

שם האקטואר הממונה

אקטוארית ביטוח חיים

תפקיד

8.03.2017

תאריך

נספח א – טופס 12 א

ליום: 31/12/2016

[illegible]

הצהרת האקטואר בענפי ביטוח כללי

א' – זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי איי.די.איי. חברה לביטוח בע"מ ("החברה") להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בענפי ביטוח כללי עבור הדו"חות הכספיים של החברה ("ההפרשות") ליום 31 דצמבר 2016, כפי שמפורט להלן.

אני מכהנת כסמנכ"ל אקטואריה וכלכלה באי.די.איי. חברה לביטוח בע"מ. התמניתי לתפקיד של אקטואר ביטוח כללי בחברה בשנת 2003. אין לי קשרים עסקיים עם המבטח, או עם בעל עניין של המבטח או עם בן משפחה של בעל עניין.

ב' – היקף חוות הדעת האקטוארית

1. היקף חוות דעת אקטוארית
 - א. לצורך חישוב ההפרשות של החברה, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידיה. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדו"ח ולנתוני השנים הקודמות.
 - ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
 - ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות בענפים המפורטים להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוט המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.
 - ד. לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של החברה מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של החברה, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.
 - ה. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים:

1. ההפרשה שחושבה בגין הסדר ביטוח שיורי ("הפול") או בגין עסקים נכנסים

לעניין זה, "עסקים נכנסים" כהגדרתם בתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי חישוב הפרשות לתביעות עתידיות בביטוח כללי), התשמ"ה – 1984, והם עסקים שנתקבלו, במישרין או באמצעות מתווך, ממבטחים אחרים בישראל או מחוץ לישראל לפי הסכם ביטוח משנה.

החברה לא מבטחת עסקים נכנסים כהגדרתם לעיל.

חישוב ההפרשה בגין הפול מתבסס על חישוב שבוצע על ידי אקטואר הפול ובאחריותו.

2. ההפרשה שחושבה עבור ביטוחים משותפים בהם החברה אינה מבטח מוביל
אין לחברה ביטוחים משותפים.
3. העדר מתאם בין הענפים השונים לצורך הפחתת סך ההפרשה הכוללת בגין תביעות
תלויות עבור כל הענפים הכלולים בהערכת.
סך ההפחתה בגין העדר מתאם נקבע כאפס.

2. הנתונים המצורפים להיקף חוות הדעת האקטוארית

ליום 31 בדצמבר 2016			א.
אלפי ₪			
שייר	ברוטו		
		תביעות תלויות	1
		ענפים שאינם מקובצים:	
158,317	157,293	רכב רכוש	
16,699	18,360	מקיף דירות	
1,133,672	1,279,218	רכב חובה	
1,308,688	1,454,871	סה"כ ענפים שאינם מקובצים	
29,360	30,913	סה"כ ענפים מקובצים	
1,338,048	1,485,784	סה"כ ענפים	
45,585	45,585	סה"כ הוצאות עקיפות	2
		פרמיה בחסר	3
	לא נדרש להצהיר	רכב רכוש	
	לא נדרש להצהיר	מקיף דירות	
10,690	10,690	רכב חובה	
1,394,323	1,542,059	סה"כ הערכה אקטוארית	

ב. הערות:

1. ההפרשות המפורטות כוללות את ההפרשות המחושבות בגין הסדר ביטוח שיורי ("הפול")
או בגין עסקים נכנסים.
2. העתודה לסיכונים שטרם חלפו כוללת מרכיבים אלו:
 - א. עלות הסיכון הביטוחי
 - ב. מרווח לחוסר הוודאות הנלווה לסיכון (כהגדרתו בנייר העמדה)
 - ג. העלות ליישוב תביעות וההוצאות הנלוות לביטוחים אלה

ג' – חוות הדעת

אני מצהירה ומאשרת כי בענפים המפורטים בפרק ב' לעיל:

1. הערכתי את הפרשות החברה המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי:
 - א. הוראות חוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א – 1981 והתקנות לפיו;
 - ב. הוראות והנחיות המפקח על הביטוח;
 - ג. עמדת המפקח בנושא חישוב עתודות בביטוח כללי;
 - ד. כללים אקטואריים מקובלים;
2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
3. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
4. ההפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 1.א.2(א) בגין הענפים שאינם מקובצים: רכב רכוש, מקיף דירות ורכב חובה, מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות החברה בגין התביעות התלויות המוגדרות לעיל, בכל ענף שפורט בנפרד, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
5. ההפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 1.א.2(ב) מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות החברה בגין התביעות התלויות המוגדרות לעיל, בענפים המקובצים ושאין מקובצים בכללותם כתוקפם ביום הדוח הכספי.
6. ההפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 2.א.2(2) מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות החברה בגין הוצאות עקיפות לשוב התביעות כתוקפם ביום הדוח הכספי.
7. ההפרשות האקטואריות בפרק ב' סעיף 2.א. ובבאור 17א(2) אשר הוערכו על ידי בסך של 1,542,059 אלפי ₪, כמו כן ההפרשה האקטוארית בגין נסיעות לחו"ל בסך של 4,350 אלפי ₪ ומופיעה בהצהרת בריאות מוערכת גם היא על ידי.
8. ההפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 3.א.2(3) מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות החברה בגין הפער בין הסיכונים שטרם חלפו והפרמיה שטרם הורווחה ברמת השייר בענפים שפורטו, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

ד' – הערות והבהרות

ההפרשות המפורטות בפרק ב' נגזרות מהערכה אקטוארית של עלות התביעות בענפים הכלולים בהצהרה זו. הערכה זו מהווה אומדן הולם לעלות זו, ביום ההערכה. ההערכה מבוססת על אומדנים סטטיסטיים הכוללים מרכיב של אי וודאות. האומדנים הסטטיסטיים מבוססים על הנחות שונות, אשר לא בהכרח יתממשו. ההנחות בשימוש בהערכה האקטוארית משפיעות על התוצאה הסופית של ההפרשה. לכן, עלות התביעות בפועל עשויה להיות גבוהה או נמוכה מההערכה האקטוארית.

חוות דעת זו מתייחסת להפרשות המפורטות בפרק ב' לעיל בענפי ביטוח כללי עבור הדוחות הכספיים של החברה ליום 31 דצמבר 2016. חוות דעת זו נסמכת על הנחה שההפרשות מוחזקות בנכסים הולמים שזמני פירעונם ו/או רמת הנזילות שלהם מותאמים לזרם התשלומים הצפוי של התביעות בעתיד.

ההפרשות המפורטות בפרק ב' מחושבות עבור הדוחות הכספיים של החברה ליום 31 דצמבר 2016 ואין להשתמש בהן בהקשר אחר.

בחישובי הרזרבה ערכתי שינויים בחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי בהתאם להוראות המפקח כמפורט בבאור 2(ד)4).

החל מדצמבר 2015 החברה מיישמת את עמדת הממונה בקשר לנוהג המיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי. חישבתי "עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח" לפי הפירוש כי קיים סיכוי סביר למדי ("fairly likely") כי ההתחייבויות הביטוחיות שנקבעה תספיק לכיסוי התחייבויות המבטח. לגבי תביעות תלויות בענפי חובה וחבויות הבחינה של "סיכוי סביר למדי" כיוונתי לאומדן הסתברות של 75% לפחות. הרזרבות התייחסו הן לסיכון הרנדומלי והן לסיכון הסיסטמי.

ההתחייבויות לפי הנוהג המיטבי מהווונות בריבית ריאלית חסרת סיכון בתוספת 50% פרמית אי נזילות. בנוסף נלקחה בחשבון ההשפעה של הערכת הנכסים לא סחירים.

בהמשך להמלצות וועדת וינוגרד שפורסמו ביוני 2016 ובהתבסס על חוות דעת משפטית שהוזמנה על ידי החברה, עתודות החברה בענפי חובה וחבויות כוללות השפעת שיעור ריבית לצורך היוון קצבה שנתית של 2%.

על מנת להסיר ספק, אני מציינת כי, לפי מיטב הערכתי, ההפרשות בגין הענפים שאינם מקובצים הינן הולמות את התחייבויות החברה בגין התביעות התלויות בכל ענף בנפרד, וההפרשות בגין הענפים המקובצים הינן הולמות את התחייבויות החברה בגין התביעות התלויות רק כחלק מההפרשות של כל הענפים במצטבר נכון ליום 31 דצמבר 2016, אך לא בכל ענף בנפרד.

8 במרס, 2017 ליאת כהן FIIAA

שם האקטואר

תאריך

הצהרת אקטואר לעסקי ביטוח בריאות דצמבר 2016

איי.די.איי חברה לביטוח בע"מ

פרק א' – זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי איי.די.איי. חברה לביטוח בע"מ ("המבטח") להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בביטוח בריאות עבור הדוחות הכספיים של איי.די.איי. חברה לביטוח בע"מ (להלן "ההפרשות") ליום 31 דצמבר 2016, כפי שמפורט להלן.

אני עובדת שכירה של איי.די.איי. חברה לביטוח בע"מ, התמניתי לתפקיד ביום ה – 01 בפברואר 2013. אין לי קשרים עסקיים עם החברה, או עם בעל עניין בחברה או עם בן משפחה של בעל עניין.

פרק ב' – היקף חוות הדעת האקטוארית

1. חוות הדעת האקטוארית

א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.

ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.

ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות בענפים המפורטים להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.

ד. לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.

ה. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם הנושאים הבאים :

1) ההפרשה שחושבה בגין עסקים נכנסים. לעניין זה, "עסקים נכנסים" כהגדרתן בתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי חישוב הפרשות לתביעות עתידיות בביטוח כללי), התשמ"ה 1984. אין למבטח עסקים מסוג זה.

2) ההפרשה שחושבה עבור ביטוחים משותפים בהם המבטח אינו מבטח מוביל. אין למבטח עסקים מסוג זה.

2. נתונים המצורפים לפסקת חוות הדעת האקטוארית

א. פירוט סכומי ההפרשות

ענף	ברוטו	שייר
הוצאות רפואיות		
תביעות תלויות	2,843	2,312
IBNR	6,339	5,159
הוצאות עקיפות	207	207
סה"כ	9,388	7,677
מחלות קשות		
תביעות תלויות	3,578	2,981
IBNR	5,996	4,995
הוצאות עקיפות	216	216
סה"כ	9,790	8,192
תאונות אישיות		
תביעות תלויות	17,416	15,746
IBNR	19,855	17,925
הוצאות עקיפות	839	839
סה"כ	38,110	34,510
נסיעות לחול		
תביעות תלויות	3,578	3,578
IBNR	455	455
הוצאות עקיפות	317	317
סה"כ	4,350	4,350

ב. השפעת שינויים/עדכונים על ההפרשות

השפעת השינויים המפורטים להלן על ההפרשות, באלפי ₪, הן ברמת הברוטו והן ברמת השייר:

1) עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לאחר תום תקופת הדוח הכספי השנתי האחרון – סכום ההתאמה של ההפרשות, אשר נובע מההבדלים בין הנחות בסיס הפרמיה לבין הנחות בסיס ההפרשה – לא נדרשה התאמה מסוג זה בתקופת הדוח.

2) עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לפני הדוח הכספי השנתי האחרון – סכום ההתאמה של ההפרשות, אשר נובע משינויים בהנחות, בשיטות או ברמת הפרמיה הצפויה להיגבות, ומתיקונים אחרים – לא נדרשה התאמה מסוג זה בתקופת הדוח.

פרק ג' – חוות הדעת

- אני מצהירה ומאשרת כי בתת ענף ביטוח הבריאות – הוצאות רפואיות, מחלות קשות ותאונות אישיות
1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכל כתוקפם ביום הדוח הכספי.
 - א. הוראות חוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א – 1981 והתקנות לפיו.
 - ב. הוראות והנחיות המפקח על הביטוח.
 - ג. כללים אקטואריים מקובלים.
 2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב' לעיל, הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
 3. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
 4. ההפרשות המופרטות בפרק ב', מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי, רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין חבותו הנובעת מחוזי ביטוח בריאות השייכים לתת ענפי ביטוח הבריאות שפורטו לעיל, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
 5. ענף נסיעות לחול מוערך ומחושב על ידי אקטוארית אלמנטרי הגב' ליאת כהן.

פרק ד' – הערות והבהרות

1. סוגי העתודות וההנחות

פרטים אודות סוגי העתודות, שיעורי הריבית וכו' נכללים בבאור 34 לדוחות הכספיים.

2. אי ודאות סטטיסטית ואקטוארית

ההפרשות המופרטות בפרק ב' נגזרות מהערכות אקטואריות של עלות התביעות בענפים הכלולים בהצהרה זו. הערכות אלו מהוות הערכות הולמות לעלות התחייבויות המבטח. למרות זאת, יתכן ועלות ההתחייבויות בפועל לא תתפתח במדויק לפי ההערכות, וכמו כן קיימת אפשרות שתהיה גבוהה או נמוכה מהותית מהערכות אלו.

3. חשיפה להתפתחויות ולשינויים עתידיים

בעתיד יתכנו שינויים והתפתחויות בכל הקשור לתנאי שוק ביטוח הבריאות בישראל, עקב שינויי רגולציה, החלטות בתי דין, התפתחויות טכנולוגיות ושינויים בתנאים חברתיים וסביבתיים. גורמים אלו לא ניתנים לחיזוי מראש ועשויים להשפיע על העלות הסופית של התביעות ולכן על ההערכה האקטוארית להפרשות.

אירנה וירו F.I.L.A.A
שם האקטואר

אקטוארית בריאות
תפקיד

8.03.2017
תאריך